

49కె29

5/74/11

అహ్వాహిక - దశావతారార్చన
సాహిత్య శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమ
మంత్రరామాయణాచ్యుపఖ్యంహితః

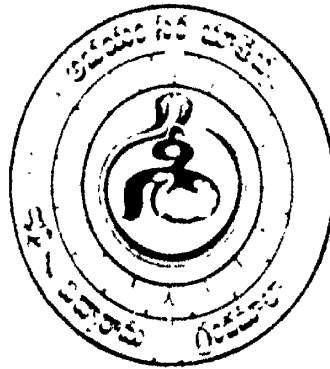
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

: సంపాదకః :

శ్రీ రామక రామశర్మ

: పరిష్కర్తా :

శ్రీ కాస్తూరిల విశ్వనాథ శర్మ

: ప్రకాశికా :

శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలా
హనుమకొత్త - వరంగల్

లఘ్యాహ్నిక - దశావరణార్చన
నవాహ్నిక శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమ
మన్త9రామాయణాద్యుపబృంహితః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

: సంపాదకః :

శ్రీ రామక రామశర్మ

: పరిష్కర్తా :

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథ శర్మ

: ప్రకాశికా :

శ్రీవిద్యారామ గ్రంథమాలా
హనుమకొల్ల - వరంగల్

ప్రథమ సంస్కరణ - 1000

శ్రీముఖ శ్రీరామ నవమీ

(1-4-1993)

PLACED ON THE SHELF
Date.....

మూల్యం : రూ. 80/-

సర్వేధికారాః ప్రకాశకాధీనాః

ప్రాప్తిస్థానం :

1. రామక మురళీధర శర్మ

సచ్చిదానందాశ్రమము

హనుమకొండ, వరంగల్-506 001

2. పురాణం చంద్రమౌళి శర్మ

శివాలయము, పాఠబజారు,

కరీంనగరము, ఆం.ప్ర.

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE
Acc. No.
Date.....
TIRUPATI

ముద్రణం :

జగదీశ్వర ప్రెస్,

జయప్రకాశ్ నారాయణ రోడ్, వరంగల్

ఫోన్ : 26535.

అక్షర రచనా :

అక్షర కళ్యాణి, వరంగల్

శ్రీవేంకటేశాయ నమః

ప్రాయః ప్రపన్నజనతాప్రథమావగాహ్యో
మాతుస్సనావివ శిశోరమృతాయమానో
ప్రాప్తౌ పరస్పరతులామతులాంతరౌ తే
శ్రీవేంకటేశచరణౌ శరణం ప్రపద్యే ॥

శ్రీ తిరుమల తిరువతి దేవస్థానస్య ఆర్ధికానుదానేన ముద్రితః

శ్రీ మాత్రేయము

ప్రకాశక విజ్ఞప్తి:

శ్రీ షోడశీ రసాస్వాద ప్రసక్త కరపాత్రిణి ।

షోడశానన్దనాథాయ నమోస్తు గురుమూర్తయే ॥

ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపన ద్వారా ప్రాచీన ద్వాపనాది విశ్వకల్యాణానునన్దాయక భగవదవతారాణాం మధ్యే మాతా పితృ గురు దేవతాది విషయభేదభిన్నధర్మాచరణేన నకలలోకస్య ధార్మికం జీవనం ప్రశిక్షయతః నకల కల్యాణ గుణ విశిష్టస్య శ్రీరామచన్ద్రస్య చరితామృతం రామాయణాది మహాప్రబన్ధేషు సముపవర్ణితమ్. తాదృశ మర్యాదాపురుషోత్త మస్య పురాణపురుషస్య సచ్చిదానన్దాద్వైకరసాత్మక పరబ్రహ్మత్వం శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమ తన్త్రేషు చ నన్యకో న్రిపాదితమిత్యపి నః ప్రత్యక్షమేవ.

కీఞ్చ 'భక్త్యర్థం కల్పితం ద్వైతమద్వైతాదపి సున్దరమ్' ఇతి న్యాయ మనుస్మృత్య పరమార్థతమాద్వైత తత్త్వప్రాపకత్వేన ద్వైతస్యాప్యపాదేయత్వ మనుగృహ్లాతి శాస్త్రే న కేవలం శ్రీరామ పరివస్యాదికం అపితు. ఉపశ్లో క్యస్యమాహాత్మ్యాత్ సముజ్జలిత మహామన్ద్రరూపస్య శ్రీమద్రామాయణస్యాపి అనుష్ఠానవిశేషాశ్చ బహుధా న్రిపాదితాః సాధకజనైర్నిత్యమనుష్ఠీయమానాశ్చ జాగ్రత్యేవలోకే. ప్రకృతే ఉపాసక కరకమలోపహారికృతః కల్పోయం తాదృశా నుష్ఠాన విశేషాన్యతమ ఏవ.

బ్రాహ్మణస్యతు దేహోయం క్షుద్రకామాయ నేష్యతే ।

ఇహకృచ్ఛాయ తవనే ప్రేత్యానన్దసుఖాయ చ ॥

ఇతి స్థితప్రజ్ఞానాం నిత్య సహస్రగాయత్రీజవ నవిత్రితాన్తఃకరణానాం అనవరత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణ పరాణాం, శ్రీద్వారకాధీశ శ్రీపాద ప్రక్షాళన ప్రక్రియాపూతస్వాన్దస్య శ్రీగోమఠీరాసఠీలాభిసంనక్తవారాన్నిధేర్వాలుకా వేదికాయాం ప్రాయోవనేశ సన్తోషిత భగవత్పరిసాదిత డక్షిణావర్తకణ్డానాం ప్రేమామృతప్రాదయానాం నేడునూరిగ్రామాధిక్యతానాం, శ్రీవాసుదాసాను గృహీత పూర్ణదీక్షాణాం శ్రీమతాం కేశవదాస మహాభాగానాం అసాధారణ సాహచర్యాత్, శ్రుతి స్మృతి పురాణాగమోక్త దేవతా న్రిష్టాన్త యజన

యాజన వరిష్ఠానాం, సరస సక్షేత సాహిత్య విలసితానాం శ్రీమల్లోజ్జల రాజలింగశాస్త్రిణామాచార్యకల్పే నిష్కృత్యాహమాచరిత కోటిశ్రీరామతారక బ్రహ్మవిద్యామహామన్తౌ పురశ్చర్యాన్తాష్టోత్తరశత శ్రీమద్రామాయణ పారాయణాత్మక మహాసామ్రాజ్య వట్టాభిషేకాధ్వరైః, బాల్యాదేవ శ్రీచెన్నకేశవ స్వామి శ్రీచరణస్మరణ తత్పరైః, తైజసాత్మసంభావిత దేశికోత్తమ దేవ ర్షినారదైః, శ్రీమదాన్తౌమహాభాగవతస్త గజేన్ద్రమోక్ష కథాపారాయణోపభుక్త బ్రాహ్మముహూర్తైః, సన్తతధ్యాత శ్రుతిగోపికాగీతగోబృన్దబన్దీకృతామేయ గోవిన్దచరణాంబుజేభ్యః, విత్య గోదావరిస్నానప్రియేభ్యః, ధర్మపురీ క్షేత్రవిలయేభ్యః, ఓక్షీన్యసంహకరావలంబన సముత్తీర్ణ సంసారసాగరేభ్యః, బ్రహ్మశ్రీ రాట్ట చన్ద్రశేఖరశాస్త్రి దేశికేభ్యః సమాసాదిత తారకబ్రహ్మవిద్యై

యస్తు రామం నవశ్యేత్తు యజ్జరామో న వశ్యతి ।

నిన్దితస్సభవేల్లోకే స్వాత్మావ్యేనం విగర్హతే ॥

ఇత్యార్ష మనీషాభూషణైః సన్తత రామకీర్తన మహామన్దాన నిర్మధ్యమాన వ్రజ్ఞావయఃపారావార సముజ్జుమ్పితయా, జరాతరలహస్తన్యస్తయా, భక్తువ హృతయా సాలబ్ధ్యతయా, రామరామవసంస్తవాది కావ్యశ్రియా నమాలింగిత కల్యాణరామైః, సార్థకార్ణద్వయసంహితాహిత హరిహరాద్వైత బ్రహ్మోత్క భావైః మన్నెంవల్లి గ్రామవశిష్టైః, అత్రేయన గోత్రైః, శ్రీగుణ్డమామ్నా నూరయాత్మజైః, శ్రీరామచరణచారణచక్రవర్తిభిః, బ్రహ్మలీనైః, తత్రభవద్భిః శ్రీమత్తాతపాదైః, రామక రామశర్మభిః, అనుష్ఠితః శ్రీరామానుగ్రహ లబ్ధః అపూర్వోయం శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః యాగాపూర్వమివ సాధ కజనన్య సకల విధశ్రేయఃప్రేయోనునన్దాయకః, సంసారార్ణవ తిరీర్షుణాం తారక తరణిమాశ్రితానాం కర్ణధారశ్చ భవతి. .

క్రమశః ఆహ్నిక - అర్చా - పారాయణ - ఉత్సవ - స్తోత్రమన్తౌ న్యాస - నామావరీతి స్తబక షట్కనమన్వితే కల్పేస్మిన్ వజ్రమే స్తబకే నమాయోజితమ్.

వేదవేద్యే వరే పుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇతి వ్రధితన్య రామాయణన్య వేదమూలకత్వం, దశరథాత్మజన్య వేదవే ద్యత్వం చ వ్రఖ్యావయద్, వదవాక్యవ్రమాణ పారావారపారీక్షేన శ్రీవీలకణ్డ విద్యన్యజీనా వ్రణీతం ఋజున్తౌన్యభ్యానాత్మకం మన్తౌరామాయణమా

వ్రోజనతాయా అత్యంతం ప్రమోదస్తానం భవతీత్యాశాస్మహే.

శ్రీమద్రామాయణసారాయణక్రమే ప్రసక్తానాం నామావళీనాం మధ్యే ప్రాయశోన్యత్రానువలుబ్ధా నామావళయ ఏవ ముద్రితాః. అనే చ అన్యప్రదేశీయ పురోహిత బ్రాహ్మణ పరిషద్ వేదవిద్యాపీఠ నిర్మాణ నిర్వహణాదినా ప్రకటితాధీతి బోధాచరణప్రచారణశీలైః అన్యత్ప్రియ భావుకైః, శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః ప్రణీతః వేదశాస్త్రాద్యవచారణాత్మకో రాజ్(డేవ్)సచార కల్పశాసుబద్ధితః.

గ్రంథముద్రణాయ శ్రీతిరుమల తిరుపతిదేవస్థానాత్ దశనహస్ర పరిమితార్థికానుదాన సంపాదనే ఇదం ప్రథమతయూ ప్రవృత్తాః. గుణ్బూరు వాస్తవ్యా బ్రహ్మశ్రీ వల్లల లక్ష్మీనారాయణశర్మాణః, తిరుతివాస్తవ్యా శ్రీ అవుల దశరథన్ మహాభాగాః చిరస్మరణీయాః.

ఏవమేవ శ్రీకరపాత్రస్వామి వాగ్విలాసమాత్ర సన్దర్శిత డ్యోతిషార్లవ శ్రియః, గీర్వాణకవి శిరోమణయః, శ్రీమన్తః శ్రీభాష్యం విజయసారథయశ్చ ప్రార్థనానువదమేవ కరీముగరస్థ సర్వవైదిక సంస్థానాత్ శ్రీయజ్ఞ గరా వాస్వామినః ప్రసాదరూపేణ వజ్రువింశతిశతరూప్యకానుదాన ప్రదానేన చ బహువకృతవన్తః. ఏవం శ్రీ భద్రకాలీప్రసాదరూప వజ్రుశతార్థిక వితరణేన సహకృతవన్తః శ్రీభద్రకాలీదేవస్థానాధ్యక్షాః బణ్బూరు శేషగిరిరాయాః.

దివ్యగడ్గోతరగ్గోతి మూర్ధాధిషిక్తావిముక్తస్థ సన్ముక్తివ్యాఖ్యాన సింహాసనా దీశ్వరాణాం, వరామృతరసపూర పూరిత భాగవత కథాలాప సామాజిక స్మృతిపథమాసీత శ్రీశుకానాం, యతిచక్రచూడామణీనాం, రామరాజ్యరస మాధురీభావనాత్పణీకృత సకలవైభవానాం, పుంభావశ్రీసున్దరీణాం, శ్రీషోడశానన్దనాథానాం, ప్రియసామయిక శిష్యశిరోమణీభిః, శ్రీశృంగగిరిసంస్థాన విద్వన్మణిభిః బ్రహ్మశ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశాస్త్రిభిః కృతన్య గ్రంథ పరిష్కరణన్య శేషపూరణే, గ్రంథముద్రణాది సంవ్యవహారే చ విశేషేణ కృతపరిశ్రమాయ చిరంజీవినే శాస్త్రుల భార్గవరామ శర్మణే 'సన్తు శుభా శిషః' ఇతి తత్ర తత్ర ప్రణయూ సహకృతవన్తః, బ్రహ్మశ్రీ మల్లావల్లల సుబ్బరామశాస్త్రిణః, కవిశాద్వికతేసరిణః శ్రీమన్తః శ్రీరంగంనల్లన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యాః, స్వాధిప్రాయ ప్రదానేన చ గ్రంథప్రాశస్త్యం ప్రకటయన్తః.

బ్రహ్మశ్రీ వీరేశ్వర కృష్ణ డోన్లొ శాస్త్రిణః, బ్రహ్మశ్రీ సన్నిధానం లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిణః, శ్రీమన్తః సన్తానం గోపాలాచార్యాదయః ప్రణీత

వ్రవరా, గ్రన్థముద్రణే సాక్షాదవ్యతాః శివశ్రీ ముదిగొణ్ణ వీరభద్రరాయాద
యస్సప్యదయా ఉత్తమర్ణాశ్చేతి న విన్మరామః.

అత ఏవ శ్రీ యజ్ఞవరాహోద్యనేక దివ్యవిభూతిమూలకన్దన్య, తిరుమల
శిరోధిష్ఠితన్య శ్రియఃవతేః లీలామానుషధర్మవిగ్రహః శ్రీరామభద్రః శ్రీరామ
నవరాత్రోత్సవకల్ప వ్రతిష్ఠావనే సమవేతానాం నమేషాం మనోరథవూ
రణే సాక్షాత్కల్పాయమానస్సర్వాణిభద్రాణ్యభివర్షత్వతి శిరన్యజ్ఞలిమాదాయ భగ
వన్తం ప్రార్థయామహే. సాధకోత్తమా అపి శుద్ధి వ్రతికామనుస్సత్వ దోషాన్
సంస్కృత్య అనుష్ఠానే - వ్రవర్తన్తామితి చ నప్రశ్రయం నివేదయామః.

ధన్యాస్మః కృతకృత్యాస్సోష్ఠి వయమేతావతా నను ।

శ్రీమతాం తాతపాదానాం నజ్కల్పః కల్పతాంగతః ॥

ఇత్తమ్

శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలా
సచ్చిదానన్దాశ్రమః,
బ్రాహ్మణ వీధీ,
హనుమకొణ్ణ - 506 001

శ్రీజగద్గురుచరణన్మరణశీలాః
రామక మురళీధర శర్మా
రామక సూర్యనారాయణ శర్మా
రామక నారాయణశర్మా
రామక కృష్ణమూర్తి శర్మా
పురాణం చన్ద్రమౌళి శర్మా
(జామాతా)

శ్రీ నర్సరూః శరణమ్

సాక్షాద్విద్యాయలాన్కరః,

మీమాంసావిద్యావరీణః

సన్నిధానం అక్షీనారాయణమూర్తిః

10, వద్యారాఘవగర్

సికిందరాబాద్-500 025

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్ప నామకం శ్రీవిద్యారామగ్రంథమాయా ప్రకాశ్యమానం గ్రంథరత్నమహా మద్రాక్షమ్.

విదితమేవఖలు, భగవాన్ నిఖిలజగన్నిర్మాణ భరణ సంహరణ చాతురీదు రీణస్సర్వజ్ఞస్సర్వశక్తిర్లోకానుజిమ్ముక్షయా మాయామయీం కామపి మానుషీం తనుమాశ్రిత్య, శ్రీరామచంద్రయాపేణావతీర్య, దుష్టనిగ్రహ శిష్టరక్షణాభ్యాం, అత్యయేన అనుత్తమేన చారిత్రేణ చ ప్రజాసు ధర్మప్రవృత్తిం ప్రాచోద యత్, ప్రాసారయచ్చ 'రామో విగ్రహవాన్ ధర్మః' ఇతి దిద్దిగస్తవిశ్రాంతాం యశశ్చన్ద్రికామ్.

భారతీయాః న కేవలం పరిపాలకత్వేన, అపితు పరదేవతాత్వేనాపి రామనుభజస్త, భజన్తే చ. దేవతాస్తరాణాం మన్దిరాణి క్వచిత్ భవేయుః నవాభవేయుః క్వచిత్, పరం రామమన్దిర విరహితంతు నగరం పురం గ్రామం వా నైవావలోకయితుం పారయామః. న కేవలం రామేదేవతాత్వ భావనా, అపితు రామమాత్మారామం సచ్చిదానస్తమనం పరమృగిహ్మాతి భావయంతః. స్వాత్మతయా సాక్షాత్కుర్వస్తశ్చ స్వీయాం జనిం సఫలయన్తి పరిపక్వప్రా దయాః భారతీయాః.

దిష్ట్యా గ్రంథరత్నేఃస్మిన్ అహ్నిక, అర్చా, పారాయణ, ఉత్సవ, స్తోత్ర, మన్తగ్రన్థాస, నామావలీనామకం స్తబకషట్కం సజ్గతితమస్తి యత్ నామ్నైవ సామాన్యత స్తత్త్వద్విషయ పరిచయాయ పారయతి. ఉత్సవస్తబకే చ సీతారామజన్మోత్సవ, కల్యాణోత్సవ, వట్టాభిషేకోత్సవ విధయః వేతికర్త వ్యతాః సమాయోజితాస్సన్తి. వీతావతా నగుణ రామభక్తానాం, నిర్గుణ రామపరతత్త్వ జిజ్ఞాసూనాం చ కృతే అత్యనోపయుక్తా, వర్యాస్తా చ అలౌ కికసారస్వత సామగ్రీసన్నివేశితా అత్ర సముల్లసతి.

అపీచాయమవరోవిశేషః - యదిహ శ్రీసీలకణ్ణవిరచిత మన్తగ్రహవ్య

వ్రకాశికాఖ్య వ్యాఖ్యాసహితం మన్త్రరామాయణం ప్రధానస్థానమావహతి. యత్ర ప్రాయస్కర్తశతం ఋజ్యువ్రాః రామాయణార్థవరతయా వ్యాఖ్యాతా ఉవలభ్యవే. సంభావ్యతే చ, వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ఇతిమమర్థం సమర్థయితుమేవ నీలకణ్ఠస్యానుమారమ్మ ఇతి.

వరంతు సాక్షాదేవ భగవతోరామభద్రస్య వరావరతత్త్వప్రతిపాదనవరేషు రామాయణ రామతాపిన్యపనిషత్సృష్టిభృతిషు వరశ్శతం ప్రమాణగ్రన్ఠేషుడా గ్రంథు, కర్మాణ్ఠేన వినియుక్తానాం మన్త్రాణాం బలాత్ ప్రకరణాదవసారణపురస్కరం కథంజోత్. క్లిష్టకల్పనయా, ఉక్షణయా, గాణ్యావా వృత్త్యా రామకథాబోధకత్వకల్పం కియతీమావశ్యకతాం దిభరీతి సుధియాం నమాలో చన మర్తతి.

అస్తాంతావత్. ఇదంత్విహవక్తవ్యమ్, యత్ - అనేకావూర్వవిషయ భాసురం గ్రన్ఠమిదం నశ్రమం సంకలయ్య ప్రియపాఠకేభ్యః సమువహరంతః. శ్రీవిద్యారామగ్రన్ఠమాలాదికృతాః, నూనం శతశో ధన్యవాదా నర్లన్తి. అథ చ సాంప్రదాయక సారస్వత వ్రచారణవ్రవణానిమాన్ సదానంవర్తయతు భూయశ్శ్రేయః వ్రయచ్చన్ భగవాన్ సీతాసమేతశ్శ్రీరామచన్ద్ర ఇత్యాశాన్తే.

ఇత్థమ్
స. శ్రీరామాయణగ్రన్ఠాద్యైః

వేదరత్నం, వేదమూడామణి,

రామాయణకోటి, వేదధర్మసారవర్షి,

సకలకలాహచప్పతి, ప్రపంచపజ్ఞానమః,

నక్షత్రమనాపారీ, శ్రీశృంగేరి అవోబిందుల అస్టామిద్వాన్

కె. వి. సన్తానగోపాలాచార్యః

శ్రీగురుపాదాను,

21-27వ1, దయావ్హవగర్

మల్కాజ్ 10

వైదరాబాద్-500 047

వేదవేద్యే వరేపుంసి జాతే దశరథాత్మజే ।

వేదః ప్రాచేతసాదాసీత్ సాక్షాద్రామాయణాత్మనా ॥

ఇత్యార్షవచనమనుస్మత్య వేదవేద్యస్య భగవతః శ్రీరామచ్చరిస్య కల్యాణగుణ ప్రఖ్యావకస్య వేదాత్మకస్య శ్రీమద్రామాయణస్య అనుష్ఠానవిశేషాః కామనా భేదేన నవగ్రహదశానుసారేణ చ అగస్త్య - సనత్కుమారాది సంహితాసు బహుధా వ్రతిపాదితాః తదైవ సువ్ధరకాణ్డే చ అనేక మహామన్తానికాం బీజా క్షరాణి తత్ర తత్ర నిగూఢం నిబద్ధాని చ యాన్యల్పజ్ఞాః పరిజ్ఞాతుంనైవ సమర్థాః.

వ్రకృతే శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలయా వ్రకటికృతః వివిధానుష్ఠేయ వ్రయోగసహితః, బ్రహ్మయామక, గరుడోపనిషదాదిభ్యః సముద్భుత అలభ్య నామావశీసంకోచితః శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః శ్రీరామనవమ్యాది పర్వ కాలేషు శ్రీమద్రామాయణపరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం సకలశ్రేయోఃనుస న్తాయక ఇత్యత్ర నాస్తి సందేహశేః. ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠానాచరణేన సనాతన వైదిక ధర్మానుష్ఠానఫలం చ శ్రీరామోపాసకానాం కరామలకమేవ.

రామాయణార్థవ్రతిపాదకం, ఋజున్త్రవిద్యాఖ్యానాత్మకం, మన్త్రారామా యణం యదస్మిన్ కల్పే సమాయోజితమస్తి. తదస్య గౌరవాతిశయం పుష్కలీతి సహర్షం నివేదయామి.

ఏతదమూల్య గ్రన్థవ్రకటనే వ్రవృత్తానాం శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలాదికృ తానాం ఏతత్కల్పోక్తానుష్ఠేయ పరాణాం శ్రీరామోపాసకానాం శ్రీమదాంజ నేయానుగ్రహపూర్వకః సర్వారిష్టనివారకః సర్వాభీష్టదః శ్రీసీతారామచన్త్రస్య వరమానుగ్రహాః సర్వదా అస్మిత శ్రీభగవన్తం సప్రశ్రయం ప్రార్థయే.

ఇత్యమ్

K. V. Santanagopalecharya

వేద విశ్వవిద్యాలయః

జీయర్ ఎడ్యుకేషనల్ ట్రస్ట్,
సీతానగరము, విజయవాడ

కవిశాస్త్రి కె.పీ

శ్రీరంగం నల్లన్ చక్రవర్తుల రఘునాథాచార్యః

ఆస్థానపండితః :

ఉభయవేదాంతాచార్యపీఠమ్

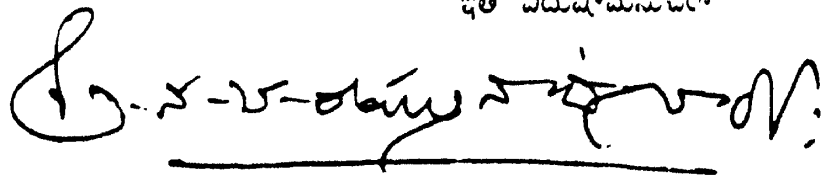
హరికీ ప్రశంసా

సర్వదైవశిరోరత్నమజ్జరీ రజ్జితాంఘ్రియే ।

జానకీప్రాణనాథాయ మమనాథాయ మద్గళమ్ ॥

గ్రన్థాయం అస్మానావర్షయతి శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పాభిఖ్యః. నవ
రాత్రోత్సవసందర్భే భక్తైః కర్తవ్యాని పారాయణ - జప - హోమ -
అర్చాదీని యథావత్ నిరూపయస్తీకృతిరియం భక్తానాం నూనం అత్యంతోపకా
రాయ కల్పతే. ఏవం హోమూర్పాదౌ వినియోజ్యానాం వైదికమన్త్రాణాం
శ్రీరామచన్ద్ర పరబ్రహ్మపరతయా ప్రవృత్తం వ్యాఖ్యాసమపీపా గ్రన్థేసంయో
జితం జిజ్ఞాసూనాం విదుషాం ప్రహర్షాయ భవతి. నిర్దుష్టయా పద్మత్యాకృతం
ముద్రణమిదం. ఏతద్గ్రన్థ ప్రకాశకాః విశిష్ట వైదుష్యభాజః అవశ్యం భక్తలోకస్య
కృతజ్ఞతాపాత్రం భవస్తీత్యనందేహి. లోకోపకారం ఇమం గ్రన్థప్రకాశనోద్యమం
ప్రకాశకానాం వయం హృదయపూర్వకం అభినన్దామః.

ఇతి విదుషామసుచరః.

వరంగల్

సర్వవైదిక సంస్థానమ్

కేంద్రకార్యాలయం : కరీంనగరమ్, ఆం. ప్ర.

శ్రీభాష్యం విజయసారధి:

అధ్యక్ష:

సంస్కృత వాఙ్మయే వాఙ్మకీనా ప్రణీతం రామాయణం కావ్యవేద ఇతి ప్రసిద్ధ్యతి. సంస్కృతభాషాయాం విబద్ధః సర్వలక్షణ సంవన్నః కోపి గ్రంథః రామాయణాత్ పురాతనః అధ్యాపది న శ్రుతిపథం న వా దృష్టపథం అవద్యతే. వాఙ్మకీనా వ్యకావ్యకతాయాశ్చారిమాణం లక్షయితుం యత్ పాత్రమాధారీకృతం తస్య రామస్య చరితం - తాదృశం యత్ తదా ధారీకృత్య యుకోపి కవిః సాఫల్యమాసాదయితుం శక్నోత్యేవ.

శ్రీరామః అదర్శ భ్రాతా, అదర్శపతిః, అదర్శపుత్రః, అదర్శశాసకః, అదర్శ మానవశ్చ అసీదితి సమర్థయితుం కవినా రామాయణం నిరమాయ యత్ర చ లక్ష్యే సాఫల్యమవాపి, రామో వనమునగమ్యాపి భరతస్యోన్మరి శంకాం నాకార్షిత్. లక్ష్మణోపరి వివది ఉపనతాయాం సావాన్ ప్రాణాన్ తృణవన్మేనే ఇతి తస్య అదర్శ భ్రాతృత్వం, సీతాం పరిత్యజ్యాపి తిలశః తదియానురాగాగ్నిహోత్రే అత్యానమ్ అహోషీదితి తస్యాదర్శపతిత్వం, పితృ రాజ్జయోగతం సర్వాధిః ప్రకృతిధిరసుమోదితం రాజ్యం అత్యాక్షీదితి తస్య అదర్శ పుత్రత్వం. రామరాజ్యవదమాదర్శరాజ్యవర్యాయతామధిరూఢ మితి తస్య అదర్శ శాసకత్వం, వ్యవహారమాత్రేణ రామస్య అదర్శ మానవత్వం విదితమిత్యహో రామస్య చరితం లోకోత్తరం వరీవర్తి.

ఏతాదృశ మర్యాదాపురుషోత్తమస్య శ్రీరామస్య కర్మబ్రహ్మోత్సేవ కర్మ వాదిధి, జ్ఞాన బ్రహ్మోత్సేవ జ్ఞానవాదిధిశ్చ అరాధనం ధ్యానం చ అష్టయా మహిత్యా బహువిధాదేవ కాలాత్ అనుష్ఠేయతే. జ్వరాది వ్యాదిధిః ప్రవృత్తానాం శారీరికీణాం. కామక్రోధాదిధిః మనసి నిష్పన్నానామాధ్యాత్మికీనామ్, వ్యాఘ్ర చోర హింసకాదిధిః భూతైః కృతానాం అధిభౌతికీనాం, విద్యుద్భూకంపాశవి

పాతానామూద్దిదైవికీవాం బాధానాం ప్రతిః ద్వాదశను భావేషు సంభవతి.
తదవవనోదనార్థం శ్రుతిస్మృతీపోసపురాణాగమ చోదితస్య కర్మణోసుష్ఠ్యావేన
ధ్యానేన చ ప్రేయసః శ్రేయసశ్చ సిద్ధిః మనీషీణో మానవస్య సంపద్యతే.

వివముభయోవకారకతయా వరమోపాసకేన శ్రీరామక రామశర్మమహా
భాగేన నజ్జహీతః, ఉపాసనాసీత శ్రీరామచన్ద్రో వరబ్రహ్మణా న్యయమను
గ్రహీతః, శాస్త్రపారద్యశ్చవాప్రఖ్యాతేన విద్యత్కవినా బ్రహ్మలీన శ్రీ శాస్త్రుల
విశ్వనాథశర్మ మహోదయేన పరిష్కృతః, శ్రీవిద్యారామ గ్రన్థమాలాదిధయా
సంప్తయా ప్రకాశితః శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః ఉపాసనానాం మహతే
ఉవకారాయ కల్పతే. సర్వధా ప్రకాశకాః రామోపాసకానాముత్తమర్ణా ధవన్తి
ఇతి శమ్.

ఇతి

విదుషామనుచరః

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మ

శ్రీ రామక రామశర్మ

కావ్య పరిచయము

అందములైన పాదములయంచులు నాదగు బాష్పధారలన్
గందినవేమొ యూష్మములగానగనైతిని వైరిషట్కమే
గందగజేసె నన్ను భవకర్మల కూపమునందు మున్ని ని
న్నందగ నేరనైతి ననఘా తగనండగ నుండు రాఘవా!

రామరాఘవ సంస్తవము

కిలకిల నవ్వుమొగంబును
కలకలలాడుచును నాకు గనిపింపుము నా
యిలవేల్పు నీవెగాదా
కలకాలము నీవె గతియు గావుము రామా!

రామరాఘవ స్తవము

బమ్మెర పోతరాయనిదె భాగ్యమెభాగ్యము నీదు సత్కృపన్
కమ్మని పద్యముల్ విరివిగా రసవంతముగాగజెప్పె సీ
తమ్మకు తమ్ముడా యతడుదారముతో కవిధారనివ్వ నే
నమ్మితి నీ పదబ్రములు నాకటులీయవె చెన్నకేశవా!

చెన్నకేశవస్వామి శతకము

నీదయతో సులభముగను
వేదన లేకుండ రామవిభుని గననగున్
వేదమ్ములకును శాస్త్ర వి
వాదములకు చిక్కడతడు వసుధను హనుమా!

శ్రీమదాంజనేయస్తుతి

శ్రీ రామక రామకర్మా - సోభాగ్యవతి రామామణి

విషయానుక్రమం

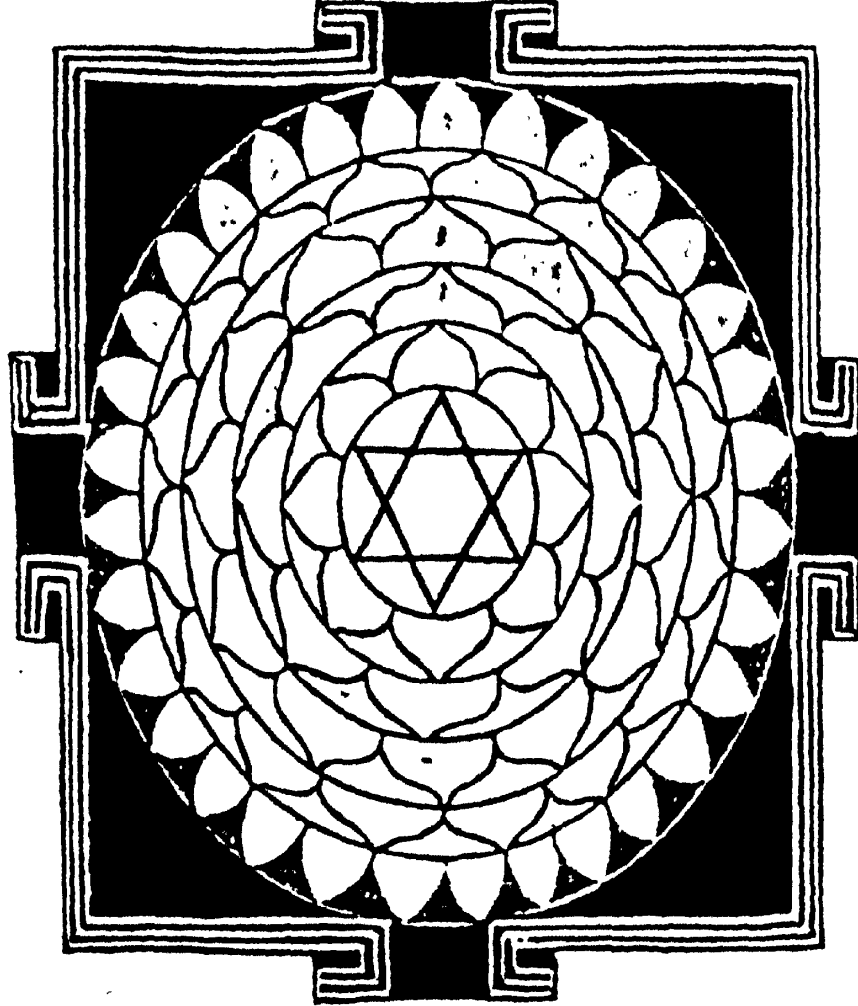
విషయం	పత్ర సంఖ్య
1. అహ్నికస్త బకః	
లఘ్వాహ్నికవిధిః	1
మాతృకాన్యాసః	9
శ్రీరామతారకజపవిధిః	12
2. అర్చాస్త బకః	
వ్రధానసంకల్పః	20
వజ్రగవ్యప్రాశన విధిః	22
ఋత్విగ్వరణమ్	23
అఖణ్డదీపారాధనమ్	26
మణ్డపారాధనమ్	28
వ్రధానదేవతాపీఠస్థాపనమ్	29
శ్రీరామతోభద్రమణ్డలార్చనమ్	30
దశావరణపూజా	35
ద్వారపూజా	36
పాత్రాసాదనమ్	40
పీఠపూజా	44
అస్తర్యాగః, వ్రధానదేవతాపూజా	46
అవరణపూజా	57
వ్రథమావరణార్చనమ్	57
ద్వితీయావరణార్చనమ్	57
తృతీయావరణార్చనమ్	58
చతుర్థావరణార్చనమ్	59
పంచమావరణార్చనమ్	59
షష్ఠావరణార్చనమ్	60
సప్తమావరణార్చనమ్	60

అష్టమావరణార్చనమ్	61
నవమావరణార్చనమ్	62
దశమావరణార్చనమ్	63
నైవేద్యమ్	66
3. పారాయణస్తోత్రము:	
శ్రీమద్రామాయణపారాయణక్రమః	78
పారాయణీ సాధారణనియమాః	78
నవాహపారాయణశ్రవణోచితఃకాలః	79
వ్రథమవాసరచర్యా	81
ద్వితీయవాసరచర్యా	82
తృతీయవాసరచర్యా	83
చతుర్థవాసరచర్యా	83
పంచమవాసరచర్యా	84
షష్ఠవాసరచర్యా	85
సప్తమవాసరచర్యా	86
అష్టమవాసరచర్యా	87
నవమవాసరచర్యా	88
దశమవాసరచర్యా	89
4. ఉత్సవస్తోత్రము:	
శ్రీసీతాజన్మోత్సవ విధిః	90
శ్రీరామజన్మోత్సవ విధిః	96
శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ విధిః	103
శ్రీరామవట్టాభిషేకోత్సవ విధిః	117
హోమ విధిః	128
ఋత్విక్యాజనమ్, శ్రేయస్సమ్పాదనమ్	130
5. స్తోత్రముస్త్రాసాన స్తోత్రము:	
శ్రీరామసాక్షాత్కారవ్రదమస్త్రాసాన	133
శ్రీరామమాలామహోమస్త్రాసాన	138

శ్రీరామమూర్తివజ్రావ్యాసః	139
శ్రీరామరక్షాస్తోత్రమ్	140
శ్రీరామహృదయస్తోత్రమ్	142
పవనపావనమంత్రాః	145
మన్త్రారామాయణమ్	147
6. నామావళిస్తబకః	
శ్రీరామోత్సవకల్పలతోద్భూతా శ్రీరామనామావళి	259
శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః	263
శ్రీకల్యాణరామనామావళిః	266
శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః	267
మంత్రవర్ణయూతా శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః	270
గజేంద్రకృతాష్టోత్తరశతనామావళిః	274
శ్రీహనుమదష్టోత్తరశతనామావళిః	276
శ్రీసీతాష్టోత్తరశతనామావళిః	278
శ్రీగరుడనామావళిః	280
శ్రీహయగ్రీవాష్టోత్తరశతనామావళిః	283
అదిత్యహృదయస్తోత్రనామావళిః	285
బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః	287
అనుబంధః	289
రాజ్(దేవ్)పచారపూజాకల్పః	
శుద్ధి పత్రికా	

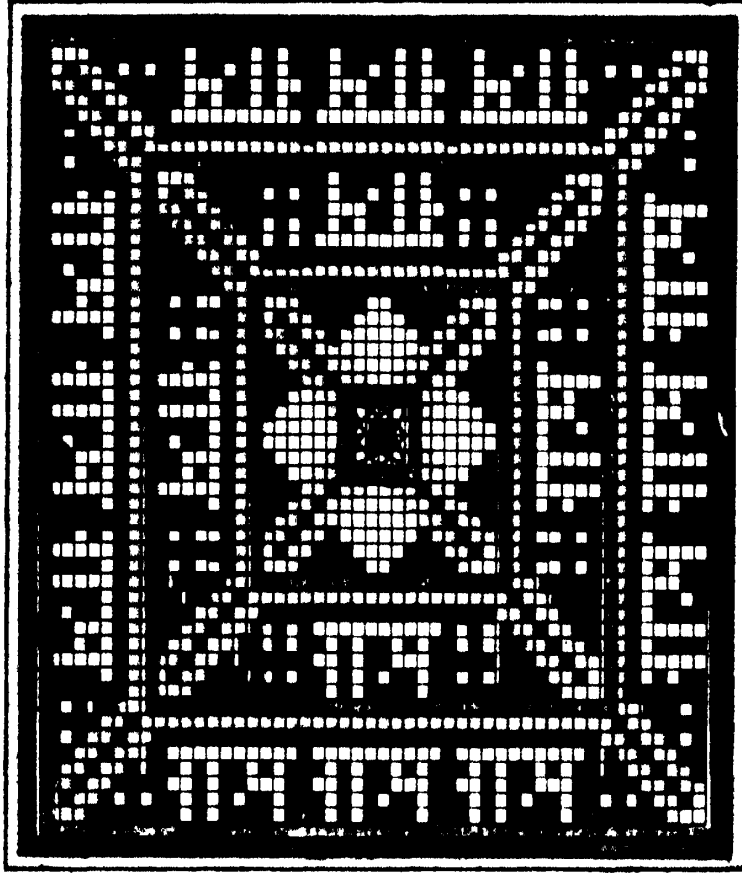
సకృదేవ ప్రపన్నాయ
తపాస్మీతి చ యాచతే ।
అభయం సర్వభూతేభ్యో
దదామ్యేతద్వ్రతం మమ ॥

శ్రీ రామ దశావరణ పూజాయంఠ్ర

సర్వో భద్రమణ్ణల గర్భిత

షోడశముద్రా రామలింగతో భద్రమణ్ణలమ్

ఏతన్నండలం శ్రీరామ మహాసామ్రాజ్యపట్టాభిషేక. సామ్రాజ్యపట్టాభిషేక.
మహాపట్టాభిషేకోత్సవేషు శ్రీరామమాసవ్రతాది విష్ణువ్రతో
ద్యావనకర్మసు తథై వ శ్రీరామప్రతిష్ఠావిష్ణుప్రతిష్ఠా
కర్మసు ప్రశస్తతమమ్.

శ్రీమన్మహాగణపతయే నమః
శ్రీసీతారామచంద్రా వరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

ఆహ్వాకస్తబకః

శ్లో. యోఽన్తః ప్రవిశ్య మమ వాచమిమాం ప్రసుప్తాం
నంజీవయత్యఖిల శక్తిధరః స్వధామ్నా
అన్యాంశ్చ పాస్త చరణశ్రవణత్వగాదీన్
ప్రాణాన్మమో భగవతే పురుషాయ తుభ్యమ్.

శ్లో. యః పృథ్వీభరవారణాయ దివిజైస్సంప్రార్థితశ్చిన్మయః
నంజాతః పృథివీతలే రముకులే మాయామనుష్యోఽన్యయః
నిశ్చక్రం హతరాక్షసః పునరగాద్భ్రుహ్మాత్వమాద్యం స్థిరాం
కీర్తిం పావహరాం విధాయ జగతాం తం జానకేశం భజే.

ఓం నమః వరమహంసాస్వాదితచరణకమల చిన్మకరన్తాయ భక్తజన
మానన నివాసాయ శ్రీరామచంద్రాయ.

శ్రీరామోపాసనావద్దతౌ నముద్భుత శ్రీ రఘునాథతన్తోక్త ప్రకా
రేణ చ లఘ్వాహ్నిక విధి ర్నిరూప్యతే.

శ్రీమానుషాసకో బ్రాహ్మేముహూర్తేచోత్తాయ- అస్మద్గురుభ్యోనమః-
వరమ గురుభ్యోనమః- వరమేష్టిగురుభ్యోనమః - గృహదేవతాభ్యోనమః -
గ్రామదేవతాభ్యోనమః - మాతా పితృభ్యోనమః - సర్వాత్మనే శ్రీరామ
చంద్రా వరబ్రహ్మణే నమః - ఇతి నమస్కృత్య మాతాపితృ గురు ద్విజ
దేవతా పుణ్యవృక్షమృదగ్ల సువర్ణ దర్పణ స్వముఖపాస్తరేఖా పతివ్రతాది

యథానంభవ మాల్గల్యవస్తు దర్శనం కృత్వా తాత్కాలికావశ్యకీం క్రియాం
కృత్వా రాత్రి ధృత వస్త్రం పరిత్యజ్య అన్యవస్త్రం పరిధాయ పాదస్త్రక్షాళన
పూర్వకం శుద్ధాచమనం శ్రాతాచమనం వా కృత్వా శుచాదేశే శుద్ధానవే
ఉపవిశ్య శుచిశ్చేదకత్తా వా మనసా శుచిర్బూత్వా తత్రైవోపవిశ్య ధ్యాయేత్.

శ్లో. కాశీక్షేత్రం శరీరం త్రిభువన జననీ వ్యాపినీ జ్ఞానగంగా

భక్తిశ్శృద్ధా గయేయం నిజగురు చరణ ద్యానయోగః ప్రయాగః

విశ్వేశోఽయం తురీయస్సకలజన మనస్సాక్షిరూపో మహాత్మా

సర్వం యత్తచ్చరీరే నివనతి కిమహో విద్యతే తీర్థమన్యత్

ఇతి ధ్యాత్వా బ్రహ్మాదిభ్యో బ్రహ్మవిద్యా సంప్రదాయ కర్తృభ్యో వంశ
ద్విభ్యో నమోగురుభ్యః ఇతి సర్వ గురు వందనం కృత్వా శ్రీగురుపాదుకాం
జపేత్

శ్లో. ప్రాతశ్శురసి శుక్లాబ్జే ద్వినేత్రం ద్విభుజం గురుం

వరాభయకరం శాంతం స్మరేత్తన్నామ పూర్వకమ్

వందే గురువద ద్వంద్వ మవాఙ్మానన గోచరం

రక్తశుక్లవభామిశ్ర మతర్క్యం త్రైపురం మహా.

ఓం హ్రీం వరమేశ్వరరూపాస్మదాచార్య చరణారవిందాభ్యాం నమః ఇతి యథా
శక్తి గురుపాదుకాం జపిత్వా

శ్లో. ప్రాతః ప్రభృతి సాయాంతం సాయాది ప్రాతరంతకం

యత్కరోమి గురో నాథ తదస్తు తవ వ్రాజనమ్

శ్లో. నదా మే సీతయా సార్దం వృదయే వస రాఘవ

గచ్ఛతస్తివృతోహపి స్మృతిస్స్యన్యే నదాత్వయి

ఇతి ప్రార్థ్య

పూర్వే ద్యురరుణోదయ మారభ్య అద్యతనదినారుణోదయ వర్జంతః
మయి నముత్పన్నాం ప్రాణఘ్నస్తాం షట్శతాద్ధికైకవింశతిసాహస్రికాం నిశ్నా

సోచ్ఛ్వాసయాపామజపా గాయత్రీం మూలాధారాది బ్రహ్మారంధ్రాంత సప్తచక్ర
నివాసీసీభ్యో దేవతాభ్యో నివేదయామి. అథ కతిచిత్ క్షణాన్ వాంసు సోఽ
హమితి శ్వాసోచ్ఛ్వాసేషు భావయేత్.

శ్లో. వాకారేణ బహిర్యాతి సకారేణ విశేత్ వును
హానేతి వరమంమంత్రం డీవో జవతి సర్వదా.

శ్లో. తతశ్చైకమనా భూత్వా చింతయేద్రమునందనం
శ్రీరామ రామరామేతి తారకాభ్యం మనుంజవన్.
శ్రీసూర్యం జయమధ్యస్థం ద్విజయూతం విచక్షణః.

శ్రీరామ జయరామ జయజయ రామ ఇతి త్రయోదశాక్షరీ తారకం మంత్రం
యథాశక్తి జపిత్యా

శ్లో. ప్రాతస్స్మరామి రఘునాథముఖారవిందం
మందస్మితం మధురభాషి విశాలపాలం
కర్ణావలంబి మణికుండల దీప్తిగండం
కర్ణాంతద్వీర్చనయనం నయనాభిరామమ్.

ప్రాతర్నమామి రఘునాథకరారవిందం
రక్షగేణాయ భయదం వరదం జనేభ్యః
యద్రాజ సంనది విభజ్య మహేశచావం
సీతాకరగ్రహణ మంగళమావ సద్యః.

ప్రాతర్పఞ్జామి రఘునాథ వదారవిందం
వద్యాంకుశాది శుభలేఖి శుభావహం మే
యోగేంద్ర మానస మధువ్రత నేవితాడ్యం
శాపావహం నవది గౌతమ ధర్మసత్పూజః.

ప్రాతర్వదామి వచసా రఘునాథనామ
వాగ్దోషహరి నకలం కలుషం నిహత్య
యత్పార్వతీ స్వవతినా నహి భోక్తుకామా

ప్రీత్యా నహినహరినామ నమం జణావ.

ప్రాతశ్శయే శ్రుతినుతాం రఘునాథమూర్తిం

నీలాంబుజోత్పల సితేతర రత్ననీలాం

ఆముక్తమోక్తిక విభూషణ భూషణాధ్యాం

ధ్యేయాం నమస్త మునిధిర్నిజభృత్యముఖ్యైః.

యశ్శ్లోక వంచకమిదం నియతః వరేత

నిత్యం ప్రభాత నమయే పురుషః ప్రబుద్ధః

శ్రీరామ కింకరణనేషు న ఏవ ముఖ్యో

భూత్వా ప్రయాతి హరి లోకమనన్యలభ్యమ్.

గుర్వర్థే త్వక్తరాడ్యో న్యచరదమవనం వద్మవద్భ్యాం ప్రీయాయా

పాణిస్సర్వాక్షమాభ్యాం మృజితపథిరుజో యో హరీంద్రానుజాభ్యామ్

వైరూప్యాచ్ఛూర్పణఖ్యాః ప్రీయవిరహరుషోపితభ్రూవిప్రుంభ

స్త్రస్తాద్దిర్బద్ధనేతుః ఖల దవదహనః కోసలేంద్రోఽవతాన్సః.

అత్ర

శ్లో. బ్రాహ్మీముహూర్తే ప్రథమం విబుద్ధ్యేదనుస్మరేద్దేవ వరాన్ముసీంశ్చ -
ప్రభృతి - స భారతఫలం ప్రాప్య వరంబహ్మోధిగచ్ఛతీ త్యన్తాం భారత సావిత్రిం
యథావకాశం వరేత్.

శ్లో. త్రైలోక్యచైతన్యమయాదిదేవ శ్రీకాంత విష్ణో భవదాజ్ఞయైవ
ప్రాతస్సముత్థాయ తవ ప్రీయార్థం సంసారయాత్రా మనువర్తయిష్యే

సంసారయాత్రా మనువర్తమానం త్వదాజ్ఞయా రామవ దేవదేవ

స్పర్ధాతిరస్కార కలినమాద భయాని మాం మాభిభవస్తు రామ.

జానామిధర్మం న చ మే ప్రవృత్తిః జానామ్యధర్మం న చ మే నివృత్తిః

త్వయేంద్రియాణామధిదైవతేన యథానియుక్తోఽస్మి తథాకరోమి.

అమాధసహస్రాణి క్రియంతేఽహ్నిశం మయా

దానోఽయమితి మా మత్యాక్షమస్య రఘునందన.
 ప్రహ్లాదనారదపరాశరపుండరీకవ్యాసాంబరీషశుకశానకభీష్మదాల్ఫ్యాన్
 రుక్మాంగదాఘ్నవశిష్టవిభీషణాదీసుత్యానిమాస్పరమభాగవతాన్స్మరామి
 శక్తావకాశే వా బహస్తోత్రవరణేన -

శ్రీ రామ సువ్రభాతమ్

కౌసల్యాసువ్రజారామ పూర్వాసంధ్యా వ్రవర్తతే
 ఉత్తిష్ఠ నరశార్దుల కర్తవ్యందైవమాహ్నికం. (వాల్మీ. రామా.)

విష్ణేశ్వరస్సకలవిష్ణువినాశదక్షో ధక్షాత్మణా భగవతీ హి నరస్వతీ చ
 దృప్తాష్టభైరవగణానవదివ్యదుర్గా దేవ్యస్సరాస్తు నృవతే తవసువ్రభాతమ్.

భానుశ్శశీకుజబుధౌ గురుశుక్రమందా రాహుసకేతురదితిర్దితి రాదితేయాః
 శక్రాదయః కమలభూవురుషోత్తమేంద్రో రుద్రఃకరోతు సతతంతవసువ్రభాతమ్.

వృధ్వీజలం జ్వలనమారుతపుష్కరాణి సప్తాద్రయోఽపి భువనానిచతుర్లకైవ
 శైలావనాని సరితఃపరితఃపవిత్రా గంగాదయోవిదధతాం తవసువ్రభాతమ్.

దిక్పక్రమేతదఖిలం దిగిభాదిగీశా నాగాస్సువర్ణభుజగానగవీరుధశ్చ
 పుత్యానిదేవసదనానిబలానిదివ్యాన్యవ్యాహతం విదధతాం తవసువ్రభాతమ్.

వేదాష్ట డక్లసహితాస్స్మృతయఃపురాణంకావ్యం సదాగమవధోమునయోఽపిదివ్యా
 వ్యాసాదయఃపరమకారుణికాఙ్ఘ్రీణాం గోత్రాణివై విదధతాంతవసువ్రభాతమ్.

(ఆనంద రామా. విలా. 4 సర్గ)

ఇతి ప్రదోధగాయనాదినాచ రామం స్తుత్వా తతో గృహం నిర్గత్య
 నద్యాదౌ విద్యమానే స్నానార్థం గచ్ఛేత్. అశక్తావసంభవే వా గృహే
 ఉష్ణోదకేన స్నాయాత్ తత్రాదౌ

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే వనస్పతయే సర్వకామవ్రదాయ మమ శత్రు
నాశనం కురుకురు హం ఫట్ స్వాహా ఇతి మంత్రేణ దంతధావనం కృత్వా
గండూషాదికం విర్వర్జ్య సంకల్ప పూర్వకం వైదికస్నానం కృత్వా తత
స్తాంత్రిక స్నానంకుర్యాత్. తద్యథా

ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం మహానద్యాదికే
మంత్రస్నానం కరిష్యే- ఇతి సంకల్ప్య

శ్లో. అతి క్రూర మహాకాయ కల్పంత దహనోపమ
భైరవాయ నమస్తుభ్యం అనుజ్ఞాం దాతుమర్హసి

ఇతి సంప్రార్థ్య కటిదమ్మజలే స్థిత్యా మూలమంత్రేణ త్రిర్విమజ్య పునః
మూలమంత్రేణాచమ్య ప్రాణానాయమ్య గురూవదేశమార్గేణ మూలమంత్ర
న్యాసాదికం విధాయ జలే చిందు త్రికోణ షట్కోణ భూపురత్రయం
విలిఖ్య షట్ కోణేషు షడక్షరీ మంత్రాక్షరాణి లిఖిత్వా వ్రథమభూపురే
శ్లో. రామచంద్ర మహేష్వాన రమువీర స్వహోత్రమ
భో దశాస్వాంతకాస్మాకం ఝక్షాం దేహీ శ్రియం చ నః.

ఇత్యనుష్టుభం మంత్రం విలిఖ్య ద్వితీయ భూపురే అష్టదిక్షు ఇన్ద్రాయ
నమః ఇతీంద్రాద్యష్ట దిక్పాలక నామాని విలిఖ్య ధేనుముద్రాం వ్రదర్భ్య
శ్లో. బ్రహ్మాంహోదర తీర్థాని కరైస్సుష్టాని తే రవే
తేన నత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహీ దివాకర.
గంగే చ యమునే చైవ గోదావరి సరస్వతి
సర్వదే సింధుకావేరి జలైస్సీన్ సన్నిధిం కురు.

ఇతి ప్రార్థ్య మూలేన తజ్జలమేకాదశవార మభిమంత్ర్య తత్ర స్నాత్వా దేవర్షి
పితృతర్పణం విధాయ పునస్నాత్వా మూలేన ఆచమ్య దిక్పార్జ్వనం విధాయ
పునస్తీరం గత్వా భగవంతం శ్రీరామచంద్రం ధ్యాయన్ వస్త్రేణ శిరస్స-

ర్యాంగావి సంమృత్య శుభ్రవస్త్రం ధృత్వా వైదిక సంధ్యావందనం రామ సంధ్యావందనం చ నమాన తంత్రేణ కుర్యాత్. తద్యథా అచమ్య ప్రాణా నాయమ్య - మమోపాత్తదురితక్షయద్వారా శ్రీవరమేశ్వర ప్రీత్యర్థం రామ సంధ్యావందనేన నహి ప్రాతస్సంధ్యాముపాసే - ఇతి సంకల్ప్య, గాయత్ర్యా ప్రాతరర్చ్యవదానం కృత్వా, అనంతరం-

దాశరథాయవిద్య వే సీతావల్లభాయదీమహీ తన్నోరామఃప్రచోదయాత్
ఇతి రామ గాయత్ర్యా సూర్యాంతర్గత శ్రీరామాయ త్రిరర్చ్యం దత్వా
సంధ్యాం తర్పయామీతి త్రివారం తర్పయిత్వా ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ
త్యాది గాయత్రీ జపానంతరం

ధ్యేయస్సదా నవిత్యమండలమధ్యవర్తి, నారాయణస్సరసిజానన సన్నివిష్టః
కేయూరవాన్మకరకుణ్డలవాన్కిరీటీ హరీ హిరణ్యయవపుర్ణితశఙ్ఖచక్రః

ఇతి సూర్యమణ్డల వర్తినం శ్రీరామం ధ్యాత్వా యథా శక్తి రామగాయత్రీం
జప్త్వా సూర్యోపస్థానాది చతుస్సాగర వర్యంతం ఇత్యభివాదనాంతం కృత్వా

ఉద్యన్నద్యమిత్రమః - ఆరోహి న్ముత్తరాం దినం - హృద్రోగం మమ
సూర్య - హరిమాణం చ నాశయ - శుకేషు మే హరిమాణం - రోపణకాసు
దద్యసి - ఆధోహోరిద్రవేషుమే - హరిమాణం ని దద్యసి - ఉదగాదయమా
దిత్యః - విశ్వేన నహసా నహ - ద్విషంతం మహ్యం రంధయన్ - మో అహం
ద్విషతే రథమ్.

ఇతి ద్వాదశ వాక్యై స్సూర్యముపస్థాయ దిజ్జమస్కారం కృత్వా గురు
దత్తనామపూర్వకం నమస్కారం విధాయ సంధ్యాం సమాప్య జపగృహం
వ్రవిశ్య భూశుద్ధ్యాదికం కుర్యాత్ తద్యథా - కరేణ జలం గృహీత్వా -

ధనుర్ధరామై విద్య వే నర్వ సీద్యై చ దీమహీ తన్నో ధరా ప్రచోదయాత్
ఇతి మంత్రేణాభిమంత్ర్య జపస్థానం సంప్రోక్ష్య

విష్ణుశక్తి నముద్భూతే శంఖవర్ణాస్తు మేదిని
అనేక రత్న సంభూతే భూమి దేవి నమోస్తు తే

ఇతి భూమింప్రార్థ్య, కూర్మచక్రం విలిఖ్య
కూర్మాకారం లిఖేచ్ఛక్రం దళషట్కం నమన్వితం
తతో వృత్తం చాష్టదళం భూపురత్రితయం తతః
మధ్యే వ్రణవమాలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ
పుచ్చేతు మాన్యధం దీపం తారం కోణ చతుష్టయే
వర్ణాష్టకం చాష్టదశే భూపురే దిక్పతీన్ లిఖేత్.

ఏవం కూర్మచక్రం విలిఖ్య పాంసస్సోఽహమితి ప్రాణవ్రతిష్ఠావనం కృత్వా
ఓం హ్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమ ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాధిమంత్ర్య
యంత్రరాజాయ విద్మహే కూర్మచక్రాయ ధీమహి తన్నో యంత్రః స్రవోద
యాత్ ఇతి గాయత్ర్యా పుష్పాంబలిం దత్వా తత్ర చిత్రకంబళాదికం ఆననం
నిధాయ ఓం కమలాసనాయ నమః, హ్రీం విమలాసనాయ నమః, శ్రీం
కూర్మాసనాయ నమః ఇత్యుచ్చార్య ఆననే కూర్మన్య ముఖే ఉవవిశ్య ఓం శ్రీం
రాం రామాయ నమః, ఓం క్లీం రామభద్రాయ నమః, ఓం హ్రీం రామచం
ద్రాయ నమః ఇతి నామత్రయేణ ఆచమ్య, మూలేన ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ
సంకీర్త్య మమ రామ మంత్రాది సకల మంత్రానుష్ఠానాధికార సిద్ధ్యర్థం పాపపురు
షావచ్ఛిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలశోధన ద్వారా దివ్య శరీరావాప్త్యర్థం
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణాధిమంత్రిత శుద్ధోదకేన మార్జనా
దికం కరిష్యే- ఇతి సంకల్ప్య- ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీ మంత్రేణ
త్రివారం మార్జయిత్వా హస్తేన జలం గృహీత్వా ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి తార
త్రయేణ అధిమంత్ర్య పాపపురుషావచ్ఛిన్న కాయిక వాచిక మానసిక మలశోధ
నార్థం కారణ దేహం పరిశోధయామి జుహోమి స్వాహా ఇతి త్రివారం ఉదకం
పీత్వా ఆచమ్య శుద్ధోఽహమితి త్రివారముచ్చరన్ నృప్పాదయ కమలస్థితమా
త్మానం రామోఽహ మితి విభావ్య శుద్ధశరీరో భూత్వా మాతృకాదిన్యానైర్య

జికవీ భూత్యా నూర్వోత్తరాగమంత్రేస్సాకం న్యతంత్రేణ శ్రీరామూర్జ
నాగత్వేన వా శ్రీరామతారక మహామనుం నహానం త్రిశతం అష్టోత్తరశతం
వా జపేత్.

అథ మాతృకాన్యాసః

అన్య శ్రీమాతృకా నరన్యతీన్యాస మహామంత్రన్య బ్రహ్మ ఋషిః గాయత్రీ
చందః మాతృకా నరన్యతీ దేవతా హలో బీజాని న్వరాశ్శక్తయః దిందమ కీల
కాని మమ మాతృకానరన్యతీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహా
మంత్రానుష్ఠానాగత్వేన జపే వినియోగః

ఓం రాం అం కం ఖం గం మం జం ఆం అంగు/వృద.

ఓం రాం ఇం చం చం జం ఝం ఞం ఈం తర్జ/శిర

ఓం రాం ఉం టం ఠం డం ఢం ణం ఊం మధ్య/శిఖా

ఓం రాం ఏం తం ధం దం ధం నం ణం అనా/కవ

ఓం రాం ఓం నం ఫం బం భం మం ఙం కని/నేత్ర

ఓం రాం అం యం రం లం వం శం షం సం హం శం క్షం అః

కర/అస్త్రాయ

భూర్భువఃస్సువోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

వంచాశద్వర్ణభేదైర్విహితవదన దోషాదయుక్కుచ్చీవక్షో
దేశాం భాన్వత్కవర్ణాకలిత శశికలామిందు కుందావదాతాం
ఆక్షప్రస్కంభచింతాలిఖిత వరకరాం త్రిక్షణాం నద్మహస్తాం
అచాకల్పా మతుచ్ఛస్తనజమనభహం భారతీం తాం ననూమి
ఓం లం మాతృకానరన్వత్వై నృధివ్యాత్మకం గంధంకల్పయామి నమః
ఇత్యాది గంధాది వంచపూజాం కృత్వా మాతృకాః న్యసేత్. యథా

అన్తర్మాత్మకాన్యాసః

ఓం రాం అం నమః ఆం నమః . . . అః నమః
 ఇతి కణ్ఠే విశుద్ధిచక్రే షోడశదల కమలే

ఓం రాం కం నమః ఖం నమః . . . ఠం నమః
 ఇతి హృదయే అనాహతే ద్వాదశ దల కమలే

ఓం రాం డం నమః ఢం నమః . . . ణం నమః
 ఇతి నాభౌ మణిస్మారే దశదల కమలే

ఓం రాం టం నమః భం నమః . . . లం నమః
 ఇతి లింగమూలే స్వాధిష్ఠానే షడ్దల కమలే

ఓం రాం వం నమః శం నమః షం నమః సం నమః
 ఇతి గుదోపరి మూలాధారే చతుర్దల కమలే

ఓం రాం హం నమః క్షం నమః
 ఇతి భ్రువోర్మధ్యే ఆఙ్గాచక్రే ద్విదల కమలే

ఓం రాం అం నమః ఆం నమః . . . క్షం నమః (వజ్రాశద్వర్ణాః)

ఇతి మూర్ధ్నే సహస్రారకమలే

బహిర్మాత్మకాన్యాసః

ఓం రాం హ్రీం అం నమః శిరసి

ఓం రాం హ్రీం ఆం నమః వదన వృత్తే

ఓం రాం హ్రీం ఇం నమః దక్షిణ నేత్రే

ఓం రాం హ్రీం ఈం నమః వామ నేత్రే

ఓం రాం హ్రీం ఉం నమః దక్షిణ కర్ణే

ఓం రాం హ్రీం ఊం నమః వామ కర్ణే

ఓం రాం హ్రీం ఋం నమః దక్షిణ నాసాపుటే

ఓం రాం హ్రీం ౠం నమః వామనాసా పుటే

ఓం రాం హ్రీం ఌం నమః దక్షిణ కపోలే

ఓం రాం హ్రీం ి నమః వామ కపోలే
ఓం రాం హ్రీం ఏం నమః ఊర్వోవ్య
ఓం రాం హ్రీం ఐం నమః అధరోవ్య
ఓం రాం హ్రీం ఓం నమః ఊర్వ దంతవజ్కా
ఓం రాం హ్రీం ఔం నమః అధో దంతవజ్కా
ఓం రాం హ్రీం అం నమః మూర్ధ్ని
ఓం రాం హ్రీం ఆః నమః ముఖే
ఓం రాం హ్రీం కం నమః దక్షిణ బాహుమూలే
ఓం రాం హ్రీం ఖం నమః తత్సందౌ
ఓం రాం హ్రీం గం నమః తస్యణి బంధే
ఓం రాం హ్రీం మం నమః తదంగుళి మూలే
ఓం రాం హ్రీం ఙం నమః తదంగుళ్యగ్రే
ఓం రాం హ్రీం చం నమః వామబాహుమూలే
ఓం రాం హ్రీం ఛం నమః తత్సందౌ
ఓం రాం హ్రీం ఙం నమః తస్యణిబంధే
ఓం రాం హ్రీం ఝం నమః తదంగుళిమూలే
ఓం రాం హ్రీం జాం నమః తదంగుళ్యగ్రే
ఓం రాం హ్రీం టం నమః దక్షిణమూలే
ఓం రాం హ్రీం ఠం నమః తస్త్రినుని
ఓం రాం హ్రీం డం నమః తస్త్రిమూయాం
ఓం రాం హ్రీం ఢం నమః తదంగుళిమూలే
ఓం రాం హ్రీం ణం నమః తదంగుళ్యగ్రే
ఓం రాం హ్రీం తం నమః వామోరుమూలే
ఓం రాం హ్రీం థం నమః తస్త్రినుని
ఓం రాం హ్రీం దం నమః తస్త్రిమూయాం
ఓం రాం హ్రీం ధం నమః తదంగుళి మూలే
ఓం రాం హ్రీం నం నమః తదంగుళ్యగ్రే

ఓం రాం హ్రీం వం నమః డక్షిణ పార్శ్వే
ఓం రాం హ్రీం వం నమః వామపార్శ్వే
ఓం రాం హ్రీం టం నమః పృష్ఠే
ఓం రాం హ్రీం భం నమః నాభౌ
ఓం రాం హ్రీం మం నమః ఉదరే
ఓం రాం హ్రీం యం నమః పృథ్వీ
ఓం రాం హ్రీం రం నమః డక్షిణ దోర్భూలే
ఓం రాం హ్రీం లం నమః కకుది
ఓం రాం హ్రీం వం నమః వామ దోర్భూలే
ఓం రాం హ్రీం శం నమః పృథ్వి దక్షిణకరాంతమ్
ఓం రాం హ్రీం షం నమః పృథ్వి వామకరాంతమ్ . తి . ఓం రాం హ్రీం సం
నమః పృథ్వి దక్షిణపాదాంతమ్
ఓం రాం హ్రీం హం నమః పృథ్వి వామపాదాంతాంతమ్
ఓం రాం హ్రీం ళం నమః శిరః ప్రభృతి పాదాంతమ్

ఓం రాం హ్రీం క్షం నమః ఆపాదతలమంతకం వ్యావకం న్యనేత్

అనంతరం ఓంఫట్ ఇత్యస్త్రమంత్రముచ్చార్య నారాచ ముద్రయా అష్ట
దిగ్బంధనం కృత్వా శ్రీరామతారక మహామంత్రజపం కుర్యాత్

అథ శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహామంత్ర జపవిధిః

ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలౌ సంకీర్త్య - శ్రీరామచంద్ర వరబ్ర
హ్మణః ప్రసాదేన తత్త్వజ్ఞాన ప్రాప్తి పూర్వకం అఖండైకరసానంద కేవలద్వైత
మోక్ష సామ్రాజ్యలక్ష్మీ వలావంతయే శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర
జపం కరిష్యే - ఇతి సంకల్ప్య

సహస్ర దశకర్ణికే సకలశీతరశ్మిప్రభే

వరాభయకరాంబుజం విమల పుష్ప గంధాంబరమ్
వ్రనన్న వదనేక్షణం నకల దేవతా రూపిణం
స్మరేచ్ఛిరసే పానగం తదభిధానవూర్వం గురుమ్

ఇతి మృగీముద్రయా నపానదక కమలకర్ణికా మధ్యే శ్రీగురుం ధ్యాత్వా
శ్రీరామతారకపూర్వాంగమంత్రాన్ మూలమంత్ర జవదశాంశం జపేత్
గురుర్లణవతిశ్చైవ సూర్యనారాయణ స్తథా
ఏతే శ్రీరామచంద్రస్య పూర్వమంత్రాధిదేవతాః

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ గురుమహామం
త్రస్య బ్రహ్మ ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీభగవానాచార్యో దేవతా, ఓం
దీపమ్, నమః శక్తిః, హ్రీమితి కీలకమ్, గురు దేవతా వ్రసాదసిద్ధ్యర్థే గురుమహా
మంత్రజపే వినియోగః, ప్రామిత్యాదినా కరాంగన్యాసః భూర్భువస్సువరోమి
తిదిగ్బంధః

ధ్యానమ్

అఖండ మణ్డలాకారం వ్యాప్తయేన చరాచరమ్
తత్పదం దర్శితం యేన తస్మై శ్రీగురవే నమః

లమిత్యాది పంచపూజాం కృత్వా ఓం గుం గురుభ్యోనమః ఇతి గురు
మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహా మంత్ర పూర్వాంగ గణవతి మహా
మంత్రస్య గణక ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీగణవతిర్దేవతా, గం దీపమ్,
గణవతయ ఇతి శక్తిః, నమ ఇతి కీలకమ్, శ్రీగణవతి వ్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే
వినియోగః, గామిత్యాదినా కరాంగ న్యాసః, భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

హస్తీంద్రానన మిందుచూడమరుణచ్ఛాయం త్రినేత్రం రసా

దాశ్శిష్టప్రియయా నరోజకరయా స్వాకస్థయా నంతతం
దీక్షానూరగదాధనుస్త్రిశిఖయుక్తకాబ్జపోతోత్పల
వ్రవ్యాగ్ర న్యవిషాణ రత్నకలశాన్ వానై ర్యహితం భజే

ఇతి ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా వంచనూజాం కృత్వా, గం గణవతయే
నమః ఇతి గణవతి మనుం జపేత్

అన్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్ర పూర్వాంగ సారాష్టాక్షరీ మహా
మంత్రస్య భార్గవ ఋషిః, గాయత్రీ చందః, శ్రీ సూర్యనారాయణో దేవతా,
ఘృణీరితి దీక్షమ్, సూర్యః ఇతిశక్తిః, ఆదిత్య ఇతి కీలకమ్, శ్రీసూర్యనారా
యణ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః, ప్రోమిత్యాదినా కరాంగన్యాసః ధూ ..
దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ధ్యేయస్సదా నవిత్యమండల మధ్యవరీ
నారాయణస్సరసీజానన నన్నివిష్టః
కేయూరవా న్యకరకుండలవాన్కిరీటీ
హరీ హీరణ్మయవస్తుర్వృతశంఖచక్రః

లమిత్యాదినా వంచనూజాం కృత్వా ఓం ఘృణీస్సూరియ ఆదిత్యోమ్
ఇతి మనుం జపేత్

రామాయ రామభద్రాయ రామచంద్రాయ వేధనే
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాఃవతయే నమః

ఇతి మంత్రేణ స్వప్నాదయ కమల మధ్యే పరివారావరణ దేవతానమేతం
నర్వాత్మానం భగవంతం శ్రీసీతానమేతం శ్రీరామచంద్రం తేకోరూపిణం
ధ్యాత్వా

అన్య శ్రీరామ తారక షడక్షరీ మహామంత్రస్య బ్రహ్మణ ఋషయే నమః
శిరసి, గాయత్ర్యై చందనే నమః ముఖే, శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనే దేవతాయై
నమః హృదయే, రాం దీక్షాయ నమః దక్షిణ స్తనే, రీం శక్తయే నమః వామ
స్తనే, రూం కీలకాయ నమః తస్యధ్యే శ్రీరామచంద్రవరమాత్యనః ప్రసాదసి
ద్వ్యర్థే జనే వినియోగః, కరశుద్ధిం కృత్వా

ప్రకోష్ఠాదిన్యాసః

రాం ప్రకోష్ఠాభ్యాం నమః రైం కరతలభ్యాం నమః
రీం మణిబంధాభ్యాం నమః రాం కరవృష్టిభ్యాం నమః
రూం కూర్పరాభ్యాం నమః రః కరాభ్యాం నమః

హృదయాదిన్యాసః

రాం అంగు - హృద నమః రైం అనా - కవచాయ హం
రీం తర్జ - శిరనే స్వాహా రాం కని - నేత్రత్రయాయ వాషట్
రూం మధ్య - శిఖాయైవషట్ రః కరతల - అస్త్రాయ ఫట్

అథాక్షరన్యాసః

రాం నమః బ్రహ్మరంధ్రే యం నమః నాభౌ
రాం నమః భూమధ్యే నం నమః గుప్త్యే
మాం నమః హృదయే మం నమః పాదయోః

అథ పదన్యాసః

రాం నమః శిరసి నమోనమః పాదయోః
రామాయ నమః నాభౌ భూ ... దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

కాలాభోదరకాంతికాంత మనిశం వీరాననాధ్యాసీతం
ముద్రాం జ్ఞానమయీం దధానమవరం హస్తాంబుజం జానుని

సీతాం పార్వ్యగతాం సరోరుహకరాం విద్యున్నిభాం రామవం

నశ్యంతం మకుటాంగదాది వివిధాకల్పోజ్జ్వలాంగం భజే.

లం వృథివ్యాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ గంధం కల్పయామి నమః
సాం అకాశాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ పుష్పం కల్పయామి నమః
యం వాయువ్యాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ ధూపం కల్పయామి నమః
రం వహ్నివ్యాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ దీపం కల్పయామి నమః
వం అమృతాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ అమృతనైవేద్యంకల్పయామినమః
సం సర్వాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ సర్వోపచారాన్ కల్పయామి నమః

1. ద్రాం స్తంభన ముద్రాయై నమః
2. ద్రిం చతురశ్ర ముద్రాయై నమః
3. క్లీం మత్స్యముద్రాయై నమః
4. బ్లాం గోఖుర ముద్రాయై నమః
5. వం ధేనుముద్రాయై నమః

ఇతి వంచ ముద్రాః ప్రదర్శ్య ఓం శ్రీం రాం రామాయనమః ఇతి
మూలమంత్రం షట్ సహస్రం, త్రి సహస్రం, సహస్రం, షట్ శతం,
త్రిశతం, అష్టోత్తరశతం వా యథావకాశం జపిత్వా, జవసమాప్తిం కరిష్యే,
ఇతి సంకల్ప్య, ఉదకం స్పృశ్యై కర పౌదయ న్యాస ధ్యాన పంచపూజాం
చ కృత్వా పంచముద్రాః ప్రదర్శ్య
గుప్యోతి గుప్య గోప్తా త్వం గృహ్ణాన్మత్ కృతం జవమ్ |
సద్ధిర్భవతు మే దేవ త్వత్ప్రసాదాద్రఘూతమ. ||

ఇతి మంత్రేణ పుష్పాక్షతోదకం వినయపూర్వకం శ్రీరామచంద్రస్య
దివ్యశ్రీ దక్షిణకరారవిందే శ్రీసీతారామచంద్రార్పణమస్మితి సమర్పయేత్.
నిర్వాణముద్రాం ప్రదర్శ్య ఉత్తరాంగమంత్రాన్ జప దశాంశం జవేత్.

సీతా చ లక్ష్మణశ్చైవ భరతశ్చైవ శత్రుహా |
వాతాత్యజశ్చగిరిజే ఉత్తరాంగాధిదేవతాః ||

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ సీతా మహాలక్ష్మీ,

మేశ్వరీ మహామంత్రస్య ఈశ్వర (జనక) ఋషిః, గాయత్రీఛందః, శ్రీసీ
మహాఅక్షరీ వరమేశ్వరీ వరాధూపిణీదేవతా, శ్రీంబీజమ్, సీతాయై శక్తిః,
స్వహతి కీలకమ్, శ్రీసీతా మహాఅక్షరీ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
' మిథ్యాదినా కరాంగన్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

స్వస్థాభా మంబుజకరాం రామాలోకనతత్పరాం ।
సీతాం భగవతీం ధ్యాయేద్రామవామాంక సంస్థితామ్ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా, లమిథ్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం
హ్రీం సీతాయై స్వాహా ఇతి మనుం జపేత్.

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీలక్ష్మణ
మహామంత్రస్య అగస్త్యఋషిః గాయత్రీ ఛందః శ్రీలక్ష్మణో దేవతా,
లంబీజమ్, నమశ్శక్తిః, లక్ష్మణాయేతి కీలకమ్, శ్రీలక్ష్మణ దేవతా
ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః 'లా'మిథ్యాదినా కరాంగన్యాసః,
భూర్భువస్సువరోమితి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం స్వర్ణరుచిరతనుం వద్భునిభేక్షణం ।
ధనుర్బాణధరం రామ నేవాసంసక్తమానసం ॥
సర్వలక్షణ సంవన్షం ధ్యాయే ల్లక్షణ మన్వహమ్. ।

ఇతిధ్యాత్వా, లమిథ్యాదినా పంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం లం
క్షణాయ నమః ఇతి మనుం జపేత్.

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీధరత మహా

మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషిః, గాయత్రీ ఛందః, శ్రీభరతో దేవతా, భం
దీజమ్, నమశ్శక్తిః, భరతాయేతి కీలకమ్ మమ శ్రీభరత దేవతా ప్రసాదసి
ద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః భామిత్వాదినా కరాంగన్యాసః, భూర్భువస్సువరోమితి
దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం శ్యామలం శాంతం రామ నేవావరాయణం ।

భరతం కామదాతారం కైకేయీ తనయం భద్రే ॥

లమిత్వాదినా వంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం భం భరతాయ నమః
ఇతి మనుం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారక షడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ, శత్రుఘ్న మహా
మంత్రస్య, అగస్త్య ఋషిః, గాయత్రీ ఛందః, శ్రీశత్రుఘ్నో దేవతా, శం
దీజమ్, నమశ్శక్తిః, శత్రుఘ్నాయేతి కీలకమ్, మమ శ్రీశత్రుఘ్నదేవతా
ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపేవినియోగః శామిత్వాదినా కరాంగన్యాసః భూర్భు..
దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

ద్విభుజం స్వర్ణరూచిరం రామ నేవావరాయణం ।

సుమిత్రాతనయం దేవం శత్రుఘ్నం కలయే సదా ॥

లమిత్వాదినా వంచపూజాం కృత్వా ఓం హ్రీం క్లీం శం శత్రుఘ్నాయ
నమః ఇతి మనుం జపేత్

అస్య శ్రీరామతారకషడక్షరీ మహామంత్రోత్తరాంగ శ్రీమదాంజనేయ
మహామంత్రస్య శ్రీరామచంద్రో భగవాన్ ఋషిః, అనుష్టుప్ ఛందః, శ్రీమ
దాంజనేయో దేవతా, మారుతాత్మజ ఇతి దీజమ్, అంజనానూను రితి
శక్తిః, వాయుపుత్రేతి కీలకమ్, మమ శ్రీమదాంజనేయ ప్రసాదసిద్ధ్యర్థే జపే

వినియోగం

ఓం అంజనేయాయ	అం/వ్యా
ఓం రుద్రమూర్తయే	త/శిర
ఓం వాయుపుత్రాయ	మ/శిఖా
ఓం రామదూతాయ	అనా/కవ
ఓం అగ్నిగర్భాయ	కవి/నేత్ర
ఓం బ్రహ్మోస్త్ర నివారణాయ	కర/అస్త్రా
భూర్భువస్సువ రోమితి దిగ్బంధం		

ధ్యానమ్

ధ్యాయేద్బాల దివాకర ద్యుతినిభం దేవారిదర్శావహం ।
 దేవేంద్రవ్రముఖవ్రశంస్యయశనం దేదీవ్యమానం యచా ॥
 సుగ్రీవాది నమస్తవానరయుతం సువృక్షతత్త్వం ప్రేయం ।
 సంసక్తారుణలోచనం వననజం పీఠాంబరాలంకృతమ్. ॥

ఇతి ధ్యాత్వా లమిత్యాదినా వంచపూజాం కృత్వా.

ఓం నమో భగవతే వాయునన్దనాయ ఇతి మనుం జనేత్. అథ-
 దాశరథాయ విద్యు హే సీతావల్లభాయ దీమహీ తన్నో రామః ప్రచోదయాత్ ఇతి
 రామగాయత్రీం యథాశక్తి జపిత్యా ఓం నమో భగవతే రఘునన్దనాయ ఝక్షేన్ను
 విశదాయ మధురవ్రసన్నవదనాయ అమిత తేజసే బలాయ రామాయ విష్ణవే
 నమః ఇతి మాలామంత్రం యథాశక్తి జపిత్యా సర్వం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ
 భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రార్పణమస్మితి గుప్యోతి గుప్యా
 గోవే తి మంత్రోచ్ఛారణ పూర్వకం కృతం జపం భగవతశ్శ్రీరామచంద్రస్య
 డక్షిణపాస్తే సమర్పయేత్.

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

అర్చా స్తబకః

ప్రథావ సజ్కల్పః

నారాయణం నద్భువం నశివం శక్తిం చ తత్పుత్ర వరాశరంచ
వ్యాసంశుకంగౌడవదంమహోస్తం గోవిందయోగీంద్రమథాన్యశిష్యం

శ్రీశంకరాచార్యమథాన్యవద్మపాదం చ హస్తామలకం చ శిష్యం
తం తోటకం వార్తిక కారమన్యా నన్మద్గురూన్ సంతత మానతోఽస్మి

అన్మల్ వరమేష్టి గురుభ్యోనమః, అన్మల్ వరమ గురుభ్యోనమః.
అన్మల్ గురుభ్యోనమః. నర్వగురుభ్యోనమః. జగద్గురుభ్యోనమః. అయం
ముహూర్తస్సముహూర్తోఽస్తు.

దేవీం వాచమజనయన్త దేవా తాం విశ్వరూపా వశవో వదన్తి ।
సానోమంద్రేష మూర్తం దుహోన దేనుర్వాగస్మానువనుష్టుతైతు. ॥

తదేవ లగ్నం సుదినం తదేవ తారాబలంచంద్రబలం తదేవ ।
విద్యాబలందైవబలం తదేవ ఇక్ష్మీవతే లేంఽప్రియుగం స్మరామి. ॥

యత్ర యోగేశ్వరః కృష్ణో యత్ర పార్థో ధనుర్దరః ।
తత్ర శ్రీర్విజయో భూతిర్బ్రహ్మనీతిర్మతిర్మమ ॥

స్మృతే నకల కల్యాణభాజనం యత్రజాయతే ।
పురుషన్తమజునిత్యం వ్రజామి శరణం హరిం ॥

నర్వదా నర్వకార్యేషు నాస్తీతేషామమంగలం ।
యేషాం పృదిస్తోభగవాన్యంగళాయతనో హరిః ॥

లాభస్తేషాం జయస్తేషాం కుతస్తేషాం వరాభవః ।

యేషామిందీవరశ్యామో వృదయన్తో జనార్దనః ॥

అవదామవహర్తారం దాతారం సర్వసంవదాం ।

లోకాధిరామం శ్రీరామం భూయోభూయో నమామ్యహం ॥

నుముఖ్యైకదంతశ్చ కపిలోగజకర్ణకః ।

లంబోదరశ్చవికటో విష్ణురాజో గణాధిపః ॥

ధూమకేతుర్గణాధ్యక్షః ఫాలచంద్రోగణాననః ।

వక్రతుండశూర్పకర్ణో హేరంబస్కందవూర్వణః ।

షోడశైతానినామాని. యః పఠేత్ప్రసిద్ధియాదపి ।

విద్యారంభే వివాహే చ వ్రవేశే నిర్లమేతథా ।

సంగ్రామే సర్వకార్యేషు విష్ణుస్తస్య వ జాయతే ॥

శుక్లాంబరధరం విష్ణుం శశినర్ణం చతుర్బుజం

వ్రసన్నవదనం ధ్యాయేత్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే ।

యస్యద్విరదవక్త్రాద్వ్యాః పారిషద్వ్యాః సరశ్శతం ।

విష్ణుం నిష్ణున్తి సతతం విష్వక్సేనం తమాశ్రయే ॥

అదీప్సితార్థసిద్ధ్యర్థం వ్రూజితోయస్సురాసురైః ।

సర్వవిఘ్నహరస్త స్మై. గణాధిపతయే నమః ॥

సర్వమంగలమాంగల్యే శివే నర్వార్థసాధికే ।

శరణ్యే త్ర్యంబకే దేవి నారాయణి నమోస్తుతే ॥

అక్షీనారాయణాభ్యాం నమః. ఉమామహేశ్వరాభ్యాంనమః. వాణిపారణ్య

గర్వాభ్యాం నమః. శచీపురందరాభ్యాంనమః. సీతారామాభ్యాం నమః.

మాతా పితృభ్యో నమః. ఇష్టదేవతా కుల దేవతాభ్యో నమః. సర్వేభ్యో

బ్రాహ్మణేభ్యో మహాజనేభ్యో నమః.

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య. శుభరిథో అస్మాకం

నహకుటుంబానాం క్షేమస్థైర్య విజయాభయాదురారోగ్యశ్రయాభి వృద్ధ్యర్థం
 నమస్త దురితోపశాంత్యర్థం శ్రీమహాలక్ష్మీవ్రసాదేవ చింతిత సకల సుమనోరథ
 సిద్ధ్యర్థం మహాలక్ష్మీవ్రసాద సిద్ధి ద్వారా నవానాం గ్రహణామనుకూలతా
 సిద్ధ్యర్థం మనోవాక్కాయ కర్మభిః జ్ఞానాజ్ఞానకృత నమస్తదోష పరిహారార్థం
 సకలపుణ్యప్రాప్త్యర్థం చ శ్రీరామమంత్రాది మహామంత్రానుష్ఠానఫల పురశ్చ
 ర్యాఫల సిద్ధ్యర్థం అష్టాదశ పురాణేతిహాస వఠన శ్రవణ ఫల సిద్ధ్యర్థం
 పుత్రపౌత్రాద్యవిచ్ఛిన్న సంతాన ప్రాప్త్యర్థం అధ్యాత్మికాది తాపహాన శాస్త్యర్థం
 శ్రీమద్రామాయణాష్టోత్తరశత సామ్రాజ్య వట్టాభిషేక ఫలసిద్ధ్యర్థం సకల పురు
 షార్థసిద్ధిద్వారా నమస్త దేవతాసహిత నవాయతన శ్రీ సీతారామ వరబ్రహ్మణః
 ప్రీత్యర్థం చ శ్రీరామజన్మోత్సవ, శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవ, వట్టాభిషేకో
 త్సవ, శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీ
 సీతారామ వసంత (శారద) నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞాఖ్యం కర్మకరిష్య
 మాణః తదంగత్వేన తదాదౌ శుద్ధ్యర్థం వృద్ధ్యర్థం శాస్త్యర్థం అభ్యుదయార్థం
 ఆయుష్కామ్యార్థ ఫల సిద్ధ్యర్థం చ వేదవిద్విర్బ్రాహ్మిణైర్మహాజనైస్సహ స్వస్తి
 పుణ్యాహవాచనం మాతృకాపూజనం, నాందీసువర్ణాభ్యుదయికం అచార్యాది
 ఋత్విగ్వరణం, యాగమణ్డవప్రవేశనం, అఖండ దీప వ్రతిష్ఠావనం, వాస్తు
 నవగ్రహ మణ్డవపూజనం, పీఠపూజాపూర్వకం శ్రీరామ లింగ తోభద్రమణ్డల
 దేవతాహ్వానం, ప్రధానదేవతా వ్రతిష్ఠావనంచ కరిష్యే. ఆదౌ నిర్విఘ్నపరిస
 మాప్త్యర్థం మహాగణపతి పూజాం తదంగ కలశారాధనం చ కరిష్యే. ఇతి
 సంకల్ప. పుణ్యాహవాచనం కుర్యాత్.

పంచాంగవ్యప్రాశన విధిః

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య వ్రక్రాస్తేఽస్మిన్ శ్రీరామ
 నవరాత్రోత్సవాభ్యే కర్మణి అధికార సంపాదనార్థం త్వగస్త్వాదిగత సకల
 పాపావనోదనార్థం పంచా గవ్య ప్రాశన, పవన, పావనాది కర్మ కరిష్యే.

తత్ర గోమయేన చూశుద్ధిం కృత్వా, రంగవల్లిం షట్కోణాకృతిం
 విలిఖ్య. మధ్యే వ్రణవం కోణేషు పూర్వాది క్రమేణ 'శ్రీరామాయ నమః'

ఇతి వర్ణాన్విలిఖేత్. తదుపరి కాంవ్యపాత్రం నిక్షిప్య . తత్సవితురిత్యేకాంశం
 గోమూత్రం - గంధ ద్వారామితి నేత్రాంశం గోమయం - అప్యాయస్యేతి
 వేదాంశం గోక్షీరం - దధిక్రాన్ల - ఇతి వజ్రమాంశం గోదధి- శుక్రమసేతి
 తృతీయాంశం గోఘృతం - దేవ స్యత్యేతి కుశోదకం నిక్షిప్య. నవదర్పయుత
 కూర్చేన 'శ్రీరామషడక్షరీ - అష్టాక్షరీ - త్రయోదశాక్షరీ - శ్రీరామ
 గాయత్రీ ష్టస్యతమేవ మంత్రేణ సంకలనం కుర్యాత్. గరుడ ముద్రాం
 ప్రదర్శ్య. 'క్షీం ఓం నమో వీర గరుడాయ క్షీం నిర్విషం కురు కురు' ఇత్య
 ధిమంత్ర్య 'అ'మిత్యాదివా . గంధ - పుష్ప - ధూప - దీప - నైవేద్యరూప
 సంచోపచారైరభ్యర్చ్య -

యత్త్వగస్థి గతం పాపం దేహ తిష్ఠతి మామకే. |

ప్రాశనాత్ వంచగవ్యస్య దహత్యగ్నిరివేధనమ్ ||

ఇతి సకృన్మంత్రేణ త్రివారం ప్రాశయేత్.

ఋత్విగ్వరణమ్

అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - శుభతిథా ప్రక్రాన్తేస్మిన్
 శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవాభ్యే కర్మణి అచార్యాది ఋత్విగ్వరణం, ఋత్వి
 క్షూణనజ్ఞా కరిష్యే.

ప్రక్రాన్తేస్మిన్ శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే అముక గోత్రః
 అముక శాఖాధ్యాయా అముక శర్మా నవత్నీకోఽహం అముక
 గోత్రోత్పన్నం అముక ప్రవరాన్వితం అముక శాఖాధ్యాయినం అముక
 శర్మాః బ్రాహ్మణం వశిష్ఠం ఆచార్యం త్వాం వృడే
 ఆచార్యస్తు యథా స్వర్గే శక్రాదీనాం బృహస్పతిః |
 తథా త్వం మమ యజ్ఞేస్మిన్నాచార్యో భవనువ్రత ||

వృతోఽస్మి కరిష్యామీతి బ్రాహ్మణః ప్రతివచనం బ్రూయాత్. ఏవమేవ
 యథా చతుర్ముఖో బ్రహ్మ సర్వలోక పితామహి |

తథా త్వం మమ యజ్ఞేస్మిన్ బ్రహ్మోభవ ద్వికోత్తమ ॥

ఇతి వామదేవం బ్రహ్మణం.

భగవన్సర్వధర్మజ్ఞ సర్వధర్మభృతాంవర ।

వితలేమమ యజ్ఞేఽస్మిన్నవద్రష్టా భవ ద్విజ ॥

ఇత్యవద్రష్టారం సదస్యజ్ఞా వృణుయాత్.

త్వన్నోగురుపితామాతా త్వంవ్రభువ్యం పరాయణః ।

త్వత్ప్రసాదాచ్చ వివ్రర్షే సర్వం మే స్యాస్మనోగతం ॥

అవద్విమోక్షణార్థాయ కురుయజ్ఞమతస్త్రితః ।

ఋత్విగ్నిస్సహితశ్శుద్ధైస్సంయతైస్సుసమాహితైః ।

అచార్యేణ చ సంయుక్తః కురు కర్మయథోదితం ॥

అథవా -

యథాచార్యో వశిష్ఠోఽభూదిక్ష్వాకూణాం కులే పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేఽస్మిన్నాచార్యో భవ సువ్రత ।

హమదేవో యథా బ్రహ్మ అయోధ్యాధివతేః పురా ।

శ్రీరామనవరాత్రేస్మిన్ బ్రహ్మోభవ ద్వికోత్తమ ।

యథా కుశీలచౌ పూర్వమయోధ్యాయామగాయతాం ।

తథా రామాయణం గాయన్ మాం తారయ ద్వికోత్తమ ।

ఇత్యేవం శ్రీరామ తారక మన్తృ జపార్థం హనుమన్మన్తృ జపార్థం వృత్వా

శ్రీమద్భాగవత పారాయణార్థం

శుకరూప వ్రబోధజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద ।

వితత్కథా వ్రకాశేన మమాజ్ఞానం వినాశయ ॥

ఇతి చ వృణుయాత్. ఏవమేవ వేదపారాయణ, శ్రీరామతాపవీవ్రభృత్యవని

షత్పారాయణార్థం అధ్యాత్మరామాయణ దుర్గా నవకథీ శ్రీమద్భాగవద్గీతాది

పారాయణార్థం రుద్రాభిషేక నవగ్రహమన్తృజప పూజనాదికముద్దిశ్య యథా

సంధవం ఋత్విక్ వృణుయాత్.

సర్వే న్వకర్మకుశలాః సర్వేశీరామ రూపిణః ।

స్వంస్వం కర్మ వినిర్వర్త్య కృతార్థం కురుతాదరాత్ ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య, నమస్కృత్య, తాస్పర్వాన్ ఋత్విక్ వస్త్రాలక్ష్మారాదిది
ర్యథావిధవం మధువర్కాది పూజయా పరిచరేత్ తతః శరీరధక్షణార్థం ధక్ష
బస్తనం కుర్యాత్.

ఓం విశ్వేత్తా తే సవనేషు ప్రవాచ్యా యాచకర్ణమమవన్నిన్ద్రసున్వతే
పారావతం యత్పురు సంభృతం వస్వపావృణోశ్శరథాయ ఋషిబస్తవే.
ఇతిధక్షాబస్తనంకృత్వా. శ్రీరామధక్షా శ్రీరామహృదయ శ్రీరామకవచ శ్రీరా
మమాలా శ్రీరామవజ్రర న్యాసాదినా శరీరేన్ద్రయాదికం మన్ద్రమయం విద
ధ్యాత్. తతో యజమానః సవత్సీకః ఆచార్య ఋత్విగ్భ్రాహ్మణైస్సహ
యాగమణ్డవమేత్య సత్యవకాశే పర్యగ్నీకరణం కృత్వా -

అవసర్పంతు యే భూతా యేభూతా భూమిసంస్థితాః

యే భూతా విఘ్నకర్తార స్తేనశ్యస్తు శివాజ్జయా

అవక్ర్రామస్తు భూతాని పిశాచాస్సర్వతోదిశః

సర్వేషామవిరోధేన బ్రహ్మికర్మ సమారభే

ఇతి మన్ద్రేణ గౌరసర్షపాన్ వికీర్య ధక్షేషుమన్తాంశ్చ పరిత్వా తతః వామ
పాదపూతత్రయ తాశత్రయ కరాస్థోటన క్రూరదృష్ట్యవలోకనాదినా దివ్యాస్త
ధిక్ష భౌమాది విఘ్నాసుత్సార్వ ధక్షీణ పాదపూర్వకం దేహాశిమస్పృశన్
పూజామణ్డవం ప్రవిశ్య ఉపవిశ్య, ఆచమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య, ప్రవర్తమా
నేస్మి శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నిక పారాయణ దశావరణపూజాది సహిత
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే ప్రధానదేవతాప్రభృతి సమస్త మణ్డవదే
వతా ప్రతిష్ఠాపనార్థం ఆదౌ అణ్డ దీపస్థాపనపూర్వకం మణ్డపారాధనం
కరిష్యే -

2. ఓం ఖం బం తాపీకళాయై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధీకళాయై నమః
4. ఓం మర ఫం దోధీకళాయై నమః
5. ఓం జం నం కాలినీ కళాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషణీకళాయై నమః
7. ఓం ఛం డం వరణీకళాయై నమః
8. ఓం ణం థం అకర్షణీకళాయై నమః
9. ఓం ఝం తం వైష్ణవీకళాయై నమః
10. ఓం ఞం ణం విష్ణువిద్యాకళాయై నమః
11. ఓం టం డం జ్యోత్స్నాకళాయై నమః
12. ఓం ఠం డం హిరణ్య కళాయై నమః

ఇతి సంవ్రాజ్య దక్షిణోత్తరతః శరావద్యయే క్రమకో మృతం తైలం చ వూరయిత్వా

తైలే :- పితృ, పితామహ, ప్రపితామహాః, - మాతృ, పితామహీ, ప్రపితామహ్యో, మాతామహ, మాతుః పితామహ, మాతుః ప్రపితామహాః, సవత్సృకా ఇతి వర్గ త్రయం యథాయథం అవాప్యా వ్రాజయేత్.

మృతే -

అగ్నిమీశే పురోహితమితి ఋగ్వేదం, ఇషేత్వేతి యజుర్వేదం, అగ్న ఆయాహితి సామవేదం శంన్నోదేవీరధిష్టయ ఇత్యధర్వవేదః చ అవాప్యా వ్రాజయేత్. వర్తిం సంశోధ్య ఉభావపి దీపా ప్రాఃస్మృతౌ.

వ్రజ్యాల్య,

- ఓం జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి - జ్యోతిష్కృతం త్వాసాదయామి
- జ్యోతిర్విదం త్వాసాదయామి - భాస్వతీం త్వాసాదయామి
- జ్వలంతీం త్వాసాదయామి - మల్బలాభవంతీం త్వాసాదయామి
- దీప్యమానాం త్వాసాదయామి - రోచమానాం త్వాసాదయా
- మృజ్జసాం త్వాసాదయామి - బృహజ్జ్యోతిషం త్వాసాదయామి
- బోధయంతీం త్వాసాదయామి - జాగ్రతీం త్వాసాదయామి.

తత్-ఋగ్వికలాస్యసేత్. యథా :

ఓం రం అగ్నిమణ్డలాయ దశకలాత్మనే నమః

1. ఓం యం ధూమ్రా కలాయై నమః

2. ఓం రం వీలరక్తా కలాయై నమః

3. ఓం లం కపిలా కలాయై నమః

4. ఓం వం విస్తులింగినీ కలాయై నమః

5. ఓం శం జ్వాలా కలాయై నమః

6. ఓం షం నిష్పత్తికా కలాయై నమః

7. ఓం సం హవ్యవాహినీ కలాయై నమః

8. ఓం హం కవ్యవాహినీ కలాయై నమః

9. ఓం శం రౌద్రీ కలాయై నమః

10. ఓం క్షం సంహారిణీ కలాయై నమః

అఖణ్డద్యోతి స్వరూప శ్రీ సీతారామ వరబ్రహ్మణేనమః ఇతి సంపూజ్య.

ఓం గృహో వైవ్రతిష్ఠాసూక్తమ్ తత్ వ్రతిష్ఠితతమయావాచా శంస్త
వ్యమ్ తస్మాద్యద్యపి దూరైవ వశూన్ లభతే గృహోనేవైనానాజిగమిషతి
గృహోహి వశూనాం వ్రతిష్ఠా వ్రతిష్ఠా ఉత్తమా వ్రతిష్ఠా సువ్రతిష్ఠితమస్తు,
సుముహూర్తమస్తు.

తతః వ్రధానదేవతాయాః నైర్ఋత్యాం వాస్తుమణ్డలమ్, ఆగ్నేయే నవగ్ర
హమణ్డలం, ఉత్తరదిగ్భాగే అష్టైవాక్యమన్త్రవూర్వక నక్షత్రదేవతాశ్చ అవాహ్య
వూజయేత్.

అథ మణ్డపారాధనమ్

1. ఓం స్వస్తీకాయనమః

3. ఓం చతుర్వజేభ్యోనమః

2. ఓం వ్రవాశతోరణాయనమః

4. ఓం పతాకేభ్యోనమః

ఇతి మణ్డవం పుష్యాక్షతైరభ్యర్చ్య. తస్య ధ్యే దేవతాస్థావనం కుర్యాత్.

· ప్రధానదేవతా పీఠస్థావనమ్

తద్యథా - గోమయేనోపలిస్తామ్. మణ్డపాంతరూపిం దర్శమయకూర్ప
మూలేన ఖననం కృత్వా భూమిరూపీర్ష్యధిమన్త్యై మహీద్యౌతితి స్పృష్ట్వా
తదువరి రక్షవల్ల్యాదినా షట్కోణం విలిఖ్య మధ్యే వ్రణవం షట్కోణేషు
శ్రీరామాయనమః ఇతి షడక్షరాణి లిఖిత్వా తత్ర ఔదుంబరం బృహత్
భద్రపీఠం నిధాయ, తస్మిన్ అధివస్త్రాణీతి వస్త్రం వ్రసార్య తస్య దశాయాం
వహ్నిర్దశకలాః ప్రాగాది ప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ సంపూజయేత్ యథా -

ఓం మణ్డూకాయనమః ఓం వహ్నిమణ్డలాయ దశకలాత్మనే నమః

1. ఓం యం ధూమ్రాకళాయైనమః 6. ఓం షం నిష్రత్తికాకళానమః
2. ఓం నీలరక్తా కళాయైనమః 7. ఓం సం పావ్యవాహినీకళాయైనమః
3. ఓం లం కపిలా కళాయైనమః 8. ఓం పాం కవ్యవాహినీకళాయైనమః
4. ఓం వం విస్ఫులిగ్లనీకళాయైనమః 9. ఓం శం రౌద్రీకళాయైనమః
5. ఓం శం జ్వాలాకళాయైనమః 10. ఓం క్షం సంహారిణీకళాయైనమః

ఇత్యగ్నేర్దశకలాభిస్సంపూజ్య- ద్వాదశ సూర్యకలాభిః ప్రాగాది ప్రాదక్షి
ణ్యేన పూజయేత్. తద్యథా -

1. ఓం కం భం తపిన్యై నమః 7. ఓం ఛం దం వరేన్యై నమః
2. ఓం ఖం బం తాపిన్యై నమః 8. ఓం ఙం ధం అకర్షన్యై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధిన్యై నమః 9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
4. ఓం మం వం బోధిన్యై నమః 10. ఓం జాం ణం విష్ణువిద్యాయై నమః
5. ఓం ఙం నం కౌళిన్యై నమః 11. ఓం టం డం ఛ్యోత్సాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషన్యై నమః 12. ఓం రం డం హిరణ్యాయై నమః

ఇతి ద్వాదశసూర్యకలాభిస్సంపూజ్య షోడశ చంద్రకలాభిః వ్రగ్యత్ పూజ

యేత్ - తద్యథా -

1. ఓం అం అమృతాయై నమః	9. ఓం ... స్వధాయై నమః
2. ఓం అం మానదాయై నమః	10. ఓం రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ఇం తుష్ట్యై నమః	11. ఓం ఏం షోత్సాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్ట్యై నమః	12. ఓం ఐం హంసవత్స్యై నమః
5. ఓం ఉం ప్రీత్యై నమః	13. ఓం ఓం చాయాయై నమః
6. ఓం ఊం రత్యై నమః	14. ఓం ఔం పూ(ర్ణాయై)రత్యై నమః
7. ఓం ఋం లజ్జాయై నమః	15. ఓం అం వామాయై నమః
8. ఓం ౠం శ్రియై నమః	16. ఓం అః అమాయై నమః

ఇతి సంవూజ్య- తస్యోపరి ఓషధయస్సమితి వ్రస్త వరిమిత తండులా
న్నిక్షీప్య,

ఓం ఓషధయస్సం వదంతే సోమేన నవారాజ్ఞా
యస్మైకరోతి బ్రాహ్మణస్తగ్ంరాజన్ పారయామసి.

తదుపరి శ్రీరామతోభద్రమణ్డలం విరచ్య తన్మణ్డల దేవతా అవాప్య
పూజయేత్-

శ్రీరామతో భద్రమణ్డలార్చనమ్

అచమ్య. ...శుభ తిథౌ వ్రకృతేఽస్మిన్ నవాయతన సమేత శ్రీసీ
తారామనవరాత్రోత్పవాఖ్యే కర్మణి శ్రీరామతో భద్రమణ్డల దేవతాస్థావనం
కరిష్యే

1. సర్వతో భద్రమధ్యే కర్ణికాయాం బ్రహ్మణే నమః బ్రహ్మోణం
అవాహయామి - స్థావయామి - పూజయామి. ఏవం సర్వత్ర.
2. ఉత్తరే వాప్యం సోమాయ నమః
3. ఈశాన్యాం ఖణ్డేన్దౌ ఈశానాయ నమః
4. పూర్వే వాప్యం ఇన్ద్రాయ నమః

5. అగ్నేయాం ఖడ్జేన్తా అగ్నేయే నమః
6. డక్షిణే వాప్యాం యమాయ నమః
7. నైర్ఋత్యాం ఖడ్జేన్తా నిర్ఋతయే నమః
8. పశ్చిమే వాప్యాం వరుణాయ నమః
9. వాయువ్యే ఖడ్జేన్తా వాయువే నమః
10. వాయుసోమమధ్యే భద్రేవికాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపన్సుశ్య)
11. సోమేశానమధ్యే భద్రే ఏకాదశరుద్రేభ్యో నమః (అప ఉపన్సుశ్య)
12. ఈశానపూర్వమధ్యే భద్రే ద్వాదశాదిత్యేభ్యో నమః
13. ఇన్ద్రాగ్ని మధ్యే భద్రే అశ్విభ్యాం నమః
14. అగ్ని యమ మధ్యే భద్రే పితృభ్యో నమః
15. యమ నిర్ఋతి మధ్యే భద్రే యక్షేభ్యో నమః
16. నిర్ఋతి వరుణమధ్యే భద్రే భూతేభ్యో నమః
17. వరుణ వాయుమధ్యే భద్రే గన్ధర్వాస్పరేభ్యో నమః
18. బ్రహ్మ సోమ మధ్యే భద్రే వాప్యాం స్కన్దాయ నమః
19. తదుత్తరే నస్తీశ్వరాయ నమః
20. తదుత్తరే శూలాయ నమః
21. తదుత్తరే మహాకాలాయ నమః
22. బ్రహ్మేశాన మధ్యే వల్లిషు ఋక్షాదిభ్యో నమః
23. బ్రహ్మన్త్ర మధ్యే వాప్యాం దుర్గాయై నమః
24. తదుత్తరే విష్ణవే నమః
25. బ్రహ్మోగ్ని మధ్యే వల్లిషు న్వధాయై నమః
26. బ్రహ్మ యమ మధ్యే వాప్యాం మృత్యవే నమః (అప ఉపన్సుశ్య)
27. బ్రహ్మ వరుణ మధ్యే వాప్యాం గణపతయే నమః
28. బ్రహ్మ నిర్ఋతి మధ్యే వాప్యాం ఆద్యో నమః
29. బ్రహ్మ వాయు మధ్యే వల్లిషు మరుద్భ్యో నమః
30. బ్రహ్మణః పాదమూలే కర్ణికాధః పృథివ్యై నమః
31. తత్పశ్చిమే గక్ష్మాది సర్వవదీభ్యో నమః

32. తత్పశ్చిమే సప్తసాగరేభ్యో నమః
33. కర్ణికోపరి మేరవే నమః
34. పీతవరిధా సోమ సమీపే గదా నమః
35. పీతవరిధా ఈశాన సమీపే శూలాయ నమః
36. పీతవరిధా ఇన్ద్ర సమీపే వజ్రాయ నమః
37. పీతవరిధా అగ్ని సమీపే శక్తయే నమః
38. పీతవరిధా యమ సమీపే దణ్డాయ నమః
39. పీతవరిధా నిర్ఋతి సమీపే ఖడ్గాయ నమః
40. పీతవరిధా వరుణ సమీపే పాశాయ నమః
41. పీతవరిధా వాయు సమీపే అఙ్కుశాయ నమః
42. పునః సోమస్వోత్తరే గదా సమీపే గాతమాయ నమః
43. ఈశాన్యాం భరద్వాజాయ నమః
44. పూర్వే విశ్వామిత్రాయ నమః
45. ఆగ్నేయ్యాణ కశ్యపాయ నమః
46. దక్షిణే జమదగ్నయే నమః
47. నైర్ఋత్యాం వశిష్ఠాయ నమః
48. వశ్చిమే అత్రయే నమః
49. వాయవ్యం అరున్దత్యే నమః
50. పూర్వే ఇన్ద్రేయే నమః
51. ఆగ్నేయ్యాం కౌమార్యే నమః
52. దక్షిణే బ్రాహ్మ్యే నమః
53. నైర్ఋత్యాం వారాహ్యే నమః
54. వశ్చిమే చాముణ్డాయై నమః
55. వాయవ్యే వైష్ణవ్యే నమః
56. ఉత్తరే మాహేశ్వర్యే నమః
57. ఈశాన్యాం వైనాయక్యే నమః
58. అష్టదశ మధ్యే సూర్యాయ నమః

59. బ్రహ్మ వూర్య సోమాయ నమః
60. అగ్నేయ్యాం భౌమాయ నమః
61. డక్షిణే బుధాయ నమః
62. నైర్ఋత్యాం బృహస్పతయే నమః
63. వశ్మిమే శుక్రాయ నమః
64. వాయవ్యాం శనైశ్చరాయ నమః
65. ఉత్తరే రాహవే నమః
66. ఈశాన్యాం కేతవే నమః

దేవతాః సర్వతోభద్రే ప్రతిష్ఠావ్య తతః రామతోభద్రమర్చితే

67. పరిభూతవక్త్రో సుషేణాయ నమః
68. సర్వ రిక్షేషు రుద్రాయ నమః (అవ ఉపస్సుశ్య)
69. సర్వ వాపీషు నలాయ నమః
70. సర్వ భద్రేషు సుగ్రీవాయ నమః
71. సర్వ తిర్యగ్భద్రేషు గగవాయ నమః
72. సర్వ పీతశృణ్ణలాసు అర్జుదాయ నమః
73. సర్వ కృష్ణ శృణ్ణలాసు విభీషణాయ నమః
74. సర్వ వల్లీషు జామ్బవతే నమః
75. సర్వ ఖడ్గేషు మైన్దాయ నమః
76. సర్వ పరిధిషు ద్వివిదాయ నమః
77. సర్వ ముద్రాసు సీతారామాభ్యాం నమః
78. సర్వ ముద్రాణాం వశ్మిమే పీతపరిధౌ అక్షుణాయ నమః
79. సర్వ ముద్రాణాం ఉత్తరే భరతాయ నమః
80. సర్వ ముద్రాణాం డక్షిణే శత్రుమ్నాయ నమః
81. సర్వ ముద్రాణాం పురతః హనుమతే నమః
82. బహిః శ్వేతపరిధౌ భాగీరథ్యే నమః
83. బహిః రక్తధౌ సరస్వత్యే నమః
84. బహిః కృష్ణపరిధౌ యమువాయై నమః

ఏవమావాహ్య - ప్రాణవ్రతిష్ఠాం షోడశోపచార పూజాఞ్చ కుర్యాత్.

తస్యోపరి సువర్ణ రత్నఖచిత దివ్యసింహాసనం ఔదుంబర భద్రపీఠం వా నిధాయ తస్మిన్ వస్త్రాంతరితే నవధావ్యాని నిక్షిప్య - తదుపరి అష్టదశ వద్యం విలిఖ్య తద్దశేష పూర్వాది క్రమేణ విమలాద్యష్టక మావాహ్య పూజయేత్. తద్యథా-

1. ఓం విమలాయై నమః	5. ఓం యోగాయై నమః
2. ఓం ఉత్కర్షణ్యై నమః	6. ఓం వ్రహ్మ్యై నమః
3. ఓం జ్ఞానాయై నమః	7. ఓం సత్యాయై నమః
4. ఓం క్రియాయై నమః	8. ఓం ఈశానాయై నమః

మధ్యే ఓం అనుగ్రహాయై నమః ఇతి పుష్పాక్షతైస్సంపూజ్య తదుపరి నూతనం పీఠవస్త్రం వ్రసార్య తదుపరి అకలశేష్యితి సుధూపితాన్ స్వల జ్ఞాతాన్ కలశస్థాపన విధినా మధ్యే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు చ నవతామ్రకలశాన్ వ్రతిష్ఠావ్య - తదుపరి పూర్ణసాత్రాణి నిధాయ మధ్యే శ్రీ సీతారామయ స్త్రమ్ విలిఖేత్ -

(శ్లో. అదౌ లిఖేద్యంత్రరాజం రఘునన్దనవిగ్రహం
సావర్ణేరాజతే తామ్రే పీఠేభూర్దేఽథవాభువి
వినా యన్త్రేణ చేత్పూజా దేవతా నవ్రసీదతి
శ్రీరామః పూజితోయన్త్రే సీతయాసహ యన్త్రితః
యదిష్టం తత్కరోత్యేవ నాత్రకార్యావిచారణా

మధ్యేభిస్టుః తతష్టక్రీణం తతోష్టదశవద్యం తతోష్టత్రం పునరష్టదశం తతో ద్వాదశదశం తతో వృత్తం తష్టోడశదశం తతో వృత్తం తతోద్వాత్త్రిం శదశం తతో వృత్తం తతో భూపురత్రయం ఇతియన్త్రిసన్నివేశః)

'ద్రువన్త'ఇతి మన్త్రేణ సంస్థావ్య - తదుపరి సువర్ణ రజత తామ్రాదినా నిర్మితాం శ్రీసీతారామవ్రతిమాం షట్చక్ర - సీతారామసాలగ్రామం వా

వ్రతిష్టావ్య వూర్వకలకోపరి వానూమంతం - వశ్విమే అక్షుణం- దక్షిణే
భరతం- ఉత్తరే శత్రుమ్నం- వాయవ్యకోణే సుగ్రీవం ఈశానకోణే విభీషణం
అగ్నేయకోణే అజ్గదం నైర్ఋతికోణే జాంబవంతం -తత్తల్ వ్రతిమాసు అక్ష
తవుండేమ వా వ్రతిమాశ్చేత్ వ్రతిమాశోధనాది విధినా సంస్కృత్య వ్రతిమాః
'గృహో వై వ్రతిష్టా' 'ధృవస్తేరాజా' ఇతి మన్తాభ్యాం వ్రతిష్టావ్య ప్రాణవ్రతిష్టాం
కుర్యాత్ (సాలగ్రామ శిలా చక్రేష్యేషవిధిర్నదృశ్యతే). దేవస్య ప్రాగ్భాగే
రామాయణకోశం సంస్థావ్య వూజయేత్ తతో దశావరణ వూజామారభేత-

అథ దశావరణ వూజా

అచమ్య ప్రాణానాయమ్య- దేశకాలా సంకీర్త్య సమస్త దేవతాసహిత
శ్రీసీతాలక్ష్మణ భరత శత్రుమ్న వానుమత్ సుగ్రీవ అంగద విభీషణ జాంబ
వత్పరీవార సమేత నవాయతన శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మానముద్దిశ్య
శ్రీసీతారామ పరబ్రహ్మపరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం- శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్ని
కపారాయణ దశావరణార్చన సహిత శ్రీసీతారామ నవరాత్రోత్సవ మహాయజ్ఞే
వ్రథమ దివసే సంభవద్విర్భవ్యైః సంభవద్విరువచారై స్సంభవతా నియమేన
ధ్యానావాహనాది దశావరణార్చనం కరిష్యే -

శ్లో. కౌసల్యా సువ్రజారామ వూర్వ్యా సంధ్యా వ్రవర్తతే
ఉత్తిష్ఠ నరశార్దూల కర్తవ్యం దైవమాహ్నికమ్॥

రామాయరామభద్రాయరామచంద్రాయ వేధసే
రఘునాథాయ నాథాయ సీతాయాఃవతయే నమః॥

అదౌ ధ్యానం వ్రకుర్వీత మనశ్శుద్ధికరం పరం॥
ధ్యాయేత్ కల్పతరోర్మాశే రత్నసింహాసనం శుభమ్॥

తన్మధ్యేష్టదశం పద్మం నానారత్నవ్రవేష్టితం
తత్ర శ్రీరామచంద్రాఖ్యమ్ ధ్యాయేత్తేజః పరాత్పరమ్॥

వ్రకృత్యా సీతయా శ్యామం స్థిత్యుత్పత్త్యవ్యయావహం

దేవాసుర మునీంద్రశ్చ యోగిబృందైశ్చ సేవితమ్||

చతుర్బుజం శఙ్ఖచక్రగదాబ్జుః ధారిణం|

కిరీటహారకేయూరరత్నకుండలమణితమ్||

దేవతాగురుమన్త్రాణాం భావయేదైక్యమాత్మనా|

ఏవం ధ్యాత్వా సమస్కృత్య మనసేష రఘూత్తమం|

తదనుజ్ఞాం తదాలబ్ధ్యా బాహ్యపూజాం సమారభే||

సమస్త దేవతా సహిత నవాయతన సమేత శ్రీసీతారామచంద్రస్యా

మిన్ బాహ్యపూజనాయానుజ్ఞాం దేహి

శ్లో. యో దేవఃపూజకశ్చాథ పూజాద్రవ్యాణి తత్తలం |

ప్రాణబుద్ధ్యాదికం సర్వం తస్మైరామాత్మనే నమః ||

అనేన మనునా నత్వా ద్వారదేవాన్ ప్రపూజయేత్

ఓం నమో రామచంద్రాయ.

అథ ద్వారపూజా

1. ఓం గం గణపతయే నమః 3. ఓం ఐంఘ్రీంశ్రీం వరశక్తయే నమః

2. ఙం శివాయ నమః 4. దీం దీవకళానాథాయనమః

5. ఓం క్షం క్షేత్రపాలకాయనమః

ఇతి ద్వారపాలాన్ పుష్పాక్షతైః అభ్యర్చ్య

ప్రాగ్ద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఇతి ఊర్ధ్వం దేహిత్యై నమః - ఇతి

తదధః - ద్వారస్యోదక్షిణ వామశాఖయోః

1. ఓం ధాత్రే నమః 6. ఓం వద్మనిధయే నమః

2. ఓం విధాత్రే నమః 7. ఓం శఙ్ఖాయ నమః

3. ఓం గణ్గాయై నమః 8. ఓం చక్రాయ నమః

4. యమునాయై నమః 9. ఓం హనుమతే నమః

5. ఓం శఙ్ఖనిధయే నమః

దక్షిణద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఇతి ఊర్ధ్వం - దేహిత్యై నమః-

ఇతి తదధః - ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం భద్రాయ నమః	6. ఓం మకరాయ నమః
2. ఓం సుభద్రాయ నమః	7. శార్దూయ నమః
3. ఓం గోదావర్యై నమః	8. ఓం శరేభ్యో నమః
4. ఓం కృష్ణాయై నమః	9. ఓం గరుడాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం మహావద్యునిధయే నమః	

ప్రత్యగ్ద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం - దేహశ్యై నమః తదధః
ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం చణ్డాయ నమః	6. ఓం ముకుందాయ నమః
2. ఓం ప్రచణ్డాయ నమః	7. ఓం గదాయై నమః
3. ఓం రేవాయై నమః	8. ఓం ఖడ్గాయ నమః
4. ఓం తాపిన్యై నమః	9. ఓం అఙ్గదాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం కచ్చపాయ నమః	

ఉత్తరద్వారే - ద్వారశ్రియై నమః - ఊర్ధ్వం. దేహశ్యై నమః- తదధః
ద్వారస్య దక్షిణవామశాఖయోః

1. ఓం బలాయ నమః	6. ఓం నీలాయ నమః
2. ఓం ప్రబలాయ నమః	7. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః
3. ఓం వాఙ్మయై నమః	8. ఓం వనమాలాయై నమః
4. ఓం వేద్యై నమః	9. ఓం విభీషణాయ నమః (మధ్యే)
5. ఓం కుందాయ నమః	

గృహోపరి - గృహేశాయనమః - గృహాయ నమః, కులదేవ్యై నమః,
సశర శార్దూయ (నమః), ఫల్, వినాయకాయ ఫల్, వామపాద పార్షణ
మాతత్రయం - తాత్రయం - కరాస్తోటనం - క్రూరదృష్ట్యవలోకనాదినా

దివాన్తర్కభాషాది విహ్నాన్

శ్లో. అవసర్పంతు యే భూతా యేభూతాభూమిసంస్థితాః ।
 యే భూతా విష్ణుకర్తారస్తే నశ్యన్తు శివాజ్ఞయా ॥
 అవక్ర్రామంతు భూతాని పిశాచాస్సర్వతో దిశః ।
 సర్వేషామవిరోధేన దేవవ్రూణాం సమారభే ॥
 ఇతి భూతానుత్సార్వ -

హే ఘంటే సుస్వరే పీఠే ఘంటాధ్వని విభూషితే ।
 వాదయన్తి వరానస్తే ఘంటాదేవం ప్రవ్రూణయేత్ ॥

అగమార్థస్తు దేవానాం, గమనార్థస్తు రక్షసాం ।
 కుర్యాద్దంతారవం తత్ర, దేవతాహ్వాన లాంచనమ్ ॥
 ఇతి ఘంటానాదం కృత్వా

ఓం శేషాయనమః, ఓం విద్యాయైనమః, ఓంపీఠాయనమః ఇతి ద్వార
 దేవతాభ్యః పుష్పాక్షతాన్ సమర్ప్య
 అచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - పృథివ్యాః మేరు పృష్ఠ ఋషీః, సుతలం
 చందః, కూర్మో దేవతా, అసనే వినియోగః

శ్లో. పృథ్వి త్వయా ధృతా లోకా దేవి త్వం విష్ణునా ధృతా ।
 త్వం చ ధారయ మాం దేవి వచిత్రం కురు చాసనమ్ ॥
 ఓం భూర్భువస్సువః ఓం అనంతాసనాయ నమః ఓంకూర్మాయనమః
 హ్రీం అధారశక్తయే నమః, క్షౌఠ్రం దుష్టవిద్రావణ నృసింహాయ నమః ఇత్యా
 సనస్థానే పుష్పాంజలిం దత్వా కూర్మయంత్రం విలిఖేత్. తత్పూజారోయథా-

శ్లో. కూర్మాకారం లిఖేచ్ఛక్రం దశషట్కనమన్వితం ।
 తతోప్పత్రంచాష్టదశం భూపురత్రితయం తతః ॥
 మధ్యే ప్రణవమాలిఖ్య ముఖే హ్రీంకారమేవ చ ।

పుచ్చే తు మాన్యథం దీఱం తారం కోణచతుష్టయే ।
వర్సాన్వకంచాన్వదశే భూపురే దిక్పతీన్ లితేత్ ॥

వివం కూర్మచక్రం విలిఖ్య పానస్సోఽహమితి ప్రాణవ్రతిష్ఠాం కృత్వా, ఓం
ప్రీం శ్రీం కూర్మాయ నమః ఇతి కూర్మాష్టాక్షరీ మంత్రేణాదిమంత్ర్య
యంత్రరాజాయవిద్యుహే కూర్మచక్రాయ దీమహితన్నో యంత్రః ప్రచోద
యాత్ ఇతి యంత్రగాయత్ర్యా పుష్పాంజలిం దత్వా తత్ర కుశ కృష్ణాజిన
చిత్రకంబళ కౌశేయ వస్త్రాదిక మువర్యువరి నిధాయ అననం పరికల్ప్య,
ఓం కమలాసనాయనమః, ప్రీం విమలాసనాయనమః, శ్రీం కూర్మాసనాయ
నమః, ఇత్యుచ్చార్య అసనేకూర్మస్యముఖే ఉపవిశ్య - ఓం రః అస్త్రాయఫట్
ఇతినారాచ ముద్రయా మూలమంత్రేణ అష్టదిగ్బంధనం కుర్యాత్. యథా

- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః ప్రాగ్దిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః నిర్ఋతిదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః పశ్చిమదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః అగ్నేయదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః దక్షిణదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః వాయవ్యదిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః ఉదగ్దిశం బధ్నామి,
- ఓం రః అస్త్రాయఫట్ రాం రామాయ నమః ఈశాన్యదిశం బధ్నామి.

పూజాద్రవ్యాణి సంపాద్య జలైస్సంప్రోక్ష్య గురువరంవరాం నమేత్

శ్లో. గురుర్బ్రహ్మ గురు తస్మై శ్రీగురవే నమః ॥
నారాయణ సమారంభాం శంకరాచార్య మధ్యమాం ।
అన్యదాచార్య వర్యంతాం వందేగురు వరంవరామ్. ॥
నారాయణం ... సంతతమానతో ఽస్మి ॥
అన్యద్గురుభ్యో నమః, వరమగురుభ్యో నమః వరమేష్టిగురుభ్యో నమః
ఓం గం గణపతయే నమః ప్రణవస్య వరబ్రహ్మ ఋషిః, దైవీగాయత్రీ

చందః,వరమాత్మా దేవతా, ప్రాణాయామే వివియోగాః, ఓం భూః ..
.. స్సువరోం శుభాభ్యుదయార్థం చ శుభతిథౌ నవాయతన నమేత
శ్రీసీతారామ వరబ్రహ్మోర్చ నాంగత్యేన పాత్రాసాదనం కరిష్యే.

అథ పాత్రాసాదనమ్

అదౌభూమౌ చతురశ్రమణ్డలం కృత్వాసంపూజ్య కలశం సంస్థాప్య,
ఓం నం వరుణాయ నమః ఇతి మన్తేణ దశవారమభిమంత్ర్య ప్రణవముచ్చ
రన్ దేసు శంఖ గరుడముద్రాఃప్రదర్శ్య క్రోం ఇత్యంకుశ బీజేన తీర్థాన్యాకృప్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదర తీర్థాని కరైస్సుష్టానితే రవే ।
తన నత్యేన మే దేవ! తీర్థం దేహి దివాకర. ॥
యస్య కేశేషుజీమూతా నద్యస్సర్వాంగ సంధిషు ।
కుక్షౌ నముద్రాశ్చత్వార స్తస్మై తోయాత్మానే నమః ॥
శ్లో. కలశస్య ముఖే విష్ణుః సన్నిధిం కురు ॥

ఓం ఇమం మే గజ్జే... .. సుషో మయా ॥

శ్లో. సర్వానందకరీ మశేషదురితధ్వంసాం శశాంకప్రభాం ।
త్ర్యక్షీం చోర్ద్వకరద్వయేన దధతీం పాశం సృణీం చ క్రమాత్
దోర్భ్యాం చామృతపూర్ణకుంభమమలం ముక్తాక్షమాలామధో ॥
గంగాసింధు సరిద్యరాదిరచితశ్రీతీర్థకక్తిం భజే ॥

ఇతి ధ్యాత్వా షోడశోపచారై స్సంపూజ్య.

ఓం ఆపోవా ఇదగ్ం... .. భూర్భువస్సువరావ ఓం
ఇత్యభిమంత్ర్య.

తతశ్శంఖం పూజయేత్ - తద్యథా - కలశోదకేన వర్షనీకలశస్య
దక్షిణభాగే చతురశ్రమండలం కృత్వా శంఖమండలాయ నమః ఇతి పుష్పా
క్షత్రైరభ్యర్చ్య, ఆదౌ

అగ్నిమండలాయ దశకలాత్మనే శ్రీరామాయ అర్ఘ్యపాత్రాధారాయ నమః
ఇతి శంఖన్య అధారం ప్రక్షాళ్య మండలే ప్రతిష్ఠాన్య తత్ర-

1. ఓం యం ధూమ్రాయై నమః	6. ఓం షం నిష్పత్తికాయై నమః
2. ఓం రం నీలరక్తాయై నమః	7. ఓం సం హవ్యవాహిన్యై నమః
3. ఓం లం కపిలాయై నమః	8. ఓం పాం కవ్యవాహిన్యై నమః
4. ఓం వం విస్ఫులింగిన్యై నమః	9. ఓం శం రౌద్ర్యై నమః
5. ఓం శం క్షౌలాయై నమః	10. ఓం క్షం సంహారిణ్యై నమః

ఇతి సంపూజ్య తతశ్శంఖం మూలమంత్రేణసంశోధ్య - ('ఓం శ్రీం
రాం రామాయ నమః' ఇతి) శంఖమాధారే నిధాయ తత్ర ద్వాదశసూర్య
కలాః న్యసేత్ యథా -

ఓం సూర్యమండలాయద్వాదశకలాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయార్ఘ్యపా
త్రాయ నమః

1. ఓం కం భం తపిన్యై నమః	7. ఓం చం దం వరేణ్యై నమః
2. ఓం ఖం బం తాపిన్యై	8. ఓం జం ధం అకర్షణ్యై నమః
3. ఓం గం ఫం సంధిన్యై నమః	9. ఓం ఝం తం వైష్ణవ్యై నమః
4. ఓం ఘం వం బోధిన్యై నమః	10. ఓం ఞం ణం విష్ణువిద్యాయై నమః
5. ఓం ఙం నం కౌళిన్యై నమః	11. ఓం టం ధం క్షోత్సాయై నమః
6. ఓం చం ధం శోషణ్యై నమః	12. ఓం ఠం డం హిరణ్యాయై నమః

తత్ మూలమంత్రముచ్చరన్ శుద్ధోక్తేష శంఖమాపూర్య 'ఓం సం
సోమమండలాయ షోడశ కలాత్మనే శ్రీరామచంద్రాయ అర్ఘ్యామృతాయ
నమః' ఇతి సంపూజ్య తత్ర షోడశ చంద్రకలా న్యసేత్ - తద్యథా

1. ఓం అం అమృతాయై నమః	9. ఓం న్యదాయై నమః
2. ఓం ఆం మానదాయై నమః	10. ఓం రాత్ర్యై నమః
3. ఓం ఇం తుష్ఠ్యై నమః	11. ఓం ఏం క్షోత్సాయై నమః
4. ఓం ఈం పుష్ట్యై నమః	12. ఓం ఐం పాంసవత్యై నమః

5. ఓం ఉం ప్రీత్యై నమః	13. ఓం ఓం ఛాయాయై నమః
6.ఊం రత్యై నమః	14. ఓం ఓం వూ(ర్ణాయై)రత్యై నమః
7. ఓం ఋం లఙ్ఘాయై నమః	15. ఓం అం వామాయై నమః
8. ఓం ఋం శ్రియై నమః	16. ఓం అః అమాయై నమః

ఇతి సంవ్రాజ్య శంఖజలే 'గంగే చ యమునే నన్నిధిం కురు' ఇతి తీర్థాన్యావాహ్య ప్రణవపూర్వకం-

ఓం అగ్నిర్మన్వే ప్రథమస్యప్రచేతసోయం పాంచజన్యం బహవస్సమింధతే ।
విశ్వస్యాం విశి ప్రవివిశివాగ్ంసమీమహే సనో ముంచ త్వగ్ంహనః ॥
ఇతి మంత్రేణాధిమంత్ర్య - గంధపుష్పాదిభి రభ్యర్చ్య - శంఖే పాణీతలం
దత్వా - మూలమంత్రేణాధిమంత్ర్య చిన్మయం తీర్థం చింతయిత్వా - క్రోం
ఇత్యంకుశముద్రయా తీర్థాన్యాకృష్య

శ్లో. బ్రహ్మాండోదరతీర్థానికరైస్సుప్తానితే రవే ।
తేన సత్యేన మే దేవ తీర్థం దేహి దివాకర ॥

ఇతి సూర్యంసంప్రార్థ్య - ధేను శంఖ చక్ర గరుడముద్రాః ప్రదర్శయేత్,
నరమీకరణముద్రయా (దోసిలితో హారతివలె త్రిప్పి శంఖమునకు చూపి)
శంఖోదకం దేవస్యమూర్తి సించేత్. తచ్చేషేణ వూజాద్రవ్యాణి ఆత్మానం
చ సంప్రోక్ష్య శంఖం పునశ్చుర్దజలేన (కలశోదకేన) పూరయేత్.
అథ హైమం, రాజతం, తామ్రం వా పాత్రచతుష్షయః పాద్వార్ష్య మధువ
ర్కాచమనీయార్థం స్వస్య పురతః- శంఖాదధః ఆసాదయేత్. అర్చ్యపాత్రే
- గంధ పుష్ప యవాక్షత కుశాగ్ర తిల దూర్వాః సర్లపాంశ్చ, పాద్యపాత్రే
శ్యామాక కర్పూరవిష్ణుక్రాంత కమలాని, అచమనీయపాత్రే జాతీఫల లవంగ
తక్కోలాని, మధువర్కపాత్రే దధిమధుమృతాని, ఏకస్మిన్పాత్రే వా పాన్యా
దీన్ ప్రకల్పయేత్ సర్వోపచార వస్తునామభావే భావనైవ నిర్మలోదకేనైవ
పూర్ణతేత్యాహ నారదః ఇతిపాత్రాసాదనం -

౧౧. పాత్రాణి చైవమాసాద్య సాలగ్రామశిరోత్తమం |
 అర్చయే త్తామ్రపాత్రన్తం తతో ౭స్తర్యాగమారభేత్ ||
 ధర్మకందసముద్భూతం జ్ఞాననాశం సుశోభనం |
 ఐశ్వర్యాష్టదశం వద్యం వరంవైరాగ్యకర్ణికమ్ ||
 తస్మిన్పీఠే చిదాత్మానంరామచంద్రన్వరూపిణం |
 ధ్యాత్వాయజేచ్ఛందనాద్యై ర్మానసైర్దావ దీవకైః ||
 భోజనావసరే కిఞ్చిత్తపం కృత్వానివేదయేత్ |
 స్వాధిష్ఠానగతే కుడ్యే త్రికోణే వహ్నిముజ్జ్వలేత్ ||
 చిద్రూపం ప్రణవేనాథ తత్రాహంతాదికం హునేత్ |

దేవమూలమంత్రేణ అహంతాజ్యమహం జహోమి స్వాహా ||

వ్రాజా హోమాదికం దేవ కృతం యత్త్వదనుగ్రహోత్ |
 తేన ప్రీతో భవత్వం భో శుద్ధం మే మానసం కురు ||
 నివేదయామిచాత్మానం త్వం గతిః పరమేశ్వర |
 శ్వాసమార్గగతం తేజః ఇత్యుక్త్యాత్మానమర్చయేత్ ||
 తన్మయస్సచ్చిదానందో భూత్వా తిష్ఠేత్కియత్క్షణం |
 అత్మానం చిన్మయం ధ్యాత్వా గంధాదిభిరధార్చయేత్ ||

ఓం అత్మతత్త్వాయ నమః, ఓం కళా తత్త్వాయ నమః, ఓం రామతత్త్వాయ
 నమః- ఇత్యభ్యర్చ్య - తత్త్వచమనం కర్యాత్- యథా-

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ అత్మతత్త్వత్మికం స్థూల
 దేహం పరిశోధయామి జహోమిస్వాహా - ఓం రాం ఓం నమో భగవతే
 రామచంద్రాయ విద్యాతత్త్వత్మికం సూక్ష్మదేహం పరిశోధయామి జహోమి
 స్వాహా.

ఓం రాం ఓం నమో భగవతే రామచంద్రాయ సుతత్త్వత్మికం రామదేహం
 పరిశోధయామి జహోమి స్వాహా.

తతో బహిర్యాగం కుర్యాత్.

అథ పీఠపూజా

స్వవామభాగే - గుం గురుభ్యో నమః- వం వరమగురుభ్యో నమః- వం
వరమేష్ఠిగురుభ్యో నమః- వం వరావర గురుభ్యోనమః- స్వ ధక్షిణ భాగే గం
గణవతయేనమః- సం సరస్వత్యై నమః- దుం దుర్గాయై నమః- క్షం క్షేత్ర
పాలాయ నమః- వం వటుకాయ నమః- యాగ గృహమధ్యే వాస్తుపురుషాయ
నమః- పీఠమధ్యే

1. ఓం మణ్డాకాయ నమః.	4. ఓం ఆధారశక్త్యై నమః
2. ఓం కాలాగ్నిరుద్రాయ నమః	5. ఓం కూర్మాయ నమః
3. ఓం మూలవ్రకృత్యై నమః	6. ఓం అనన్తాయనమః
- ఇత్యాధారశక్తిశ్చ పూజయిత్వా-

7. ఓం వృధివ్యైనమః	13. ఓం రత్నభూమికాయై నమః
8. ఓం క్షీరసాగరాయ నమః	14. ఓం స్వర్ణ ప్రాకారాయ నమః
9. ఓం శ్వేతద్విపాయ నమః	15. ఓం రత్నమండపాయ నమః
10. ఓం స్వర్ణ శైలాయ నమః	16. ఓం స్వర్ణవేదికాయై నమః
11. ఓం నందనోద్యానాయ నమః	17. ఓం శ్వేతచ్ఛత్రాయ నమః
12. ఓం కల్పకోద్యానాయ నమః	18. ఓం రత్న సింహాసనాయ నమః

పీఠపాదేషు - ఆగ్నేయాది దిక్ష్వు

1. ఓం ధర్మాయ నమః	3. ఓం వైరాగ్యాయ నమః
2. ఓం జ్ఞానాయ నమః	4. ఓం ఐశ్వర్యాయ నమః

పీఠ గాత్రేషు

1. ఓం అధర్మాయ నమః	.3 ఓం అవైరాగ్యాయ నమః

- 2. ఓ అజ్ఞానాయ నమః
- 4. ఓ అనైశ్వర్యాయ నమః

కర్ణికాయాం

- 1. ఓ నూయాయై నమః
- 2. ఓ విద్యాయై నమః
- 3. ఓ అనందకందాయ నమః
- 4. ఓ సంవిన్నాళాయ నమః
- 5. ఓ చిత్సరోరుహాయ నమః
- 6. ఓ వ్రకృతిమయ వ్రతేభ్యో నమః
- 7. ఓ వికృతిమయ కేసరేభ్యో నమః
- 8. ఓ పంచాశద్వర్ణాత్మిక కర్ణికాయై నమః

కర్ణికాయామువర్ణవరి

ఓం అం అర్కమణ్డలాయ ద్వాదశ కళాత్మనే నమః

ఓం రం వహ్నిమణ్డలాయ దశ కళాత్మనే నమః

ఓం సం సోమమణ్డలాయ షోడశ కళాత్మనే నమః

- 1. ఓం సం సత్త్వాయ వ్రబోధాత్మనే.నమః జ్ఞాం జ్ఞానతత్త్వాయ నమః
- 2. ఓం రం రజనే వ్రకృత్యాత్మనే శిమఃఓం మాం మాయా తత్త్వాయ నమః
- 3. ఓం తం తమనే మోహాత్మనే నమఃఓం కం కలాతత్త్వాయ నమః
- 4. ఓం ఆం ఆత్మనే నమః
- 5. ఓం అం అంతరాత్మనే నమః
- 6. ఓం పం పరమాత్మనే నమః
- 10. ఓం విం విద్యాతత్త్వాయ నమః
- 11. ఓం వం వరతత్త్వాయ నమః

కర్ణికాయాః పూర్వాద్యష్టదశపద్యవ్రతేషు

- 1. ఓం విమలాయై నమః
- 2. ఉత్కర్షణ్యై నమః
- 3. ఓం జ్ఞానాయై నమః
- 4. క్రియాయై నమః
- 5. ఓం యోగాయై నమః
- 6. ఓం వ్రపౌష్ట్యై నమః
- 7. ఓం సత్యాయై నమః
- 8. ఓం ఈశానాయై నమః
- 9. మధ్యే అనుగ్రహాయై నమః

కర్ణికాయాం ఓం నమోభగవతే వామదేవాయ నర్వాత్మనే విష్ణవే శ్రీరా

మాయ యోగపీఠాత్మనే నమః
ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్పయేత్. ఇతి పీఠవూణా.

అస్తర్యాగః

అజ్ఞాలో పుష్పాణి గృహీత్వా - ద్వాదశాస్తే సహస్ర కమల కర్ణికామధ్యే నివిష్ట
గురు చరణయుగల విగలదమృతరస విసర పరిష్కృతాఖిలాణ్ణో హృదయకమలమధ్యే
విలసంతం శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీనమేతం నీలసరోజ కోమలరుచిం సాక్షం
సావరణం భక్తానుగ్రహార్థం తేజోరూపేణ పరిణతం ప్రావయ్య బ్రహ్మారంధ్రం,
వహన్నాసాపుటేన నిర్గమయ్య త్రిఖణ్డాముద్రా మండితశిఖణ్డే కుసుమాంజలౌ
హస్తే సమాసీయ -

శ్లో || చైతన్యవిగ్రహం రామం స్థితం హృదయ పంకజే |
శ్వాసమార్గేణాగతం చ చింతయేత్కుసుమాంజలౌ ||
మూలాధారాద్ద్వాదశాస్తమాసీతః కుసుమాంజలౌ |
పాదుకా ముద్రయాసీయ మూర్తౌ సంయోజ్యయత్నతః ||

సుతీక్ష్ణ ఉవాచ:-

శ్లో || హృదయే మానసీ వూణా కీదృశీ వా వద వ్రథో |
ఉపచారైః కఠివిధైః పూజ్యతే రఘునందనః

అగస్త్య ఉవాచ :-

రామం వద్మపలాశాక్షం కాలాంబుదసమవ్రభం |
స్మితవక్త్రం సమాసీనం చింతయేచ్ఛింతితాస్తయే ||
రాగాదికలుషం చిత్తం వైరాగ్యేన సునిర్మలం
కృత్వా ధ్యాయేత్సదారామం భవబంధ విముక్తయే ||
ప్రాతఃపుద్గతనుర్భూత్వా శౌచాదిధిరతంద్రితః |
వివిక్తదేశమాశ్రిత్య ధ్యానవూణాం సమారభేత్ ||

నాభికందే నముద్భూతం కదలీకుసుమోవమం ।
అన్వవత్రం స్నిగ్ధవర్ణం ధ్యాయేత్ పౌదయ వంకణమ్ ॥
తత్పద్మం రామనామ్నా చ పుల్లం కృత్వా నుమధ్యమే ।
భావయేత్పూర్వసోమాగ్ని మండలంతూత్తరోత్తరమ్ ॥
తస్యోపరి న్యసేద్దివ్యపీఠం రత్నమయోజ్జ్వలం ।
తస్మద్యే రామవం ధ్యాయేత్ సూర్యకోటి సమవ్రథమ్ ॥
ఇందీవరవిభం శాంతం విశాలాక్షం సుషక్తనం ।
ఉద్యద్దీధితిమద్భాస్వత్ కుండలాభ్యాం విరాజితమ్ ॥
నునానం సుకిరీటం చ సుకపోలం శుచిస్మితం ।
విజ్ఞానముద్రం ద్విభుజం కంబుగ్రీవం సుకుంతలమ్ ॥
నానారత్నమయైర్దివ్యై ర్నారైర్బూషితమవ్యయం ।
విద్యుత్పుంజవ్రతీకాశం వస్త్రేయ్యుగ్మధరం వారిమ్ ॥
వీరాననస్థం సంస్థానం తరుమూలనివాసినం ।
మహాసుగంధలిప్తాంగం వనమాలా విరాజితమ్ ॥
వామపార్శ్వే స్థితాం సీతాం చామీకరసమ వ్రథాం ।
లీలావద్మధరాం దేవీం చాపపాశాం శుభాననామ్ ॥
వశ్యస్తం స్నిగ్ధయా దృష్ట్వా దివ్యకల్పవిరాజితం ।
చత్రచామరవాస్తేన అక్షుణేన సుశోభితమ్ ॥
వాసుమత్ వ్రముఖైర్నిత్యై ర్వానరైః పరివారితం ।
స్తూయమానం మునిగణై స్సేవితం భరతాదిభిః ॥
సనందాదిభిశ్చాన్వై ర్యోగిబృందైస్తుతం సదా ॥
సర్వశాస్త్రార్థకుశలం యోగదం యోగసిద్ధిదం ।
శుద్ధేన మనసా రామం పూజయేత్సతతం పౌది ॥
వామే భూమి సుతా పురస్తు వాసుమాన్పశ్చాత్సుమిత్రాసుతః ।

శత్రుమ్నో భరతశ్చ సార్వదళయో ర్వాయ్యాది కోశేషు చ ।
 సుగ్రీవశ్చ విభీషణశ్చ యువరాట్ తారాసుతో జాంబవాన్ ।
 మధ్యే నీల నరోజకోమలరుచిం రామం భజే శ్యామలమ్ ।
 వైదేహీ సహితం సురద్రుమతలే హైమే మహామండపే ।
 మధ్యే పుష్పకమాసనే మణిమయే వీరాసనే సుస్థితం ।
 అగ్రే వాచయతి ప్రభంజనసుతే తత్త్వం మునిభ్యః వరం ।
 వ్యాఖ్యాంతం భరతాదిభిః పరివృతం రామం భజేశ్యామలమ్ ॥

ఇతి ధ్యాత్వా

ఓం దాశరథాయ విద్మహే సీతాపల్లభాయ ధీమహి, తన్నో రామః
 ప్రచోదయాత్. 'ఓం శ్రీం రాం రామాయనమః' ఇతి (గురూపదిష్ట)
 మూలమంత్రేణ యంత్రే చింబే వా శ్రీ సీతామహాల్క్ష్మీ సమేతం శ్రీరా
 మచంద్రస్వామినం వరమాత్మానం సచ్చిదానందవిగ్రహం సాంగం సాయుధం
 సవాహనం సపరివారం సావరణం అవాహయామి నమః. ఇతి పుష్పాంజలిం
 యంత్రే మూర్తౌ వా సమర్పయేత్.

1. మూలం ఆవాహితో భవ	5. మూలం సమ్ముఖోభవ
2. మూలం సంస్థాపితో భవ	6. మూలం అవగుంతితో భవ
3. మూలం సన్నిధాపితో భవ	7. మూలం సుప్రసన్నో భవ
4. మూలం సన్నిరుద్ధో భవ	8. మూలం వరదో భవ

ఇత్యష్టముద్రాః ప్రదర్శ్య.

శ్లో ॥ స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకం
 తావత్త్వం ప్రీతిభావేన చింబే (యంత్రే)ఽస్మిన్నన్నిధిం కురు ॥

ఇతి సంప్రార్థ్య, శంఖ - చక్ర - గదా - వద్య - ధేను - కౌస్తుభ -
 గరుడ - శ్రీవత్స - వనమాలా - యోని మహాముద్రాశ్చ ప్రదర్శయేత్.

ఓం నహస్రశీర్షా పురుషః నహస్రాక్షస్సహస్రపాత్ ।
 న భూమిం విశ్వతో వృత్వా అత్యతిష్ఠద్దశాంగులమ్ ।

శ్లో || అనాపాయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం విభుం ।
కౌసల్యా తనయం విష్ణుం శ్రీరామం ప్రకృతేః వరం ।

శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘువీర వృషోత్తమ ॥
జానక్యా నపా రాజేంద్ర సుస్థిరో భవ సర్వదా ॥
రామచంద్ర మహేష్వాన రావణాస్తక రాఘవ ।
యావత్పూజా నమాప్తిస్సాత్పత్యన్నిహితో భవ ।
రఘునందన రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ।
రఘునందన మే దేవ శ్రీరామాభిముఖో భవ ॥

నమస్తే జానకీ నాథ సువ్రసీద సురేశ్వర ।
ప్రసన్నో భవ మే రాజన్ వ్రసీద మధుసూదన ।
శరణం మే జగన్నాథ శరణం భక్తవత్సల ।
వరదో భవ మే రాజన్ శరణం మే రఘూత్తమ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్రవరబ్రహ్మణే నమః అనాపానం
నమర్పయామి.

ఓం పురుష ఏ వేదగ్ం సర్వం యద్భూతం యచ్ఛభవ్యం ।
ఉతామృతత్వస్యేశానః యదన్నేనా తిరోపాతి ॥

శ్లో || రాజాధిరాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీవతే ।
రత్నసింహాసనం తుభ్యం దాస్యామి స్వీకురు ప్రభో ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః రత్నసిం
హాసనం నమర్పయామి.

ఓం ఏతావానన్య మహిమా అతో జ్యాయాగ్ంశ్చ ఘోరుషః ।
పాదోఽన్య విశ్వాభూతాని త్రిపాదస్యామృతం దివి ॥

శ్లో || త్రైలోక్యవ్యాపకానంత నమస్తే రఘునాయక ।
పాద్యం గృహోణ రాజర్షే నమో రాజీవలోచన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః పాదయోః

పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం త్రిపాదూర్వ్య ఉదైత్పురుషః పాదోఽన్యేహోభవాత్పునః ।
తతో విష్వజ్స్వక్రామత్ సాశనానశనే అభి ॥

శ్లో ॥ పరిపూర్ణ పరానంద నమో రామాయ విష్ణవే ।
గృహోణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ! విష్ణో! జనార్దన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః పాస్తయో
రర్ఘ్యం సమర్పయామి.

ఓం తస్మాద్విరాడజాయత విరాజో అధి పూరుషః ।
సజాతో అత్యరిచ్యత వశ్చాద్యూమి మథో పురః ॥

శ్లో ॥ నమస్సత్యాయ శుద్ధాయ బుద్ధాయ జ్ఞానరూపిణే ।
గృహోణాచమనం నాథ సర్వలోకైశ్చనాయక ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ముఖే
ఆచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ ఓన్నమో వాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణే ।
మధుపర్కం గృహోణేదం రాజరాజాయ తే నమః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధు
పర్కం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ మాణిక్యాఢ్యే కనకచషకే క్లుప్తమామోదతైలం
రామాప్రేమాదరణశరణాః కేశకోశే శరీరే ।
అంజస్త్యేతా మృదుకరరపౌ స్తే రమాధీశ భక్త్యా
గృహీష్టాష్టాకలితమధునాభ్యంగమంగక్రమేణ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సుగంధి
తైలాభ్యంగనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ హరిద్రాంచితశాలితండులసమ్పూర్ణం సుకమ్పూరికా

తక్కోలాది సుగంధ బంధురతరం శ్రీగంధ సంధానితం ।
రత్నాకోటి హిరణ్యపాత్రనిహితం రామావలీభిర్ముదా
లిప్తం స్వీకురు తే తనా రఘువతే వ్రేమ్లా నదుద్వర్తనమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సుగంధి
కల్కాదినా ఉద్వర్తనం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ పయోదధి మృతైర్ముక్తం శర్కరా మధుసంయుతం ।
పంచామృతేన సంవన్నం క్రియతాం రఘునాయక ॥

తరసా పయసా మృతేన దధ్నా మధునా చావ్యధునా సుశర్కరాతః ।
రఘువంశజ దాసదాస క్లుప్తం కురు పంచామృత మజ్జనం రమేశ ॥

ఓం అప్యాయస్వ ... సంగథే ॥ ఓం దధిక్రావ్లో ... తారిపత్ ॥
ఓం శుక్రమసి ... రశ్మిభిః ॥ ఓం మధువాతా ... సూర్యః ॥ ఓం
స్వాదుః పవన్య ... అదాభ్యః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః పంచా
మృతస్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ నారికేళఫలచారువారిభిః పూతచూతఫలరస్యపానతైః ।
మాతులుంగ కదలీరసాదిభిర్మజ్జనం ఫలరసైః కురు ప్రభో ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః ఫలోదక
స్నానం సమర్పయామి.

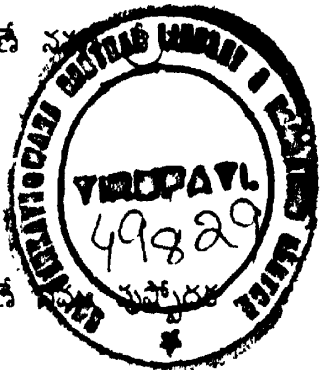
ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః
.ంధిజలస్నానం సమర్పయామి.

ఓం వుష్పావతీః ప్రసూవతీః ఫలిసీరఫలా ఉత ।
అశ్వా ఇవ స జిత్వరీ ర్వీరుధః పారయిష్కవః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః
స్నానం సమర్పయామి.

ఓం హిరణ్యరూపస్పహిరణ్య సంద్యగపాన్మపాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః ।

హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్తై ॥
 ఓం తత్సవర్ణగోంహిరణ్యమభవత్ తత్సవర్ణస్య హిరణ్యస్య జన్మ ।
 య ఏవగోంసువర్ణస్య జన్మవేద సువర్ణ అత్యనా భవతి ॥
 నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణోదక
 స్నానం సమర్పయామి.

ఓం స హి రత్నాని దాశుషే సువాచి సవితాభగః తం భాగంచిత్రమీ
 మహే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః నవరత్నో
 దక స్నానం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ గణ్డ చ యమునా తుణ్డ గోదాకృష్ణా సరస్వతీ ।
 శద్దోదకం చ శ్రీరామ స్నానార్థం వ్రతిగృహ్యతామ్ ॥
 ఓం యత్పురుషేణ హవిషా దేవా యజ్ఞమతస్వత ।
 వసన్తో అస్యాసీదాజ్యం గ్రీష్మశ్శద్భృశ్శరద్ధవిః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః శుద్ధోదక
 స్నానం సమర్పయామి.

ఏవం యథా సంభవం స్సవయిత్వా స్నానాంగ వంచోపచారపూజాం
 సమర్ప్య నీరాజయేత్ - అనంతరం

వంచనూక్త - వంచోపనిషత్ - సువర్ణ ఘర్మానువాక - వవమాన
 నూక్త - మిత్రోసీత్యాది ఋగ్వేదీయ స్నానఖణ్డికాది మంత్రవ్రతనవూర్వకం
 దివ్యాజ్ఞానా కరకమలవిద్యత శాతకుమ్భస్త దివ్యసుగన్ధిజలేన యథాసంభవం
 శతం - సహస్రం - అయుతం వా దేవమభిషించేత్.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః మహాభి
 షేకం సమర్పయామి.

శ్లో ॥ అధీశ మృదువాససా వపుషి వారి సమ్మార్జయన్
 కచానపి చ శోషయన్ కరరుహోస్తరాధూననైః ।
 దుకూలవననం దదే కటితటే సమావేష్ట్య త
 ద్విస్పృశ్య సజలాంశుకం మణిగృహం సమాగమ్యతామ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః శరీరస
క్మూర్తన స్నానాంగ వస్త్రం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కృష్ణాగ
రుధూపేన కేశధూవనం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః స్నానా
నంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || సన్నప్తకాంచన ప్రఖ్యం పీతాంబరమిదం హరే ।
సంగృహోణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తు తే ॥
ఓం సప్తాస్యాసన్ వరిధయః త్రిస్సప్త సమిధః కృతాః ।
దేవా యద్యజ్ఞం తన్వానాః అబద్ధన్ పురుషం వశుమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
కాశేయ వస్త్రోపవస్త్రాణి సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అచమ
నీయం సమర్పయామి.

అనంతరం పాదుకాముద్రయా దేవం పీఠే స్థాపయేత్
శ్లో || కేయూరకటకే చైవ హస్తే చిత్రాంగులీయకం
మాణికోళ్ళాసమకుటం కుండలే హారశోభితం ।
నాభౌ నాయకరత్నం చ నూపురౌ పాదపద్మయోః
అంగులీ ముద్రికాశ్చైవ గృహ్యతామన్మదర్పితమ్ ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
మణిగణ ఖచిత కిరీట - కుండల - ముక్తాహార - కేయూర - చిత్రాంగు
లీయక - నూపుర పాదుకాంతాని సర్వాణ్యాభరణాని సమర్పయామి.

శ్లో || శ్రీరామాచ్యుత యజ్ఞేశ చిన్మయానన్త రాఘవ ।
బ్రహ్మనూత్రం చోత్తరీయం గృహోణ రఘునాయక ॥
ఓం తం యజ్ఞం బర్హిషి ప్రాక్షన్ పురుషం జాతమగ్రతః ।
తేన దేవా అయజన్త సాధ్యా ఋషయశ్చ యే ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణ

దివ్య యక్షోపవీతం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః యక్షోప
వీత ధారణానంతరం అచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || కుంకుమాగరు కస్తూరీ కర్పూరోన్నిశ్ర చందనం |

తుభ్యం దాస్యామి విశ్వేశ శ్రీరామ స్వీకురు వ్రభో ||

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహృతః సంభృతం వృషదాజ్యం |

వశూగ్ంస్తాగ్ంశ్చక్రే వాయవ్యాన్ అరణ్యాన్ గ్రామ్యాంశ్చ యే ||

ఓం గంధ ద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్పాం కరీషిణీం |

ఈశ్వరీగ్ంసర్వభూతానాం తామిహోవహ్వాయే శ్రియమ్ ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్య
శ్రీచందన కస్తూరీతిలకం సమర్పయామి.

శ్లో || ఆక్షతాన్ ధవళాకారాన్ శాలీయాన్ తండులాన్ శుభాన్ |

హరిద్రాచూర్ణసంయుక్తాన్ ప్రీత్యర్థం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వహృతః ఋచస్సామాని జజ్ఞిరే |

ఛందాగ్ంసి జజ్ఞిరే తస్మాత్ యజుస్తస్మాదజాయత ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః హరిద్ర
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహిరివ భోగైః పర్యేతి బాహుం జ్యాయా హేతిం పరిబాధమానః

హస్తఘ్నో విశ్వా వయునాని విద్వాన్ పుమాన్ పుమాగ్ంసంపరిపాతు
విశ్వతః ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః హరిద్రా
చూర్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుంగూర్యాసీవాలీ యా రాకా యా సరస్వతీ |

ఇంద్రాణీ మహ్వా ఊతయే వరుణానీం స్వస్తయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః కుంకుమ
విలేపనం సమర్పయామి.

ఓం మమంగళీరియం వధూరిమాగ్ంనమేత వశ్యత ।

సాభాగ్యమస్మై దత్వా యాథాస్తం వివరేతన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః ముగంధి
తైల పటవాసీకాది పరిమళద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

శ్లో ॥ తులసీకుందమందార జాతీపున్నాగ చంపకైః

కదంబకరవీరాది కుసుమై శృతపత్రకైః ।

నీలాంబుజైర్బిల్వదళైః పుష్పమాల్యైశ్చ రాఘవ

పూజయిష్యామ్యహం భక్త్యా సంగృహాణ జనార్దన ॥

ఓం తస్మాదశ్వా అజాయంత యేకేచో భయాదతః ।

గావో హ జజ్జిరే తస్మాత్ తస్మాజ్జాతా అజావయః ॥

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః నానావిధ
పరిమళ పత్ర పుష్పాణి సమర్పయామి.

జాతీ చంపక మందారా కేతకీ తులసీ తథా ।

దమనో మునికున్దే చ వ్యానంతస్త్వితివై నవ ।

వీధిర్నవ విధైః పుష్పైర్మన్తౌ పుష్పాణి రాఘవ ।

మయార్చితాని గృహ్లేష్వ ప్రసీద పరమేశ్వర ॥(ఆనం.రా.
మనో.కాం.31సర్గ)

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః నవ
పుష్పాంజలిం సమర్పయామి. ఇత్యష్టవారం సమర్పయేత్.

అథ యంత్రమధ్యే శ్రీరామస్య వామభాగే 'శ్రీం సీతాయై స్వాహా'
ఇతి గంధపుష్పాదిభిః శ్రీసీతామహోల్కీమర్పయేత్

శ్రీరామస్య దక్షిణ భాగే 'లం అక్షుణాయ నమః' ఇతి వస్త్రయజ్ఞో
వహిత గంధాక్షతపుష్పాదిభిః శ్రీఅక్షుణమర్పయేత్

పురతః శ్రీరామసేవార్థం శ్రీరామభక్తాయ అంజనేయాయ నమః 'ఓం
హ్రీం హరి మర్కట మర్కటాయ స్వాహా' ఇతి సిందూర గంధాక్షతాదిభి
రాంజనేయమర్పయేత్

శ్రీరామస్య వామపార్శ్వే 'ఓం శాం శార్దూయ నమః' ఇతి శార్దూ
మావాప్య వ్రాజయేత్

శ్రీరామస్య డక్షిణపార్శ్వే 'ఓం శం శరేభ్యో నమః' ఇతి శరానా
వాప్య వ్రాజయేత్.

అథాఙ్గవ్రాజా

- ఓం శ్రీ రామభద్రాయ నమః పాదౌ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ రాజీవలోచనాయ నమః గుల్ఫౌ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వరూపాయనమః జంఘే వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ రావణాంతకాయ నమః జానుసీ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ లక్ష్మణాగ్రజాయ నమః కటిం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వమూర్తయే నమః మేఢ్రం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ విశ్వామిత్రప్రియాయ నమః నాభిం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ పరమాత్మనే నమః హృదయం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ శ్రీకంఠాయ నమః కంఠం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ సర్వాస్త్రధారిణే నమః బాహూ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ రఘూద్వహాయ నమః ముఖం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ పద్మనాభాయ నమః జిహ్వం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ దామోదరాయ నమః దంతాన్ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ జలదవర్ణాయ నమః నాసికాం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ శ్రుతిగోచరాయ నమః కర్ణౌ వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ పుండరీకాక్షాయ నమః నేత్రే వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ సీతాపతయే నమః అలటం వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ జ్ఞానగమ్యాయ నమః శిరః వ్రాజయామి.
ఓం శ్రీ సర్వాత్మనే నమః సర్వాణ్యణ్గాని వ్రాజయామి.

అథ ఆవరణ పూజా

వ్రథమావరణార్చనమ్

అంజలినా పుష్పాణి గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసస్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం (యంత్రే - మూర్తౌ వా) శ్రీరామాయ వరమా
త్మనే నమర్చ్య - తతః శ్రీరామానుజ్ఞా ప్రాప్తేతి భావయిత్వా ఆవరణ
పూజా మారభేత.

యంత్రావరణ మధ్యస్థ షట్కోణే -

దేవస్యాగ్రకోణ మారభ్యప్రాదక్షిణ్య క్రమేణ.

1. ఓం రాం వృదయాయనమః	4. ఓం రైం కవచాయ హం
2. ఓం రీం శిరసే స్వాహా	5. ఓం రౌం నేత్రత్రయాయ వాషట్
3. ఓం రూం శిఖాయై వషట్	6. ఓం రః అస్త్రాయ పట్

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా నపుష్పం శంఖోదకం గృహీత్వా

శ్లో || దయాభ్యే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా నమర్చయే తుభ్యం వ్రథమావరణార్చనమ్ ॥

నవాయతన (దశావరణదేవతా) సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే
నమః వ్రథమావరణార్చనం నమర్చయామి ఇతి నపుష్పం శంఖోదకం యంత్రే
- మూర్తౌ వా నమర్చయేత్. శంఖముద్రాం చ వ్రదర్శయేత్. హస్తా వ్రక్షాల్య.

ద్వితీయావరణమ్

పుష్పాంజలిం గృహీత్వా -

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసస్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం నమర్చ్య. వ్రథమాష్టదశ మూలేషు పూర్వాది
క్రమేణ -

1. ఓం ఆం అత్మనే నమః
2. ఓం నిం నివృత్త్యై నమః
3. ఓం అం అంతరాత్మనే నమః
4. ఓం వ్రం వ్రతిష్ఠాయై నమః
5. ఓం వం వరమాత్మనే నమః
6. ఓం విం విద్యాయై నమః
7. ఓం జ్ఞాం జ్ఞానాత్మనే నమః
8. ఓం శాం శాస్త్ర్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబ్జే త్రాహి సంసార నర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం ద్వితీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి ద్వితీయావరణార్చనం సమర్ప్య. చక్రముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాళ్య.

తృతీయావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య. వ్రథమాష్టదశ మధ్యేషు పూర్వాది క్రమేణ

-

1. ఓం వాం వాసుదేవాయ నమః
2. ఓం శ్రీం శ్రీయై నమః
3. ఓం సం సంకర్షణాయ నమః
4. ఓం శాం శాంత్యై నమః
5. ఓం వ్రం వ్రద్వ్యమ్నాయ నమః
6. ఓం రం రత్నై నమః
7. ఓం అం అనిరుద్ధాయ నమః
8. ఓం ప్రీం ప్రీత్యై నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాబ్జే త్రాహి సంసార నర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తృతీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి తృతీయావరణార్చనం సమర్ప్య. గదాముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా ప్రక్షాళ్య.

చతుర్థావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, వ్రథమాష్టదళాగ్రేషు ప్రాగాది క్రమేణ -

1. ఓం హం హనుమతే నమః 5. ఓం లం లక్ష్మణాయ నమః
2. ఓం సుం సుగ్రీవాయ నమః 6. ఓం అం అంగదాయ నమః
3. ఓం భం భరతాయ నమః 7. ఓం శం శత్రుఘ్నాయ నమః
4. ఓం విం విభీషణాయ నమః 8. ఓం జాం జాంబవతే నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభేదే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం తురీయావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి చతుర్థావరణార్చనం సమర్ప్య, వద్మముద్రాం వ్రదర్శయేత్. హస్తా
వ్రక్షాల్య.

పంచమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయాష్టదళేషు ప్రాగాదిక్రమేణ -

1. ఓం ధృం ధృష్టాయ నమః 5. ఓం రాం రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః
2. ఓం జం జయంతాయ నమః 6. ఓం అం అశోకాయనమః
3. ఓం విం విజయాయనమః 7. ఓం ధం ధర్మపాలాయ నమః
4. ఓం సుం సురాష్ట్రాయ నమః 8. ఓం సుం సుమంత్రాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభేదే త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం పంచమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి పంచమావరణార్చనం సమర్ప్య - దేనుముద్రాం వ్రదర్శయేత్.
హస్తా వ్రక్షాల్య-

షష్ఠావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వాదశదశేషు ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం నం వశిష్ఠాయ నమః
2. ఓం వాం వామదేవాయ నమః
3. ఓం జాం జాబాలయేనమః
4. ఓం గాం గౌతమాయ నమః
5. ఓం భం భరద్వాజాయ నమః
6. ఓం కాం కౌశికాయ నమః
7. ఓం వాం వాల్మీకయేనమః
8. ఓం నాం నారదాయ నమః
9. ఓం సం సనకాయ నమః
10. ఓం సం సనందనాయ నమః
11. ఓం సం సనత్కుజాతాయ నమః
12. ఓం సం సనత్కుమారాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభీ త్రాహి సంసార సర్పాన్యాం శరణాగతం |

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం షష్ఠాఖ్యావరణార్చనమ్ ||

ఇతి షష్ఠావరణార్చనం సమర్ప్య - కౌస్తుభముద్రాం ప్రదర్శయేత్. హస్తా

ప్రక్షాల్య-

సప్తమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! పరామృతరసప్రియ! |

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ||

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, షోడశదశేషు ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం నం నలాయ నమః
2. ఓం నీం నీలాయ నమః
3. ఓం గం గవయాయ నమః
4. ఓం గం గవాక్షాయ నమః
5. ఓం గం గంధనూదనాయనమః
6. ఓం శం శరభాయ నమః
9. ఓం కిం కిరీటాయ నమః
10. ఓం కుం కుండలద్యయాయనమః
11. ఓం శ్రీం శ్రీవత్సాయ నమః
12. ఓం కౌం కౌస్తుభాయ నమః
13. ఓం శం శంఖాయ నమః
14. ఓం చం చక్రాయ నమః

- 7. ఓం మైం మైందాయనమః 15. ఓం గం గదాయై నమః
- 8. ఓం ద్విం ద్వివిదాయ నమః 16. ఓం వం వద్యాయ నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభే త్రాహి సంసార నర్పాన్యాం శరణాగతం ।

భక్త్యా నమర్పయే తుభ్యం నవ్తమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి నవ్తమావరణార్చనం నమర్ప్య - గరుడముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

వాస్తా వ్రక్షాల్య-

అష్టమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంచిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం నమర్ప్య, ద్వాత్రింశద్దశేష ప్రాగాది క్రమేణ

- 1. ఓం ధ్రుం ధ్రువాయ నమః 17. ఓం దిం దిక్పతయేనమః
- 2. ఓం ధం ధర్మాయ నమః 18. ఓం స్థాం స్థాణవే నమః
- 3. ఓం సోం సోమాయ నమః 19. ఓం భం భర్గాయ నమః
- 4. ఓం అం అద్యో నమః 20. ఓం అం అరుణాయ నమః
- 5. ఓం అం అనిలాయ నమః 21. ఓం సూం సూర్యాయ నమః
- 6. ఓం అం అనలాయ నమః 22. ఓం వేం వేదాంగాయ నమః
- 7. ఓం వ్రం వ్రత్యూషాయ నమః 23. ఓం భాం భానవే నమః
- 8. ఓం వ్రం వ్రభాసాయ నమః 24. ఓం ఇం ఇంద్రాయనమః
- 9. ఓం వీం వీరభద్రాయ నమః 25. ఓం రం రవయే నమః
- 10. ఓం శం శంభవే నమః 26. ఓం గం గభస్తయే నమః
- 11. ఓం గిం గిరీశాయ నమః 27. ఓం యం యమాయనమః
- 12. ఓం అం అక్షైకపాదాయ నమః 28. ఓం హిం హిరణ్యరేతనేనమః
- 13. ఓం అం అహిర్బుధ్రియాయనమః 29. ఓం దిం దివాకరాయ నమః
- 14. ఓం పిం పినాకీశాయ నమః 30. ఓం మిం మిత్రాయ నమః

- 15. ఓం భుంభువనాధీశ్వరాయనమః 31. ఓం విం విష్ణవే నమః
- 16. ఓం కం కపాలినేనమః 32. ఓం ధాం ధాత్రే నమః

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదై త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యమష్టమావరణార్చనమ్ ॥

ఇత్యష్టమావరణార్చనం సమర్ప్య - శ్రీవత్సముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా ప్రక్షాల్య-

నవమావరణార్చనమ్

శ్లో || సంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! పరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ప్రథమ భూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

- 1. ఓం ఇం ఇంద్రాయ నమః 6. ఓం వాం వాయవే నమః
- 2. ఓం రం అగ్నేయే నమః 7. ఓం కుం కుబేరాయ నమః
- 3. ఓం యం యమాయ నమః 8. ఓం శం శశానాయ నమః
- 4. ఓం నిం నిర్ఋతయే నమః 9. ఓం అం బ్రహ్మణే నమః
(శశానపూర్వయోర్మధ్యే)
- 5. ఓం వం వరుణాయ నమః 10. ఓం విం విష్ణవే నమః
(నిర్ఋతివశ్చిమయోర్మధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాదై త్రాహి సంసార సర్వాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం నవమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి నవమావరణార్చనం సమర్ప్య - వనమాలాముద్రాం వ్రదర్శయేత్.

హస్తా ప్రక్షాల్య-

దశమావరణార్చనమ్

శ్లో || నంవిన్మయ! మహాదేవ! వరామృతరసప్రియ! ।

అనుజ్ఞాం దేహి మే రామ! వరివారార్చనాయ తే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య, ద్వితీయభూపురే ప్రాగాది క్రమేణ

1. ఓం వం వజ్రాయ నమః	6. ఓం ధ్వం ధ్వజాయ నమః
2. ఓం శం శక్త్యై నమః	7. ఓం గం గదాయై నమః
3. ఓం దం దండాయ నమః	8. ఓం త్రిం త్రిశూలాయ నమః
4. ఓం ఖం ఖడ్గాయ నమః	9. ఓం అం అబ్జాయ నమః
5. ఓం పాం పాశాయ నమః	(ఈశానపూర్వయోర్మధ్యే)
	10. ఓం చం చక్రాయ నమః
	(నిర్ఋతిపశ్చిమయోర్మధ్యే)

ఇతి పుష్పాక్షతైః పూజయిత్వా -

శ్లో || దయాభై త్రాహి సంసార సర్పాన్మాం శరణాగతం ।

భక్త్యా సమర్పయే తుభ్యం దశమావరణార్చనమ్ ॥

ఇతి దశమావరణార్చనం సమర్ప్య - యోనిముద్రాం ప్రదర్శయేత్.

వాస్తా ప్రక్షాల్య-

తృతీయభూపురే

ఓం శ్రీరామ పార్షదేభ్యో నమః

ఓం బహిర్భాగేభ్యో నమః

ఇతి పుష్పాంజలిం దద్యాత్.

అథ దశావరణ దేవతాః తత్తన్నామభిః పూజయేత్ -

1. ఓం శ్రీరామాయ నమః	2. ఓం శ్రీసీతాయై నమః
3. ఓం శ్రీలక్ష్మణాయ నమః	4. ఓం అంజనేయాయ నమః
5. ఓం శార్ఙ్గాయ నమః	6. ఓం శరేభ్యో నమః
7. ఓం హృదయదేవాయ నమః	8. ఓం శిరోదేవాయ నమః
9. ఓం శిఖాదేవాయ నమః	10. ఓం కవచ దేవాయ నమః

11. ఓ నేత్రదేవాయ నమః
12. ఓ అస్త్రదేవాయ నమః
13. ఓ అత్మనే నమః
14. ఓ నివృత్త్యై నమః
15. ఓ అంతరాత్మనే నమః
16. ఓ ప్రతిష్ఠాయై నమః
17. ఓ వరమాత్మనే నమః
18. ఓ విద్యాయై నమః
19. ఓ జ్ఞానాత్మనే నమః
20. ఓ శాస్త్యై నమః
21. ఓ వాసుదేవాయ నమః
22. ఓ శ్రియై నమః
23. ఓ సంకర్షణాయ నమః
24. ఓ శాస్త్యై నమః
25. ఓ ప్రద్యుమ్నాయ నమః
26. ఓ రత్నై నమః
27. ఓ అనిరుద్దాయ నమః
28. ఓ ప్రీత్యై నమః
29. ఓ హనుమతే నమః
30. ఓ సుగ్రీవాయ నమః
31. ఓ భరతాయ నమః
32. ఓ విభీషణాయ నమః
33. ఓ లక్ష్మణాయ నమః
34. ఓ అంగదాయ నమః
35. ఓ శత్రుఘ్నాయ నమః
36. ఓ జాంబవతే నమః
37. ఓ ధృష్టాయ నమః
38. ఓ జయంతాయ నమః
39. ఓ విజయాయ నమః
40. ఓ సురాస్త్రియ నమః
41. ఓ రాష్ట్రవర్ధనాయ నమః
42. ఓ అశోకాయ నమః
43. ఓ ధర్మపాలాయ నమః
44. ఓ సుమంత్రాయ నమః
45. ఓ వశిష్ఠాయ నమః
46. ఓ వాసుదేవాయ నమః
47. ఓ జాబాలయే నమః
48. ఓ గౌతమాయ నమః
49. ఓ భరద్వాజాయ నమః
50. ఓ కౌశికాయ నమః
51. ఓ వాల్మీకయే నమః ।
52. ఓ నారదాయ నమః
53. ఓ సనకాయ నమః
54. ఓ సనందనాయ నమః
55. ఓ సనత్కుజాతాయ నమః
56. ఓ సనత్కుమారాయ నమః
57. ఓ నలాయ నమః
58. ఓ నీలాయ నమః
59. ఓ గవయాయ నమః
60. ఓ గవాక్షాయ నమః
61. ఓ గంధమాదనాయ నమః
62. ఓ శరభాయ నమః
63. ఓ మెందాయ నమః
64. ఓ ద్వివిదాయ నమః

65. ఓం కీరీటాయ నమః
66. ఓం కుండలద్యయాయ నమః
67. ఓం శ్రీవత్సాయ నమః
68. ఓం కౌస్తుభాయ నమః
69. ఓం శంఖాయ నమః
70. ఓం చక్రాయ నమః
71. ఓం గదాయై నమః
72. ఓం వద్యాయ నమః
73. ఓం ధ్రువాయ నమః
74. ఓం ధర్మాయ నమః
75. ఓం సోమాయ నమః
76. ఓం అద్భ్యో నమః
77. ఓం అనిలాయ నమః
78. ఓం అనలాయ నమః
79. ఓం వ్రత్యూషాయ నమః
80. ఓం వ్రభాసాయ నమః
81. ఓం వీరభద్రాయ నమః
82. ఓం శంభవే నమః
83. ఓం గిరీశాయ నమః
84. ఓం అక్షైకపాదాయ నమః
85. ఓం అహిర్బుద్ధ్యాయ నమః
86. ఓం పినాకీశాయ నమః
87. ఓం భువనాధీశ్వరాయ నమః
88. ఓం కపాలినే నమః
89. ఓం దిక్పతయే నమః
90. ఓం స్థాణవే నమః
91. ఓం భర్గాయ నమః
92. ఓం అరుణాయ నమః
93. ఓం సూర్యాయ నమః
94. ఓం వేదాంగాయ నమః
95. ఓం భానవే నమః
96. ఓం ఇంద్రాయ నమః
97. ఓం రవయే నమః
98. ఓం గభస్తయే నమః
99. ఓం యమాయ నమః
100. ఓం హిరణ్యరేతసే నమః
101. ఓం దివాకరాయ నమః
102. ఓం మిత్రాయ నమః
103. ఓం విష్ణవే నమః
104. ఓం ధాత్రే నమః
105. ఓం ఇంద్రాయ నమః
106. ఓం అగ్నయే నమః
107. ఓం యమాయ నమః
108. ఓం నిర్ఋతయే నమః
109. ఓం వరుణాయ నమః
110. ఓం వాయవే నమః
111. ఓం కుబేరాయ నమః
112. ఓం ఈశానాయ నమః
113. ఓం బ్రహ్మణే నమః
114. ఓం విష్ణవే నమః
115. ఓం వజ్రాయ నమః
116. ఓం శక్త్యై నమః
117. ఓం రుద్రాయ నమః
118. ఓం ఖణ్డాయ నమః

తృకం రవవద్వంజవమంజలం, ప్రాణ్యకపీలాజ్యం, దది - కుగ్గ - మడు
యథావంధవం వా మృష్టం షడ్రసాన్నం తులసీదళవిక్రీవం తులసీ మిశ్రిత
శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య - మూలేన సవైవార మధిమంత్ర్య, దేసుముద్రయా
అమృతీకృత్య, చక్రాస్త్ర ముద్రయా సంధక్త్య, యోని ముద్రాం వ్రదర్భ్య
యవనికాం విస్తార్య కృతాంజలిః -

శ్లో || శాలీధక్తం సువక్యం శిశిరకరసీతం పాయసావూన నూవం
లేవ్యాంవేయంసుధోజ్యం శ్రితసుమృతఫలం ఖాదిరాద్యంసుఖాద్యం
అజ్యం ప్రాణ్యం నమిజ్యం నయన రుచికరం జీరకైలామరీచీ
స్వాదీయం శాకరాజీ వరికర మమృతాపోర కోషం జషన్య ||

శ్లో || బ్రహ్మేశాద్యై వరిత ఋషినరై స్సూనవిష్టై స్సమేతః
ఽక్ష్యౌ శింజద్వలయకరయా సాదరం వీజ్యమాసః |

వర్మక్రీడా వాసీత వచనై ర్జానయన్ వంక్తిభోక్త్యాన్
ధుక్ష్కై పాత్రే కనక రచితే షడ్రసాన్ శ్రీరమేశః ||

శ్లో || ఇదం దివ్యాన్నమమృతం రనైష్షడ్వీ స్సమన్వితం
శ్రీరామరామరాజేంద్ర! నైవేద్యం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం చంద్రమా మనసో జాతః చక్షో స్సూర్యో అజాయత |
ముఖాదింద్రశ్చాగ్నిశ్చ ప్రాణాద్వాయురజాయత ||

ఓం భూర్భువస్సువః వ్రచోదయాత్. సత్యం త్వరైవ
(ఋతంత్యా సత్యేనేతి -రాత్రా) వరిషించామి. అమృతమస్తు. అమృతోపస్త
రణమసి.

ఓం ప్రాణాయ స్వాహా (మధ్యమాతర్ణవ్యంగువ్యయోగేన)

ఓం అపానాయ స్వాహా (మధ్యమానామాంగువ్య యోగేన)

ఓం వ్యానాయ స్వాహా (కనిష్ఠానామాంగువ్యయోగేన)

ఓం ఉదానాయ స్వాహా (తర్ణవ్యనామాంగువ్య యోగేన)

ఓం సమానాయ స్వాహా (సర్వాంగులి యోగేన) ప్రాణాది వంచ

ముద్రాః వ్రదర్భయేత్.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మహానై
వేద్యం సమర్పయామి.

శ్లో || కర్పూరవాసితం తోయం సువర్ణకలశే స్థితం |

గృహాణాచమనం నాథ జానత్యా సహ రాఘవ ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః మధ్యే
మధ్యే పాసీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిధానమసి ఆక్షయ్యమువతిష్ఠతు.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ఉత్తరా
పోశనం సమర్పయామి.

ముఖం ప్రక్షాలయామి. గండూషికార్థం జలం సమర్పయామి. హస్తా
ప్రక్షాలయామి. పాదౌ ప్రక్షాలయామి. చందనేన కరోద్వర్తనం సమర్ప
యామి. శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || నాగవల్లీదళై ర్యుక్తం పూగీఫల సమన్వితం |

తాంబూలం గృహ్యతాం రామ! కర్పూరాది సువాసితమ్ ||

శ్లో || అవంగ జాతీ తక్కోల చూర్ణం క్రముక ఖాదిరం |

కర్పూరం తులసీమిశ్రం తాంబూలం వ్రతిగృహ్యతామ్ ||

ఓం నాభ్యా అసీదంతదిక్షం శీర్షో ద్యౌస్సమవర్తత |

పద్భ్యాంఘ్రామిర్దిశశ్శోత్రాత్ తథా లోకాగ్ంఅకల్పయన్ ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూలం
సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః తాంబూల
చర్పణానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

శ్లో || హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమదీపం విభావసోః |

అనంతపుణ్యఫలద మతశ్చాన్తిం వ్రయచ్చమే ||

ఓం హిరణ్య రూపస్సహిరణ్యనంద్యగపాన్నపాత్సేదు హిరణ్యవర్ణః

హిరణ్యయా త్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదధ్యన్నమస్మై ||

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః సువర్ణపు
ష్పయుక్త డక్షిణాం సమర్పయామి.

ఛత్రం ధారయామి. చామరాభ్యాం వీజయామి. దర్పణం దర్శయామి.

శ్లో || ఇదం ఫలం మయాదత్తం స్థాపితం పురతస్తవ ।

తేన మే సుఫలావాప్తిర్యవేజ్జన్మని జన్మని ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అమృతో
పమ రసభరితాని ఫలాని సమర్పయామి.

శ్లో || మంగళార్థం మహీపాల నీరాజనమిదం హరే ।

సంగ్యహోణ జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తుతే ॥

ఓం వేదాహమేతం పురుషం మహోత్తం ఆదిత్య వర్ణం తమనస్తుపారే ।

సర్వాణి రూపాణి విచిత్యధీర- నామానికృత్వాఽదదన్యదాస్తే ॥

ఓం అర్చితప్రార్చిత ప్రార్చిత ।

ఓం నర్యప్రజాంమే అమృతా సతామ్ ।

ఓం సమ్రాజంచ శ్రీయా మా పరిపాతయ ।

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః నీరాజన
నీతాదిభిః మహానీరాజనం సందర్శయామి.

శ్లో || తప్తజాంబూనదేనైవ నిర్మితం రత్నభూషితం ।

మంత్రపుష్పం ప్రదాస్యామి రఘుశ్రేష్ఠ నమోఽస్తుతే॥

ఓం ధాతా పురస్తాద్యముదాజహోర శక్రః ప్రవిద్వాన్ప్రదిశశ్చతస్రః॥

తమేవం విద్వానమృత ఇహభవతి నాన్యః పంధా అయనాయ విద్యతే॥

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం ఓం స్వస్తి॥

అత్ర వేదశాస్త్రాద్యవధారణాత్మికాంసేవాం కృత్వా

సామ్రాజ్యం భోజ్యం సదాశివోం ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః దివ్యమం
త్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం సోమో వా ఏతస్య రాజ్యమాదత్తే యోరాజాసన్ రాజ్కోవా సోమేన
యజతే - దేవసువామేతాని హవీగోంషి భవన్తి - ఏతావన్తో వై దేవా

నాగ్‌నవాః - త ఏవాస్మై సవాన్ ప్రయచ్ఛన్తి త ఏనం పునస్సువంతే
రాజ్యాయ - దేవనూ రాజా భవతి

ఓం హిరణ్యపాత్రం మధోః పూర్ణం దదాతి మధవ్యో సావీతి
ఏకదా బ్రహ్మణ ఉపహరితి ఏకరైవ యజమాన ఆయుస్తేజో దదాతి ॥
ఓం సంస్పృష్టం ధనముభయం సమాకృతమన్మభ్యం దత్తాం వరుణశ్చ

మన్యుః ।

దియన్వదానా హృదయేషు శత్రవః వరాజితాసో అననిలయన్తామ్ ॥

నవాయతన నహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః కర్పూరాదినా
ఉత్తర నీరాజన దీపం సందర్శయామి - నీరాజనానంతరం శుద్ధమాచమనీయం
సమర్పయామి

శ్లో ॥ నమోబ్రహ్మణ్యదేవాయ రామాయాకుంతమేభవే

ఉత్తనుశ్లోకదుర్యాయ న్వస్తదందార్పితాంఘ్రయే

సప్తద్వీపధరాదానపుణ్యం విద్ధి పదేపదే

వ్రదక్షిణం తు యః కుర్యాద్ధరేర్పక్త్యా సమన్వితః ॥

శ్లో ॥ యాని కాని చ పాపాని రఘూద్వపా ॥

నవాయతన నహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః వ్రదక్షిణ
నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

శ్రీరామ నమస్కారాష్టకమంత్రాః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయ పరమాత్మనే

వర్షభూతాంతరస్థాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

ఉరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామచంద్రాయ వేదనే

సర్వ వేదాంత వేద్యాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

శిరసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీ విష్ణవే పరమాత్మనే

వరాత్పరాయ రామాయ ససీతాయ నమోనమః ॥

భృష్ట్యానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరఘునాథాయ శార్దూలీ
చిన్మయానంద రూపాయ నసీతాయ నమోనమః ॥

మనసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ చక్రిణీ
విశుద్ధ జ్ఞానదేహాయ నసీతాయ నమోనమః ॥

వచసానమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీవాసుదేవాయ విష్ణవే
పూర్ణానందైకరూపాయ నసీతాయ నమోనమః ॥

నద్భ్యాంనమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామభద్రాయ వేధనే
సర్వలోక శరణ్యాయ నసీతాయ నమోనమః ॥

కరాభ్యాంనమః

ఓం నమోభగవతే శ్రీరామాయామిత తేజనే
బ్రహ్మానందైకరూపాయ నసీతాయ నమోనమః ॥

టానుభ్యాంనమః

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణీ నమః సాష్టాంగ దండ
వత్ ప్రణామం సమర్పయామి.

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణీ నమః శస్త్రోస్త్రోవప్యం
హితం చతురంగనైవ్యసమేతం ప్రబలం దుర్గం సమర్పయామి

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణీ నమః సమస్త
రాజోపచార దేవోపచార భక్త్యుపచార శక్త్యుపచారాన్ సమర్పయామి.

అథ శంఖ చక్ర గదా వద్య ధేను కౌస్తుభ గరుడ

శ్రీవత్స వనమాలా యోని ముద్రాః ప్రదర్శయేత్.

శ్లో ॥ అథ పుష్పాంజలిం దత్వా కృత్వా తత్పాదయోశ్శిరః ।

స్వార్థయేద్రాసునంభక్త్యా కపి ముద్రాం ప్రదర్శయేత్ ॥

కపిముద్రాభక్షణం యథా -

పాదాంబుజం రఘువలే శ్శరణం వ్రవద్యే ॥

నవాయతన నహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః ప్రార్థనాపూ
ర్వక నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

- శక్తా శ్రీరామసాక్షాత్కారవ్రదమనైః నమస్కుర్యాత్
- శ్లో॥ యానైర్వా పాదుకైర్వాపి గమనం భగవద్భవే ।
- దేవోత్పవాద్యసేవా చ అవ్రణామస్తదగ్రతః ॥
- శ్లో॥ ఉచ్చిష్టే చైవ చాశౌచే భగవద్వందనాదికం ।
- ఏకపాస్తవ్రణామం చ తత్పురస్తాత్ వ్రదక్షిణమ్ ॥
- శ్లో॥ పాదవ్రసారణం చాగ్రే తథా పర్యంకబంధనం ।
- శయనం భక్షణం వాపి మిథ్యాభాషణమేవ చ ॥
- శ్లో॥ ఉచ్చైర్వాషా మిథోజల్పో రోదనాని చ నిగ్రహా ।
- నిగ్రహోఽనుగ్రహా చైవ స్త్రీషు చ క్రూరభాణమ్ ॥
- శ్లో॥ కంబలావరణం చైవ పరనిందా వరస్తుతిః
- అశ్లీలభాషణం చైవ అధో వాయువిమోక్షణమ్ ॥
- శ్లో॥ శక్తా గౌణోపచారశ్చ అనివేదితభక్షణం ।
- తత్తత్కాలోద్భవానాం చ ఫలాదీనామసర్పణమ్ ॥
- శ్లో॥ వినియుక్తావశిష్టస్య వ్యంజనాదేః వ్రదాసకం ।
- వృష్టేకృత్వాసనం చైవ వరేషామతివందనం ।
- శ్లో॥ గురౌ మౌనం నిజస్తోత్రం దేవతానిందనం తథా ।
- అపరాధాస్తథా విష్టో ర్వాపింశత్పరిపీర్తితాః ॥
- శ్లో॥ అపరాధసహస్రాణి క్రియంతేఽహర్నిశం మయా ।
- దాసోఽయమితి మాం మత్వా క్షమస్య రఘునాయక ॥
- శ్లో॥ ఇమం మంత్రం సముచ్చార్య వ్రణమేద్దండవద్భువి ।
- అపరాధసహస్రాణి క్షమతే సర్వదో హరిః ॥

నవాయతన నహిత శ్రీసీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః అపరాధక్షమా
పణ ప్రార్థనం సమర్పయామి.

అశోకచూతకుసుమైర్వుక్తంచ తులసీ దళైః ।
 గృహోచార్జ్యం మయాదత్తం భ్రాతృభిస్సహితోఽనమ ॥
 నమస్తే జానకీనాథ రామచంద్రమహీవతే ।
 పూర్ణానందైకరూప త్వం గృహోచార్జ్యం నమోఽస్తుతే ॥
 దశానన వధార్థాయ ధర్మనంస్థాపనాయ చ ।
 రాక్షసానాం వినాశాయ దైత్యానాం విధనాయ చ ॥
 పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామ స్వయం హరిః ।
 గృహోచార్జ్యం మయాదత్తం భ్రాతృభిస్సహితోఽనమ ॥
 నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః వ్రసన్నార్జ్యం
 సమర్పయామి.

శ్లో॥ కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనావావ్రకృతేస్వభావాత్ ।
 కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి. ॥
 శ్లో॥ వ్రమూదాత్కుర్వతాం కర్మ వ్రత్యవేతాధ్వరేషు చ ।
 స్మరణాదేవ తద్విష్ణో స్సంపూర్ణం స్యాదితి శ్రుతిః ॥
 శ్లో॥ సాధు వాఽసాధు వా కర్మ యద్యదాచరితం మయా ।
 తత్సర్వం భగవన్ విష్ణోః గృహోచారాధనం వరమ్ ॥
 శ్లో॥ యస్య స్మృత్యా చ నామోక్త్యా తవః పూజా క్రియాదిషు ।
 న్యూనం సంపూర్ణతాయాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్ ॥
 శ్లో॥ మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం రఘూద్వపా ।
 యత్పూజితం మయా దేవ! పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం సమర్ప్య
 శ్లో॥ అవాహనం న జానామి న జానామి విసర్జనం ।
 పూజాం చైవ నజానామి క్షమస్వ రఘునాయక ॥
 నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః. సంభవద్వి
 ర్గ్యవ్యై సంభవద్విరువచారైః సంభవద్విర్నియమైశ్చ యథాభాగ్యం మత్కృత
 దశావరణార్చనం భగవతః శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణః దక్షిణ కరకమలే
 సమర్పయామీతి సతులసీ గంధ పుష్పాక్షతం శంఖోదకం సమర్పయేత్

సత్యసిద్ధిదామగమే నాథ! తనాహం న మానుకీనస్త్వం ।

సాముద్రో హి తరంగః క్వచన సముద్రో న తారంగః ॥

శ్లో॥ సోఽహం దాసోఽహ మితి వా బుద్ధిర్యస్యామలా దృఢా ॥

కర్మధిర్మన బద్ధేత వ్యాకర్తృత్వాచ్చినేమ వత్ ॥

శ్లో॥ త్వమేవాహమహం చ త్వం సచ్చిన్మాత్రవపుర్తరః ।

అవయోరంతరం భ్రాన్తి ర్మశ్యత్వాఙ్గాబలాత్తన ॥

నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే నమః అత్మానం నమ
ర్పయామి.

శ్లో॥ త్వయోవభుక్తస్రగ్గంధ వాసోఽలంకార చర్చితాః ।

ఉచ్చిష్టభోజినో దాసాస్తవ మాయాం జయేమహి ॥

శ్లో॥ మహావ్రసాద ఇత్యుక్త్వా వరమస్మితి పూర్వకం ।

తచ్చేషం గంధపుష్పాణి నమ్యగాత్మాన మర్హయేత్ ॥

అథ యథా సంవ్రదాయం యథోపదేశం సహస్రం, త్రిశతం, శతం వా
మూలమంత్రం శ్రీరామ షడక్షరీం యథాశక్తి జప్త్వా

గుహ్యతి గుహ్యగోప్తా త్వం గృహాణాన్మత్కృతం జవం ।

సిద్ధిర్భవతు మే దేవ త్వత్ప్రసాదాన్మయి స్థిరా ॥

ఇతి శ్రీరామాయ జవం నివేద్య

మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం రఘూత్తమ ।

యత్కృతం తు మయాదేవ పరిపూర్ణం తదస్తు మే ॥

ఇతి పుష్పాంజలిం దత్వా

శ్లో॥ యజ్జచ్చిద్రం తవశ్చిద్రం యచ్చిద్రం పూజనే మమ ।

అచ్చిద్రమస్తు తత్సర్వం భాస్కరస్య వ్రసాదతః ॥

ఇతి కర్మ పాక్షిణీ సూర్యాయ వ్రనన్నార్ఘ్యం సమర్పయేత్.

శ్లో ॥ తతః పుష్పాంజలిం దత్వా సంపూత్యావరణాన్లరా ।

భక్త్యా సంశోధితం స్వాంతం విశ విశ్రామహేతనే ॥

శ్లో ॥ వ్రాత్పర్మకర్ణికామద్యే సీతయా సహ రాఘవ ।

విసవ త్వం సురశ్రేష్ఠ వర్వైరావరణై స్సహ ॥

శ్లో || ప్రార్థ్యం పాదుకే సీత్యా సాంగముద్వాసయేద్దరిమ్ |
 ప్రాణాయామం షడంగం చ కృత్యాముద్రాః ప్రదర్శయేత్ ||
 అథ పుష్పాంజలింగృహీత్యా యంత్రస్తం చైతన్యం పుష్పాంజలావాగతం విభావ్య
 సుషుమ్నూమార్గేణ (శ్వాసమార్గేణ) వృద్ధయకమలమధ్యే ప్రవిశతీతి భావయేత్
 శ్లో || అహం రామో నచాస్మి బ్రహ్మైవాహం న శోకభాక్ |
 నందరూపోఽహం నిత్యముక్తస్వభావవాన్ ||
 ఆత్మానం సంతతం రామం సంభావ్య విహరన్తియే |
 న తేషాం దుష్కృతం కించిత్సుకృతం వా న చాపదః ||
 శ్లో|| శబ్దమధ్యే స్థితం తోయం భ్రామితం కేశవోపరి |
 అల్లలగ్నం మసుష్యోణాం బ్రహ్మహిత్యాదికం దహేత్ ||
 శ్లో|| దేవ దేవ! జగన్నాథ! శంఖచక్రగదాధర! |
 దేహి రామ! మమాసుజ్ఞాం తవ శీర్ష నిషేవణే ||
 శ్లో|| అబ్ధ్యాసుజ్ఞాం తతస్తీర్థే పాత్రస్తే యంత్రమాలిఖత్ |
 కుశైర్మూలం లిఖిత్వా తు పరేన్మంత్రమహాపహమ్ ||
 శ్లో|| అకాలమృత్యుహరణం సర్వవ్యాధినిహరణం |
 సమస్తపాషక్షయకరం రామపాదోదకం శుభమ్ ||

ఇతి శీర్షం గృహీయాత్ (పేదేత్)

శ్లో|| సాలగ్రామశిలాతోయమపీత్వా యస్తు మస్తకే |
 ప్రక్షేపణం ప్రకుర్వీత బ్రహ్మహో సో నిగద్యతే ||
 శ్లో|| విష్ణోః పాదోదకం పీతం కోటిజన్మామనాశనం |
 తదేవాష్టగుణం పాపం భూమౌ బిందునిపాతనాత్ ||
 శ్లో|| సాలగ్రామశిలాతోయం తులసీగంధమిశ్రితం |
 కృత్యా శక్తే భ్రామయన్స్త్రిః ప్రక్షిపేన్నిజమూర్తని ||
 శ్లో|| యా దృష్ట్వా నిఖిలామనంఘశమనీ స్పృష్ట్వా వపుఃపావనీ
 రోగస్మిన్ బ్యాధివందితాఽమలజలాసీక్తాఽతకత్రాసినీ |
 ప్రత్యాసత్తివిదాయినీ భగవతః కృష్ణస్య సంరోపితా
 న్యస్తా తచ్చరణే విముక్తి ఫలదా తస్యై తులస్యై నమః ||

ఇతి తులసిం గృహ్ణీయాత్.

శ్లో||విశుద్ధజ్ఞానరూపాయ నమో రామాయ శార్దూలే ।

అంతఃకరణసంశుద్ధిం దేహి మే రఘునాయక ॥

శ్లో||కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయే వరమాత్మనే ।

వ్రణతక్షేశనాశాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥

శ్లో|| ఏకోఽపి కృష్ణస్య కృతవ్రణామో దశాశ్వమేదావబృథేన తుల్యః ।

దశాశ్వమేదీ పునరేతి జన్మ కృష్ణ వ్రణామో నపునర్పవాయ ॥

అథ యథాశక్తి బ్రాహ్మణసువాసినీ పూజాయిత్యా మృష్టాన్న దక్షిణ తాంబూ
లాది దానైస్సంతోషయిత్యా వ్రణమేత్.

శ్లో||త్రికాలమేకకాలం వా యః కుర్యాదేవమన్వహం ।

వర్షమాత్రేణ రాజా స్యాదంతే ముక్తిమవాప్నుయాత్ ॥

శ్లో||అరాధనాఽసమర్థేశ్చేత్ దద్యాదర్చనసాధనం ।

యో దాతుం నైవ శక్నోతి కుర్యాద్దాననిరీక్షణమ్. ॥

శ్లో|| నైకం చ యస్య విద్యేత సోఽథో యాతి స సంశయః ।

తస్మాత్సర్వ వ్రయత్నేన కుర్యాద్రామార్చనం బుధః ॥

శ్లో||యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యదృవేత్ ।

తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ! రామచంద్ర నమోఽస్తుతే.

ఇతి భగవతః శ్రీరామచంద్రస్య దశావరణార్చనాపద్ధతిః

అనంతరం స్వసంప్రదాయానుసారేణ శ్రీమద్రామాయణపారాయణమారభేత్.

శ్రీరామనవదాశ్లోత్సవ కల్పః

పారాయణస్తబకః

శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణక్రమః

పారాయణే సాధారణ నియమాః

పాఠమారభ్య సర్గమేకం నమాన్వైవ విరమేత్. సర్గమధ్యే పాఠవిరామో
న విధాతవ్యః. సర్గస్య మధ్యే పాఠోఽవరుద్ధశ్చేత్ తదా పునస్సర్గస్వారం
భాదేవ పాఠః ప్రారంభణీయః. మధ్యమస్వరేణ మస్పష్టముచ్చార్య శ్రద్ధయా
ప్రీత్యా చ రామాయణస్య పాఠః కరణీయః గీతినా శిరః కంపినా - శీఘ్ర
కారినా అర్థమజానతా చ నైవ పాఠో విధాతవ్యః. సంధ్యాకాలే పాఠవిశ్రామః
కర్తవ్యః. సర్వత్ర సర్గాదిరేవపారాయణోపక్రమః సర్వత్రసర్గాంతే విశ్రామః.

అత్ర ప్రమాణాని:-

శ్లో || మాధుర్యమక్షరవ్యక్తిః పదచ్ఛేదస్తు సుస్వరః |
దైర్యం లయనమర్థం చ షడేతే పాఠకా గుణా ||

శ్లో || గీతి శీఘ్రే శిరఃకంపీ తథా లిఖితపాఠకః |
అనర్థద్వోఽల్పకంఠశ్చ షడేతే పాఠకాధమాః

శ్లో || యావన్న పూర్యతేఽధ్యాయస్తావన్న విరమేత్ వఠన్ |
యది ప్రమాదాదధ్యాయే విరామో భవతి ప్రీయే |
పునరధ్యాయమారభ్య వరేత్సర్వం ముహూర్ముహూః ||

శ్లో || అజ్ఞానాత్స్థాపితేహస్తే పాఠేవ్యర్థఫలం ద్రువమ్ |
నమాననే వరేత్స్తోత్రం వాచికం తు ప్రశస్యతే ||

శ్లో || ఉచ్చైః పాఠం నిషిద్ధం స్యాత్ త్వరాం చ పరివర్ణయేత్ |
శుద్ధేనాచలచిత్తేన పఠితవ్యం ప్రయత్నతః ||

శ్లో || కట్టన్తపాఠాభావే తు పుస్తకోపరి వాచయేత్ |

న న్వయం లలితం స్తోత్రం వాద్రావ్యాణలిపిం వతేత్ ॥
 శ్లో ॥ పుస్తకే వాచనం శస్తం నవాసాదధికం యది ।
 తతోన్యానన్య తు భవేత్ వాచనం పుస్తకం వినా ॥

అథ నవాహపారాయణశ్రవణోచితః కాలః

శ్లో ॥ చైత్రే మాసే కార్తికే చ సితే వక్షే చ వాచయేత్ ।
 నవాహం సుమహాపుణ్యం శ్రోతవ్యం చ వ్రయత్నతః ॥
 వంచమ్యా దినమారభ్య రామాయణకథామృతమ్ ।
 నవాహశ్రవణేనైవ సర్వపానైః వ్రముచ్యతే ॥ (రామసేవా గ్రంథే)

అథ సాధకః ఆచమ్య, దేశకాలౌ సంకీర్త్య, సంకల్పం కుర్యాత్.

ఓం అన్య శ్రీమద్వాల్మీకిరామాయణ మహామంత్రస్య భగవతే వాల్మీ
 కయే ఋషయేనమః శిరసి - అనుష్టుప్ చృందసే నమః ముఖే - శ్రీసీతారామ
 చంద్రవరబ్రహ్మవరమాత్యనే దేవతాయైనమః హృది - అథయం సర్వభూతేభ్య
 ఇతి బీజాయనమః గుహ్యే - అంగుల్యగ్రేణ తావ్ వాన్యామితిశక్తయేనమః
 పాదయోః - వితదస్త్రబలం దివ్యమితికీలకాయనమః వాభౌ - భగవాన్నా
 రాయణో దేవ ఇతి తత్త్వమ్ ధర్మాత్మా సత్యసంధశ్చేత్యస్త్రం - శ్రీసీ
 తారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యనః వ్రసాదేన పురుషార్థచతుష్టయ
 సిద్ధ్యర్థే పాతే వినియోగః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రాం ॥ అవదామవహర్తారం అఙ్గష్టాభ్యాంనమః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రీం ॥ దాతారం తర్జనీభ్యాం నమః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రూం ॥ సర్వసమ్పదాం మధ్యమాభ్యాం నమః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రైం ॥ లోకాభిరామం అనామికాభ్యాం నమః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రౌం ॥ శ్రీరామం కసిష్ఠికాభ్యాం నమః

ఓం ॥ శ్రీం ॥ రః ॥ భూయోభూయోనమామ్యహం

- కరతలకరవృష్టాభ్యాం నమః

వివం హృదయాదివ్యాసం కృత్వా

శ్లో || బ్రహ్మ స్వయంభూర్భగవాన్ దేవాశ్చైవ తవస్విహః
దిశన్తు మే సర్వే దేవాస్సర్తిగణాస్త్యహా ||

ఇతి దిగ్బంధః

ధ్యానమ్

శ్లో || వామే భూమి సుతా భజే శ్యామలమ్

శ్లో || వాల్మీకిగిరిసంభూతా రామసాగరగామినీ |
పునాతి భువనం పుణ్యా రామాయణ మహానదీ ||
శ్లోకసారసమాకీర్ణం సర్గకల్లోలసంకులమ్ |
కాండాగ్రాహమహామీనం వందే రామాయణార్ణవమ్ ||

శ్లో || ఓం సదాశ్రవణమాత్రేణ పాపినాం సర్గతిప్రదే |
ఋభే రామకథే తుభ్యం గంధమద్యసమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః శ్రీగంధం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం బాలాది సప్తకాండేన సర్వలోక సుఖప్రద! |
రామాయణమహోదార! పుష్పం తేఽద్యసమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః సుగంధ వరిమళ సంవాసితం సువర్ణపుష్పం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం యస్మైకశ్లోకపారస్య ఫలం సర్వఫలాదికం |
తస్మై రామాయణాయాద్య దళాంగం ధూపమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామాయణాయ
నమః దళాంగధూపమాఘ్రావయామి

శ్లో || ఓం || యస్య శ్లోకే ప్రణేతారో వాల్మీక్యాది మహర్షయః |
స్మై రామచరిత్రాయ ఘృతదీపం సమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా
యణాయ నమః గోఘృత దీపం సమర్చయామి

శ్లో || ఓం శ్రూయతే బ్రహ్మణో లోకే శతకోటిప్రవిస్తరం |

రూపం రామాయణస్యాస్య తస్మై నైవేద్యమర్చయే ||

నవాయతన సహిత శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే శ్రీమద్రామా
కుణాయ నమః అమృతోవమం నైవేద్యం సమర్పయామి

తదనుషక్త్యమాణానాం రామాయణకవచ మంగళశ్లోకానాం పాఠం
కృత్వా రామాయణపారమార్థేత -

ఓం నమోఽష్టాదశతత్త్వరూపాయ రామాయణాయ- మహామంత్రస్వ
రూపాయ - మాసిషాదేతి మూలం శిరోఽవతు - అనుక్రమణికాఠిజం ముఖ
పవతు ఋష్యశృంగోపాఖ్యానమ్పి- ధ్విష్వోమవతు జానకీవల్లభోఽనుష్ఠన్ -
ఛందోఽవతుగలమ్ - కేకయ్యాజ్ఞా దేవతా హృదయమవతు - సీతాలక్ష్మ
శానుగమన శ్రీరామ - హర్షాః ప్రమాణం జరమవతు - భగవద్భక్తిః -
క్తిరవతు మే మధ్యమ్ - శక్తిమాన్ ధర్మోమునీనాం పాలనం మమోరూ
క్షతు- మారీచవచనం ప్రతిపాలనమవతు పాదౌ - సుగ్రీవమైత్రమర్థోఽవతు
కృనౌ - నిర్ణయో హాసుమచ్ఛేష్టాఽవతు బాహూ - కర్తా సంపాతిషక్తో ధ్గమోఽ
వతు స్కంధౌ - ప్రయోజనం విభీషణరాజ్యం గ్రీవామవతు- రావణవధా
వ్యరూపమవతు కర్ణా - సీతోద్ధారో ఒక్షణ మవతు నాసికే - అమోఘస్తవ
సంస్తవోఽవతు జీవాత్మానం - నయఃకాల ఒక్ష్యణసంవాదోఽవతు నాభిం -
శిచరణీయం శ్రీరామాది ధర్మం సర్వాంగం మమూవతు - (ఇతి బృహత్కర్మ-
సూత్రే పూర్వఖండే పంచవింశతితమేఽధ్యాయే ప్రోక్షం శ్రీరామాయణ కవచం ప్రతిదినం
శిష్యతేజో ప్రథమదినే త్వవశ్యం వరేత్.)

అథ స్వసంప్రదాయామసారేణ మంగళశ్లోకాన్ వరేత్ -

ప్రథమవాసరచర్యా

అథ తవస్వార్థాయనిరత మిత్యారభ్య ప్రథమసర్వాంతం పఠిత్వా, కోశో
పఠి లఘుపూజాం కృత్వా భక్త్యభోజ్యాదికం మహన్నివేద్య మృతాక్షవ
క్తాసహస్రదీపనీరాజనం దత్వా ప్రథమ వాసరే సమనుష్ఠితాం పఠివస్యాం
నవాయతన సహిత శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మణే సమర్ప్య ఋత్విగ్నా

హృదయైః బాంధవైః రిష్టనఖైశ్చ భుంజీత. రాత్రా శ్రీరామ సహస్రనామార్చన
రాజోపచారసహితాం మహాపూజాం కృత్వా, యథావిధి శ్రీరామమనుస్మరన్
శయనాదికం నిర్వర్తయేత్.

ద్వితీయ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామస
హస్రనామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదళీఫలాని నివేద్య
బాలకాణ్డే ద్వితీయనర్గా త్పారాయణ మారభేత్. తత్ర యజ్ఞపురుష పాయన
వ్రదాన కథాసమయే షోడశనర్గాంతం పారాయణం కృత్వా లఘు పూజాం
కృత్వా అత్ర పుష్పార్చన సమయే శ్వేతపంకజకుసుమైః శ్రీవిష్ణోః అష్టోత్తరశత
నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య పాయసాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః నవ్తద
శనర్గాదారభ్య శ్రీరామచంద్ర జననకథాసమయే అష్టాదశనర్గాంతం వతిత్వా
లఘుపూజాయాం శ్వేతైః కృష్ణైర్వా అగస్తీకుసుమైః శ్రీమదధ్యాత్మరామా
యణాం తర్గత శ్రీరామజన్మకథోద్భవనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య శుంఠీ చూర్ణం
సీతాయుక్తం ఖండశర్కరయా యుతం దుగ్ధం నివేద్య నీరాజయేత్.

తత ఏకోనవింశతీతమ నర్గాదారభ్య సుబాహువధకథాసమయే త్రింశతీత
మనర్గాంతం వతిత్వా లఘుపూజాయాం మందారకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత
నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య అగ్నిశిఖాసంధానితం ఘనీ భూతం దుగ్ధం వ్రస్థమాత్రం
నివేద్య - నీరాజయేత్.

అథ - ఏకత్రింశతీతమనర్గాదారభ్య శ్రీసీతారామకల్యాణకథా సమయే
త్రినవ్తీతమనర్గాంతం వతిత్వా శ్రీసీతారామకల్యాణానుగుణాం పూజాం
కృత్వా మాలతీకుసుమైః శ్రీకల్యాణరామ నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య, పుత
పాచితభక్త్యాని దివ్యాన్నాని చ నివేద్య చతుర్వింశతి సంఖ్యాకాః యథాశక్తి
మవాసీర్వా నమభ్యర్చ్య నీరాజయేత్.

తతశ్చతుస్సవ్తీతమ నర్గాదారభ్య బాలకాణ్డాంతం పారాయణం కృత్వా
శ్రీరామ సహస్రనామార్చన మహానివేదన మృతాక్షవర్తికా సహస్రదీప నీరాజన

సృత్య గీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

తృతీయ వాసర చర్యా:

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహస్ర
నామార్చనసహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదలీఫలాని నివేద్య నీరాజనం
దత్వా అయోధ్యాకాండపారాయణమారభ్య సుమంత్రాగ్రహకథా- సమయే
పంచత్రింశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా మరువకవత్రైః
శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య ఖండశర్కరా
మిశ్రితనవనీతం మధురమోదకాంశ్చ నివేదయేత్.

తతః షట్త్రింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ గుహా సమాగమకథాన
మయే పంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా దమనకవత్రైః
శ్రీ విష్ణుష్టోత్తర శత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య నానావిధ మధుర ఫలాని
నివేద్య - నీరాజయేత్.

తత ఏకపంచాశత్తమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతారామ లక్ష్మణ చిత్రకూటస్ర
వేశకథాసమయే షట్పంచాశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా- లఘుపూజాం కృత్వా
జాతీకుసుమై శ్రీరామతారకమంత్రవర్ణయుత శ్రీరామాష్టోత్తరశత నామా
వళ్యాఽభ్యర్చ్య లికుచరసౌదనం (దబ్బనిమ్మపండ్లరసముతో వులివోర)
నివేద్య నీరాజనం చ దత్వా పారాయణం సమాప్య శ్రీరామసహస్రనామా
ర్చన, మహానివేదన, ఘృతాక్తవర్తికా సహస్రదీపనీరాజనసృత్యగీతాద్యనేకోపచార
సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

చతుర్థ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామసహస్ర
నామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం విధాయ- కదలీఫలాని నివేద్య
నీరాజయేత్.

తతః సప్తపంచాశత్తమసర్గాత్ పారాయణమారభ్య శ్రీరామ భరత

సమాగమ కథాసమయే ఏకోనశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా
వద్యపుష్పైః శ్రీస్వసంహోష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - మృతపాచితాన్
మధురాన్, శత మోదకాన్నివేద్య, నీరాజయేత్.

తతశ్శతతమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ పాదుకావట్టాఢిషేక సమయే వంచద
శోత్తరశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా నువర్ణ రజత తామ్రాదినానిర్మితే - శ్రీస్వ
స్తిక ధ్వజ సుధాకలశాతపత్ర వజ్రాంకుశాంబురుహ కల్పక శంఖ చక్రాది వర
తత్త్వ చిహ్నారంజితే శ్రీరామ పాదుకే ధ్యాన పూర్వకం వంచామృతాద్వైః
వంచనూక్తై రధిషిష్య తులసీ మాలతీ జాతీకుసుమాద్వైః పాదుకానామా
వళ్యాఽభ్యర్చ్య, దాడిమ వనస కదళ్యాదీని ఫలాని నివేద్య దశ బ్రాహ్మణాన్
భోజయిత్వా నీరాజయేత్. తతః షోడశోత్తరశతతమ సర్గాదారభ్య అననూయా
సీతా సంభాషణ కథాసమయే అష్టాదశోత్తరశతతమ సర్గాంతం పఠిత్వా
లఘుపూజాం కృత్వా కుంకుమ మందార కుసుమైః శ్రీ సీతారామాష్టో
త్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య నువాసినీః వస్త్రమూల్యగంధాదిభిరలంకృత్య
సమృతం పాయసం నివేద్య నీరాజయేత్.

తత ఏకోనవింశత్యుత్తర శతతమ సర్గాదారభ్య అయోధ్యాకాండాంతం
పారాయణం కృత్వా నానావిధపుష్పైః శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివే
దన మృతాక్తవర్తికాసహస్ర దీపనీరాజన సృత్య - గీతా ద్యనేకోపచార సహితాం
మహాపూజాం కుర్యాత్.

వంచమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామసహ
స్రనామార్చన సహితాం దశావరణ పూజాం కృత్వా కదలిఫలాని నివేద్య
నీరాజనం దత్వా అరణ్యకాండ పారాయణమారభేత్. తత్ర ఖరసంహరణ
కథా సమయే త్రింశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా చామంతికాపుష్పైః శ్రీమద్భాగ
వతాంతర్గత గజేంద్రకృత శ్రీవిష్ణుస్తవనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య శర్కరాసహితం
నారికేళం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః ఏకత్రింశతితమసర్గాదారభ్య జటాయు

మోక్షవ్రదాన- కథాసమయే అష్టషష్టితమసర్గాంతం వరిత్యా వ్రవాళకుసుమైః
 దిల్వదళైః శ్రీకృష్ణాష్టోత్తర శతనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య మదురాణి ద్రాక్షునలాని
 నివేద్య నీరాజయేత్. తతః నికోపాంతతితమ సర్గాదారభ్య శ్రీరామలక్ష్మ
 ణాభ్యాం శబరికృత పూజాంకీకార కథాసమయే చతుస్సప్తతితమ- సర్గాంతం
 వరిత్యా నానాధ సుగంధికుసుమై తులసీ దిల్వదళాదిః శ్రీవిష్ణు సహస్ర
 నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య కందమూల మాతులుంగవలాని నివేద్య నీరాజయేత్.
 తతః పంచసప్తతితమ సర్గాదారభ్య అరణ్యకాండాంతం పారాయణం కృత్వా
 నానావిధకుసుమైః శ్రీరామసహస్ర నామార్చన మహానివేదన మృతాక్షవర్తికా
 సహస్రకీర్తనీరాజన సృత్య గీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

షష్ఠ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముహూర్తే చోస్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ
 సహస్ర నామార్చన దశవరణపూజాం కృత్వా శ్రీ రామ సహస్ర నామా
 వళ్యాఽభ్యర్చ్య కదళీపలాని నివేద్య నీరాజయేత్. తతః త్రిప్పంఛా కాణ్డపారా
 ముణిమూరభ్య శ్రీరామ పాసుమత్సమాగమ కథాసమయే తృతీయ సర్గాంతం
 వరిత్యా, సన్ద్వావర్త ద్రోణపుష్ప కల్లకార తులసీదిల్వాదిః శ్రీరామాష్టోత్తర
 శత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య మృతపాచితాన్ చతుష్షష్టిమాషాపూషాన్ నివేద్య
 నీరాజయేత్.

తతః చతుర్దశసర్గాదారభ్య వాలిసంహార కథాసమయే సప్తదశసర్గాంతం
 వరిత్యా లముపూజాం కృత్వా చంపకైః మందారైర్వా శ్రీలక్ష్మీనృసింహోష్ఠో
 త్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య ఏలామరీచీయుతం శర్కరోదకం- ముద్గశకలాని
 చ నివేద్య - నీరాజయేత్.

తత అష్టాదశసర్గాదారభ్య సుగ్రీవవట్టాభిషేక కథాసమయే షడ్వంశతిత
 మసర్గాంతం వరిత్యా లముపూజాం కృత్వా తులసీ దిల్వదళైః మల్లికాపు
 ష్చైశ్చ శ్రీరామాయణామృత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య, తైలపాచిత చణకాన్,
 రపాలఫలాని చ నివేద్య, నీరాజయేత్.

తతస్సప్తత్రింశతితమసర్గాదారభ్య కిష్కిన్ద్రాకాణ్డాంతం పారాయణం కృత్వా
వానావిధ కుసుమైః శ్రీరామసహస్రనామూర్చన మహానివేదన మృతాక్షవర్తిక
సహస్రసీవ నీరాజన, సృత్యగీతాద్యనేకోపచార సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్

సప్తమవాసర చర్య

బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహ
స్రనామూర్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదరీఫలాని నివేద్య,
నీరాజయేత్.

అథ సుందరకాండపారాయణమారభ్య, తత్ర వానుమతస్సముద్రతరణా
నంతరం లక్ష్మీవ్రవేళ కథాసమయే ద్వితీయసర్గాంతం పఠిత్వా, లఘుపూజాం
కృత్వా, తాంబూల వల్లపామూర్గ మాచీ వత్రైః శ్రీరామ రహస్వోత్తరాంత
ర్గత శ్రీహనుమదష్టోత్తర శతనామావళ్యాభ్యర్చ్య, దధ్యోదనం, సవ్యంజనం
సవ్యనవసీతం నివేద్య, నీరాజయేత్.

తతః తృతీయ సర్గాదారభ్య, శ్రీహనుమతో జానకీదర్శన కథాసమయే
పంచదశ సర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా, కెతకీ, వనమల్లికా పుష్పైః
శ్రీరామ రహస్వోత్తరాంతర్గత శ్రీ సీతాష్టోత్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య
సోపదంశకం (కఙ్కకాయలు - కరియలు) అష్టరసాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః షోడశసర్గాదారభ్య శ్రీసీతాభగవతీహస్తే వానుమతా శ్రీరామము
ద్రికావ్రదాన కథాసమయే షట్త్రింశతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం
కృత్వా చామంతికా జాతీ చంపక కుసుమైః శ్రీలలితాదేవ్యష్టోత్తరశత
నామావళ్యాభ్యర్చ్య నగుడముద్గోదనం - మృతపాచితాని వివిధభక్ష్యాణి చ
నివేద్య నీరాజయేత్.

తతస్సప్తత్రింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీహనుమతా శ్రీరామహస్తే శ్రీసీ
తాభగవతీ చూడామణి వ్రదావనమయే ఏకోన చత్వారింశత్తమసర్గాంతం పఠిత్వా
చంద్రకాంతకుసుమైః శ్రీరామాష్టోత్తరశత నామావళ్యాభ్యర్చ్య గోక్షీరపా
చితం సశర్కరం ముద్గాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్. తతశ్చత్వారింశత్తమ

సర్గాదారభ్య సుందరకాండాంతం పారాయణం కృత్వా - సహస్రనామార్చన మహావివేదన సహితాం మహాపూజాం కుర్యాత్.

అష్టమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మే ముహూర్తే చోత్థాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీ రామ సహస్ర నామార్చన సహితాం దశావరణపూజాం కృత్వా కదరీపలాని నివేద్య నీరాజయేత్. అథ యుద్ధకాండపారాయణమారభ్య సముద్రతటే శ్రీరా మేణ విభీషణాయాభయస్రదాన కథాసమయే అష్టాదశ సర్గాంతం పఠిత్వా తులసీ బిల్వదళైః శ్రీరామ సహస్రనామావళ్యాఽభ్యర్చ్య శుక్చినారికేళం శర్మరామిశ్రితం నివేద్య నీరాజయేత్. తత ఏకోనవింశతితమసర్గాదారభ్య శ్రీరామ అక్షుణయో ర్నాగాస్త్రబంధవిమోచన కథాసమయే పంచాశత్తమస ర్గాంతం పఠిత్వా - అగస్తీకుసుమైః గరుడాష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య వద్యోగోదుగ్ధం నివేద్య నీరాజయేత్. తతః ఏకపంచాశతితమసర్గాదారభ్య కుంభకర్ణనిధన కథాసమయే సప్తషష్ఠితమసర్గాంతం పఠిత్వా - లఘుపూజాం కృత్వా పున్నాగకుసుమైః శ్రీహయగ్రీవాష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - నారికేళజలం - యథాలాభం జంబూఫలాన్యపి (అల్లనేరెడు పండ్లు) నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః - అష్టషష్ఠితమసర్గాదారభ్య సమస్తకపినైన్యయుత శ్రీరామ అక్షు ణయోః బ్రహ్మోస్త్రబంధనవిమోచన కథాసమయే చతుస్సప్తతితమసర్గాంతం పఠిత్వా లఘుపూజాం కృత్వా - శంఖపుష్పైః - అమలకపత్రైః - శ్వేత దూర్వాభిః - గీతాచార్య గోపాలకృష్ణ నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - కవోష్ణం కాపిలం క్షీరం (కొద్దిగా వేడిచేసిన నల్లఆవుపాలు) సక్తూన్ - సశర్మరం గోధూమచూర్ణం - నగుడ తిలమోదకాన్ (నువ్వుల ఉండలు) వివిధాని పలాని చ నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః పంచాసప్తతితమ సర్గాదారభ్య సప్తసప్తతితమసర్గాంతం పారాయణం కృత్వా, శ్రీరామ సహస్రనామార్చన మహావివేదన - సృతాక్రవర్తికాసహ

సరీసనీరాజన - సృత్య - గీతాద్యనేకోవచార - సహితాం మహావూజాం
కుర్యాత్.

నవమ వాసర చర్యా

బ్రాహ్మీ ముచారే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామ సహ
సనామూర్చన సహితాం దశావరణ వూజాం కృత్వా కదలీసలాని నివేద్య
సీరాజయేత్.

అథ - అక్షనవతితమసర్గాదారభ్య మేమనాదనిధన కథాసమయే ఏకనవ
తితమసర్గాంతం పఠిత్వా లమువూజాంకృత్వా - కుంద (మొల్ల) కుసుమైః
పరాహోష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య తిలాన్నం - దధిమండం (పెరుగు
వీదియట్టు) నివేద్య సీరాజయేత్.

తతోద్విసవతితమసర్గాదారభ్య రావణమూలబలనాశన కథాసమయే చతు
ర్ణవతితమ సర్గాంతం పఠిత్వా లమువూజాం కృత్వా జపాకుసుమైః (దాస
న్నపూపు) శ్రీవిష్ణుష్టోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య చిత్రాన్నం నివేద్య
సీరాజయేత్.

తతః వంచనవతితమసర్గాదారభ్య శ్రీమదాదిత్యపౌదయస్తోత్ర మంత్రోప
దేశనమయే సప్తోత్తరశతతమ సర్గాంతం పఠిత్వా లమువూజాం కృత్వా అది
త్యపౌదయస్తోత్రనామవలినాభ్యర్చ్య సమృతం గుడాన్నం కోమలం నారికేళం
ఇక్షవం రసం (చెఱుకు పాలు) చ నివేద్య సీరాజయేత్.

తత అష్టోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య రావణవంహార కథాసమయే ఏకాదశో
త్తరశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా లమువూజాం కృత్వా కనకాంబరకుసుమైస్తులసీ
దలైః; శ్రీమద్రామాయణే యుద్ధకాండే నవదశోత్తరశతతమేనర్గే చతుర్ము
ఖబ్రహ్మణాకృత శ్రీరామనామావళ్యాఽభ్యర్చ్యః పుతపాచితగుడానూపాన్
వంచాశన్మోదకాన్ నివేద్య సీరాజయేత్.

తతో ద్వాదశోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య విభీషణపట్టాభిషేక కథాసమయే
వంచదశోత్తరశతతమసర్గాంతం పఠిత్వా - రుద్రజలా-గోరీజలాకుసుమైః
చూతాశ్శుక్తవల్లవైః హరిద్రాక్షతైశ్చ శ్రీరామరహస్యోత్తరాంతర్గత - అష్టోత్తర
శత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - పుతపాచితనూర్ణానూపాన్ (నూర్ణబూరలు)

నివేద్య నీరాజయేత్.

తతః - ధోడశోత్తరశతతమసర్గాదారభ్య శ్రీసీతాయా అగ్నివ్రవేళకథాన మయే ఏకోనవింశత్యుత్తరశతతమ సర్గాంతం పరిత్వా లఘువూహం కృత్వా జాతీ చంపక పున్నాగ కుంకుమాద్యై "శ్రీం" ఓజనంపుటిత శ్రీసీతా ధోత్తరశత నామావళ్యాఽభ్యర్చ్య - నవ్యనవనీతమిశ్రితం క్షీరాన్నం నివేద్య నీరాజయేత్.

తతో వింశత్యుత్తరశతతమసర్గాదారభ్య పరివారేణసహ పుష్పకమారూ ధస్య శ్రీరామస్య అయోధ్యానగరవ్రవేళ కథాసమయే అష్టావింశత్యుత్తరశ తతమసర్గాంతం పరిత్వా శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివేదన మృతా క్తవర్తికాసహస్రదీపనీరాజన సృత్య నీతాద్యనేకోపచారసహితాం మహావూహం కుర్యాత్.

దశమ వాసర చర్యా

బృహ్మే మూహార్తే చోత్తాయ నిత్యకర్మాణి నిర్వర్త్య శ్రీరామస హస్రనామార్చనసహితాం దశావరణవూహం కృత్వా శ్రీరామసహస్రనామా వళ్యాఽభ్యర్చ్య కదళీఫలాని నివేద్య నీరాజయేత్.

అథ యుద్ధకాండాంతర్గత శ్రీరామ పట్టాభిషేకసర్గం శిరస్యంజలిమా దాయేత్యారభ్య యుద్ధకాండాంతం పరిత్వా శ్రీరామపట్టాభిషేకమహోత్సవం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య అగస్త్యసంహితోక్తవ్రకారేణ శ్రీరామపట్టాభిషేకం కృత్వా తదంగత్వేన శ్రీరామసహస్రనామార్చన మహానివేదన, మృతాక్తవర్తి కాసహస్రదీప నీరాజన, రాజోపచార, కన్యకాక్షకోపస్థాపిత నీరాజన సహితాం మహావూహం సమాప్య ద్వాదశకృత్య ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ పృత్వా ప్రార్థయేత్.

శ్లో || యావదార్తతే చక్రం యావతీ చ వసుంధరా |

తావద్వర్షనహస్రాణి స్వామిత్యమవధావసు ||

ఏవం త్రివారం పఠేత్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణ క్రమః.

శ్రీసీతాసుహృత్కై నమః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః

ఉత్సవస్తబకః

శ్రీసీతాసుహృత్సవవిధిః

చైత్రశుక్లాష్టమ్యాం రాత్రా సీతా జన్మోత్సవః కార్యః. తస్మిన్ దినే ప్రాతః
 పూజాం మాధ్యాహ్నికీం పూజాం చ యథావిధి నిర్వర్త్య పారిద్రాన్న ముద్గాన్న
 గుడాన్న క్షీరాన్న దద్ద్యన్నాది చిత్రాన్నై రాజ్యాఽపూషాదిభి ర్యదావిభవం
 సువాసినీః బ్రాహ్మణాన్యోజయిత్వా తద్రాత్రావపి సువాసినీః బ్రాహ్మణానా
 హాయ వ్రథమం గుడోదక శర్కరోదక నారికేఢోదక క్షీరాదికం ద్రవద్రవ్య
 జాతం ద్విశీయం శుష్కశీ మాషాఽపూష మోదక చణకాద్యుపహారజాతం
 ద్రాక్షేక్షు రంభానారికేలాది ఫలజాతం కమల కల్పార కరవీర జపామల్లికా
 దికుసుమాలా శ్రీచందన కస్తూరీ కుంకుమాది సుగంధ ద్రవ్యజాతం చ
 సంపాద్య ధూపవర్తిభిర్దివప్రజ్జైః ర్దిపాదర్శకుంభై ర్యదావిభవం మంటప మలం
 కృత్య దీపమాలా అభితః వ్రజ్యాల్య వారనారిభిర్పూత్య గీతాదికం కారయన్
 సీతా జన్మోత్సవం కుర్యాత్.

తత్రాఽయం వ్రయోగః :- అదౌ శ్రీమద్వ్యాఖ్యీకిరామాయణాంతర్గత
 సీతాజన్మకథాం వఠిత్వా నవశ్లోకో యజమానః అచమ్య ప్రాణానాయమ్య
 దేశకాలా సంకీర్త్య శ్రీరామనవరాత్రీ సీతాసుహృత్కై దేవతాముద్దిశ్య శ్రీరామ
 నవరాత్రీ శ్రీసీతాసుహృత్కై దేవతా ప్రీత్యర్థం శ్రీసీతాసుహృత్సవ వ్రయుక్త

షోడశోపచారవృత్తాం కరిష్యే - తదంగ కలశ గణవతి విష్వక్సేన శంఖ
వూణాం చ కృత్వా. సీతా మూలమంత్రేణ శంఖోదకేన వూణాద్రవ్య శుద్ధిం
విధాయ అత్మానం చ ప్రోక్ష్య పుష్పం గృహీత్వా సీతాం ఛ్యాయత్ -
మూలాధారాదాబ్రహ్మరంధ్రం జ్వలంతీం జ్వలదనలవిభాం పరచిద్రూపాం
వ్రకాశలహరిం శక్తిత్రయాత్మికాం మూలవ్రక్పతిరూపిణీం సీతాం విభావ్య
పుష్పాంజలావాసీయః ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీసీతామహాలక్ష్మై పాంగాయై
నవాహన వతి పుత్రకాయై వస్త్రాభరణ భూషితాయై పుష్పాంజలిం కల్పయామి
నమః - ఇతి మూర్తౌ సంయోజ్య, పుష్పాంజలిం దత్వా స్వర్ణమయ కమల
కర్ణికా పీఠస్థిత నిర్విశేష వరబ్రహ్మత్యక్త శ్రీరామనామాంకే హిరణ్యవర్ణాం
హరిణీ మితి సీతామావాహయేత్.

ఓం హిరణ్యవర్ణాం హరిణీం జాతవేదో మమానవా.
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామ సహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
అవాహనం సమర్పయామి .

శ్రీం || సీతే నర్వణగన్మాతః శ్రీరామానందదాయని |
యావత్ వూణాం నమావ్యేఽహం తావత్త్వం సుస్థిరా భవ ||

ఇతి సమ్ముఖీకృత్య.
ఓం తాం మ అవహ పురుషోనహం |
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
దివ్య రత్నసింహాసనం సమర్పయామి.

ఓం అశ్వపూర్వాం దేవీజషతాం
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
పాదమోః పాద్యం సమర్పయామి.

ఓం కాంసోస్మితాం శ్రీయమ్.
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః
హస్తేష్వర్ణ్యం సమర్పయామి.

ఓం చంద్రాం ప్రభాసాం త్వాం వృణే.
ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మై నమః

ముఖే అచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం అదిత్య వర్ణే అలక్ష్మీ.

అప్యాయస్వేత్యాదిదిర్మంత్రైః పంచామృతస్నానం ఉష్ణోదకేన దివ్యమం
గళ స్నానం ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
శుద్ధోకస్నానం సమర్పయామి. స్నానానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి.

ఓం ఉవైతుమాం దదాతుమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సకంచుకప్రావరణ దివ్యకౌసుంభాంబరం సమర్పయామి.

ఓం క్షుత్పిపాసామలాం మేగృహోత్ |

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః |
మంగళసూత్ర పాదాంగుళ్యాభరణ హార నూపుర కేయూర కటక కాంచీదా
గూచి సకలవిప్యిత్కౌఽభరణాని సమర్పయామి .|

ఓం గంధద్వారాం శ్రీయం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కస్తూరీ కర్ణము కర్పూర కుంకుమాది సుగంధిమిశ్రితం దివ్యచందనం సమ
ర్పయామి.

రత్నాక్షతైస్త్యం తండులైర్వా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
రత్నాక్షతాన్ సమర్పయామి.

ఓం అహోరివహోఽయై విశ్వం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
హరిద్రాచూర్ణం సమర్పయామి.

ఓం యాగుంఘార్యాసినీ స్వస్థయే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
కుంకుమ విలేపనం సమర్పయామి.

అచునేతే ఛమే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః

సుగంధ పరిమళ పటవాస ద్రవ్యాణి సమర్పయామి.

ఓం మమకామమకూఠిం తాం యుశః.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మల్లికా మాలతీ చందకాశోక చూత వున్నాగ కమలాది వుష్పమాలికా
సమర్పయామి. అనంతరం శ్రీసీతాఅర్చోత్తర శత, నవాస్ర నామధిర్వా
ప్రవ్రూజయేత్.

ఓం కర్ణమేన ప్రజాభూతా వద్యమాలినీం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
ధూపమామ్రావయామి.

ఓం ఆపః సృజంతు మే కుశే.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః దీపం
దర్శయామి. ధూప దీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం సమర్పయామి. తతశ్చ
తురశ్రం మండలం కృత్వాఽలంకృత్య తదుపరి సువర్ణ రజతాది భాజన
భరితం ఖండ లద్దుక శమ్కుల్యవూపాద్యుపహారజాతం, కదలీ ద్రాక్షా నారి
కేళాది ఫలజాతం గుడ్డోదక శర్కరోదక నారికేళోదక క్షీరాదికం నైవేద్యం
నిధాయ శ్రీసీతా మూలమంత్రేణ ప్రోక్త్య తేనైవాభిమంత్ర్య.

ఓం ఆర్ధాంఘ్రిం పుష్కరిణీం మమావహా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మహానైవేద్యం సమర్పయామి. మధ్యే మధ్యే పానీయం సమర్పయామి.

ఓం అమృతాపిధానమసీతి ఉత్తరాహాశనం సమర్పయామి. హస్తా ప్రక్షా
ళయామి. నుఖం ప్రక్షాళయామి. గాండూషికార్థం జలం సమర్పయామి.
పాదౌ ప్రక్షాళయామి. శుద్ధ ఆచమనీయం సమర్పయామి చందనేన కరోద్వ
ర్తనం సమర్పయామి.

ఓం ఆర్ధాంఘ్రిం యః మమావహా.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్యతాంబూలం సమర్పయామి

ఓం హిరణ్యరూపస్య మస్మై.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
సువర్ణపుష్ప దక్షిణాం నమర్పయామి.

ఓం ఇదం ఫలం మయాదేవి స్థాపితం పురతస్తవ

తేన మే నువలావాప్తిః భవేణ్ణన్మని జన్మని.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతాభగవత్యై నమః ఋతు
ఫలాని నమర్పయామి

ఓం తాం మ అవహా పురుషానహం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
మంగళ నీరాజనదీపం సమర్పయామి.

ఓం యశ్శుచిః వ్రయతో భూత్వా జపేత్ ।

ఓం సహస్రశీర్షం దేవం సదాశివోం.

ఓం జాతవేదనే వ్రచోదయాత్.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
దివ్య మంత్రపుష్పాంజలిం సమర్పయామి.

ఓం వద్మాననే శ్రీనారాయణి నమోస్తు తే.

ఇందివరదశశ్యామో రామో రాక్షసలోచనః మానసే వర్తతే యస్యా
స్తాం సీతాం వ్రణమామ్యహం.

ఓం ఐం హ్రీం శ్రీం శ్రీరామసహిత శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై నమః
అత్యవ్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

ఓం అవహన్తి వితన్వానా కుర్వాణాచీరమాత్యనః

వాసాగ్ంసి మమ గావశ్చ

అన్నపానే చ సర్వదా తతో మే శ్రియమావహ

లోమశాం వశుధిస్సహ స్వాహా

ఇతి సంప్రార్థ్య సంభవే సీతోపనిషదం వతిత్వా చతుర్వేద పారాయణ
పురాణ వఠన నృత్య గీత వాద్య ఛత్రచామరాది రాజోపచారాన్ సమర్ప్య

యన్య స్మృత్యాచ తదస్తు మే ।

అనేన శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీజన్మోత్సవ షోడశవచారపూజనేన భగవతీ నర్వా
త్మికా శ్రీ సీతామహాలక్ష్మీ సుప్రీతా సువ్రనన్నా వరదా భవతు.

ఇతి సీతాయై పూజాంసమర్ప్య
సువాసినీ పూజాం కుర్యాత్.

ప్రాక్షీమంత్రితాం అభ్యంజనాదిభిస్సంస్కృతాం షోడశాబ్జ ప్రభృతి అత్రిం
శద్వర్ణాం దీక్షితాం భక్తాం అన్యైస్సులక్షణైరలంకృతాం సువాసినీం అసీయ
వ్రక్షాళితపాదాం అసనే సమువవేశయేత్. సాచేదదీక్షితా తదైషశోధనవిధిః
శ్రీ సీతామూలమంత్రేణాభిమంత్రిత శంఖోదకేన ప్రోక్త్య. శాంతిరస్తు ఏవం
చాస్తు. వ్రణశ్యత్యశివం చ యత్. యత ఏవాగతం పాపం తత్రైవ
వ్రతిగచ్ఛతు. ఇత్యుచ్చార్య తస్యా కర్ణే శ్రీమితి లక్ష్మీదీపం డపిత్వా తాం
సీతారూపాం విభావ్య శ్రీ సీతామహాలక్ష్మ్యై అముకం కల్పయామి నమః
ఇతి పారిద్రా కుంకుమ శ్రీ చందన పుష్పమాలా ధూప దీప నైవేద్యాదీని
దత్వా సతి విభవే వసు వసనాభరణాదీని దత్వా ప్రధమం గుడోదక శర్కరో
దక నారికేళోదక క్షీరాదికం ద్వితీయం చ చణక ఉపాహార ఫల తాంబూల
దక్షిణాదికం దత్వా తాం సంతోష్య అన్యాస్సువాసినీ ర్హరిద్రా కుంకుమ
చందన పుష్పమాలాదిభిః పూజయిత్వా - అనంతరం బ్రాహ్మణ పూజనం
కృత్వా మంగళగీత డోలాగీత నృత్యవాదిత్రైర్మహోత్సవం కుర్యాత్. ఏవం
భక్త్యా శక్త్యా శ్రద్ధయా చ విత్తశార్యవర్జితః సీతామహాలక్ష్మీమ్ జగన్మాతరమా
రాధ్య ఇహా భోగాసీప్సితాన్ భుక్త్యా అంతే తత్కృపయా మోక్షసామ్రాజ్యం
గచ్ఛతీతి సీతాజన్మోత్సవ విధిః.

శ్రీ సీతారామచంద్రాభివందనమ్.

శ్రీ సీతారామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ జన్మోత్సవవిధి:

చైత్ర శుక్ల నవమ్యాం ప్రాతః పూజాం కృత్వా, శ్రీరామజన్మోత్సవం కరిష్యమాణః సపత్నీకో యజమానః శోభనమంటపం ప్రవిశ్య తత్రసువర్ణాది నిర్మితాం డోలాం బద్ధ్వా నోచేత్తస్మిన్ పేరే వా తీర్థజలపూరితకలశం సంస్థాప్య తదుపరి తండులపూరిత పూర్ణపాత్రం నిధాయ తస్మిన్ కుంకుమేనాఽష్టంక వద్మం లిఖిత్వా తస్మద్యే కర్ణికాయాం దశరథకౌసల్యాఽకగతాం భ్రాత్రాదిసహితాం యదాశక్తి సువర్ణేన కృతాం శ్రీరామ ప్రతిమాం సంస్థాప్య - నోచేత్సాలగ్రామాదికం సంస్థాప్య - అష్టదళాదిషు భౌతాద్యావాహనార్థం పూగీఫలాదికం నిధాయ. తత్సమీపే శ్రీమద్వాల్మీకి రామాయణ కోశం సంస్థాప్య - జన్మోత్సవం కుర్యాత్. తదిత్యం - వాస్తేన దక్షిణ ఫల తాంబూలాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ 'నమస్సదసమితి' పరిషదమువస్తాయ

ఓం నమస్సదసే నమస్సదసస్పృతయే నమస్సఖీనాం పురోగాణాం చక్షుషే నమో దివే నమః పృథ్విభ్యే.

వితచ్ఛుభ మంటపాంతస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీరామజన్మోత్సవం కర్తుం మమయోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వీతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య - తాన్ దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా యోగ్యతాసిద్ధిరస్త్వీతి తైరనుగృహీతః ఉపవిశ్య అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలౌ సంకీర్త్య - మమ శ్రీరామ ప్రసాదేన ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం పుత్ర పౌత్రాద్యవిచ్ఛిన్న సంతానావాప్త్యర్థం ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధఫల పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం శ్రీరామచంద్ర ప్రీత్యర్థం శ్రీరామజన్మోత్సవం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య. తతః ఆచార్య బ్రహ్మణౌ ద్వా ఋత్వికౌ వృణుయాత్. యథా అస్మిన్ శ్రీరామజన్మోత్సవే వశిష్ఠమాచార్యః త్వామహం వృణే - ఇతి ఫలలాక్షతై ర్వుణుయాత్

శ్లో|| యథాఽచార్యో వశిష్ఠోఽభూదిక్ష్వాకూణాం పురే పురా ।

తథా జన్మోత్సవేఽస్మిన్ త్వమాచార్యో భవ సువ్రత ॥

ఇతి ప్రార్థయేత్. పుత్రోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి వ్రతి
వచనం. అస్మిన్ శ్రీరామజన్మనోత్సవే వామదేవం బ్రహ్మణం త్యామహం
కర్మణి ఇతి నవలాక్షతైర్వణుయాత్

శ్లో|| వామదేవో యథా ఋత్విగ్భృహ్మోఽయోధ్యాపురే పురా

తథా జన్మోత్సవేఽస్మిన్ త్వం బ్రహ్మ భవ బుధోత్తమ.

ఇతి ప్రార్థయేత్. పుత్రోఽస్మి యథాజ్ఞానతః కర్మ కరిష్యామీతి వ్రతివ
చనం. తతస్థా మధువర్కాదినా పూజయేత్. తత్ర వామదేవః శ్రీరామ
కారకమంత్రం జపేత్. వశిష్ఠో జన్మోత్సవపూజాదౌ యుక్తో భూయాత్.
అథాఽచార్యః కలశపూజనం గణవతిం విష్వక్సేనం వా పూజయిత్వా
సంచవాక్యైః స్వస్తిం వాచయేత్.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ శుద్ధి వృద్ధ్యభ్యుదయకర్మణి మహాజనా
మస్కుర్వాణాయ అశీర్వచన మషేక్షమాణాయ అద్యకరిష్యమాణ శ్రీరా
మజన్మోత్సవాఖ్యస్య కర్మణః పుణ్యాహం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం పుణ్యాహం కర్మణోఽస్తు. ఓం యత్పుణ్యం నక్షత్రం . . .
సరుతే.

ఓం మహ్యం సహకుటుంబాయ . . . కర్మణి స్వస్తి భవంతో
బ్రువంతు.

ఓం స్వస్తి కర్మణోఽస్తు. ఓం స్వస్తి న ఇంద్రో . . . దగాతు.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః ఋద్ధిం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం కర్మ ఋద్ధ్యతాం. ఓం ఋధ్యాస్మి హవ్యై . . . శరదస్సవీరాః

ఓం మహ్యం కర్మణః . . . శ్రీరస్వీతి భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు శ్రీః ఋచస్సామాని . . . శ్రీరమృతా సతామ్.

ఓం మహ్యం . . . కర్మణః కల్యాణం భవంతో బ్రువంతు.

ఓం అస్తు కల్యాణం ఓం ప్రణావతే న త్వ . . . రయీణాం.

ఓం పుణ్యాహవాచన ఫలనమృద్ధిరస్వీతి భవంతో బ్రువంతు.

పుణ్యాహవాచన ఫల సమృద్ధిరస్తు. ఏవం స్వస్తి వాచయిత్వా.

అథ కలశస్థాపనం.

ఓం మహీద్యౌరితి మంటపాంతర్యూమిం స్పృష్ట్వా. ఓం మహీద్యౌః .
. . భరీమధిః. అభివస్త్రాణీతి వస్త్రం. ఓం అభివస్త్రా . . . సోమః.
ఓషధయ ఇతి తండులాన్. ఓం ఓషధయః . . . పారయామసి.
అకలశేష్వీతి కలశం. ఓం అకలశే . . . వర్ణతే. ఇమంమే గంగేతి
పుణ్యతీర్థోదకాన్. ఓం ఇమంమే . . . మయా. గంధద్వారామితి గంధం.
ఓం గంధద్వారాం . . . శ్రియం. యాః ఫలినీతి ఫలం. ఓం యాః
ఫలినీ . . . హసః. సహిరత్నానీతి నవరత్నాని. ఓం సహిరత్నాని . .
. మహే. హిరణ్యరూపస్స ఇతి హిరణ్యం. ఓం హిరణ్య రూప . . .
మస్మై. వ్రవో యజ్ఞేతి పంచత్వక్పల్లవాని. ఓం వ్రవోయజ్ఞే . . .
నశాఖాః. తత్త్వాయామీతి తస్మిన్ కలశే వరుణ మావాహ్య

ఓం తత్త్వాయామి వ్రమోషీః.

సంపూజ్య. ఓం పూర్ణాదర్శి . . . శతక్రతో ఇతి కలశోవరి తండు
లపూర్ణపాత్రం నిధాయ. తస్మిన్ కుంకుమాదినా లిఖితాఽష్టదశవద్య
కర్ణికాయాం ద్రువంత ఇతి శ్రీరామవ్రతిమాం అథవా నూతన స్వర్ణా
దినా కృతవ్రతిమా మగ్నూత్తాణాదిభిః సంస్కృతాం వా షట్పక్ర సీతారామ
సాలగ్రామం వా సంస్థాప్య. ఓం ద్రువంతే . . . ధృవం. ఇతి సంస్థాప్య.
తతః శ్రీరామజన్మోత్సవ సర్గం పఠిత్వా కలశ శంఖ పూజనం చ కృత్వా
తేనైవ శంఖోదకేన శ్రీరామ మూలమంత్రేణ పూజాద్రవ్యాణ్యాత్మానం చ
సంప్రోక్ష్య పుష్పాక్షతాని గృహీత్వా శ్రీరామం బాలరూపిణం ధ్యాయేత్.

శ్లో || మాతుఃపార్శ్వేచరంతం మణిమయశయనే మంజుభూషాంచితాంగం
మందగమందం పీటంతం ముకుళితనయనం స్తన్యమన్యస్తనాగ్రం.
అంగుళ్యగ్రైః స్పృశంతం సుఖవరవశయా నుస్మితాలింగితాంగం
గాఢంగాఢఠి జనన్యా కలయతుప్సౌదయం మామకం రామబాలం

ఇతి దశరథ కౌసల్యాంకగతం శ్రీరామం బాలరూపిణం ధ్యాత్వా
పుష్పాంజలవాసీయ సహస్రశీర్షతి ప్రతిమాయాం సంయోజ్య పుష్పాంజలిం
దత్వాఽవాహయేత్.

ఓం సహస్ర సిర్షా పురుషః దశాంగులం. ఓం
దశరథాయ నమః. ఓం కౌసల్యాయై నమః. తదంకే శ్రీరామాయ నమః.
అష్టదశకమలకర్ణికామధ్యే దశరథకౌసల్యాంకగతం శ్రీరామ మూవాహయామి.
ఇత్యావాహ్య. పూర్వార్చ్యష్టదశేషు భరతాదీనావాహయేత్ పూర్వదశే ఓం
భరతాయ నమః భరతమూవాహయామి. వినం సర్వత్ర. దక్షిణదశే లక్ష్మణాయ
నమః. లక్ష్మణమూవాహయామి. వశ్చిమదశే శత్రుమ్నాయ నమః. శత్రుమ్న
మూవాహయామి. ఉత్తర దశే సుమిత్రాయై నమః. కైకేయ్యై నమః. సుమిత్రా
కైకేయ్యవాహయామి. ఈశాన్యదశే ఓం దుర్గాయై నమః. దుర్గామూవాహ
యామి. అగ్నేయదశే. ఓం గణవతయే నమః. గణవతిమూవాహయామి.
నిర్ఋతిదశే. ఓం క్షేత్రపాలకాయ నమః. క్షేత్రపాలకమూవాహయామి.
వాయవ్య దశే ఓం సరస్వత్యై నమః. సరస్వతీమూవాహయామి. అష్టదశాఽ
గ్రేషు ప్రాగాదిక్రమేణ లోకపాలాన్ అవాహయామి. ఓం ఇంద్రాయ నమః.
ఇంద్రమూవాహయామి. అగ్నేయే నమః. అగ్నిమూవాహయామి. యమాయ
నమః. యమమూవాహయామి. నిర్ఋతయే నమః. నిర్ఋతిమూవాహ
యామి. వరుణాయ నమః. వరుణమూవాహయామి. వాయవే నమః.
వాయుమూవాహయామి. కుబేరాయ నమః. కుబేరమూవాహయామి. ఈశా
నాయ నమః. ఈశానమూవాహయామి.

తద్బహిః పూర్వదిక్రమేణాస్త్రాణ్యవాహయేత్. ఓం వజ్రాయ నమః.
వజ్రమూవాహయామి. (వినం సర్వత్ర.) శక్తయే నమః. దండాయ నమః.
కుంతాయ నమః. పాశాయ నమః. అంకుశాయ నమః. ఖడ్గాయ నమః.
శూలాయ నమః. ఇత్యస్త్రాణ్యవాహ్య.

ఓం పురుష ఏవేదగ్ం. . . తిరోహతి. సాంగాయ సవరివారాయ
శ్రీ బాలరామాయ నమః. దివ్య రత్నసింహాసనం సమర్పయామి. (వినం
సర్వత్ర)

వితానానస్య ఇతి పాద్యం. త్రిపాదూర్వ్య ఇత్వర్వ్యం. తస్మాద్విరాడిత్యా
 చమనం. అస్యాయవ్యేత్యాది పంచామృతస్నానం. యత్పురుషేణేతి శుద్ధోద
 కస్నానం. అత్ర పంచమాత్మైః అర్థింగమంత్రైర్వా యథాశక్తి సంస్నావ్య.
 సప్తాస్యాసన్నితి వస్త్రం. తం యజ్ఞమితి యజ్ఞోపవీతం. తస్మాద్ద్యజ్ఞాది
 త్యాభరణాని. తస్మాద్ద్యజ్ఞాదితి గంధం. ఆయనేత్యాది మంత్రైః హరిద్రా
 కుంకుమాక్షత మగంధ ద్రవ్యాణి చ సమర్ప్య. తస్మాదశ్వా ఇతి పుష్పాణి.
 తత స్సహస్రనామభి రష్టోత్తరశతనామభిర్వా పూజయేత్. యత్పురుషమితి
 దూషం. బ్రాహ్మణోస్యేతిదీపం. తతః సువర్ణ రజత తామ్రాది పాత్రే శుష్కు
 ల్యపూవమోదకాదికం భక్త్యజాతం ప్రత్యేక మేకవింశతి పరిమితం నిధాయ.
 శుంఠీ గుడ కషాయాదికం కౌసల్యార్థం, నవనీత క్షీరాదికం శ్రీరామాది
 బాలకార్థం, అన్య ఫలజాతం శర్కరతోదక గుడోదకాదికం చ నిధాయ. తులసీ
 మిశ్రితేన శంఖోదకేన ప్రోక్ష్య. చంద్రమా మనసేతి నైవేద్యం. మధ్యే
 పాసీయం అమృతాపిధానమసీత్పుత్రరాపోశనం, హస్త ప్రక్షాళన ముద్వర్తనం,
 పాద ప్రక్షాళన మాచమసీయం సమర్ప్య. నాభ్యాఅసీదితి తాంబూలం. హిరణ్య
 రూపమితి దక్షిణాం. వేదాహమేత మితి మంగళసీరాజన దీపం. ధాతాపురస్తా
 దితి మంత్రపుష్పం. ఓం సహస్రశీర్షం దేవం . . . యజ్ఞేన యజ్ఞమితి
 ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్. తతః మగంధ కుసుమాదివాసితేన శంఖోదకేన
 చూతాఽశోక కుసుమఫల తులసీదళ పంచరత్నైః ప్రసన్నార్ఘ్యం దద్యాత్.

శ్లో. || చైత్రే మాసి సితే వక్షే నవమ్యాం చ పునర్వసౌ
 మధ్యాహ్నే కర్కటే లగ్నే స్వోచ్ఛస్తే గ్రహ పంచకే
 దశాననవధాఽర్థాయ ధర్మ సంస్థాపనాయ చ
 దానవానాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనాయచ
 పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతో రామస్స్వయం హరిః.

సాంగాయ నపరివారాయ శ్రీ రామాయ నమః. ప్రసన్నార్ఘ్యం సమ
 ర్పయామి. అనంతరం ఛత్ర చామరాది రాజోపచారాన్ సమర్పయేత్.
 యన్యన్యృత్యాచేత్యాదినా శ్రీరామ జన్మోత్సవ పూజాం శ్రీరామార్పణం

కుర్యాత్. అనంతరం శ్రీరామ జన్మోత్సవ వత్రికాం వరేత్.

స్వస్తి. శ్రీవైవస్వత మన్వంతరే వంచమే మహాయుగే త్రింశతి నవా
స్రవర్షాఽనశిష్టాయాం త్రేతాయాం విశంధినామ సంవత్సర మేష సంక్రమణ
చైత్ర శుక్ల నవమ్యాం బుధవాసరే పునర్వసునక్షత్రే మధ్యాహ్నానమయే
కర్కటలగ్నే వంచగ్రహేషాచ్ఛంగతేషు శ్రీ రామమూర్తేరవతారః తదాసీం
గ్రహస్థితిః అశ్వినీ తృతీయ చరణే మేషరాశౌ ఉచ్చస్థో రవిః పునర్వసు
చతుర్థ చరణే కర్కటరాశౌ స్వక్షేత్రే చంద్రః, శ్రవణ తృతీయ చరణే మకరే
ఉచ్చస్థో భౌమః ఉత్తరాభాద్రా తృతీయ చరణే మీనే నీచస్థో బుధః పుష్య
నక్షత్ర వ్రథమ చరణే కర్కటరాశౌ స్వోచ్చే చంద్రనహితో గురుః రేవతి
చతుర్థ చరణే మీనరాశౌ స్వోచ్చే శుక్రః స్వాతీ చతుర్థ చరణే తులాయా
ముచ్చస్థః శనిః. పూర్వఫల్గునీ చతుర్థ చరణే సింహే రాహుః. పూర్వాభాద్రా
ద్వితీయ చరణే కుంభే కేతుః. ఏవం విధ రవ్యాదిగ్రహ సంవత్తిః ఇతి శ్రీ
రామ జన్మవత్రికా.

అనంతరం బ్రాహ్మణసువాసినీ వూజాం కుర్యాత్. ఏవం దివా
సంవూజ్య ఉపవాసం కృత్వా రాత్రౌ వ్రదోష వూజానంతరం జయంతీ
మాహాత్య శ్రీరామ కథా వరన శ్రవణాదిభిః, డోలా గీత మంగళ గీత
నృత్య గీత వాద్యాది మహోత్సవైః డోలోత్సవం కుర్వన్, చాతుర్యామ
వూజాపురస్సరం జాగరణం కుర్యాత్.

దశమ్యాం ప్రాతః వూజాపూర్వకం దేవతాముత్థావ్య, అచార్యం గంధ
పుష్పాక్షతై రభ్యర్చ్య. అన్యై బ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే శ్రీరామ
ప్రీత్యర్థం వస్త్ర కలశ సహితాం శ్రీరామ వ్రతిమాం సోవస్కారాం సద
క్షీణాం తుభ్యమహం సంవ్రదదే న మమ.

శ్లో || ఇమాం స్వర్ణమయీం రామవ్రతిమాం సమలంకృతాం.

చిత్రవస్త్రయుగచ్ఛన్నాం రామోఽహం రామవాయ తే.

శ్రీరామ ప్రీతయే దాస్యే తుష్టో భవతు రామవః ||

ఇతి మంత్ర ముచ్చార్య అచార్యాయ దద్యాత్. బ్రహ్మణం యథా
విభవం సంపూజ్య. బ్రాహ్మణానన్యాన్ సువాసినిశ్చరాధయేత్. ఏవం శ్రీరా
మభక్తః శ్రీరామ నవమ్యాం రామజన్మోత్పవం సర్వదా సకృద్వా యథావిధి
సరయా భక్త్యా కృత్వా శ్రీరామవ్రసాదాదిహాభోగాసీప్సికాన్ భుక్త్వా అంతే
శ్రీరామ సాయుజ్యం గచ్ఛతీతి శ్రీరామజన్మోత్సవ విధి.

ఓం శ్రీ సీతారామచంద్రవరబ్రహ్మచే వసు.

శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవవిధి:

అథ కర్తా నవతీకః ప్రక్షాలిత పాణిపాదః స్వాచాంతః కల్యాణమంటనం
 ప్రవిశ్య నవల దక్షిణ తాంబూలాదీని గృహీత్వోద్ధాయ ఓం నమస్సదసే . .
 . వృధివ్యై వితత్కల్యాణం . . . పాంతస్థిత విద్వన్మహాజనాః శ్రీ సీతారామకల్యా
 ణోత్సవం కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్త్వీతి భవంతో బ్రువంతు ఇతి ప్రార్థ్య.
 తేభ్యో దక్షిణతాంబూలాదీని దత్వా యోగ్యతాసిద్ధిఃస్త్వీతి తైరనుగృహీతాః. ఉప
 విశ్య ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంక్తే ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన
 నివృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణినద్వావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం
 సీతా లక్ష్మణ భరత శతృష్ణు హనుమత్సమేత శ్రీ సీతారామచంద్ర వర
 బ్రహ్మ వరమాత్మానముద్దిశ్య శ్రీసీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మనః
 సీత్యర్థం శ్రీ కపింజలాగమోక్త ప్రకారేణ మాండవీభరతయోః ఉర్మిలా
 లక్ష్మణయోః శ్రుతకీర్తిశత్రుష్ణుయోశ్చ కల్యాణోత్సవైస్సహ శ్రీ సీతారామ
 కల్యాణోత్సవం కరిష్యే. ఇతినంకల్ప్య. ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. యథా -
 అస్మిన్ శ్రీ రామకల్యాణోత్సవే వశిష్ఠమాచార్యం త్వామహం వృడే. ఇతి
 సవలాక్షతైర్వృణు యాత్. వృతోఽస్మి కరిష్యామీతి ప్రతివచనమ్.

శ్లో || యథాచార్యో వశిష్ఠోఽభూద్రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిం స్తథాచార్యో భవానమ || ఇతి ప్రార్థ్య

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే వామదేవం బ్రహ్మణం త్వామహం వృడే
 || నర్వత వరణప్రతివచనం పూర్వవత్.

శ్లో || వామదేవో యథా బ్రహ్మ రామవైవాహికోత్సవే |

కల్యాణోత్సవ ఏతస్మింస్తథా బ్రహ్మ భవానమ ||

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే శతానందం అచార్యం త్యామహం
వృణే

శ్లో || యథాచార్యశ్శతానంద స్సీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మింస్తథాచార్యో భవానఘ ||

ఇతి ప్రార్థ్య. అస్మిన్ శ్రీ సీతారామకల్యాణోత్సవే యాజ్ఞ్యవల్క్యః
బ్రహ్మణం త్యామహం వృణే

శ్లో || యాజ్ఞవల్క్యో యథా బ్రహ్మ సీతావైవాహికోత్సవే.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మింస్తథా బ్రహ్మో భవానఘ || ఇతి ప్రార్థ్య.
అనంతరం ఉభయవక్షే ఏకమువద్రష్టారం వృణుయాత్.

అస్మిన్ శ్రీసీతారామకల్యాణోత్సవే విశ్వామిత్రమువద్రష్టారం
త్యామహం వృణే.

శ్లో || విశ్వామిత్ర ఉవద్రష్టా సీతారామోత్సవే యథా.
కల్యాణోత్సవ ఏతస్మిన్నువద్రష్టా తథాభవ ||
ఇతి ప్రార్థ్య. తాన్ మధువర్క దక్షిణ తాంబూలాదినా పూజయిత్వా,

శ్లో || అన్యోత్సవస్య నిష్పత్తా భవంతః ప్రార్థితా మయా.
సువ్రసన్నాః వ్రకుర్వంతు కల్యాణం విధి పూర్వకం ||

ఇతి సంప్రార్థ్య. నమస్కుర్యాత్.

తత్ర ఉవద్రష్టా శ్రీరామతారకజవవరో భూయాత్. ఇతరే శ్రీసీ
తారామకల్యాణోత్సవ కర్మణి యుక్తా భూయానుః. అనంతరమాచార్యః
కలశపూజాం గణవతేః విష్వక్సేనస్యవా పూజాం కృత్వా, పూర్వోక్త
వంచవాక్యైస్సస్తి వాచయేత్.

తతః మహీదోర్వీతి మంటపాంతర్యూమిం స్పృశ్యై. అధివస్త్రాణీతి
వస్త్రమాస్తీర్య, ఓషధయస్సమితి తండులాని నిక్షిప్య, అకలశేష్వీతి గోధూమ
పుష్పనలాధి పూరితం కలశం సంస్థాప్య, యువం వస్త్రాణీతి కౌశేయ వస్త్రా
ణ్యాచ్ఛాద్య, పూర్ణాదర్వీతి తండుల పూరిత పూర్ణపాత్రం నిధాయ, తస్మిన్

కుంకుమాదినా లిఖితాష్టదశేషు పూర్వాదిక్రమేణ. ఓం విమలాయై నమః.
విమలామావాహాయామి. స్థానయామి పూజయాపీఠి నర్వత్ర. అగ్నీయాం
ఓం ఉత్కర్షిణ్యై నమః ధక్షిణే ఓం జ్ఞానాయై నమః. వైర్ఘ్నేయాయై ఓం
క్రియాయై నమః. వశమే ఓం యోగాయై నమః. వాయవ్యాం ఓం వ్రహ్మ్యై
నమః. ఉత్తరే ఓం సత్యాయై నమః. ఈశాన్యాం ఓం ఈశానాయై నమః.
మధ్యే కర్ణికాయాం ఓం అనుగ్రహాయై నమః. ఏవమావాహ్య పూజయిత్వా,
శ్రీసీతారామ వ్రతిమాం పుస్తకం చ మంగళవాద్య పురస్కరం మహారాజోప
చారైస్సహ యుంజానః వ్రథమం మస ఇతి వివాహోగారం వ్రవేశ్య అష్టదశ
వద్యమధ్యే సంస్థాప్య.

ఓం యుంజానః వ్రథమం మనస్తత్త్వాయ సవితా ధియః.

అగ్నిం జ్యోతిర్నిచాయ్య వృథివ్యా అధ్యాభరత్.

యుక్తాయ మనసా దేవాన్ త్సువర్యతో ధియాదివమ్.

బృహజ్జ్యోతిః కదిష్యతస్సవితా వ్రసువతితాన్. యుక్తేన మనసా వయం
దేవస్య.

సవతుస్సవే సువర్గేయాశు శక్త్యై ||

దేవస్య ఆర్ఘ్య పాద్యాచఃసుసీయాని దత్వా. తతః శ్రీ సీతారామ
కల్యాణోత్సవ సర్గం వ్రతిత్వా. అద్యపూర్వోచ్చరిత ఏవం గుణ విశేషణ
విశిష్టాయాం శుభతిథౌ ఆస్య భగవతో దేవదేవస్య చతుర్థశ భువనాధీశ్వరస్య
శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటిందినః సకలలోకజనన్యా
సీతాయాశ్చ పాణిగ్రహణాదికార సిద్ధ్యర్థం ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తి
పూర్వక ధర్మ సంస్థాపనద్వారా సకలలోక సంరక్షణార్థం అదా కౌతుకధార
ణాఖ్యం కర్మ కరిష్యే. సువర్ణకౌతుకం సుగంధేనాసులిప్య - అర్యమణమితి
మంత్రేణాదిమంత్ర్య.

ఓం అర్యమణం బృహస్పతిమింద్రం దానాయ చోదయ

వాచం విష్ణుగోంసరస్వరీగోంసవితారం చ వాజినమ్

సోమగోంరాజానం వరుణమగ్ని మన్వారభామహే

అదిత్యావ్ విష్ణుగోంసూర్యం బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిమ్ ||

విష్ణోరరాటమసీత్యష్ట వారమధిమంత్ర్య.

ఓంవిష్ణోరరాటమసి విష్ణోః పృష్ఠమసి విష్ణోశ్చుక్రేస్తో

విష్ణో స్సూరసి విష్ణోర్ధ్రవమసి వైష్ణవమసి విష్ణవే త్యా.

కాతుక దేవతాభ్యో నమః. ధ్యానానాహనాది షోడశోపచార వ్రాజాం నమ
ర్పయామి.

జితంత ఇతి దేవస్య దక్షిణ కరే కంకణం బధ్యా.

ఓంజితం తే దక్షిణతో వృషభ ఏధి హవ్యః.

ఇంద్రో జయాతి న వరాజయాతా అధిరాజో రాజను రాజయాతి.

బృహత్సామేతి దేవ్యానామకరే కంకణం బధ్యా.

ఓంబృహత్సామ క్షత్ర భృద్వర్షప్రస్థియం

త్రిష్టభౌజస్కృధితముగ్ర వీరమ్. ఇంద్రస్తోమేన వంచదశేన మధ్యమిదం
నాతేన సగరేణ ఝక్ష్ ||

వృధిన్వ్యా కుభతిథా అస్య భగవతో దేవదేవస్య. చతుర్దశభువనాధీశ్వరస్య
శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకస్య జగత్కుటిందినః శ్రీ రామచం
ద్రస్య అనంతరాశ్రమ స్వీకారయోగ్యతానాధికార సిద్ధ్యర్థం యజ్ఞోపవీతధారణం
కఠిష్యే. యజ్ఞోపవీత సంస్కారం కృత్వా కస్తూరీ కుంకుమాదినానులిప్య
గంధద్వారామిత్యధిమంత్ర్య -

ఓం గంధద్వారాం ... శ్రియం.

దేవస్యానాం చనునం సమర్ప్య. విష్ణోరరాటమసీత్యాదినా . యజ్ఞోపవీత

ధారణం కుర్యాత్.

ఓం విష్ణోరరాటమసి ... విష్ణవేత్వా ॥

ఓం యక్షోవవీతం ... లేజః ॥

పునరాచమనీయం దత్వా తదర్థం కన్యాం వృణోధ్యమితి చతురో వరాన్
వశిష్ఠాదీన్ బ్రాహ్మణాన్ వైష్ణవాన్ ప్రేషయిష్యన్ దక్షిణ తాంబూలాదీని
దత్వా, తాన్ విష్ణోర్ముకమితి మంత్రేణాధిమంత్ర్య.

ఓంవిష్ణోర్ముకం వీర్యాణి ప్రవోచం యః పార్థివాని విమమేరణాగ్ంసి
యో అస్కభాయదుత్తరగ్ంసధన్తం విచక్రమాణస్త్రేధోఽరుగాయః ॥

తే బ్రాహ్మణాః కన్యావరణార్థం కన్యాదాతారం జనక మహారాజం
గత్వా బ్రూయాత్. ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినే నాశిష్ఠ మైత్రావరుణ
కౌండిన్య త్ర్యాఽర్షేయ ప్రవరాన్విత వశిష్ఠన గోత్రోద్భవాయ త్రిభువనాధీ
శాయ అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకాయ తత్త్వాతీతాయ సచ్చిదానంద
మూర్తయే సూర్యవంశపావనాయ శ్రీమదిక్ష్వాకువంశోద్భవస్య రఘుమహారా
జవర్మణో నస్త్రే అజమహారాజవర్మణః పౌత్రాయ దశరథ మహారాజవర్మణః
పుత్రాయ శ్రీరామచంద్రవర్మణే సాక్షాన్నారాయణ స్వరూపాయ వరాయ -

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీం అంగీరసాఽయాస్య గౌతమ త్ర్యార్షేయ
ప్రవరాన్విత గౌతమన గోత్రోద్భవాం చతుర్దశభువనాధీశ్వరీం అఖిలాండకోటి
బ్రహ్మాండనాయకాం తత్త్వస్వరూపిణీం చంద్రవంశ ప్రదిపికాం నిమివంశో
ద్భవస్య స్వర్ణరోమ మహారాజవర్మణో నస్త్రేం ప్రాస్వరోమమహారాజవర్మణః
పౌత్రీం సీరధ్వజ జనకమహారాజవర్మణః పుత్రీం శ్రీ సీతానామ్నీం సాక్షాల్ల
క్ష్మీరూపిణీం కన్యాం వృణోమహే. వృణోధ్యం. తస్మై దాస్యామితి త్రివారం
వదేత్. తతః సామ్రాజ్యం యశస్కరమిత్వాశీర్వాదం కుర్యాత్.

ఓం సామ్రాజ్యం భోజ్యం
స్వారాజ్యం వైరాజ్యం పారమేష్ఠ్యం రాజ్యం
మహారాజ్యమాధిపత్యమయం

సమంతవర్యా ఈస్యాత్ సార్యభౌమస్సార్యాయుషః
 అం తాదాఽపరార్థాత్ పృథివ్యై సముద్రవర్యంతాయ ఏకరాడితి
 ఓంయశస్కరం బలవంతం వ్రభుత్వం త్వమేవ రాజాధిపతిర్బ్రహ్మప. సంకీ
 ర్ణనాగాశ్వపతిర్నరాణాం సుమంగల్యం సతతం దీర్ఘమాయుః.

అచమ్య. ...తిథౌ మను అచంద్రార్కం అనేక వైశేషిక సుఖసౌభాగ్య
 శోభన వరంవరాఽవాత్స్వర్ణం ఏకవింశతి సంఖ్యాకోభయవంశ పురుషోత్తారక
 మహోదాన కన్యాదానాంఽతర్గత వివాహోర్థమాగతమిమం వరం శ్రీరామచం
 ద్రస్వామినం మధువర్కద్రవ్యేణ పూజయిష్యే. తత ఉదగగ్రం శ్రీరామ
 చంద్రస్యాసనార్థం కూర్చం దద్యాత్.

ఓంఅహంవర్ష్య సజాతానాం విద్యుతామివ సూర్యః
 ఇదం తమధితిష్ఠామి యోమాభిగస్త్యా దాసతి.
 ఇత్యుదగగ్రే విష్టర ఉవవిశేత్.

తతః వ్రతద్విష్ణురితి పాదవ్రక్షాళం కృత్వా.

ఓంవ్రతద్విష్ణుస్తవతే వీర్యాయ. మృగోనభీమః కుచరో గిరిష్ఠాః
 యస్యోరురుషు త్రిషు విక్రమణేషు. అధిక్షయంతి భువనాని విశ్వా ||
 నయశ్చక్రాయ ఇతి తీర్థమభిమంత్ర్య ||

ఓంనయశ్చక్రాయ విద్యుహే సహస్రజ్వాలాయ దీమహి
 తన్నశ్చక్రః వ్రచోదయాత్.

ఇమం మే గంగ ఇత్యనువాకశేషేణ పుష్పోదక స్నవనం కృత్వా.
 ఓం ఇమం మే గంగే యమునే సరస్వతి శుతుద్రిస్తోమగ్ంస చ తావతా
 వరుష్ణియా అసిక్నియా మరుద్వృధే వితస్తయాద్ధీకీయే శృణుహ్యో సుషోమయా.

అర్చత ప్రార్చతేతి దేవమలంకృత్య.
 ఓంఅర్చత ప్రార్చత స్రియ మేధా సో అర్చత.
 అర్చంతు పుత్రక. ఉతపురన్న ధృష్ణ్యర్చత. (అర్చత ప్రార్చత).

ఓంహిరణ్యరూపస్స హిరణ్యనంద్యగపాన్నపాత్సేదు హిరణ్య వర్ణః
హిరణ్యయాత్పరియోనేర్నిషద్యా హిరణ్యదాదదద్యన్నమస్మై.
సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు.

అథ మధువర్కం. దధిమధు సమ్మిశ్రం స్వర్ణపాత్రేనిధాయ. వవిత్ర
ద్యయం నిక్షిప్య, కాగ్ంనేన వర్షీయ సాపిధాయ. మధువాతేత్ర్యుచాఽనేక్ష్య.
ఓంమధువాతా ఋతాయ తే మధుక్షరంతి సింధవః. మాధ్వీర్నన్సంతో
షధీః.

మధునక్తముతోషసి మధుమత్పూర్ణివగ్ంరణః.

మధుద్యౌరస్తు నః పితా.మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ంఅస్తు నూర్యః.
మాధ్వీర్గావో భవంతు నః.

అయం తే మధువర్కో మధువర్కో మధువర్కః. అమృతోవస్తరణమసీ
త్యవః పీత్యా. ఓం అమృతోవస్తరణమసి. యన్మధున ఇతి మధువర్కగ్ంసకృ
త్పాశ్య. ఓం యన్మధునో మధయం పరమమన్నాద్యం వీర్యం తేనాహం
మధునో మధవ్యేన పరమేణాన్నాద్యేన వీర్యేణ పరమోన్నాదో మధవ్యోఽసాని.

సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తూష్టిం, అమృతాపిధానమసీతి పునరవః పీత్యా.

ఓం అమృతాపిధానమసి.

పాస్త్రప్రక్షాళనం కృత్వా, దేవస్యాచమనం దత్వా, తతః యువంవస్త్రాణీతి
వస్త్రందద్యాత్.

ఓం యువం వస్త్రాణీ పీవసావసాథే యువోరచ్చిద్రామస్తవోహసర్గాః అవి
తిరథమన్యతాని విశ్వఋతేన మిత్రావరుణాసచేథే.

ఓం భద్రా వస్త్రాస్సమన్యా ఆ అవసా నో మహాన్ కవిర్వివనానిశం
సన్న్.

అవచ్ఛస్వ చమ్యోః నూయమానో విచక్షణో జాగృవిర్దేవవీతా
స తు వస్త్రాణ్యథపేశనాని వసానో అగ్నిర్నాభాః పృథివ్యా
ఋషోజాతః వధైళాయాః పురోహితో రాజన్ యక్షీహదేవాన్

తతః చరణం వవిత్రమితి గాం విస్పదేత్.

ఓం చరణం పవిత్రం వితతం పురాణం
యేస పూజస్తరతి దుష్కృతావి
తేన పవిత్రేణ కుద్దేన పూతా
అతిపాప్యానమరాతిం తరేమ.

సిద్ధమన్నం భూతమిత్యక్తే
ఓం భూతం సా విరాట్ తన్మాక్షయి తస్యతేశీయ తన్మ క్షిర్ణన్ధాః.

ఓం కల్పయతేత్యుచ్చైర్భూయాత్.

ఓం కల్పయత. ఓం అన్నం ప్రాణమన్నమపానమాహాః. అన్నం మృత్యుం
తముజీవాతుమాహాః. అన్నం బ్రహ్మణో జరణం వదన్తి. అన్నమాహాః
వ్రజననం వ్రజానాః.

తతో యవనికా నిధాయ.

అచమ్య. ...తథా ...మమ సకుటుంబస్య సపుత్రస్య సబాన్ధవస్య
క్షేమశ్చైర్య విజయాభయాయురారోగ్యశ్వర్యాభిపుద్గర్థం ధర్మార్థ కామమోక్ష
చతుర్విధ ఫల పురుషార్థ సిద్ధర్థ్యం ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృత్తిపూర్వక
ధర్మసమ్ప్నాపన ద్వారా ప్రాణిసద్భావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధర్థం శ్రీరామ
చన్ద్రో వరబ్రహ్మ వరమాత్మాన ముద్దిశ్య శ్రీరామచన్ద్రో ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి
సాలక్ష్మిత కన్యాదానం కరిష్యమాణః తదర్థత్వేన మహోసన్కల్ప వరణం
కరిష్యే - శ్రీ సీతారామో గన్ధపుష్పాక్షతాఽఽభరణైరభ్యర్చ్య, నారికేళ
ఫల పుష్ప తామ్బూల దక్షిణాఽక్షతాదికమజ్జాలౌ గృహీత్వా మహోసన్కల్ప
వరణం కుర్యాత్.

ఓం అథానన్తవీర్యస్య ... కలియుగే వ్రథమ పాదే ...తిథౌ మమ.

ఇదానీం అనాద్యవిద్యావాననయా సంసారచక్రేఽస్మిన్ మహతి వానాయో
నిషు జనితవివా కేనాపి భాగ్యవిశేషేణదానీం మనుష్యజన్మవిశేషం ప్రాప్తవతో

మమ ఉన్మత్తప్రభుత్వేత్క్షణవర్షం మనోవాక్యాయ కర్మధిః జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః
కృతానాం మహాపాతకోపపాతకాదీనాం నానావిధానాం పాపానాం నద్య అవనో
దన ద్వారా శ్రీ సీతారామచంద్రో వరబ్రహ్మ వరమాత్యనః ప్రీత్యర్థం ఇహలోకే
మనోఽదిలాషిత కామనా సిద్ధ్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్రో వరబ్రహ్మ వరమా
త్యనః సాయుజ్య ప్రాప్త్యర్థం శ్రీ సీతారామచంద్రో వరబ్రహ్మ వరమాత్యనః
ప్రీత్యర్థం యథాశక్తి సాలంకృత కన్యాదానమనాం కరిష్యే.

హిరణ్యగర్భ ఇతి మన్తేణ కుశ కుసుమాక్షత, హిరణ్యపలోదకం గృహీత్వా

ఓం హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాఽగ్రే భూతస్యజాతః పతిరేక అసీత్

సదాఽధారవృథివీం ద్యాముతేమాం కస్మై దేవాయ హవిషా విదేమ.

ఓం కన్యాం కనకనమ్పన్నాం ... జిగీషయా. కన్యే మమాఽగ్ర ...
మాన్నుయామ్. విశ్వంభరాః ... తారణావై. కన్యాం సాలంకృతాం ...
సిద్ధయే.

ఇయం సీతా మమ సుతా నహధర్మచరీ తవ
వ్రతీచ్ఛచైనాం భద్రం తే పాణిం గృహ్నిష్వ పాణినా
పతివ్రతా మహాభాగా ఛాయేనాఽనుగతా నదా
ఇత్యుచ్చార్య పునః కన్యా వర గోత్రనామాన్యుక్త్వా.

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీం అక్షరసాఽయాస్య గౌతమ త్ర్యార్షేయ
వ్రవరాన్విత గౌతమస గోత్రోద్భవాం చతుర్దశ భువనాధీశ్వరీం - అఖి
లాణ్డకోటి బ్రహ్మణ్డనాయకీం - తత్త్వస్వరూపిణీం - చంద్రవరిశవ్రతీపికాం
నిమివంశోద్భవస్య - స్వర్ణరోమ మహారాజవర్మణో నప్తీం - వ్రాన్వరోమ
మహారాజవర్మణః పౌత్రీం - సీరధ్వజ జనక మహారాజవర్మణః పుత్రీం శ్రీ
సీతానామ్నీం సాక్షాల్లక్ష్మీస్వరూపిణీం కన్యామ్

ఓం యజుర్వేదశాఖాధ్యాయినీ - వాశిష్ఠ మైత్రాపరుణ కౌణ్డిన్య త్ర్యార్షేయ
వ్రవరాన్విత వాశిష్ఠగోత్రోద్భవాయ - త్రిభువనాధీశాయ - అఖిలాణ్డకోటి

బ్రహ్మోక్షనాయకాయ - తత్త్వతీతాయ - నచ్చిదానన్దమూర్తయే - మార్యవంశ
పావనాయ - శ్రీమదిత్యైకువమ్నోద్భవస్య - రఘుమహారాజవర్యణో నస్త్రీ -
అజ మహారాజవర్యణః పౌత్రాయ - దశరథ మహారాజవర్యణః పుత్రాయ - శ్రీ
రామచన్ద్రవర్యణేసాక్షాన్నారాయణన్వరూపాయ - వరాయ -తుభ్యం ధర్మ
గ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నిఃస్పృత్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణి సద్భావనా
గోబ్రాహ్మణాది విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం ప్రజానపాత్య కర్మభ్యః ప్రతిపాదయామి.

ఇతి సహిరణ్యం కన్యాహస్తముదకపూర్వం వరహస్తే దద్యాత్. వరః
దేవస్యత్వేతి ప్రతిగృహ్ణీయాత్.

ఓం దేవస్య త్వా సవితూః ప్రసవేఽశ్వినో ర్భాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాం
ప్రతిగృహ్ణామి | రాజాత్వా వరుణోనయతు దేవిదక్షిణే ప్రజావతయే కన్యాం |
తేనాఽమృతత్త్వమస్యాం | వయోదాత్రే | మయోమహ్యమస్తు ప్రతిగృహ్ణీత్రే
| క ఇదం కస్మా అదాత్ | కామగ్ంసముద్రమావిశ | కామేన త్వా
ప్రతిగృహ్ణామి | కామైతత్తే | ఏషా తే కామదక్షిణా | ఉత్తానస్త్వాంగీరసః
ప్రతిగృహ్ణాతు || ప్రజావతయే కన్యామ్.

కన్యాదాన సాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి దక్షిణాదానం తుభ్యమహం సమ్పూరి
దదే న మమ. కన్యాదాన సాద్గుణ్యార్థం యథాశక్తి గోదాన భూదాన
సాలగ్రామదాన షోడశ మహాదానాని కుర్యాత్. అనేన దానేన శ్రీ సీతా
రామచన్ద్రౌ వరబ్రహ్మ వరమాత్మా సుప్రీతో వరదో భవతు.

శుభికేశిర ఇతి ప్రజగ్ంసిరసి నిధాయు.

ఓం శుభికే శిర ఆరోహ శోభయస్తీ ముఖం మమ
ముఖగ్ంహి మమ శోభయ భూయాగ్ంసజ్చ భగం కురు ||

యామాహరదితి బద్ధ్వా.

ఓం యామాహరజ్జమదగ్నిశ్శ్రద్ధాయై కామాయాన్వై

ఇమాం తామపీ వహ్యేహం భగవ నవావర్చసా ॥

తతో అవరణ వస్త్రమాసాద్య, లోకాచారక్రమేణ మల్లలాష్టక చూర్ణి
కాదీని పఠిత్వా -

తదేవ లగ్నం ... న్యురామి | న్వస్త్యష్టాశీతి నవాస్రాణాం ... వరదా
భవస్తు ॥

తతో గుడజీకరం ద్రువన్తే రాజేతి మన్తేణ శ్రీ సీతారామచన్ద్రయో
శ్చిరసి నిక్షిపేత్.

ఓం ద్రువన్తే రాజా వరుణో ద్రువందేవో బృహస్పతిః |

ద్రువన్త ఇన్ద్రాగ్నిశ్చ రాశ్రున్దారయతాం ద్రువమ్ ॥

ఓం వర్చత ఇవా విచాచతిః | ఇన్ద్రా ఇవేహ ద్రువస్తిన్య | ఇహ రాశ్రు
ముధారయ | అధితిన్య వృతన్యతః | అధరే నస్తు కత్రవః | ఇన్ద్రా ఇన
వృతపోతిన్య | అనః క్షేత్రాణి నజ్ఞాయనన్ | ఇన్ద్రా వినమది ధరత్ | ద్రువం
ద్రువేణ హవిషా | తస్మై దేవా అధిబ్రువన్ | అయజ్చ బ్రహ్మణస్పతిః |

శ్రీ సీతారామయోస్పిరసి నిక్షిపేత్.

అయం ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు.

అవరణ వస్త్రముత్తరతోఽపాస్య.

తతస్సుముహూర్తే కన్యాం దృష్ట్వా చక్షుషీ ఉవనమ్బుత్య అభ్రాత్యమ్నీ
మితి వధూం దృష్ట్వా జవతి.

ఓం అభ్రాత్యమ్నీం వరుణాఽవతిమ్నీం బృహస్పతే | ఇన్ద్రానుత్రమ్నీం
లక్ష్మ్యం తామస్యైవ నవితమ్సవ ॥

అమోరచక్షురితి శ్రీరామస్సీతాం వశ్యేత్.

ఓం అమోరచక్షురపతిష్ఠియేదిశివాపతిభ్యస్సమనాస్సవర్యాః ॥

జీవసూర్దేవకామా సోనా శన్నోభవ ద్వివదే శం చతుష్పదే ॥

తతస్సీతాం వస్త్రేభూషణాదిధిరలక్ష్మ్యత్య. ఓం అభివస్త్రా ... సోమ
॥ ఓం హిరణ్యరూప ... మన్మే ॥ సకలారాధనైః స్వర్చితమస్తు. తతో
మాఙ్గల్యధారణం కరిష్యే ఇతి సజ్కల్ప్య.

ఓం సర్వమణ్డల ... నమోఽస్తుతే. మాఙ్గల్య దేవతాయై నమః.
సర్వోపచారవూజాం సమర్పయామి.

మాఙ్గల్యం తస్తునానేతి మణ్డలసూత్రం సమర్పయేత్.
ఓం మాఙ్గల్యం తస్తునానేన లోకరక్షణ హేతునా ।
కణ్ఠే బద్ధామి సుభగే త్వం జీవ శరదాంశతమ్ ॥

మాఙ్గల్యధారణ ముహూర్తస్సుముహూర్తోఽస్తు.

ఏకస్మిన్ స్వర్ణాదిపాత్రే ప్రస్తవరిమితం తణ్డలాన్నిధాయ సప్యతేన క్షీరేణ
శ్రీసీతారామయోరణ్డల్యోరుపస్తీర్య ద్విస్తణ్డలానోవ్య ద్విరభిఘార్య బ్రాహ్మీ
లైర్వశిష్ట శతానన్తైర్వైష్ణవైస్సహ కపిలాగ్స్తారయేత్. డక్షిణాః పాస్తు బహు
దేయచ్ఛాస్తు. పుణ్యం వర్తతాగ్ంశాన్తిరస్తు. పుష్టిరస్తు. తుష్టిరస్తు.
వృద్ధిరస్తు. అవిఘ్నమస్తు. ఆయుష్యమస్తు. ఆరోగ్యమస్తు. దమ్పత్యోర్నామ
జన్మ నక్షత్రే శతభిషక్ పునర్వసూ నక్షత్రే శని చన్త. గ్రహా వరుణాదితి
దేవతే సహ సోమేన క్రియతాగ్ంశాన్తిరస్తు.

ఓం ప్రణావతిస్త్రీయాం యశః । ముష్కయోరతథాత్సవం । కామస్య
త్పత్తిమానన్దమ్ । తస్యాఽగ్నే భాజయే హమా । మోదః ప్రమోద ఆనన్దః ।
ముష్కయోర్నిహితస్సహః । సృత్యేవ కామస్య త్పప్యాణి । డక్షిణానాం ప్రతిగ్రహే
। మనసశ్చిత్తమాకూతిమ్ । వాచస్పత్యమసీమహి । పశూనాగ్ంరూపమన్నస్య

ఋత్విష్ వస్త్రాలంకార ధక్షిణాదిభిర్యదా విభవం సంపూజయిత్వా - విత్త
శాత్రుమకృత్వా తాన్ సువాసినీద్రాహ్మణాంశ్చ భోజయిత్వా

శ్లో. జానక్యా కమలామలాంజలిపుట యాః పద్మరాగాయితాః

న్యస్తారాఘవ మస్తకే చ విలసత్కుండ వ్రనూనాయితాః

వ్రస్తాః శ్యామలకాయ కాంతికలితా యా ఇంద్రసీలాయితాః

ముక్తా స్తా శ్శుభదా భవంతు భవతాం శ్రీరామ వైవాహికాః.

ఇత్యాది పారాణితైర్వేదితైర్మంత్రైరాశిషో వాచయేత్.

ఇతి కపింజల సంహితోక్త శ్రీ సీతారామ కల్యాణోత్సవ విధిః.

శ్రీ సీతారామచంద్రావరబ్రహ్మచరణము

శ్రీరామ వట్టాభిషేకోత్సవ విధి:

అథ కర్తా సవత్సరకః శ్రక్షాలిత పాణిపాదః అచాంతః కల్యాణమంటవం
వ్రవిశ్య - ఫల తాంబూల దక్షిణాదికం గృహీత్వా ఉత్తాయ నమస్సదన
ఇతి పరిషదమువస్తాయ.

ఓం నమస్సదనే నమస్సదసన్నతయే నమస్సనీనాం పురోగాణాం చక్షుషే
నమో దివే నమః పృథివ్యే

వితత్కల్యాణ మంటపాంతస్థిత విద్యన్మహాజనాః శ్రీ సీతారామవట్టాభి
షేకాఖ్యం శుభకర్మ కర్తుం మమ యోగ్యతా సిద్ధిరస్మితి భవంతో బ్రువంతు
ఇతి ప్రార్థ్య తేభ్యః ఫల తాంబూలదక్షిణాదికం దత్వా నమస్కుర్యాత్.
యోగ్యతా సిద్ధిరస్మితి తైరనుగ్రహీతః ఉపవిశ్య పవిత్ర పాణిః పత్న్యా సహ
అచమ్య ప్రాణానాయమ్య దేశకాలా సంకీర్త్య ధర్మగ్లాన్యధర్మాభ్యుత్థాన నివృ
త్తిపూర్వక ధర్మసంస్థాపనద్వారా ప్రాణినద్యావనా విశ్వకల్యాణ సిద్ధ్యర్థం
శ్రీ సీతా లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్న హనుమత్సుగ్రీవ విభీషణాంగదజాంబవ
న్నవాయతన సహిత శ్రీ రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మానముద్దిశ్య శ్రీ
రామచంద్ర పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీత్యర్థం శ్రీ రామవట్టాభిషేకాఖ్యం
శుభకర్మ కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, ఋత్విగ్వరణం కుర్యాత్. అస్మిన్ శ్రీ
రామ వట్టాభిషేక శుభకర్మణ్యాచార్యం వశిష్ఠం త్వామహం వృణే. ఇతి
సఫలాక్షతైర్వ్రణుయాత్. పృతోఽస్మి కరిష్యామీతి వ్రతీవచనం.

శ్లో. యథాచార్యోవశిష్ఠో భూదిక్ష్యాకూణాం పురే పురా

తథా వట్టాభిషేకే స్మిన్నాచార్యో భవ సువ్రత.

ఇతి ప్రార్థయేత్. అస్మిన్ శ్రీ సీతా రామపట్టాభిషేక శుభకర్మణి
బ్రహ్మిణం వామదేవం త్యామహం వృణే.

శ్లో.వామదేవో యథా ఋత్విక్ బ్రహ్మీఽయోధ్యాపురే పురా.

తథాపట్టాభిషేకేఽస్మిన్ బ్రహ్మీ భవ బుధోత్తమ.

ఏవమేవ జాబాలిం కాశ్యపం కాత్యాయనం గౌతమం సుయజ్ఞం విజయం
చేత్యష్టావృత్తిజశ్చోవద్రష్టారం చ వృత్వా ప్రార్థయేత్.

శ్లో.నర్వే స్వకర్మకుశలాస్సర్వే శ్రీరామరూపిణః.

స్వస్వకర్మవినిర్వర్త్య కృతార్థం కురుతాదరాత్.

ఇతి ప్రార్థ్య తాన్ మధువర్కాదినా పూజయేత్. తే చ జాబాలికాశ్య
పాదయః కర్మచ్ఛిద్రపిథానార్థం శ్రీ రామ తారక నహస్రనామ నామత్రయ
మంత్రాంశ్చజవేయుః. ఆచార్య బ్రహ్మిణౌ వసిష్ఠ వామదేవౌ పట్టాభిషేక
కర్మణి యుక్తౌ భూయాస్తామ్.

అథాచార్యో దేశకాలౌ సంకీర్త్య కరిష్యమాణ శ్రీసీతారామపట్టాభిషేక
శుభకర్మణి ఆదౌ నిర్విఘ్నతా సిద్ధ్యర్థం కలశారాధన పూర్వకం శ్రీ గణపతిం
విష్వక్సేనం వా పూజయిత్వా స్వస్తి పుణ్యాపావాచనం కుర్యాత్. అశక్తౌ
కల్యాణోత్సవే ఉక్తపంచవాక్యైః స్వస్తి వాచయేత్.

అథ గోమయేనోపలిప్తాయామలంకృతాయాం భూమౌ స్వర్ణాదినా కృతశ
లాకయా బ్రహ్మిణ జ్ఞానమిత్యాది మంత్రైః ప్రాగవదర్థం రేఖాత్రయం లిఖిత్వా.

ఓం బ్రహ్మిణ జ్ఞానం వ్రథమం పురస్తాద్విసీమత స్సురుచోవేన అవహ
నబుద్ధియా ఉవమా అస్య విష్టాస్సతశ్చ యోనిమసతశ్చ విసః. ఇతి మధ్యే.

ఓం.యమాయ సోమగ్ంసునుతయమాయజహతా హవిః.

యమగ్ంహ యక్షో గచ్చత్యగ్నిదూతో అరంకృతః. ఇతి దక్షీణతః.

ఓం అప్యాయస్వ నమేతు తే విశ్వతస్సోమ వృష్టియం.

భవావాజస్వ నంగదే. ఇత్యుత్తరతః.

యోరుద్రో అగ్నావిత్యాదిభిః ఉదగవవర్గం రేఖాత్రయం విలిఖేత్.

ఓం యో రుద్రో అగ్నో యో ఆప్సుయ ఓషధీషు యో రుద్రో విశ్వా భువనా వివేక తస్మై రుద్రాయ నమో అస్తు. ఇతి మధ్యే. అవ ఉవస్సుక్య.

ఓం ఇదం విష్ణుర్విచక్రమే త్రేధా నిదధే వదమ్. నమూఢమస్యపాగ్ంసురే. ఇతి పశ్చాత్.

ఓం ఇంద్రం విశ్వా అవీవృధన్ త్సముద్రవ్యచ సంగిరః.

రథీతమగ్ంరథీనాం వాజానాగ్ంసత్పతిం పతిం. ఇతి పురతః.

ఏవం లిఖిత్వా. అద్భిరవోక్త్య. శలాకామైశాన్యాం నిరస్య. అవ ఉవ స్సుక్య. తత్ర చతుర్వింశతివ్రస్తపరిమిత ప్రీహీన్నిక్షీవ్య. తదుపరి తావత్యేవ తండులరాశౌ వస్త్రాలంకృతే ప్రాగాద్యష్టదిక్షు బ్రహ్మజ్ఞానమితి అష్టా కల శాన్ వ్రతిష్ఠావ్య, తన్మధ్యే ప్రాగాది క్రమేణ చతురః కలశాన్ వ్రతిష్ఠావ్య, ఓం బ్రహ్మజ్ఞానం విషః. వ్రతికలశం మంత్రావృత్తిః తేషు ఆపో వా ఇదగ్ం, శన్నో దేవీరితి మంత్రాభ్యాం, అష్టదిక్షుదీతీర్థాని, మధ్యకుంభేషు చతుస్పముద్రతీర్థాని చాపూర్య. అలాభే శుద్ధోదకాన్యాపూర్య.

ఓం ఆపోవా ఇదగ్ంసర్వం విశ్వా భూతాన్యాపః ప్రాణా వా ఆపః నశవ ఆపోఽన్నమాపోఽమృతమావస్సంరాడాపో విరాడావస్సంరాడావ శృందా

గోపాలో బోధోగోష్యో యజాగోష్యో సృత్యమావస్సర్వా దేవతా అపో
భూర్భువస్సువరావ ఓం

ఓం శన్నో దేవీరధిష్టయ అపోభవంతు పీతయే. శం యో రధిస్రవంతునః.

ఇతి తీర్థాన్యాయూర్య ఓం భూర్భువస్సువరోం. ఇత్యక్షతాన్నిక్షీవ్య. గంధ
కుసుమ మాలాదిధి రలంకృత్య.

ఓం కాణ్డాత్కాణ్డాత్స్రోహస్తీ వరుషః వరుషః వరి. ఏవానో దూర్వే వ్రతను
సహస్రేణ శతేన చ. యా శతేన వ్రతనోషి సహస్రేణ విరోహసి,
తస్యాస్తే దేవీష్టకే విధేమ హవిషా వయం. ఇతి దూర్వాన్నిక్షీవ్య.

ఓం పుష్పావతీః వ్రనూవతీః ఫలిసీర్షలా ఉత,

అశ్వా ఇవ నజిత్వరీ ర్విరుధః పారయిష్టవః. ఇతి పుష్పాణి.

ఓం యాః ఫలిసీర్యా అనలా అనుష్పా యాశ్చపుష్పిణీః

బృహస్పతివ్రనూతాస్తానో ముంచంత్యగ్ంహసః. ఇతి ఫలాని

ఓం అశ్వద్దేవోవిషదనంవర్ణేవో వసతిః కృతా. గోభాజఇత్కిలాసధయత్సవథ
పూరుషం. ఇతి వంచత్వకృంచవల్లవాని.

ఓం సహిరత్నాని దాశుషే సువాలినవితా భగః.

తంభాగంచిత్రమీమహే. ఇతి వంచరత్నాని.

ఓం హిరణ్యరూపస్సహిరణ్య సంధ్యగపాన్నపాత్సేతు హిరణ్యవర్ణః.

హిరణ్యయాత్పరియోవేర్షిషద్యా హిరణ్యదాదద్యన్నమస్తే. ఇతి
హిరణ్యం.

ఓం గంధద్వారాం దురాధర్షాం నిత్యపుష్ట్యాం కరిషీణీం

ఈశ్వరీగోసర్వయాతానాం తామిహోపహ్వయే శ్రియం.

ఇతి శ్రీచందన, గోరోచన, గైరిక, వద్మ, ముస్తా, కుంకుమ- కర్పూర-
సిద్ధార్థ- దేవదారు వ్రముఖ సుగంధ ద్రవ్యాణి నిక్షిప్త్య.

ఓం మృత్తికే వాన మే సావం యన్మయా దుస్కృతం కృతం.

మృత్తికే బ్రహ్మదత్తాసి కాశ్యపేనాధి మంత్రితా.

మృత్తికే దేహి మే పుష్టిం త్వయి సర్వం వ్రతిష్ఠితం

మృత్తికే వ్రతిష్ఠితే సర్వం తన్మే నిర్లుద మృత్తికే.

త్వయా హతేన సాపేన గచ్ఛామి వరమాం గతిం.

ఇతి సప్తమృత్తికానిక్షిప్త్య.

ఓం యా జాతా ఓషధయో దేవేభ్యస్త్రీయుగం పురా

మందామి భద్రూణామహిగోశతం ధామాని సప్త చ

శతం వో అంబధామాని సహవ్రముతవోరుహః

అథాశతక్రతో యూయమిసుమ్మే అగధం కృతా.

ఇతి సర్వోషధీః. పంచగవ్య మంత్రేణ పంచగవ్యాని, పంచామృత
మంత్రేణ పంచామృతాని నిక్షిప్త్య.

ఓం పూర్వదిక్పృవహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఇతి పూర్వదిక్పంచ

పూర్వదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం ఆగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఆగ్నేయదిక్కులకే
ఆగ్నేయ దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం దక్షిణదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. దక్షిణదిక్కులకే దక్షిణదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం నైర్ఋతిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. నైర్ఋతికలకే నైర్ఋ
తిదిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం పశ్చిమదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. పశ్చిమకలకే పశ్చిమదిక్పరి
వహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. వాయవ్యదిక్కులకే
వాయవ్య దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం ఉత్తర దిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఉత్తరదిక్కులకే ఉత్తర
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

ఓం ఈశానదిక్పరివహన్నదీ తీర్థేభ్యో నమః. ఈశానదిక్కులకే ఈశాన
దిక్పరివహన్నదీ తీర్థాణ్యావాహయామి.

అథవా

ఓం ఇమమ్మే గంగే యమునే నరస్వతి శుతుద్రు స్తోమగోంస చ తావ
రుష్టియా అనక్సియా మరుద్వరే విత్తన్తయార్హికీయే శృణుహ్యోసుషోమయా.

ఇతి మంత్రేణ అధిమంత్రయన్ గంగా - యమునా - నరస్వతి -
శుతుద్ర - వరుష్టి - అసిక్సి - మరుద్వర - విత్తన్తయార్హి నదీరావాహ్యా.

ఓం పూర్వసముద్రాయ నమః. పూర్వ దిక్కులశే పూర్వసముద్రమా
వాహయామి.

ఓం దక్షిణ సముద్రాయ నమః. దక్షిణదిక్కులశే దక్షిణసముద్రమావా
హయామి.

ఓం వశ్చిమసముద్రాయ నమః. వశ్చిమ దిక్కులశే వశ్చిమసముద్రమా
వాహయామి.

ఓం ఉత్తర సముద్రాయ నమః. ఉత్తరదిక్కులశే ఉత్తరసముద్రమావాహ
యామి. ఇత్యావాహ్యా.

ఓం సముద్రాయ వయునాయ సింధూనాం వతయే నమః.

నదీనాగ్ంసర్వాసాం పిత్రే జహతావిశ్వకర్మణేవిశ్వాపో మర్త్యగ్ంహవిః.

ఇత్యభిమంత్ర్య. సర్వేషు కలశేషు- తత్త్వాయామీతి వరుణమావాహ్యా.

ఓం తత్త్వాయామి బ్రహ్మణా వందమానస్తదాశాస్తే యజమానో హవిర్భిః.

అహేడమానో వరుణే హబోద్ధ్యురుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమో

అవాహితేభ్యస్తీర్థేభ్యో నమః షోడశోపచారపూజాం సమర్పయామి.

క్రావుణ్ణో, ఆపోహిష్ఠామ హిరణ్యవర్ణాశ్శుచయః, వవమానస్సువర్జనః ఇత్యాద్య
ద్లింగమంత్రైరభిమన్త్య) నీరాజయేత్.

తతః శ్రీసీతాఅక్షుణ భరతశత్రుష్ణు హనుమత్పుగ్రీవ విభీషణా గరు
జాంబవత్సమేత, నవాయతన శ్రీరామవ్రతిమాం హిరణ్యయీం రజత
మయీం వా, అగ్నుత్తారణాదిధిన్సంస్కృత్య ప్రాణవ్రతిష్ఠాం కృత్వా పట్టా
భిషేకమంటపాంతస్థిత డాదుంబరభద్రపీఠే దివ్యసింహాసనే వ్రతిష్ఠ్యావ్య శ్రీమ

ద్రామాయణకోశం చ సంస్థావ్య శ్రీసీతాలక్ష్మణ.....శ్రీరామచంద్రస్వామినః
 వట్టాభిషేక మహోత్సవాంగ షోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగ కలశం
 గణాధిప (విష్వక్సేన) శంఖపూజా పురస్కరం నర్వోనచారైరభ్యర్చ్య. పుష్పా
 క్షత లాజా వస్త్రాంగుళీయ ఖడ్గ శర శరాసన చత్ర చామర వ్యజన
 దర్పణాందోళిక రథ గజ తురగ వాహనాది రాజోపచార వట్టాభిషేకనం
 భారాన్ శంఖోదకేన మూలనుంలేణ ప్రోక్ష్య. హోమకరణవక్షే అగస్త్యోక్త
 దోధాయనోక్త పారాశరోక్త ప్రకారేణ వా యథావిధి హోమం కుర్యాత్.
 హోమాకరణవక్షే హోమవిధిం వతిత్వా బ్రాహ్మణాయ హోమద్రవ్య దానం
 కుర్యాత్.

తతః శిరస్యంజలి మాదాయేతి వట్టాభిషేక సర్గం వతిత్వా. పూర్వాభి
 మంత్రిత కలశ తీర్థోదకైః యజమానః అచార్య ఋత్విక్ బ్రాహ్మణ కన్యా
 సువాసినీ మంత్రి యోధాదిభిస్సహ ప్రాగాదిక్రమేణాదౌ చతుస్పముద్రోదకం
 తదనంతరం అష్టదిక్పూజా న్నదీ తీర్థోదకం ఇతర శుద్ధ గంగాది పుణ్యోద
 కైర్దేవమభిషేచేత్. మధ్యే మధ్యే పుష్పవర్షాణి లాజా దధ్యక్షత వర్షాణి
 చో జ్ఞుంభయేత్. మధ్యే మధ్యే రాజాధిరాజ రామచంద్ర భగవన్ జయ
 జయ, నమో నమః ఇత్యుచ్చేర్షినదన్. మంగళవాద్యాని చ వాదయేత్.

అథ అభిషేకవిధిః

పూర్వసముద్రోదక కలశం గృహీత్వా. ఓం వనవస్తా పురస్తా దభిషేం
 చంతు గాయత్రేణ చందసా. ఇత్యభిషేచ్య. దక్షిణ సముద్రోదక కలశేన ఓం
 రుద్రాస్తా దక్షిణతోఽభిషేంచంతు త్రైష్టుభేన చందసా. ఇత్యభిషేచ్య.

పశ్చిమ సముద్రోదక కలశేన అదిత్యాస్తా వశ్చాదభిషేంచంతు జాగతేన
 చందసా. ఇత్యభిషేచ్య.

ఉత్తరసముద్రోదక కలశేన విశ్వే త్వా దేవా ఉత్తరతోదిషించం త్వాసు
ష్టుదేన చందసా. ఇత్యదిషిచ్య. పూర్వదిక్పవహా న్నదీ తీర్థకలశాది క్రమేణ
ఏకైకం గృహీత్వాఽదిషించేత్.

అథ ఋచః.

ఓం ఇమా అవశ్శివతమా ఇమాస్పర్వస్య భేషజీ.
ఇమా రాశ్రస్య వర్తనీరిమా రాశ్రభృతోఽమృతాః.
యాదిరిన్ద్రమభ్యషించత్ప్రజావతిసోమంరాజానం వరుణంయమంమనుమ్.
తాదిరిద్భిరదిషించామి. త్వామహం రాజ్ఞాం త్వమదిరాజో భవేహి.
మహాన్తం త్వా మహీనాం సంప్రూజం చర్షణీనాం.
దేవీజనిత్ర్యజీజనదృద్రాజనిత్ర్య జీజనత్.

ఓం బృహస్పతిస్త్యోవరిష్టాదదిషించంతు పాంక్షేన చందసా.
సామ్రాజ్యాయ సుక్రతుః. దేవస్య త్వా సవితుః వ్రసవే.
అశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యామశ్వినోర్భైషజ్యేన.
తేజసే బ్రహ్మవర్చసాయాదిషించామి. దేవస్యత్వాసవితుః వ్రసవే.
అశ్వినోర్బాహుభ్యాం. పూష్ణో హస్తాభ్యాం. వరస్వత్వై ధైషజ్యేన.
వీర్యయాన్నాద్యాయాదిషించామి. దేవస్య త్వా సవితుః వ్రసవే.
అశ్వినోర్బాహుభ్యాం. పూష్ణో హస్తాభ్యాం. ఇంద్రస్యేంద్రియేణ.
శ్రీయై యశసే బలాయాదిషించామి.

అర్యమణం బృహస్పతిమింద్రం దానాయ చోదయ.
వాచం విష్ణుగ్ంసరస్వతీగ్ంసవితారం చ వాజినం.
సోమగ్ంరాజానం వరుణమగ్నిమన్వారభామహే.
ఆదిత్యాన్ విష్ణుగ్ంసూర్యం బ్రహ్మణం చ బృహస్పతిం.

దేవస్య త్వా సవితుః వ్రసవేఽశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో హస్తాభ్యాగ్ంసర
స్వత్వై వాచోయంతు ర్యంత్రేణాగ్నేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాదిషించామింద్రస్య త్వా
సామ్రాజ్యేనాదిషించామి బృహస్పతేస్త్వా సామ్రాజ్యేనాదిషించామి.

ఇతి తైత్తిరీయ బ్రాహ్మణ మంత్రైరభిషిచ్య.

అథ ఋగ్బృహ్మణమ్.

ఓం సామ్రాజ్యాయ భోజ్యాయ స్వారాజ్యాయ వైరాజ్యాయ పారమే
ష్వీయాయ రాజ్యాయ మహారాజ్యాయాధివత్యాయ స్వాఽవస్యాయ తిష్ఠీయాయ
సుక్రతురితి తమేతస్యా మాసంద్యా మాసీనం వ్రజావతిః పురస్తాత్తిష్ఠన్ వ్రత్య
ఙ్మఘ ఔదుంబర్యార్ఘ్యాయా శాఖయా నవలాశయా. జాతరూపమయేన చ
నవిశ్రేణాంతర్దాయాభ్యషించతి - ఇమా అవశ్శివతమా ఇత్యేతేన ఋచేన
దేవస్య త్వేతి చ యజషా భూర్భువస్సువరిత్యే తాభిశ్చ వ్యాప్యతిధి.

అథ ఐతరేయ బ్రాహ్మణ ఖణ్డీకా.

ఓం ఇన్ద్రియం వా ఏతదస్మిన్ లోకే యద్దధి యద్దధ్నాభిషించతీంద్రియ
మేవాస్మిన్ స్తద్దధతి రసో వా విష ఓషధి వనస్పతిషు యస్మదుయన్మద్వ్యా
భిషించతి రసమేవాస్మిన్ స్తద్దధతి తేజో వా ఏతత్పశూనాం యద్భుతం
యద్భుతేనాభిషించతి. తేజ ఏవాస్మిన్ స్తద్దధాత్యమృతం వా ఏతదస్మిన్
లోకే యదాపో యదద్విరభిషించత్యమృతమేవాస్మిన్ స్తద్దధతి.

అథ యజుః.

ఓం అపాం గ్రహం గృహ్లాత్యేతద్వావ రాజసూయం యదేతే గృహ్సన్సవోఽ
గ్నిర్వరుణ సవో రాజసూయమగ్ని నవశ్శిత్యస్తాభ్యామేవ సూయతేఽథో
ఉభావేవ లోకావధి జయతి యశ్చ రాజసూయేనే జానస్యయస్యాగ్నిచిత
అపో భవంత్యాపో వా అగ్నేర్బ్రాహ్మణ్యాయా యదపోఽగ్నే రథస్తాదుపదధాతి
బ్రాత్యవ్యాఽభిభూత్యై భవత్యాత్మనా వరాఽస్యబ్రాత్యవ్యో భవత్యమృతం వా
అవస్తస్మాదద్విరవతాం తమభిషించంతి నార్తిమార్పతి సర్వమాయురేతి.

ఓం దేవస్య త్వా సవితుః వ్రనవేశ్వినోర్బాహుభ్యాం పూష్ణో వాస్తాభ్యా
మగ్నేస్తేజసా సూర్యస్య వర్చసేన్ద్రియేణాభిషించామి. బలాయ శ్రియై

యశసేన్నాద్యాయ. భూర్భువస్సువరావ ఓమ్.

ఇత్యమృతాధిషేకోఽస్తు - మహాధిషేకోఽస్తు, పట్టాధిషేకోఽస్తు. ఇతి ప్రతిమాం పుస్తకంచాదిషిచ్య. సర్వమంగళ వాద్యపురస్సరం దూవదీపాదికం దత్వా. షక్త్యభోక్త్యాదికం మహానైవేద్యం నివేద్య. రత్నాంగుళీయ చత్ర చామరాది మహారాజోపచారైరర్చయిత్వా. అష్టాధిః కన్యాధిః సువాసినీధిశ్చ నీరాజ్య మస్త్రపుష్పం సమర్చ్య - పూజాం సమాప్య. పుష్పాక్షతైరా శిషో వాచయిత్వా. దండవత్ప్రణమేత్. శ్రీమద్రామాయణ శ్రావయిత్రే అచార్యాదిభ్యశ్చ యథా శక్తి దత్వా పూజయేత్. అష్టైకన్యాన్ వారిద్రా కుంకుమచందన మాల్యవస్త్రాదిధిరారాధ్య - నీరాజ్య - దండవత్ప్రణమేత్. ఏవం పట్టాధిషేకోత్సవం కృత్వా. రాత్రౌ పట్టాధిషేక సర్గ ప్రవచనాసం తరం శ్రీరామప్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణ కోశం చ శిదికాయామారోప్య. మంగళవాద్య పురస్సరం మహోత్సవై ర్విధీషు భ్రామయిత్వా గృహం ప్రవిశ్య. తత్పీఠ కలశ వస్త్ర ప్రతిమాం పౌరాణికాయాచార్యాయ వా దద్యాత్. అస్మై భ్రాహ్మణాయ గోత్రాయ శర్మణే శ్రీ సీతారామ పరబ్రహ్మ పరమాత్మనః ప్రీతిం కామయమానః పీఠకలశ వస్త్రాం సవాయతన సమేత శ్రీ సీతారామ ప్రతిమాం తుభ్యమహం సంప్రదదే న మమ.

శ్లో || ధరణీ గర్భ సంభూతే ధరణీ ధర వల్లభే |
ధరణీమ్మే వ్రయచ్ఛాశు ప్రేతాభవ శుచిస్మితే ||
కౌసల్యా గర్భసంభూత భూభారోఽత్తారణాయ చ
ప్రతిమాదాన సంతుష్టో వాంఛితం యచ్ఛ రాఘవ ||
ఇతి మంత్ర ద్వయేన దద్యాత్.

ఇతి పట్టాధిషేకోత్సవ విధిః

అథ హోమ విధి:

అయం చ హోమః అధిషేకాత్పూర్వమేవ కర్తవ్యః. హోమాశక్తా
హోమద్రవ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దక్షిణ సహితం దత్వా హోమ మంత్రం
త్రిగుణ మావర్తయేత్.

అథ అచార్యో యజమానోవా సంకల్పిత శ్రీసీతారామచంద్ర పట్నాధి
షేక కర్మాంగభూతం హోమం కరిష్యామీతి సంకల్ప్య, స్వగృహ్యోయోక్త
వ్రకారేణాగ్నిముఖాంతంకర్మ కృత్వా, అథాఙ్గాన్లుతం హవిః. హవితి కవచేనా
వకుంఠ్య పట్ ఇత్యస్త్రేణ ధక్షిణ్యః పరిధక్ష్వ - మూలమంత్రేణ ప్రోక్ష్య
- అధిమంత్ర్య - అవదాన ధర్మేణ స్వచా చరుహోమం షక్యమాణ వ్రకా
రేణ కుర్యాత్ - మృగీముద్రయా (మధ్యమానామికాంగుష్ఠైః మృగీముద్రా
వ్రకీర్తితా) అదౌ శ్రీరామాయ సశక్తికాయ స్వాహో ఇతి షోడశాహతీర్లుత్వా
- తతో వాస్తు నవగ్రహ నక్షత్రమండల మండవ దేవతా శ్రీరామలింగతో
భద్రసుణ్ణల దేవతా విమలాద్యష్టక ద్వారదేవతా పీఠ దేవతా హోమం కృత్వా
మూల మంత్రేణ అష్టోత్తర సహస్రం అష్టోత్తరశతం వా హుత్వా తద్దశాంశం
రామ గాయత్రీం శ్రీ సీతా లక్ష్మణ హనుమత్ శార్ఙ్గశరాదీంశ్చ తత్తస్మా
లమంత్రేణ జహాయాత్ - తతో దశావరణ దేవతా హోమం కృత్వా -
సంక్షేప రామాయణ గాయత్రీ రామాయణం చ హుత్వా.

అథ ఓం గం గజేశాయ స్వాహో - ఓం సం సవిత్రే స్వాహో - ఓం మం
మహేశాయ స్వాహో - ఓం హ్రీం హ్రీయై స్వాహో. ఇతి చతురస్రాహతీర్లుత్వా.
అవదాన ధర్మేణ స్వష్టకృద్దోమం తతో జయాది ప్రాయశ్చింతాంతం హుత్వా
- దర్వావరిధీననక్తి ఇత్యాది పరిధి వ్రహరణాంతం కర్మ కుర్యాత్ - తతో
జవ్యోగ్ంస్యవం నిధాయ విశ్వాన్ దేవాన్ సంస్రావభాగామద్దిశ్య హుత్వా
- అస్మిన్ శ్రీ సీతారామచంద్ర పట్నాధిషేక కర్మణి ప్రాణ బుద్ధి దేవా
ధర్మాధికారితః జాగ్రత్స్వన్న సుషుప్తిషు మనసా వాచా కర్మణా హస్తాభ్యాం
పద్భ్యాముదరేణ శిశ్నా చ యత్కృతం యద్జ్ఞాతం యదుక్తం తత్సర్వం

బ్రహ్మోర్పణం భవతు. ఓం - ధూర్జువస్సువస్సాహో వ్రజావతయ ఇదం న మమ. ఇతి హానేత్.

అథ పూర్ణాహుతిః

నారీకేకం ఫలం కౌశేయ వస్త్రేణావేష్ట్య వంచరత్న సువర్ణ సుగంధద్ర వ్యాణి నిక్షిప్త్య పూర్ణాహుతి దేవతాభ్య ఇతి పూజయిత్వా ద్వాదశవారం అజ్యం గృహీత్వా సృచి నిధాయ, ఉత్తాయ మూలమంత్రం సకృదుచ్ఛార్య సాంగాయ సాయుధాయ సవాహనాయ సశక్తికాయ సవరివారాయ శ్రీసీ తావతయే శ్రీ రామాయ స్వాహా శ్రీరామాయేదం న మమ. ఇతి మంగళవాద్యమోషైః పూర్ణాహుతిం జహాయాత్.

శ్లో || సర్వదేవ స్వరూపాయ వరాయ వరమేష్ఠినే ।

శ్రీరామసేనాయుక్తాయ అజ్ఞనేయాయ తేనమః ॥

(శ్రీరామసేనాయుక్తాయ విష్వక్సేనాయ తేనమః ॥)

శ్రీరామ పార్షదేభ్యో నమః - భైరవాయ నమః - యోగినీభ్యోనమః ఇదం బలిం సమర్పయామి. ఇతి హాతశేషేణ బలిం దద్యాత్.

అథ పూర్ణ పాత్రోదకం అధికజల సహితం సప్తవారం మూలమంత్రేణాధిమంత్ర్య - దూర్వాయ తులసీ యుక్తేన తేన జలేన అత్మానం పశ్చింశ పాపమానీభిః అభిషింశేత్. త్రాయుషమితి భస్మనా తిలకం ధృత్వా.

శ్లో || శ్రీ జానకీ సమేతస్త్వం వరివారసమన్వితః

అగ్నిమధ్యేస్థితోదేవ మమహృత్సంకజే వస ॥

ఇత్యగ్నిస్థితం సవరివారం శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మానం స్వప్నాదయ పుండరీకం వ్రవేశ్య, శ్రీయజ్ఞేశ్వరాయనమ ఇతి వంచోపచారై రభ్యర్చ్య, అగ్నేవైత్యాదినా శ్రీరామాగ్నిం వ్రదక్షిణీ కృత్వా.

శ్లో. మత్కర్మ కుర్వతాం మహర్షయః.

శ్లో. అవరాధ సహస్రాణి రఘునందన.

- శ్లో. యత్కరోమి త్వదర్పణమ్.
- శ్లో. న్వస్తి శ్రద్ధాం వావ్యవాహన.
- శ్లో. ప్రమాదాత్కుర్వతాం స్యాదితి స్మృతిః.

విష్ణుర్విష్ణుర్విష్ణుః

శ్లో. కాయేన వాచా సమర్పయామి.

శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యన్ వ్రభో సాత్విక త్యాగేన సుప్రీతో భవ- భగవతో బలేన భగవతో వీర్యేణ భగవతస్తేజసా భగవతః కర్మణా భగవతః శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్యనః ప్రీత్యర్థం శ్రీమద్రామాయణ పారాయణరూప నవాహ్నిక యజ్ఞాచరణ పూజా విధాన హోమకర్మ స్వస్మై ప్రీతయే స్వయమేవ కారితవాన్ తేన కర్మణా భగవాన్ శ్రీ సీతారామచంద్ర వరబ్రహ్మ వరమాత్మా సుప్రీతస్సుప్రసన్నో వరదో భవతు. ఇత్యక్షతోదకం దేవస్య దక్షిణ కరే సమర్పయేత్.

శ్లో. ఓం యజ్ఞేన యజ్ఞమయ దేవాః.

అథ ఆచార్యాది ఋత్విజో దక్షిణతాంబూలాదినా పూజయిత్వా పరి తోషయేత్.

ఋత్విక్పూజనం - శ్రేయస్సంపాదనమ్

ఆచమ్య, శుభతిథౌ కృతస్య కర్మణః సాంగతా సిద్ధయే ఆచార్యాది ఋత్విక్పూజనం కఠిష్యే, ఇతి సంకల్ప్య, తాన్ శ్రీసీతారామస్వరూపాన్ ధ్యాత్వా, పాదప్రక్షాళన పస్త్రయజ్ఞోపవీత గంధపుష్పపారిద్రాక్షతాదిభిర్యథావిభవ మభ్యర్చ్య మాంగల్యనూత్ర పాదాంగుళ్యాది సౌభాగ్యభరణాని సవత్సీకాయ పారాణికాయచ యథాశక్తి సమర్పయేత్.

కించ చతుర్వింశతిసహస్రాణి - చతుర్వింశతిశతాని వా చతుర్వింశతి దశ వా చతుర్వింశత్యనూనాన్ వా యథాశక్తి దీనారాన్, గోభూసువర్ణ

- శ్రీమద్రామాయణపుస్తక - పాదుకా - గృహోపకరణాని చ సమర్ప్య దండవత్సరామేత్.

అథ అభిషేకకర్తృభ్యః శ్రీచందనం - హరిద్రావంకం వా దద్యాత్. తాశ్చ ముఖ - కంఠ - బాహు - పాదేషు చ క్రమేణ శేవయేయుః అథవా - చందన - కుంకుమ - పుష్ప - సకంచుక ప్రావరణ పరిధానాని చ యథాశక్తి సమర్ప్య సంతోషయేత్.

అథ చతుర్వింశతీసహస్రం (24000) చతుర్వింశతీ శతం (2400) చతుర్వింశతీ దశ (240) చతుర్వింశతీ (24) వా - బ్రాహ్మణసువాసిసీః దధిమద్వాజ్యవ్రచురైః మృష్టాన్నైః భోజయేత్. రాత్రౌ వట్టాభిషేకవ్రవచనా నంతరం శ్రీరామవ్రతిమాం శ్రీమద్రామాయణకోశం చ శిబికాయా మారోవ్య - అష్టాదశ మంగళవాద్యహోషపురస్సరం వేదమంత్రవరణ పూర్వకం - నృత్య కీతాదిభిః వీధీషు భ్రమణం కారయిత్వా గృహం ప్రవిశేత్. అనంతరం పీఠ కలశ వ్రతిమా వస్త్రాది సహితం మండపమాచార్యాయ దత్వా అశిషో గృహీత్వా.

శ్లో || గుహ్యోతిగుహ్యోగోష్ఠా త్వం గృహోణాస్మత్కృతార్చనం |
సిద్ధిర్భవతు మే దేవ ! త్వత్ ప్రసాదాన్మయి స్థిరా ||
శ్లో || కాయేనవాచామనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేన్స్వభావాత్
కరోమి యద్యత్సకలం వరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి.

ఇతి కృతపరిపస్యాఫలం అనంతకల్యాణగుణగణనంవన్నాయ సచ్చిదానంద ఋనాయ శ్రీసీతారామచంద్రాయ వరస్మైబ్రహ్మణే నమః ఇతి శ్రీరామస్య షష్ఠీపాస్తే నివేదయేత్.

|| మాతారామోమత్పితా రామచంద్రోభ్రాతా రామోమత్సఖారాఘవేశః
సర్వస్వంమే రామచంద్రో దయాళుః నాన్యందైవం నైవజానే నజానే.
|| అనాయాసేన మరణం వినాదైన్యేన జీవనం |
దేహస్తే తవ సాయుజ్యం దేహి మే రఘునాయక ||

వివం కృతే శ్రీసీతామహాబక్తివమేతః శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మవర
మాత్యా నిత్యం నన్నిహితో భూత్వా భుక్తిముక్తి చ వ్రయచ్చతీతి శివమ్.

ఇతి శ్రీమద్రామాయణ నవాహ్నికపారాయణ వ్రయుక్త దశావరణార్చ
నాది సహిత శ్రీసీతారామనవరాత్రోత్సవవట్టాభిషేకవిధిః.

ఓం తత్సత్ బ్రహ్మోర్పణమస్తు

శ్రీశీతారామచర్మసరస్వతీ నమః

శ్రీరామనవరాత్రోత్సవ కల్పః

స్తోత్రమన్త్రాన్యాస స్తబకః

శ్రీరామ సాక్షాత్కారవ్రదమన్త్రాః

దశావరణార్చనాంతే శ్రీరామ తారక జపానంతరం అథవా శ్రీమద్రామాయణ పారాయణానంతరం స్వతంత్రతయా వా జప్యః. ఏతేషాం ఋష్యాదయో యద్యపి నోపలభ్యంతే అథాపి శ్రీవిద్యాసంప్రదాయే షడామ్నాయ పారాయణే శ్రీషోడశ్యా ఋష్యాదయ ఇవ శ్రీరామ తారక బ్రహ్మవిద్యా మంత్రస్య ఋష్యాదయో న్యస్తవ్యా ఇతి సంప్రదాయవిదామాశయః.

ఏషు మంత్రేషు వ్రతిమంత్రం ఖండత్రయం విద్యతే. 'ఓం యో హ వై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద అత్మా' ఇత్యన్తం వ్రథమ ఖండః.

'భూర్భువః సువస్తస్మై వై నమో నమః' ఇతి తృతీయః ఖండః. ద్వితీయ ఖండస్తు వ్రతిమంత్రం చిద్యత ఇతి జ్ఞేయమ్.

అథ వ్రయోగః.

అప్య శ్రీరామ సాక్షాత్కారవ్రద మాలా మహా మంత్రస్య బ్రహ్మణే ఋషయే నమః శిరసి. గాయత్ర్యాది నానాచందేభ్యో నమః సుఖే. నచ్చి దాసందాద్వైత వరమాత్మనే భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ నమః హృది.

రాం చీదాయ నమః డక్షిణస్తనే. రీం శక్తయే నమః వామస్తనే. రూం

కీలకాయ నమః తన్మధ్యే. మమ వ్రత్యగభిన్న శ్రీరామచంద్ర వరబ్రహ్మ
వరమాత్యనః సాక్షాత్కారసిద్ధ్యర్థే వినియోగః.

కాలాంభోదర కల్పోజ్జ్వలాంగం భజే.

ఇతి ధ్యాత్వా పంచదా ఉపచర్య జపేత్.

అథ వ్రానం భరద్వాజో యాజ్ఞవల్క్యమువాచ - అథ కైర్మంత్రైః
స్తుతః శ్రీరామచంద్రః ప్రేతో భవతి, స్వాత్మానం దర్శయతి తాన్నో బ్రూహి
భగవన్నితి.

స హోవాచ యాజ్ఞవల్క్యః - పూర్వం సత్యలోకే శ్రీరామచంద్రే
జైవం శిక్షితో బ్రహ్మ పునరేతయా గాథయా నమస్కరోతి.

విశ్వరూపధరం విష్ణుం నారాయణ మనామయం ||

పూర్ణానందైకవిజ్ఞానం పరం బ్రహ్మస్వరూపిణమ్ ||

మనసా సంస్మరన్ బ్రహ్మ తుష్టావ పరమేశ్వరమ్ ||

1) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
ఆత్మా | యత్ పరం బ్రహ్మ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

2) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
ఆత్మా | యశ్చాఖండైక రసాత్మా | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

3) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద ఆత్మా
యచ్చ బ్రహ్మానందామృతమ్ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

4) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
ఆత్మా | యత్తారకం బ్రహ్మ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

5) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
ఆత్మా | యో బ్రహ్మ విష్ణుర్మహేశ్వరో యస్సర్వదేవాత్మా | భూర్భువ
స్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

6) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
ఆత్మా | యే సర్వే వేదాః సాంగాః నశాఖాః వేదిహాస పురాణాః
భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

7) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానం

అత్మా | యో జీవాన్తరాత్మా | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

8) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యస్సర్వభూతాన్తరాత్మా | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

9) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద అత్మా |

యే దేవాసురమనుష్యభావాః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

10) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యే మత్స్య కూర్మాద్యవతారాః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమో
నమః ||

11) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యోఽన్తఃకరణచతుష్టయాత్మా | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమో
నమః ||

12) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యశ్చ ప్రాణః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

13) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యశ్చ యమః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

14) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యశ్చాన్తకః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

15) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యశ్చ మృత్యుః | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

16) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యచ్ఛామృతమ్ | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

17) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యాని చ పంచ మహాభూతాని | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమో
నమః ||

18) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యస్సాన్ధివర జంగమాత్మా | భూర్బువస్సువన్తస్మైవైనమోనమః ||

19) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద

- అత్మా | యే సంవాగ్నయః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 20) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యాస్సస్త మహోవ్యాభృతయః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమో
నమః ॥
- 21) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యా విద్యా | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 22) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యా నరస్వరీ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 23) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యా లక్ష్మీః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 24) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యా గౌరీ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 25) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యా జానకీ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 26) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యచ్చ త్రైలోక్యం | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 27) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యస్సూర్యః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 28) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యస్సోమః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 29) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యాని చ నక్షత్రాణి | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 30) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యే చ నవగ్రహాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 31) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యే చాష్టా లోకపాలాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైవమోనమః ॥
- 32) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః న భగవానద్వైత వరమానంద

అత్మా | యే చాద్వీ వనవః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

33) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యే చైకాదశరుద్రాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

34) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యే చ ద్వాదశాదిత్యాః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

35) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యచ్చ భూతం భవ్యం భవిష్యత్ | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైన
మోనమః ||

36) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యచ్చ బ్రహ్మాండస్వాస్త్యర్చహిర్వాప్నోతివిరాట్ | భూర్భువస్సువ
స్తస్మైవైనమోనమః ||

37) ఓం యో హ వై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యో హిరణ్యగర్భః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

38) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | ఏ యా ప్రకృతిః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

39) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యశ్చోంకారః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

40) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యాతస్రోఽర్థమాత్రాః భూస్సువర్భువస్తవమోనమః ||

41) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యః వరమపురుషః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

42) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యచ్చ మహేశ్వరః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

43) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యచ్చ మహాదేవః | భూర్భువస్సువస్తస్మైవైనమోనమః ||

44) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | ఓం నమో భగవతే వామదేవాయ యో మహా విష్ణుః |

భూర్బుస్సువవస్తైవైవమోనమః ॥

45) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యఃవరమాత్మా | భూర్బువస్సువవస్తైవైవమోనమః ॥

46) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా | యోవిజ్ఞానాత్మా | భూర్బువస్సువవస్తైవైవమోనమః ॥

47) ఓంయోహవై శ్రీరామచంద్రః స భగవానద్వైత వరమానంద
అత్మా స్సచ్చిదానందాద్వైతైకరసాత్మా | భూర్బువస్సువవస్తైవైవమోనమః ॥

ఇతి తాన్ బ్రహ్మబ్రహీత్ - నప్తచత్వారిశన్మంత్రైర్నిత్యం దేవం స్తువ
ధ్యమ్. తతోదేవః ప్రీతో భవతి. స్వాత్మానం దర్శయతి. తస్మాద్య
వితైర్మంత్రైర్నిత్యం దేవం స్తూతి స దేవం వశ్యతి సోఽమృతత్వం చ
గచ్ఛతీతి మహోపనిషత్.

ఓం శాన్తి శాన్తి శాన్తిః

శ్రీరామ మాలా మహా మంత్రః

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామచంద్రాయ స్మరణమాత్రసంతుష్టాయ -
మహాభయనివారణాయ - అయోధ్యాపురవాసినే - శ్రీరామాయ - మహా
ముని వరివేష్టితాయ - సకల దేవతా పరివృతాయ - కపినేనాశోభితాయ -
భక్తజనాజ్ఞాన తమః పటలభంజనాయ - ప్రోం అసాధ్యసాధనాయ - హ్రీం
సర్వభూతోచ్ఛాటనాయ - ఐం సర్వవిద్యా వ్రదాయ - క్లీం జగత్త్రయవశీక
రణాయ - సోః భూమండలాధిపతయే - రాం చిరంజీవిశ్రీరామాయ -
సర్వభూతవ్రేతపిశాచరాక్షసదానపమర్దనరామాయ - రాం రీం రూం రైం
రౌం రః మమ సకలశత్రుసంహారణ బద్ధబానలరామాయాఘోరరూపాయ -
హం ఫట్ స్వాహా.

శ్రీరామమూర్తి వజ్రర న్యాసః

ఓం అన్య శ్రీరామమూర్తి వంజరన్యాస మహామంత్రస్య అగన్త్య ఋషిః
 - గాయత్రీ చందః - శ్రీసీతారామచంద్రో దేవతా - రాం బీజాయ నమః
 గుప్యే - నమశ్శక్తయే నమః పాదయోః - రామాయేతి కీలకాయ నమః
 నాథౌ శ్రీసీతారామచంద్రదేవతా ప్రీత్యర్థే శ్రీరామమూర్తి వంజరన్యాసే
 జపే వా వినియోగాయ నమః సర్వాంగే -

ఓం ఓం ఓం శ్రీం ఓం కేశనాయ ధాత్రే నమః - లలాటే

ఓం నం ఓం రాం ఓం నారాయణాయ - అర్యష్టే నమః - నాథౌ

ఓం మోం ఓం మం ఓం మాధవాయ మిత్రాయ నమః - హృది

ఓం భం ఓం యం ఓం గోవిందాయ - వరుణాయ నమః - కంఠే

ఓం గం ఓం నం ఓం విష్ణవే అంశుమతే నమః - పార్శ్వయోః

ఓం వం ఓం మం ఓం మధుసూదనాయ భగాయ నమః - కంఠరే

ఓం తేం ఓం శ్రీం ఓం త్రివిక్రమాయ వివస్వతే నమః - డక్షిణపా
 ర్శ్వంతరే

ఓం వాం ఓం రాం ఓం వామనాయ ఇంద్రాయ నమః - వామపా

ర్శ్వంతరే

ఓం సుం ఓం మం ఓం శ్రీధరాయ పూష్టే నమః - స్కంధయోః

ఓం దేం ఓం యం ఓం హృషీకేశాయ వర్షన్యాయ నమః - పృష్ఠే

ఓం వాం ఓం నం ఓం వద్మనాభాయ త్వష్ట్రే నమః - కకుది

ఓం యం ఓం మం ఓం దామోదరాయ విష్ణవే నమః - మూర్ధ్న

ఓం శ్రీం శిరసి - ఓం రాం భూమధ్యే - ఓం మం హృది

ఓం యం నాథౌ - ఓం నం గుప్యే ఓం మం పాదయోః.

శ్లో || ఏవం వివస్వ విధివత్ సాక్షాన్నారాయణో భవేత్ |

జ్వరరోగాభిచారాద్యాః ప్రళయం యాంతి నాన్యథా||

శ్లో || భూతనేత పిశాచాశ్చ తరైవ బ్రహ్మరాక్షసాః|

కూక్మాండాశ్చైవ డాకిన్యా నైవద్రష్టుమపి క్రమాత్ ||

శ్లో || య ఏవం విన్యసేద్ధిమాన్ రామస్సాక్షాత్స్వయం భవేత్ |

నాతః నరతరం కించిత్ పావనం పుణ్యమస్తి హి ||

ఇత్యగస్త్య సంహితాయాం పరమరహస్య శ్రీరామ మూర్తి వంజరన్యాసో
నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః

శ్రీరామ రక్షాస్తోత్రమ్

ఓం అన్య శ్రీరామ రక్షాస్తోత్ర మహామంత్రస్య బుధకౌశిక ఋషిః -
అనుష్టుప్ చందః - శ్రీసీతా లక్ష్మణసహిత - శ్రీరామచంద్రో దేవతా
- శ్రీం బీజమ్ - రాం శక్తిః మం కీలకమ్ - మమ సమస్త వ్యావ్రూది
కూరమ్మగ దుష్టతన్కరభయరోగ నివృత్యర్థే శ్రీరామచంద్రప్రీత్యర్థే శ్రీరా
మరక్షాస్తోత్ర వరనే వివియోగాః -

ధ్యానమ్

శ్లో || ఇందివరశ్యామలమాయతాక్షం ధనుర్ధరం నీలజలకలాపం |

పార్శ్వద్వయే లక్ష్మణమైధీరీభ్యాం నిషేన్యమాణం న్రణలోఽస్మిరామం ||

ద్యాత్వా నీలోత్పలశ్యామం రామం రాజీవలోచనమ్ |

జానకీలక్ష్మణోనేతం జల మకుట మండితమ్ ||

పాసితూణధనుర్పాణ పాణిం నక్తంచరాంతకమ్ |

స్వలీలయా జగత్త్రాతు మావిరూపతమజం విభుమ్ ||

రామరక్షాం వరేత్ ప్రాజ్ఞః పావప్నీం నర్వకామదామ్ |

శిరోమే రాఘవః పాతు పాలం దశరథాత్మజః ||

కౌసలేయో దృశః పాతు విశ్వామిత్రప్రియశ్చుభ్రీ |

నూణం పాతు మఖ త్రాతా ముఖం సామిత్రవత్సలః ||

జిహ్వం విద్యానిధిః పాతు కంఠం భరత వందితః |

స్కంధౌ దివ్యాయుధః పాతు భుజౌ భగ్నేశకారుక్మః ||

కరో సీతావతిః పాతు హృదయం జామదగ్న్యజిత్ |
మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ నాభిం జాంబవదాశ్రయః ||
సుగ్రీవేశః కటిం పాతు నక్తిని హనుమత్ ప్రయః |
ఊరూ రఘూత్తమః పాతు ఝక్షః కుల వినాశకృత్ ||
జానునీ నేతుకృత్పాతు జంఘే దశముఖాంతకః |
పాదౌ విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽఖిలం వపుః ||
ఏతాం రామబలోపేతాం ఝక్షాం యస్సుకృతీ వరేత్ |
న చిరాయుస్సుఖీ పుత్రీ విజయీ వినయీ భవేత్ ||
పాతాల భూతల వ్యోమ చారిణ శ్చద్యచారిణః |
న ద్రష్టుమపిశక్తాస్తే ఝక్షితం రామనామధిః ||
రామేతి రామభద్రేతి రామచంద్రేతి వా స్మరన్ |
నరో న లివ్యతే పావైర్బుక్తిం ముక్తిం చ విందతి ||
జగజ్జేత్రైక మంత్రేణ రామనామ్నాభిఝక్షితం |
యః పఠేద్దారయేత్తస్య కరస్థాస్సర్వసిద్ధయః ||
వజ్రవంజరనామేదం యో రామకవచం వరేత్ |
అవ్యాపాతాఙ్ఞ స్సర్వత్ర లభతే జయమంగళమ్ ||
అదిష్టవాన్ యథా స్వప్నే రామఝక్షామిమాంహరః |
తథా లిఖితవాన్ ప్రాతః ప్రబుద్ధో బుధకాశికః ||
అరామః కల్పస్సక్షాణాం విరామస్సకలావదామ్ |
అధిరామస్తు లోకానాం రామశ్శ్రీమాన్ జగత్ ప్రభుః ||
తరుణౌ రూపనంవన్నౌ సుకుమారౌ మహాబలౌ |
పుండరీకవిశాలక్ష్మౌ చీరకృష్ణాజినాంబరౌ ||
ఫలమూలాశినౌ దాంతౌ తాపహౌ ధర్మచారిణౌ |

పుత్రా దశరథస్యేతా భ్రాతరా రామలక్ష్మణౌ ॥

శరణ్యో సర్వసత్త్వానాం శ్రేష్ఠీ సర్వధనుష్ఠతామ్ ।
రక్షః కులనివాంతారా త్రాయేతాం నో రఘూద్వభౌ ॥

శరహస్తా సుసన్నద్ధా మండలీకృతకాయుతా ।
రక్షేతాం పుండరీకాక్షావస్మాం చ్ఛీరామలక్ష్మణౌ ॥

రామో దాశరథిశ్చూరో లక్ష్మణానుచరో బలీ ।
కాకుత్స్థః పురుషః పూర్ణః కౌసలేయో రఘూద్వభాః ॥

వేదాంతవేద్యో యజ్ఞేశః పురాణ పురుషోత్తమః ।
జానకీవల్లభశ్శ్రీమా నవ్రమేయవరాక్రమః ॥

ఇత్యేతాని జపేన్నిత్యం మద్భక్తశ్శ్రద్ధయాన్వితః ।
అశ్వమేధాయుతం పుణ్యం సంప్రాప్నోతి న సంశయః ॥

ఆత్మసంజ్ఞధనుషోవిషుస్పృశా వక్షయాశుగ నిషంగ షంగిణౌ ।
రక్షణాయ మమ రామలక్ష్మణౌ వగ్రతః పథి సదైవ గచ్ఛతామ్ ॥

అగ్రతః పృష్ఠతశ్చైవ పార్శ్వతశ్చ మహాబలౌ ।
అకర్ణపూర్ణధన్వానౌ రక్షేతాం రామలక్ష్మణౌ ॥

నాచాభిరామం వదనాభిరామం శ్రోత్రాభిరామం నయనాభిరామమ్ ।
సర్వాభిరామం చ సదాభిరామం వందే సదా దాశరథిం చ రామమ్ ॥

ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే విశ్వామిత్రస్వప్నకర్ణోపదేశే శ్రీరామరక్షాస్తోత్రమ్

శ్రీరామహృదయ స్తోత్రమ్

ఓం అన్య శ్రీరామ హృదయ స్తోత్ర మహామంత్రస్య నదాశివ ఋషిః
- గాయత్రీ త్రిష్టుబనుష్టుబ్ బృహతీ - వంక్తిజగత్యః ఛందాంసి - శ్రీరామ
చంద్రఃవరమాత్మా దేవతా - రాం బీజమ్ - రీం శక్తిః - రూం కీలకమ్

- శ్రీరామచంద్రవరబ్రహ్మ వరమాత్యుః ప్రసాద సిద్ధ్యర్థే జపే వినియోగః,
రామిత్యాదినా షడంగన్యాసః -

ధ్యానమ్.

శ్లో || సంసారసాగర సముత్తరణైక మంత్రం
బ్రహ్మోది దేవముని వూజిత సిద్ధమంత్రమ్ |
దారిద్ర్య దుఃఖ భవరోగ వినాశ మంత్రం
వందే మహాభయహరం రఘురామ మంత్రం ||

లమిత్యాదినా వంచోవచారాన్ కుర్యాత్.

ఓం నమస్కృత్వా భగవాన్. ఓం నమో భగవతే - సదాశివో హృదయం
వ్యాపకత్వ ముపదిశతి - హృదయం శరీరం త్వం జ్యోతీంషి - త్వం ఛందాంసి
- త్వం బ్రహ్మ - త్వం విష్ణుస్త్వం రుద్రస్త్వమింద్రస్త్వం వ్రజావతిస్త్వం ఋక్
త్వం యజుస్త్వం సామ త్వమధర్వణస్త్వమేవ ధనుస్త్వం ప్రతిష్ఠా - త్వమేవ
సకల జగత్కారణం త్వమేవ ప్రపాద్యనే, త్వమేవ ఝక్షకస్త్వమేవ సాక్షీ
త్వమేవ జడం త్వమేవ చైతన్యం త్వం సోమ స్త్వమర్క స్త్వమనల స్త్వమేవ
బాహ్యోభ్యంతరం త్వం చరాచరత్వం - త్వం క్షరాక్షరత్వం - చరాచరవతిః
క్షరాక్షరవతిః యో వై కర్తా రామః భోక్తా రామః కర్తృ భోక్తృ విలక్షణ
సాక్షీ చైతన్యోవై రామః - రామోఽవతి - రామస్స్వపితి రామో విరమ
యతి ప్రసాదమేకం రామః భూరితిరామో భువరితి రామ స్సువరితి రామో
భూర్బునస్సువరితి రామః - ఓమిత్యేకాక్షరం రామః అకార ఉకార మకార
ఇతి ఉదాత్తోఽనుదాత్త స్వరిత ప్రచయ ప్రచార సంవాతా వై రామః -
రామో బ్రహ్మ జగత్ సృజతి - రామో విష్ణుర్జగత్ స్థి తిః రామో రుద్రో
లయాధివతిః - సగుణ నిర్గుణోపాధిక స్త్వమేవ రామః నిర్గుణ సామర్థ్యా
న్నిరంజనో విద్యాసువిద్యా తురీయానందపాదాధివతిర్వై రామః రామశ్శుభం
- రామో యశః - రామః కామః రామ ఇథాయా నూర్యాధివతిః రామః
పింగళాయాస్సోమాధివతిః రామాయానలబడబానలాయ వై నమో నమః -
నమః వ్రజాభ్యః నమో లోకేభ్యః నమో లోకవతిభ్య స్త్వమేవాంతరాత్మా

త్యమేవ వరమాత్మా త్యమేవావస్థాత్రయ దేవతా - హం ఫట్ వాషట్
స్వాహా నమస్త్యమేవ రామః పరాత్పరాయానందకరాయ సహస్ర శీర్షాయ
సహస్ర ముఖాయ సహస్ర నేత్రాయ సహస్ర బాహవే సహస్ర పాదాయవై
నమో నమః ఏవం రామస్య హృదయ మసకృత్సంకోచేనాపి వరేద్వా యద్వా
పుస్తకే దర్శయేద్యో బుధస్సముక్తో విష్ణుసాయుజ్యమేతి న పునర్జన్మ లభతే
న పునర్జన్మ లభతే ఓంశాన్తిశాన్తిశాన్తిః.

ఇతీదమగస్త్యసంహితాప్రోక్తం శ్రీరామహృదయం సంపూర్ణమ్

వవనపావన మన్తాః

తత్రాదౌ యజమానః ఆచమ్య - ప్రాణానాయమ్య - దేశకాలావృత్త్యా
శ్రుతి స్మృతి పురాణోక్త ఫలప్రాప్త్యర్థం శరీర శుద్ధ్యర్థమాత్మానం పావయిష్యే
ఇతి సంకల్ప్య, ఆచార్య - ఋత్విగ్విస్సపైకదర్శపుంజీలాన్యాదాయ సప్తభిః పవ
యతిః నాభ్యాస్సోదకైర్తర్చయ్యం పర్యంతం సంమార్షి | ఓం చిత్పతిర్మా
పునాత్వ చ్చిద్రేణ వచిత్రేణ వసో స్యూర్యస్య రశ్మిభిః | సకృన్మంత్రేణ
ద్విస్తాష్టిం అథ మార్దనం |

ఓం యద్దేవా దేవ పాదనం | దేవాసశ్చకృమావయం | అదిత్యాస్త
స్మాన్మాముంచత | ఋతస్య రై నమాముత | దేవా జీవనకామ్యాయత్ |
వాచా నృతమూదిమ | అగ్నిర్మాతస్మాదేవసః | గార్లపత్యః ప్రముంచతు |
దురితాయాని చక్రమ | కరోతు మామనేనసం | ఋతేన ద్యావా
వృథివీ | ఋతేన త్వగ్ంనరస్వతీ | ఋతాన్మాముంచతాగ్ంసాసః | యద
న్యకృతమారిమ | సజాత శగ్ంసాదుతవాజామి శగ్ంసాత్ || జ్యాయసః
శగ్ంసాదుతవా కనీయ సః | అనాజ్ఞాతం దేవకృతం యదేవః | తస్మాత్వ
మస్మాజ్ఞాతవేదో ముముగ్ధి | యద్వాచాయన్మనసా బాహుభ్యామురుభ్యా
మష్టీవద్భ్యాం శిశ్నేర్య దస్వతం చక్రమా వయం | అగ్నిర్మా తస్మాదే
వసః | యద్దస్తాభ్యాం చకర కిల్బిషాణి | అక్షాణాం వ్యగ్నుమువడిమ్నుమాసః
| దూరే వశ్యా చ రాస్త్రభృచ్చ | తాన్యస్సరసావనుదత్తామృణాని |
అదీవ్యస్పృణం యదహం చకార | యద్వాదాస్యష్టంజగారాజవేభ్యః ||
అగ్నిర్మాతస్మాదేవసః | యన్మయి మాతా గర్భే నతి | యేనశ్చకార

యత్పితా అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః యదాపిపేష మాతరం పితరం | పుత్రః
 ప్రముదితోధయన్ | అహిగోపితా పితరామయాతత్ | తదగ్నే అన్యజో
 భవామి | యదస్తదిక్షం వృధివీముతద్యాం| యన్మాతరం పితరం వాఙి
 హిగోపిమ | అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః | యదా శసా విశ సా యత్పరాశసా
 | యదేన శృక్యమానూతనం యత్పరాణం | అగ్నిర్మాతస్మా దేవసః |
 అతిక్రామామి దురితం యదేనః | జహోమి రిప్రం వరమే నధస్తే | యత్ర
 యంతి సుకృతోవాపి దుష్కృతః || తమారోహామి సుకృతాంసు లోకం |
 త్రి తే దేవా అమృజతైతదేనః || త్రిత ఏతన్మనుష్యేషు మామృజే |
 తతోమా యది కించిదానశే | అగ్నిర్మా తస్మా దేవసః | గార్హవత్యః
 ప్రముంచతు | దురితాయాని చక్రమ | కరోతు మామనేనసం | దివి
 జాతా అప్సు జాతాః | యా జాతా ఓషధీభ్యః || అధోయా అగ్నిజా
 ఆవః | తానః శుంధంతు శుంధనీః || యదాపోనక్తం దురితం చరామ |
 యద్వాదివాసూతనం యత్పరాణం || హిరణ్యవర్ణాస్తత ఉత్పసీత నః |

ఇమం మే వరుణ - తత్త్వాయామి - త్వం నో అగ్నే - సత్త్వన్నో
 అగ్నే - త్వమఅగ్నే అయాసి - ఇత్యనువాకమన్త్రాన్ జపిత్వా.

ఓం దధిక్రావ్ణో తారిషత్ || ఇతి మార్దనమ్.

తాంస్త్యక్త్వా అన్యాస్సహీత్వా || ఓం వాక్పతిర్మా పునాత్వచ్చిద్రేణ పవి
 త్రేణ వసో స్యూర్యస్య రశ్మిభిః || నాభ్యోస్సోదకైర్లర్పైర్నాశికా వర్యంతం
 సంమార్షి || సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తూష్టిమ్ ||

ఓం పవమానస్సువర్ణనః జాతవేదా మోర్దయంత్యాపునాతు
 || ఇత్యనువాకం జప్తా || తతో మార్దనమ్ | ఓం అపోహిష్మామ
 జనయథాచనః || తాం స్త్యక్త్వా అన్యాస్సహీత్వా || ఓం దేవోమా పవితా
 పునాత్వచ్చిద్రేణ పవిత్రేణ వసోస్సూర్యస్య రశ్మిభిః | నాభ్యాస్సోదకైర్లర్పైర్ల
 లాట వర్యంతం సంమార్షి || సకృన్మన్త్రేణ ద్విస్తూష్టిమ్ || ఓం తస్య తే
 పవిత్రవతే పవిత్రేణ యస్మైకం పునే తచ్చకేయం | ఇతి జప్తా || తతో
 మార్దనం || ఓం హిరణ్య వర్ణాః నిధత్ || తాం స్త్యక్త్వా ||

ఓం భూర్భువస్సువః ఇత్యపః ప్రాశ్య - అపోహిష్ఠి తిస్యభిః ముఖం
 నిమృజ్య || వివరితాధిరాచామేత్ | తస్మాఅరంగమామవః జనః |

యోవశ్శివత మాతరః । అపోహిష్ఠామ చక్షవే ।

ఓం వయస్వతి రోషధయః వయస్వద్వీరుధాం వయః ॥ అపాం వయ
సోమత్పయః తేవ మామింద్రసగ్ంస్పజ ॥ ఇతి ప్రతిమంత్రమాచామేత్ ॥

తతః స్పృత్యుక్త నూచమనం కృత్వా ॥

శ్లో॥కృత్వాలం పాదశౌచం విమల మధజలంత్రీః పిదేదున్ముజేద్వి

ర్దేశిన్యంగుష్ఠకాభ్యాం నజల మభిమృశేన్నాసీకా రంద్రయుగ్మం

అంగుష్ఠానామికాభ్యాం వయనయుగయుతం కర్ణ యుగ్మం కనిష్ఠాం

గుష్ఠాభ్యాం వాభిదేశే హృదయమథతలే నాంగులీభిః శిరోంసా ॥

ఇతి స్పృత్యుక్తాచమనం చరేత్ ॥ గాయత్రీ జపః శతకృత్యః నవాస్ర
కృత్యః సరిమిత కృత్యో వాఽ వర్తయేత్ । దశవారమిడా జపః ॥

ఓం ఇడాదేవహూః మదంతు

అవనశ్శో శుచదఘమగ్నోశు శుద్ధ్యారయిం । అవనశ్శోశుచ దఘమ్ ॥

సుక్షేత్రియా సుగాతు యావసూయా చ యజామహే । అవనశ్శోశుచదఘమ్

। వ్రయద్భందిష్ఠ విషాం ప్రాస్మాకాసశ్చ సూరయః । అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥

వ్రయద్గ్నేస్సహస్వతో విశ్వతోయంతి సూరయః ॥ అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥

వ్రయత్తే అగ్నే సూరయో జాయేమహి వ్రతేవయం । అవనశ్శోశుచదఘం ।

త్వగ్ంహి విశ్వతోముఖ విశ్వతః పరిభూరసి । అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥

ద్విషానో విశ్వతో ముఖాతినావేవ పారయ ॥ అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥

సనః సిన్ధమివ నావయాతి వర్షాస్వస్తయే ॥ అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥ ఆవః

వ్రవణాది వయతీరపాస్మత్స్వం దతామఘం । అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥ ఉద్వ

నా దుదకాసీవాపాస్మత్స్వం దతామఘం అనందాయ వ్రమోదాయ పునరా

గాగ్ంస్వాస్సహాన్ ॥ అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥ న వై తత్ర వ్రమీయతే

గౌరశ్చా పురుషః వశుః ॥ యత్రేదం బ్రహ్మ క్రియతే పరిధిర్దీవ నాయ

। అవనశ్శోశుచదఘమ్ ॥ నవాస్ర శీర్షా పురుషః సంతి

దేవాః ॥ ఓం భూర్భువస్సువః అనేవ శరీర శుద్ధ్యంగభూత వవనపావన

న్యానేన శ్రీ పరమేశ్వరః ప్రీయతాం ॥

శ్రీ సీతారామచంద్రావరణాది నమః

మన్త్రరామాయణమ్

శ్రీ నీలకణ్ఠానిరచిత

మన్త్ర రహస్యప్రకాశికావ్యాఖ్యాయుతమ్

రామాయణద్రుమం నామి రామరక్షానవాఙ్కరం ।

గాయత్రీబీజమామ్నాయములం మోక్షమహోపలమ్ ॥

అత్ర రామరక్షాయాః రామాయణ ద్రుమాఙ్కరత్వం స్పష్టమవగమ్యతే, తస్మానాం రాఘవాదిపదానాం క్రమేణ రామాయణార్థ సూచకత్వాత్ తస్యాః గాయత్రీబీజత్వం, వేదములత్వం చోపపాదనీయమ్. తేన రామాయణస్యాపి తదుభయం సిద్ధ్యతి. అత ఏవ రామాయణే చతుర్వింశతిసాహస్ర్యాం చతుర్వింశతిర్గాయత్ర్యక్షరాణి వాఙ్మీకేన సంగృహీతానీ త్యభియుక్తప్రసిద్ధం సంగచ్ఛతే. తథా రామాయణస్య వేదత్వోక్త్యా ప్రత్యక్ష వేదముల తత్వోపపాదకం 'వేద వేద్యే పరేఘంసి జాతే దశరథాత్మజే పేదః ప్రాచేతసాదా సీతాక్షాద్రామాయణాత్మనా తస్మాద్రాయణం దేవి వేద ఏవ నసంశయః.' ఇత్యగస్త్య సంహితావచనమ్. 'స తు మేధావినో దృష్ట్వా వేదార్థపరివిష్మితా' వేదోపబృంహణార్థాయ తావగ్రాహయత ప్రభుః. కావ్యం రామాయణం కృత్స్నం సీతాయాశ్చరితం మహాత్' ఇతి తస్య వేదోపబృంహణ ప్రయోజనకత్వం ప్రతిపాదయ దార్దవచనం సంగచ్ఛతే. తత్ర గాయత్రర్థస్తానత్పవిత్రుః బ్రహ్మాండ వృక్షప్రసవభూమేః తత్ ప్రసవితృరూపం భూస్థానీయం వరేణ్యం వరణీయం మోక్షకామైర్బ్రహ్మాండ వృక్షప్రవిలాసనేనానుసర్తవ్యం ఏవం చ 'తదితి వా ఏతన్యమహతో భూతస్య నామ భవతి' ఇతి శ్రుతేస్తత్పదో దితే బ్రహ్మాణి నవితృవదేన కార్యమాత్రమధ్యారోప్య వరేణ్యవదేన తదపోద్య నిష్కృవంచం బ్రహ్మాణః పారమార్థికం రూపం విరూపితమ్. తథా తస్మైన

నవితుర్బర్గః భాదిర్గతిరస్యేతి వ్యుత్పత్త్వా సూర్యమణ్డలాస్తస్థం నారాయణాఖ్యం
 త్యోతిః 'య విషోఽస్తరాదిత్యే హిరణ్యమయః పురుషః' ఇత్యాదిశ్రుతివ్రసిద్ధం
 మాయావిరూపముసాస్య నిర్దిష్టం ధీమహీత్యనేనాన్వయాత్ తథా దేవస్యేతి
 తస్యైవ బ్రహ్మణాస్తర్నానావతారైః, క్రీడతో రామకృష్ణాదిరూపం తృతీయం
 రూపముక్తం తథా ధీమహీతి విరోధపూర్వకం స్వార్థ ముభయార్థ మీశ్వ
 రార్థం చేతి చతుర్థా భజనం దర్శితం తథా తృతీయ పాదే బహిర్ము
 ఖస్వభానాయాబుద్ధేః అన్తర్ముఖతయా వ్రకర్షేణ వ్రేరణే వ్రత్యగాత్మావసానే
 కైవల్యరూపేఽవ్యస్య హేతుత్వవ్రదర్శనేన తస్యైవ సకల కర్మోపాస్తిఫలవ్ర
 యోజకత్వముక్తమ్. ఏవం చ గాయత్ర్యాం కాణ్డత్రయం దర్శితమ్ తథా
 చ మైత్రాయణీ శ్రుతిః - 'తత్సవితుర్వరేణ్యమిత్యసో హ ఆదిత్య నవితా
 స నా ఏవం వ్రవరణీయ ఆత్మకామేనేత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినః' ఇతి. భర్గో
 దేవస్య ధీమహీతి నవితావై దేవస్తతోయోస్య భర్గస్తం చిన్తయామీత్యాహుర్బ్ర
 హ్మవాదిన ఇతి. దియో యో నః వ్రచోదయాదితి బుద్ధయో వై దియస్తా
 యోస్మాకం వ్రచోదయాదిత్యాహుర్బ్రహ్మవాదినః' ఇతి అత్రాత్మకామేన వ్రవ
 రణీయ ఇతి నవితః వ్రత్యగాత్మత్వం జ్ఞానకాణ్డార్థ ఉక్తః. చిన్తయామీతి
 చిన్తాయోగ్యత్వముపాసనాకాండార్థ ఉక్తః. దియ ఇత్యనేకాకార ధీవ్రేరకత్వం
 కర్మకాండార్థ ఉక్తః. తత్రాద్య ఉపేయః వరో నన్నికృష్టవివ్రకృష్టి తత్పూర్తిష్టు
 పాయౌ. ఏవం వేదమాతుర్గాయత్ర్యాః కాండత్రయాత్మకత్వేన తజ్ఞానాం
 వేదానాం తన్మూలకానాం రామాయణాదీనాం చ తథాత్వం జ్ఞేయమ్.
 ఏత ఏవార్థా రాఘవాది వింశతినామిదీ రామరక్షాయామవయవార్థద్వారా
 వ్రదర్శ్యవే. తథాహి -

- శిరో మే రాఘవః పాతు ఫాలం దశరథాత్మజః
 కాశశ్యేయో దృశాపాతు విశ్వామిత్రప్రియః శ్రుతిః. 1
 వ్రూణం పాతు మఖత్రాతా ముఖం సోమిత్రినత్పలః
 జిహ్వం విద్యావిధిః పాతు కంఠం భరతవందితః. 2
 రంఘుతి నాశం గచ్ఛతీతి రఘుః న్యష్టినమష్టీరూపో అన్నమయకోశః

తత్రవిదితో రాఘవః బ్రహ్మాండాదిమాసీ మమ బ్రహ్మాండ రూపం శిరః
పాతు - 1) స ఏవ దశరథస్య దశధిస్త్రియాశ్చైర్ముక్తస్య మనోమయకోశ
రూపస్య అత్యేనాత్మా కార్యః ప్రాణమయః కోశస్తజ్జః తేన అన్నమయాదాస్తరః
ప్రాణమయః తతోహ్వాస్తరో మనోమయ ఇతి పూర్వయోః ప్రవిలాపనం సిద్ధమ్,
స చ వాసనాతంతు సంతానాత్మా మనోమయః బ్రహ్మాండాత్స్పష్టిక్రమే
ణార్వాచీనం భాలదేశం బ్రహ్మలిపిస్థానం మే పాతు - 2) కుశలైవ
కౌశల్యా స్వార్థేష్యజ్ఞో సర్వార్థావద్యోతనసమర్థా బుద్ధిస్తస్యాం భవః కౌశ
ల్యేయో విజ్ఞానమయః తతోహ్వాస్తరః స మమ దర్శనసాధనే దృశౌ పాతు
ఏతేన మనోమయస్యాప్యవవాద ఉక్తః - 3) విశ్వస్యమిత్రం నిరుపాదిప్రే
మగోచరతయా ప్రేయాన్ అనందమయాఖ్య అత్మైవ విశ్వామిత్రః తస్యాపి
ప్రియః 'సుషుప్తీసతా సోమ్య తదా సంవన్నో భవతి' ఇతి శ్రుతేః
ప్రాప్తః సన్నాత్యన్తిక దుఃఖనివృత్తికరస్తదధిష్ఠానభూత అనందః పుచ్చబ్రహ్మ
వర వర్యాయో మమ శ్రుతీ స్వాధిగమద్వారభూతే పాతు తదేవం ప్రథమేన
పాదేన రామే బ్రహ్మాండమారోప్య అన్త్యపాదత్రయేణాపోద్య చ రామస్య
శుద్ధం రూపం గాయత్రీ ప్రథమపాదోక్తం దర్శితమ్ అయం చార్థః కృత్స్నపి
వేదాస్తప్రసిద్ధ ఇతి మూలవాక్యాని నోదాప్నోతాని - 4) మఖత్రాతా అన్య
ధిచారేణ క్రతుఫలప్రదః. ఫలమత ఉపవత్రేః ఇతి న్యాయాదితి భావః. స
మే ఋతుఫలభూత దివ్యగంధ రసాద్యులబ్ధికరణం మ్రూణ రసనాదికం
పాతు- 5) సౌమిత్రవత్సలః సుష్టు మిత్రం జీవన్మక్షిణః సఖా ఈశ్వరః
తస్యావత్సం సౌమిత్రిర్ధిరణ్యగర్భః తత్ర వత్సలా తేన తత్తాదాత్ప్యం ప్రాప్తా
నాముపాసకానాం అనుగ్రహకర్తృత్వమ్. సౌమిత్రేర్ముఖ్యకార్యత్వాత్తద్వత్సరో
మే ముఖం పాతు- 6) తావేతావన్తర్యామినూత్రాత్మానా విద్వేకలభ్యో న
తు శుష్కుతర్కగమ్యో ఇతి విద్యావాప్తి ద్వారభూతాం మమజిహ్వం విద్యా
నిధిః విద్యాసంప్రదాయప్రవర్తకః పాతు- 7) విద్యాపి యజ్ఞాద్యనూర్వప్రాప్యా
'వివిదిషన్తి యజ్ఞేన' ఇత్యాది శ్రుతేః 'అతో భరతైః కర్మతైర్వన్తితః శరణీకృతః
భరన్తి కర్మఫలం సంచిన్వన్తి తే భరతాః యజమానాః భరతముద్ధర' ఇతి
మంత్రలింగాత్ యజ్ఞశ్చ కంఠస్థైరేవమంత్రైః స్తోత్ర శస్త్రాదిది నిర్వర్త్యత

ఇతి యజ్ఞప్రియో మే మంత్రోచ్చారణ స్థానం కంఠం పాతు - తదేవం
యజ్ఞాదిజన్యేన పుణ్యేన ప్రాప్తోపాసనామార్గః భర్తాఖ్యం నూత్రమీశం నా
క్రమముక్తిద్వారం ప్రాప్నోతి శ్లోకద్వయతాత్పర్యమ్.

స్కందో దివ్యాయుధః పాతు భుజౌ భగ్నేశకార్యుకః ।

కరో సీతావతిః పాతు పృథయం జామదగ్న్యజిత్ ॥ 3

మానుషభావేఽపి ఐశ్వరదివ్యాయుధానాం శార్ఙ్గా దీనాం ధారిత్యాద్దివ్యా
యుధ అయుధనిధానస్థానభూతౌ స్కందౌ మే పాతు- 9) తథా భుజబలేనైవ
భగ్నేశకార్యుకో భుజౌ మే పాతు, అత్ర ఈశకార్యుకం మేరురూపం 'రథః
క్షీణీయంతా కతభృతిరగేవ్దో ధనుః' ఇతి త్రిపురవధే తస్య తత్కార్యుకత్వ
ప్రసిద్ధేః. ఏతేన మానుషభావేఽపి మహేశ్వరాదప్యాధిక్యం దర్శితమ్- 10)
తథా వీర్యశుల్కాయాః సీతాయాః కరగ్రాహీ సీతావతిః కరో మే పాతు,
అనేన నామ ద్వయేన విశ్వామిత్రదత్తాయా బలాభ్యాయా విద్యాయాః ఫలం
శారీరం బలాధిక్యం దర్శితమ్ - 11) అతిబలయాస్తు ఫలం మనస్సంకల్ప
మాత్రేణ అలౌకికార్థసాధనం తచ్చ జామదగ్న్యజిదితి బ్రాహ్మం వైష్ణవం చ
తేజో దధానస్య జామదగ్న్యస్య తపోరాశివధేన స్పృష్టికృతమ్. అత ఏవ హార్ష
బలవాన్ పృథయం మే పాతు తాదృశబల ప్రదానేనేతి భావః- 12) ఏవం
తృతీయం పారమేశ్వరం రూపం బ్రహ్మవిష్ణుశివేభ్యోఽవ్యధికం మానుష
భావేఽపీతి తృతీయ శ్లోకేన గాయత్రీస్థదేవస్యేతి వదస్యార్థో దర్శితః.

మధ్యం పాతు ఖరధ్వంసీ నాథిం జాంబవదాశ్రయః ।

సుగ్రీవేకః కటిం పాతు సక్తిని హనుమత్పృథుః ॥ 4

తస్యేవ చతుర్థా భజనమాహ మధ్యమితి. ఖరాదీనాం ద్వేషనూర్వకం
రామం ధ్యాయతాం అధ్యాయ్యేక్షయా శ్రేష్ఠత్వాద్భక్త్యాద్యభావాచ్చ మధ్య
మత్వం తేషు నిగ్రహముఖో రామానుగ్రహః సోపి మధ్యమః, అతస్తత్కర్తా
ఖరధ్వంసీ మధ్యం నాథినా సనునూత్రం వృష్ణప్రదేశం మే పాతు - 13)
జాంబవతః అవత్కాలే స్వార్థమేవ కామనూర్వకం ధ్యాయతః ద్వేషాంశా

ధావత్తతోస్వాస్తరత్వమతో జాంబవదాశ్రయో మే నాభిం మధ్యాదాభ్యస్తరం
 పాతు - 14) సుగ్రీవస్య తు 'దేహి మే' 'దదామి తే' ఇతి న్యాయేన
 పూర్వం స్వార్థసంవత్తిః పశ్యాదారాధన మితి వణిగ్యర్చితో జాంబవదపే
 క్షయా కించిదూనత్వమతః సుగ్రీవేకో బాహ్యం మే కటిం పాతు- 15)
 హనుమతస్తు కేవలం నిష్కా-మమీశ్వరార్థమేవ భజతోఽన్తరంగత్వా చ్చికుప
 త్ప్రియత్వేనాంకమారోపయితుం యోగ్యత్వాత్ హనుమత్ప్రియో మే సక్తిసి
 అఙ్కదేశం పాతు- 16) ఏనం వ్యక్తస్య దేవస్య చతుర్విధం ధ్యానం చతు
 ర్విధ భక్తకృతం చతుర్థ శ్లోకేన దర్శితమ్.

జానునీ నేతుకృత్పాతు జక్షే దశముఖాస్తకః ।

పాదా విభీషణశ్రీదః పాతు రామోఽఖిలం వపుః ॥ 5

అథ వ్యక్త పరిత్యాగేనావ్యక్తాలమ్బనాయా గతేః సంసార సముద్రనేతు
 రూపాయాః ప్రదాతా నేతుకృత్ జానునీ శిశోః ప్రథమగతిసాధనే మే
 పాతు అనేన స్థూలదేహాతిక్రమ ఉక్తః అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయా విదేహ
 ఇత్యుచ్యతే- 17) తథా దశ ఇంద్రియాణి ముఖాని భోగద్వారాణి యస్య
 స దశముఖో లింగాత్మా తస్మాన్తకో నాశకః ప్రవిలాసయితా దశముఖా
 స్తకః ఈషద్భ్రహ్మాంగస్య శిశోః మనోర్వగతి సాధనే జక్షే మే పాతు,
 ఏతేన లిఙ్గదేహాతిక్రమ ఉక్తః అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయా ప్రకృతిలయ
 ఇత్యుచ్యతే- 18) తథా విగతం భీషణం భయఙ్కరమజ్ఞానం యస్య
 స విభీషణో నిరస్తావిద్యో తస్మై శ్రీ 'విషాస్య పరమానందత్' ఇతి
 శ్రుతి ప్రసిద్ధ అనందః తస్యః ప్రదాతా విభీషణశ్రీదో నిఘ్నస్థలతయా
 శీఘ్రగతిహేతూ పాదా మే పాతు, ఏతేనానర్థవివృత్తిపూర్వకా అనందవా
 ప్తిరుక్తా, అస్యామవస్థాయాం ధ్యాయా ముక్త ఇత్యుచ్యతే- 19) రామః
 నర్వేశ్వరతయా బ్రహ్మాండమండనే రమణీలో మమ జీవన్ముక్తభావం కామ
 యమానస్య అఖిలం వపుస్త్రీవిధమపి శరీరం పాతు సమస్తయోగ ప్రతిసక్త
 నిరావేన బ్రహ్మసాక్షాత్కారక్షమం కరోత్విత్వర్ణః- 20) తదేనం బ్రహ్మాణి
 రామవదేనాధ్యారోపితస్య ప్రవంచస్య దశరథాత్మజాదిపదత్రయేణాపోదితస్యా

దిష్టానం ప్రాప్తం ద్యానాలమృదూతం భగవతః సమష్టిరూపం వ్యష్టిరూపం
చ ద్యాభ్యాం శ్లోకాభ్యాం ప్రదర్శ్య వ్యష్ట్యపాసనాం చతుర్థేన సమష్ట్యపా
సనాం పంచమార్థేన చ ప్రదర్శ్య శేషేణానర్థనివృత్త్యానందావాప్తి జీవమ్ముక్తి
సహితే నిరూపితే ఇతి అత్రైవ కృత్యైః శాస్త్రార్థోస్తీతి ప్రదర్శనేన రామాయ
ణద్రుమాంకురస్య రామకవచస్య గాయత్రీ దీజత్వముపసాదితమ్. యథాత్ర
కథాంశః స్పష్టం సూచ్యతే అధ్యాత్మాంశస్తు వరోక్షవృత్త్యా గమ్యతే, ఏవం
రామాయణే తన్మూలభూతే వేదే చ తదుభయం జ్ఞేయమ్.

తథాహిః - 'మన్తప్రదాత్కథాకుల్యా విద్యాకేదారమాగతా, మోక్ష(రస)స్య చ ప్రసూర్యధ్యే పీయతే కర్మమార్గగైః. 1' ఇదమామ్నాయతే -
'తుగ్రో(హ)భుజ్యమశ్వినోదమేధే రయిన్న కశ్చిన్మమృవీమవాపోః.' తమూ
వాధుర్నాధిరాత్మన్వతీధిరన్తిరిక్షప్రద్యిరపోదకాధి. 1. తుగ్రో నామ కశ్చి
ద్రాణా భుజ్యసంజ్ఞం స్వపుత్రం ఉదమేధే సముద్రే అవాపోః ప్రాపితవాన్.
తత్ర దృష్టాంతః - రయిం కశ్చిన్మమృవానితి. యథా కశ్చిన్మృతః పురుషో
రియం ధనం తద్వత్. స శబ్దోఽత్ర ఉపమార్థే తం తథాభూతం భో
అశ్వినో యువాం నాధిః బహ్వీధిర్నాకాధిః ససైన్యం ఊహాధుః తీరం ప్రావ
యామాసధుః. కీదృశీధిః - అత్యవన్వతీధిః, అత్మా స్వామీవిద్యతే యాసాం
తాధిః స్వీయాధిః అన్తరిక్షే గగనతుల్యేఽర్ణవే న్లవన్తే తాధిరన్తరిక్షప్రద్యిః,
అపోదకాధిరవగతజలాధిః ఇత్యశ్వినైవత్యే కమణి వినియుక్తస్యాస్య మన్తస్య
యాజ్ఞికాధిమత్థః కర్మసమృద్ధ్యర్థః. 'ఏతద్వై యజ్ఞస్య సమృద్ధం యద్రూప
సమృద్ధం యత్కర్మక్రియమాణమృగభివదతి' ఇతి బ్రాహ్మణాచ్చ. తత్కామై
రేవమేనాయం వ్యాఖ్యేయః. తథా 'ఋచో ఇక్షరే వరమే వ్యోమన్యస్మిన్వేవా
అధివిశ్వే నిషేదుః. యన్తన్న వేద కిమ్మచా కరిష్యతి యఇత్తద్విదున్త
ఇమే సమానతే'. ఇతి మన్తేణ సర్వాసామృచాం సర్వేష్వియదేవతాధి
ష్ఠానభూతవరమవ్యోమశబ్దిత బ్రహ్మవరత్వావధారణాత్, అతద్విదోఽ ధ్యయ
సనాదేర్వైయర్థాభిధానాచ్చ అధ్యాత్మవరతయావ్యయం మన్తో వ్యాఖ్యేయః.
తదాయమర్థః తుక్ అవత్యంరాతి స్వీయత్వేన అదత్తే ఇతి తుగ్రః పుత
ఎరాద్యేషణావాన్ భుజ్యం భున్క్తే పూర్వార్థితం కర్మఫలం యోతి చ

క్రియమాచేన కర్మణా మిక్రీభవతి భుజ్యర్థా తమ్ ఉదమేధతుల్యే సంసారముద్రే ప్రాక్షివత్ ధో అశ్వినా 'యో వైతత్కామ్యనూత్రం విద్యాత్తం చాస్తర్యామిణమితి న బ్రహ్మ విత్' ఇతి శ్రుతివ్రసిద్ధౌ నూత్రాస్తర్యామిణో యువామాచార్యరూపేణ నాధిః 'తత్త్వమసి' అదినాణిధిః అత్యన్వరీధిరా త్మైవ వ్రతిపాద్యో విషయో యాసు తాధిః అన్తరిక్షేనాలమ్పనే మార్గే హోర్దాకాశే వ్రవన్తే నజ్చరన్తి తాధిః సగుణబ్రహ్మలమ్పనాధిః అపోదకాధిః ఉన్తర్తి అర్ద్రం కరోతి అసన్గమపి సన్గీం కరోతీత్యుదకం అజ్ఞానం తద్విరో దిధీదిరితి శేషం పూర్వవత్. అత్ర కథామాలమ్ప్య దేవతా మ్తాయతే తత్రాలమ్పనీభూతానాం తుగ్రాదివదార్థానామనిత్యానాం సమ్యోగేన వేదస్యా పారుషేయత్వం 'మాబాధిష్ఠ' ఇతి దేవతాధికరణేనాన్తరతాత్పర్యేణ తేషాం వ్రతికల్పం సమానరామరూపాణాముత్పత్తిమభ్యుపగమ్య ద్రీహ్యోదివదార్థానామివ వ్రవాహోనాదిత్వముక్త్యమ్. చమసాధికరణే త్యేవన్దాతీయకానాం కథారూపకేణ బ్రహ్మవిద్యాయాం ముఖ్యం తాత్పర్యమితి నిశ్చయతే. తత్ర హి అజామేకాం 'రోహితశుక్లకృష్ణామ్' ఇత్యాదిషు మన్తేషు అజాదిశబ్దాఅం శ్రౌతార్థవరిగ్రహే మన్తస్యాధిగతార్థగమకత్యేనాప్రామాణ్యాద్వైయర్థ్యం మా భూదితి తేషాం 'స జాయత' ఇతి యోగేన మూలవ్రకృత్యాదివ్రతిపాదకత్వమాశక్య మణ్ణవం 'యేత్యాదౌ మణ్ణవస్థజనవస్మణ్ణపాయివో ఝటిత్యనువస్థానేన రూడిపూర్వక లక్షణాతో యోగస్య దుర్బలత్వాత్ ఛాన్దోగ్యయ్థానాం రోహితాదిరూపాణామన్యత్రేత్యభిజ్ఞానాత్ వరాధిమతవ్రకృతిగ్రహణే విశేషహేత్వభావాచ్చ తేడోబన్నా త్మికాభూతవ్రకృతిరజేవాజేతి అజారూపకేణాత్ర వ్రతిపాద్యత ఇతి సిద్ధాన్తితమ్, ఏవం రామాయణస్య తన్మూలభూతానాం మన్తాణాం అనాన్తరతాత్పర్యేణ కథావరత్వం మహోతాత్పర్యేణ విద్యావరత్వం చ వక్తుం యుక్తమ్. నను 'సర్వే వేదా యత్పదమామవన్తి' ఇతి, నామాని సర్వాణి యమావిశన్తి 'యో దేవానాం నామధా ఏక ఏవ' ఇత్యాది శ్రుతిభ్యః వరమతాత్పర్య విషయీభూతస్య రామస్య సర్వేదేవతావాచకైః శబ్దైః అభిధానం యుక్తం అనాన్తరతాత్పర్యే తు వ్యవస్థాయా అవశ్యకత్వాన్నాన్వదైవత్యోమన్తౌ రామ కథాం వ్రకాశయితుమీచ్ఛే. అథ హతాత్పరత్వం వర్ణ్యతే తర్హి ఏకస్య

శబ్దస్యానేకార్థతా స్యాత్ సా చానిష్ఠేతి చేత్. ఉచ్యతే యథా ఏకైవ రేఖా
 (= నట్ట్యా) స్థానభేదాత్ ఏకదశశతసహస్రాదివ్యవదేశాన్ లభతే ఏవమేకమేవ
 పదం వాక్యం వా పదాంతర వాక్యాంతర సమభివ్యాహారాదనేకమర్థం ప్రత్యాయ
 యతి న చ తావతానానార్థత్వం శబ్దస్య సమృవతి, అపి తు వృత్తిభేద
 ఏవ ఏకమవ్యమృతపదం 'యథా సర్వే ప్రముచ్యన్తే కామా యేఽన్య
 వృద్ధి శ్రితాః. అథ మర్తోఽన్యతో భవత్యత్ర బ్రహ్మ సమక్షుతే.' ఇత్యత్ర
 కైవల్యవాచి 'అపామ సోమమమృతా అభూమ' ఇత్యత్ర దేవభావవాచి 'వ్రజా
 మనువ్రజాయనే తదుతేమర్త్యామృతం' ఇత్యత్ర సన్తానవాచి దృష్టమ్. యథా
 వా 'యజ్ఞేన యజ్ఞమయజన్త దేవా' ఇతి వాక్యం 'అబద్నస్పరుషం పశుమ్'
 ఇత్యవహితాతీత మన్తావయవేన జీవస్య సూక్తదేవతాలోచనయా పరమేశ్వ
 రస్య చోపస్థితేర్షివో బ్రహ్మణి ప్రవిలాపనీయ ఇత్యర్థే పర్యవస్యతి తదేవ 'తం
 యజ్ఞం బర్హిషీ ప్రాక్షన్, ముఖాదిన్ద్రోశ్చాగ్నిశ్చ' ఇత్యేతాభ్యాం వాక్యాభ్యామ
 స్వీయమానం బర్హిఃస్థేన పశుసోమాదినా ఇన్ద్రోగ్నోదయో దేవతా యష్టవ్యా
 ఇతి బ్రవీతి తదేవాగ్నిమన్తనీయానామృచాం పరిధానీయాయాం వినియుజ్య
 మానం 'యజ్ఞేనైవ తద్దేవా యజ్ఞమయజన్తః యదగ్నినాగ్నిమయజన్త' ఇతి
 బ్రాహ్మణే వ్యాఖ్యాతమర్థం బ్రవీతి తత్రాధ్యాత్మికోఽర్థో ముఖ్యః ఉపేయ
 త్వాత్ ఆదిదైవికస్తు తత్సృత్యాసన్నత్వాదముఖ్యః, తృతీయస్తు సన్తతావ
 మృతత్వవత్ ధ్యానయజ్ఞాజ్ఞభూత కర్మయజ్ఞాజ్ఞయోరగ్నోర్వజ్ఞత్వమతిజమన్యం
 భవతి తథా ఇన్ద్రోదిశద్దోఽపి బలవతా రామలిక్ష్ణోపహితః తమిదం ఇన్ద్రం
 సన్తమిన్ద్రం ఇత్యాచక్షతే 'ఇది పరమైశ్వర్యే' ఇతి శ్రుతిస్మృతినిర్దిష్టం ముఖ్య
 వృత్త్యా స్వార్థమభిధత్తే, న ఏవ దేవతాలిక్ష్ణోపహితస్తత్సృత్యాసన్నం శచి
 వతిం బ్రవీతి లక్షణయా న ఏవ పునః 'చన్ద్రో గార్హవత్యమువతిష్ఠేత'
 ఇతి శ్రుత్యా గార్హవత్యోపహితానే వినియుక్తాయామృచి దృష్టో గౌత్యా వృత్త్యా
 గార్హవత్యమభిధత్తే. కిజ్ఞాన్యత్రరూఢోఽపి శబ్దో లింగబలాదన్యమర్థం బ్రవీతి.
 'యథా సర్వాణి హ వా ఇమాని భూతాన్యాకాశాదేవ సముత్పద్వన్తే' ఇతి
 పర్య భూతోపాదావత్వ లింగ్నాద్యూతాకాశవరోఽపి అకాశ శబ్దో జగత్కారణం
 బ్రవీతి తస్మాదవాన్తరతాత్పర్యవిషయే కథాయామపి బలవల్లిక్ష్ణోపహితోఽన్యదై

వత్సోఽపి మన్త్యై రామమేవ బ్రవీతి న చానేకార్థతా దోషః పరిపూతత్వాత్.

నను చమసాధికరణన్యాయేన కర్మస్వవినియుక్తానామణాదిమన్త్యైణాం కైమర్హ్యకాంక్షీణామస్తు విద్యావరత్వం తుగ్రాదిమన్త్యైణాం తు కర్మసు విని యుక్తానాం నిరాకాక్షత్వాన్న తద్యుజ్యతే మానాభవత్ 'సర్వే వేదా, ఋచో ఆక్షరే' ఇతి శ్రుత్యోరపి వేదానామృచాఞ్చ కర్మవరమ్పరయాపి యదాక్షరవ రత్వక్లుప్తేర్నైకస్య తుగ్రాది మన్త్యైస్సార్థద్వయకల్పనే ప్రమాణభావం భజతే నాపి 'యజ్ఞేన యజ్ఞమ్' ఇత్యత్రేవాత్ర వాక్యాన్తరసమభివ్యాహరోఽస్తి, నాపి 'ఇన్ద్రో మాయాభిః' ఇతి వదస్య విద్యావ్రకరణే పునః పునః సాతోఽస్తి యేన తద్వశాదస్యాపి వైయర్థ్యం స్యాత్. తథా సతి ఇషేత్వాది మన్త్యై ణామపితత్కల్పం స్వాత్తేన చాత్వన్తం శ్రుతిపీఠాకర్మకాణ్డోచ్చేదో స్యాతాం తస్మాన్మన్త్యైణాం రామాయణమూలత్వే సమ్భవత్వపి అధ్యాత్మపరత్వం న యుజ్యత ఇతి చేత్.

న, ఏకస్మిన్నేవ విషయే ప్రతిపత్తుభేదేన ప్రతిపత్తిభేదదర్శాత్. తథాపి ఏకం రజ్జుఖణ్డం కశ్చిత్సర్ప ఇతి, కశ్చిద్దణ్డి ఇతి, కశ్చిద్రజ్జురితి ప్రత్యక్షేణ ప్రత్యేతి. ఏకం వా మటం కశ్చిదనత్వేన కశ్చిదనిర్వచనీయత్వేన తర్క బలాత్పరిత్యేతి, తథా 'య ఏషోఽక్షిణి పురుషో దృశ్యత ఏష జత్మేతి హోవాచైతదమృతమభయమేతద్ బ్రహ్మ' ఇతి ప్రజానతివాక్యాదేకమేవాత్మా నందేహాది విశిష్టమేవామృతాదిగుణభాక్త్యేన విరోచనః ప్రతివేదే ఇన్ద్రాస్తు తత ఏవ క్షేనేన దేహాత్రయాతీతం తాదృక్త్యేవేతి దృశ్యతే. యాస్కోఽపి 'బహుప్రజా నిర్వతిమావివేశ' ఇత్యస్య బహుప్రజాః కృచ్ఛమాపద్యత ఇతి పరివ్రాజకాః, వర్షకర్మేతి నైరుక్తా ఇతి ఏకమేవ నిర్వతివదం ద్వేదా వ్యాచప్తే. వర్షకర్మేత్యస్య వ్యాఖ్యాభూమిమాపాద్యత ఇతి తత్రైవ జ్ఞేయమ్. తస్మాదస్తి ప్రతిపత్తిభేదార్థభేదో మన్త్యైణామ్. అత ఏవ యాన్కః స్థాతీపులక న్యాయేన కాంశ్చిన్మన్త్యైనదిదైవతమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యాయ సర్వేషామచేతన దేవతానామధిరధ్యాత్మపరతయా వ్యాఖ్యానం కర్తవ్యమిత్యాశయేనాహ - 'మహా భాగ్యాద్దేవతాయా ఏక అత్మా బహుధా మ్తాయత ఏకస్యాత్మనోఽన్యే దేవాః ప్రత్యక్షాని భవన్త్యపి చ సత్త్వానాం ప్రకృతిధిర్వషయః స్తువన్తీత్యాహః

ప్రకృతిసార్యనామ్నూచ్చేతరేతరజన్మానో భవంతి తరేతరప్రకృతయః కర్మజన్మాన
 అత్యజన్మానః అత్మైవైషాం. రథో భవత్యాత్మాశ్చ అత్మాయుధ మాత్మే
 షవః సర్వం దేవస్య దేవస్య' ఇతి. ఏతదేవాభిప్రేత్య వ్యాసోఽపి అశ్వమే
 ధికాధ్యాత్మే 'పుత్రేణ పృథివీ వ్యాస్తా' ఇత్యారభ్య 'తతో పుత్రం శరీరం
 జమాన భరతర్షభ. శతక్రతురదృశ్యేన వజ్రేణీహి నః శ్రుతమ్' ఇతి. అత్ర
 పుత్ర శతక్రతు వజ్రశబ్దానన్వనానీవేదేమ ప్రాయుక్తు. వనాదిరూపకేణ
 చ బ్రహ్మస్యరూపయత్తత్రైవ క్వచిదధిలోకే దృష్టమవ్యర్థం మన్తాదికారిణేఽ
 ధిదేవవరతయా వ్యాచష్టే యథోక్తమ్ - 'కే యే తే స్త్రియా ధాతా
 విధాతా యే చ తే సీతాః కృష్ణాశ్చ తన్వవన్తే రాత్ర్యహసీ' ఇత్యాదినా.
 విద్వాంసన్తు - 'ద్వాదశారం నహి తజ్జరాయ వర్షర్షి చక్రం పరిఘామృతస్య.
 అపృత్రాగ్నీ మిధినాసా అత్ర నన్త శతాని వింశతిశ్చ తన్తుః' ఇత్యాదీనా
 మృచాం సంవత్సరోఽహోరాత్ర మాత్రవరత్వేనానునాద సరూపత్వం మా
 భూదితి ఇత్యం వ్యాచక్షతే.

షడిన్ద్రియాణి షడృతనః ఋతావృతా ద్వా ద్వామాసావిప స్రతిన్ద్రియం
 రాగద్వేషా స్రతిమాసం ద్వా షక్షావిప స్రతిరాగం స్రతిద్వేషజ్ఞా షక్షద్వయం
 యథా ధర్మే రాగః శుక్లః అర్థే కృష్ణః, ఏవం ధర్మే ద్వేషః, కృష్ణః,
 అర్థే శుక్ల ఇతి. స్రతిషక్షం పజ్జాదశ తిథయః తాశ్చ సూర్యచన్ద్రయోః
 సన్నికర్షవిస్రకర్షతారతమ్యాదృవన్తి తత్ర సూర్య అత్మా చన్ద్రః షోడశ కలా
 మనోరూపీ అహమర్షః కలాశ్చ ప్రాణః 1 శ్రద్ధా 2 ఖం 3 వాయుః 4
 జ్యోతిః 5 అపో 6 భూః 7 ఇన్ద్రియమ్ 8 మనః 9 అన్నమ్ 10
 వీర్యమ్ 11 తపః 12 మన్తాః -13 కర్మ 14 లోకాః 15 నామ 16
 చ. తత్ర నామమాత్రావశిష్టం మనఃసుప్తీ స్రలయే చ యదాత్మని సర్వాభిః
 కలాభిః సహ నీలయతే సా కేవలతమోమయీ అవిద్యా రాత్రిర్లర్భాః. తత్ర
 వివేకేన యథా యథా కలానామాత్మనః పృథగ్భావః తథా దోధచన్ద్రో
 వర్ణతే, యా తు నత్సపురుషోన్యతాఖ్యాతిః వైవ సూర్యచన్ద్రయోరత్యన్తవిక్లే
 షరూపా విద్యా బోర్లమాసీతి. ఋతస్య కర్మణః ఫలభూతం సంసారాత్మకం
 చక్రం తస్మాద్విద్యద్వద్వద్వో ఋచాం పాక్షాదక్షరవరత్వ మవిద్యద్వద్వో తు

వరమృరయేతి సిద్ధమ్. తదయం నల్లవాః “వికైకమ్మిన్యథా దర్శే ప్రాసాదో ముహూరాంతరైః సహితో దృశ్యతే దేవేష్యేనం లోకః సురాంతరైః 1.’ తస్మా త్పుర్వేపతాః సర్వాః ప్రత్యేకం విశ్వయోనయః, అన్యోన్యయోనయశ్చైవ యథా యాస్కముసీరితమ్. అతస్తాసాం స్తుతిః సర్వా రామస్తుతిరసం శయమ్. 2. బలవద్రామలిజ్గయాం యత్కిజ్చిద్దేవతామృతమ్, రామాయణానుసారేణ వ్యాకుర్వన్నైవ దుష్యతి. 3. వినియోగానుగోగాణ్యా వేదం వ్యాచష్ట భాష్యకృత్, తత్త్వానుగోముఖ్యవృత్త్వా వ్యాకుర్వే యాస్కనత్త్వ వామ్.4.

నను రామాయణీయా కథా కస్యాజ్చిదపి శాఖాయాం పుత్రపథాదివన్న దృశ్యతేఽతోఽస్యాః శ్రుతిములత్వమేవ నాస్తీతి చేత్, నైష స్థాణోరవరాధో యదేనమన్దో న వశ్యతి ఇతి వ్యాయేన త్వయి వేదార్థానభిజ్ఞే సతి న రామాయణమవరాద్భ్యతి. నను వేదభాష్యేఽపి న రామాయణకథాసూచకత్వం కన్యచిదపి మన్తస్య వశ్యామ ఇతి చేత్. నైషదోషః, వినియోగానుసారిణః కర్మస్వప్యత్పాదనార్థస్య భాష్యకారీయ వ్యాఖ్యానస్య నిగమనిరుక్తానుసారితాత్త్విక వ్యాఖ్యానాదూషకత్వాత్. కిజ్చాత్పల్పమిదముక్తమాయుష్మతా మన్తార్థిర్థవాదైరపి కర్మణి రుచ్యత్పాదనార్థమనువవన్నోవ్యర్థః ప్రజాయా అమృతత్వమాత్మవపోత్తననమిత్యాదిరువన్యస్యతే ‘ప్రజామనుప్రజాయనే తదు తే మర్త్యామృతమ్’ ఇతి, ప్రజావతిరాత్మనో వసాముదఖిదత్ ఇతి చ. ఏవం చ కర్మస్తావకాఽర్థవాచాసుసారి భాష్యకారీయం వ్యాఖ్యానముఖ్యమ్. అత ఏవోక్తం భారతే ‘ఇతిపోస పురాణాభ్యాం వేదం సమువబృంహయేత్. ఓభే త్యల్పశ్రుతాద్వేదో మామయం ప్రవారేత్’ ఇతి తత్ర ఉవబృంహణం నామ ఏకత్ర మన్తే త్వచే సూక్తే వా దృష్టస్వార్థస్య సంక్షిప్తస్య నానాస్థావేషు వివ్రక్షేల్లానాం తదనుగుణానామర్థానామువనంపోరేణ పుష్టికరణమ్. తచ్చ యేన కర్మమాత్రం న శ్రుతం తేన కర్తుమశక్యమ్, అతస్తస్మాదల్పశ్రుతాద్వే దస్య భయం యుక్తమ్. భగవావపి ‘యామిమాం పుష్పితాం వాచమ్’ ఇత్యాదినాఽర్థవాదానాం మోహకత్వం బ్రువన్ తదనుసారిణో వ్యాఖ్యాన స్యానాదరణీయత్వం దర్శయతి మన్తవర్ణా అపి సీహోరేణ ప్రావృతా జల్వ్యా

చ ఇతి అలో బలో బలీ తుచ్చార్థప్రతిపాదికావాక్ తయా ప్రాప్యతా ఇతి అజ్ఞానేనార్థవాదేశ్చ వజ్ఞేతా ఇత్యర్థః.

నన్వేపం తిష్ఠతు భాష్యకారీయా మర్యాదా ద్రవ్యదేవతాది ప్రకాశన ద్వారా విద్యర్థం స్మారయతో మన్త్రజాతస్య కథం కథామూచకత్వమువనద్యత ఇతి చేత్ సుతరామితి బ్రూమః. తథా హి సర్వోఽపి మన్త్ర అధ్యాత్మికీ మాధిదైవికీం వా కథామువజీవ్యైవ కర్మాజ్ఞం స్తువన్ విద్యర్థం స్మారయతి. యథా 'యత్కృష్ణో రూపం కృత్వా ప్రావిశస్త్వం వనస్పతీన్, తతస్త్వామేక వింశతిధా సమృరామి సుసమ్భుత' ఇతి మన్త్రః కృష్ణాఖ్యబ్రహ్మరూపస్త్వం రూపప్రవచ్యం నిర్మాయ స్థావరజ్జలమాత్మకం తం ప్రవిశ్య తత్ర తద్వ స్తుతాదాత్మ్యావత్త్వా సమిద్రూపోసి తతో 'తత్కృష్ణ్య తదేవామప్రావిశత్, తదను ప్రవిశ్య సచ్చత్యచ్ఛాభవత్' ఇతి బ్రాహ్మణోక్తకథాప్రదర్శనపూర్వకం సమిధాం కృష్ణభావమాపాదయత్ తాసాం సమృరణం స్మారయతి. యథా వా 'యస్య రూపం విభదిమామవిస్తద్గుహం ప్రవిష్టాగ్గోసరిటస్య మధ్యే, తస్యేదం విహతమాభరన్త' ఇతి మన్తో యస్య వరాహస్య రూపం ధారయన్ వరమేశ్వరః భూమిం సముద్రమధ్యే నిగూఢస్థానే ప్రవిష్టామలభత్, తేనేదము త్థాతం మృత్యుం అభరన్తో వయమితి వరాహోవతార కథాప్రదర్శనపూర్వకం వరాహవిహితం స్తువన్ తత్సమృరణం స్మారయతి. ఏతేనైవ ప్రకారేణ 'ఇషే త్వోర్దేత్వా' ఇత్యాదయోపి మన్త్రా వ్యాఖ్యేయాః. తత్ర హి 'ఇషే త్వోర్దేత్వా' ఇతి 'శాఖామాచ్చినత్తి' ఇతి వినియోగాత్ హే శాఖే భో న్యస్సృష్టశాఖాన్తః ప్రవే శేన తత్తాదాత్మ్యావన్నవరమేశ్వర త్వామ్ ఇషే అన్నాయ 'అన్నం విరాట్' ఇతి శ్రుతేర్విరాడృవాయ ఊర్ధ్వే రసాయ 'రసో వై సః' ఇతి శ్రుతేః వరమా నన్తప్రావ్యైవ చేదనేనావాప్నవానీతి. ఏతేన 'ఓషధే త్రాయస్వేపం న్యదితే మైనం హింసీ, శృణోత గ్రావాణః, లోమభ్యః స్వాహా, చక్రమణాయ స్వాహా' ఇత్యదయోఽచేతనార్థే సమృన్తాభ్యేతనప్రవేశతత్తాదాత్మ్యావత్తి వర తయా వ్యాఖ్యేయాః. ఏవం హి వ్యాఖ్యానే క్రియామాణే 'పురుష ఏవేదం సర్వమ్, సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ, సర్వే వేదా యత్పదమామనన్తి, ఇమావి ' సర్వాణి యమావికన్తి, ఋచో ఆక్షరే వరమే వ్యోమన్ ఇత్యాదయః శ్రుతయః

సర్వస్యాత్మమాత్రత్వం సర్వేషాం శబ్దానాం తత్పరినిపాదనవరత్వం చ దర్శ
యన్త్యః సమజ్ఞసా భవన్తి. తత్ర యః సమృరణాదికం కర్మైవ ప్రశంసతి స
కర్మరోఽల్పశ్రుతః, యో వరాహం స ఉపాసకో మధ్యమః, యః కృష్ణం
స తత్త్వజ్ఞ ఉత్తమః, కర్మోపాస్తి జ్ఞానకాణ్డానాముత్తరోత్తరస్య ప్రశస్తత్వాత్,
స హి యేన సమృరణస్య మహత్వం సోర్థః సమృరణాదమహానితి సమృవతీతి
సప్నాదయగ్రాహ్యామేతత్ తత్రైవం సతి భాష్యకారీయం వ్యాఖ్యానం హే శాఖే
త్వాం లౌకికయోరన్నరసయోః ప్రావ్యర్థం చినదీతి క్రియమాణచ్ఛేదనప్రశం
సార్థమ్ ఈదృశమిదం. శాఖాచ్ఛేదనం యేనాన్నరసా లభ్యేతే ఇతి సోయమర్థః
కర్మజ్ఞానాంయచికోపిపూర్వోక్తస్వార్థస్య ప్రత్యక్షశ్రుతిశిఖరమూలస్య సప్నాద
యగ్రాహ్యస్య వ బాధకః. కీజ్ఞు, వినియోగమాత్రాత్సార్థముత్స్పృజ్య కేవల
కర్మవరత్వం మన్తస్య స వక్తుం శక్యతే. తథాహి 'ఇదం విష్ణుర్వి చక్రమే
త్రేధా నిదధే వదం. సమూఢమస్యపాం సురే' ఇత్యయం మన్తో వాక్ష్మీ
యమలోప ప్రాయశ్చిత్తార్థం జపే సర్వప్రాయశ్చిత్తార్థమాజ్యహోమే వైష్ణవో
పాంశుయాగస్య పురోసువాక్యత్వేన చ వినియుజ్యతే, స చాత్ర తదనుకూలం
కిజ్ఞోల్లిజ్ఞం దృశ్యతే యేన వినియోగభేదేన వ్యాఖ్యాన భేదోత్ర కల్పయితుం
శక్యతే, కిస్తు కేవలం విష్ణోర్మాహాత్మ్యముచ్యతే, ఇదం త్రైలోక్యం వదత్రయేణ
విష్ణురతిక్రాంతవాన్న తచ్చిత్రం యతస్తదస్య పాంసుమతి వదే పాంసురూపేణ
సమ్యగారూఢమితి. స చైతేషాం వ్యాఖ్యానం'ఇషేత్వా' ఇతివద్వినియోగమా
త్రవిదాయుష్కర వరాహ వామన ప్రాదుర్భావాన్ ఐతిహాసికానజానతా కర్తుం
శక్యమ్. ద్వితీయే 'అజ్యైః స్తువతే, వృష్ణైః స్తువతే ప్రశంసంశంసతి, నిష్కైవల్యం
శంసతి' ఇత్యాదౌ స్తుతశస్త్రయోస్తుసంస్కారో 'యాజ్ఞావద్దేవతాదిధానత్వాత్'
ఇతి మూత్రేణ, యథా యాజ్ఞా దేవతాదిధానరూపయా దృష్ట్యేన ద్వారా
'ఇష్టదేవతాస్మారకత్వేన ప్రధానయాగసంస్కారార్థా, ఏవం స్తోత్రశస్త్రే అపి
మన్తానిజామవ్యత్ర క్షప్తాయా దృష్టార్థతాయా లజ్ఞనీయత్వాదితిప్రావయ్యాపి
వా శ్రుతిసంయోగాస్త్ర కరణే 'స్తూతి శంసతి క్రియోత్సర్తిం విదధ్యాత్వామ్'
ఇతి మూత్రేణ స్తుతేః శ్రుతిప్రకరణాభ్యాం ప్రతీయమానం సాధ్యత్వముల్ల
జ్ఞ్యుశ్రుతస్య సంస్కారసాధనస్య కల్పనాయోగాత్ యాజ్ఞాయాస్తు ప్రకరణా

దినా యాగాజ్జత్యసిద్ధేర్పస్తార్థత్వాచిత్వాత్తస్యాశ్చ ఖోమయాగాత్పరదావకర్మణీ
 స్తాతిశంసతి ఇతి సుతశస్త్రాదికరణేస్తోత్రశస్త్రయోః సుత్యేకవ్రయోజనత్వస్య
 సాధితత్వా త్తత్సామాన్యాదితరస్యాపి వేదభాగస్య దేవతాస్తుతి ప్రాధాన్యేవైవ
 వ్రయోగసమవేతార్థస్మారకత్వమపి యుక్తం ఏకరూప్యలాభాత్ తస్మాజ్జదానాం
 కర్మసు యథా కథం చిద్రుచ్యత్పాదనార్థో భాష్యకారమతే వేదే రామకథా
 యాఅదర్శనేపి నిగమనిరుక్తోపబృంహణాది సిద్ధాయాస్తస్యా అపలాపాయోగాత్
 అప్యత్పన్నాగ్రాహ్యత్వేపి ప్యత్పన్నగ్రాహ్యత్వాత్సిద్ధం రామాయణస్య శ్రుతి
 మూలత్వమతస్తస్మాలమన్త్రేష్యపి రామాయణేషవ కథారణః ప్రత్యక్షవృత్త్యా
 లభ్యతే, అధ్యాత్మాంశః వరోక్షవృత్త్యేతి భాష్యకారీయప్యాఖ్యానేన సహ ఏకై
 కస్య మన్తస్య త్రేధా వ్యాఖ్యానం క్రియతే తత్ర 'కంనశ్చిత్రమిషణ్యసి'
 ఇత్యాదయః షట్ 'ఇషుర్నధన్వన్' ఇత్యాదయః సప్తచత్వారింశత్, 'తాం
 సుతే కీర్తిమ్' ఇత్యాదయ ఏకవింశతిః 'పూర్వావరం చరతః' ఇత్యాదయోఽ
 ప్తావింశతిరిత్యేవమాదయః పరః సహస్రం వ్రమృట్టకా రామకథాం వ్రకాశయ
 స్త్వర్వణీ పురూరవస్సంవాదాదితివత్ యథా 'హయే జాయే మనసా' ఇత్య
 ప్తాదశర్చే నూక్తే ఉర్వణీ పురూరవసోః సంవాదరూపా కథా యథా వా
 'ఓచిత్సఖాయామ్' ఇతి చతుర్దశర్చే నూక్తే యమయమ్యో సంవాదరూపా
 తద్వత్ తత్ర 'కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చికత్వాన్' ఇతి ద్వాదశర్చంనూక్తం
 విఖనసః పుత్రస్య వప్రస్యార్థం తథా చానుక్రూతం కం నో వప్రమో వైఖానస
 ఇతి విఖనాః బ్రహ్మో 'విఖనసార్థితో విశ్వగుప్తయే' ఇతి భాగవతేతత్ర విఖనః
 శబ్దవ్రయోగదర్శనాత్ పప్రీచదేన చ వప్రీభిరనుగిత్తం గుహోస్వీతి వర్మీక
 వయా (?) నమ్పరణ మన్తగ్రంథిజ్ఞాత్ వర్మీకకారిణో జన్తువిశేషా ఉచ్యన్తే
 తాభిర్వర్మీకగర్భస్థతామాపాదితో మునిర్వాల్మీకిః స ఏవాచ వప్ర ఇత్యుచ్యతే,
 యథా వర్మీకశబ్దాదవత్యవ్రత్యయః ఏవం వప్రీ శబ్దాదపి గోత్రవ్రత్యయస్తస్య
 లుక్ శబ్దసాధుత్వార్థం జ్ఞేయః. వాల్మీకిశ్చ బ్రహ్మపుత్రో రామాయణస్య
 కర్తేతి స్కాన్తే పార్వతీంవ్రతీశ్వరవాక్యం స్మర్యతే 'వాల్మీకిరభవద్ బ్రహ్మో
 వాణీ వాక్ తస్య రూపిణీ, చకార రామ చరితం పాననం చరితవ్రతః.'
 ఇతి 'తే కం న' ఇతి నూక్తస్య రామాయణస్య చ ఏకార్షేయత్వం సిద్ధమ్.

దేవతా తు తయోరిష్ట్యరామశబ్దాభ్యాం నిర్దిష్టః పరమేశ్వర ఏక ఏవ. యథా
 చ రామాయణీయే ప్రథమేఽధ్యాయే ప్రశ్నపూర్వకా సంక్షిప్తా రామకథాస్తి
 తథాస్మిన్నపి వజ్రుర్చే ఇతి అనయోర్యూలిమూలభావః సిద్ధో వ్యాఖ్యాయ
 ప్రదర్శ్యతే. తత్రేయమాద్యా ఋక్ 'కం న' ఇతి. అత్ర వఘ్రుః స్వస్య
 గురుం కల్పయిత్వా తం పుచ్చన్ తస్యోత్తరముఖేనేశ్వరం స్తితి -
 కం నశ్చిత్రమిషణ్యసి చికిత్వాన్ పృథుగ్మానం వాశ్రం వాపుధధ్యై |
 కత్ తస్య దాతు శవసో వ్యుష్టే తక్షద్యజ్రం వృత్రతురమపిన్వత్ || 1

10-99-2

భో గురో! త్వం చికిత్వాన్ స్తుత్యం పురుషం జానన్ కం చిత్రా
 దిగుణవంతం వాపుధధ్యై వర్ణయితుం పరాక్రమాదిభిః స్తోతుం అస్మాన్
 ఇషణ్యసి ప్రేరయసి చిత్రం రమణీయం పృథుగ్మానం పృథూన్ నిరవధిక
 నృపాత్మ్య యుక్తాన్ శౌర్యవీర్యాదీన్ గతాన్ ప్రాప్తాన్ బ్రహ్మాదీన్ మిమోతే
 పరిచ్ఛినత్తితి తం పృథుగ్మానం నిరతిశయైశ్వర్య వాశ్రం వర్ణనీయం తథా తస్య
 పురుషస్య సంబధినః శవసః బలస్య వ్యుష్టే ప్రకాశే మయా కృతే సతి
 తస్య కత్ కిం దాతు దానం స్తుతః సన్ సః సః కిం ఫలం దాస్యతీత్యర్థః.
 ఏవం కః స్తుత్యో కిం చ స్తుతి ఫలమితి వృష్టే ప్రథమం ప్రరోచనార్థం
 ఫలం దర్శయతి తక్షదితి. అశ్వమేధపర్వణి 'తతో వృతం శరీరం జమాన
 భరతర్షభవా, శతక్రతు రదృశ్యేన వజ్రేణీతి నః శ్రుతమ్' ఇతి కృష్ణ వాక్యే
 ఇంద్ర వృత్ర వజ్ర శబ్దైరాత్మ మోహక వివేకా ఉచ్యంతే. ఏతైరేవ సంకేతైః
 కృతోన్న వేదో వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవమర్థః. తతశ్చ వజ్రం స్తోతుర్వివేకం
 తక్షత్ తనుకుర్వన్ అమభావశ్చాందసః. తేన సూక్ష్మార్థభేదిన వృత్రతురం
 స్వాజ్ఞాన వాస్తారం తం అపిన్వత్ అతర్పయత్. స్తుత్యా తుష్టః సన్ తం
 వివేకం దదాని యేనాజ్ఞాననాశాదనర్థనిపుత్త్వానందావాప్తామవత ఇతి వక్షే
 బ్రహ్మ వ్యాహరన్పృష్టావ భవతీతి విషయప్రయోజనే దర్శితే.
 స హి ద్యుతా వేతి సామ పృథుం యోనిమసురత్వా ససాద |
 స నవీలేభిఃప్రసహాన్ అస్య భ్రాతుర్న ఋతే సప్తధస్యమాయా || 2

10-99-2

అథ స్తుతిస్వరూపం చ దర్శయతి వహీతి. స మనశ్యామః పురుషః
 రామ ఇతి కథాసంబంధవశాదవసీయతే. హి ప్రసిద్ధః ప్రత్యగాత్మత్వాత్.
 ద్యుతా స్వస్య దీప్త్యా శక్త్యా విద్యుతా తయైవ విద్యుద్వత్పుథగ్విగ్రహయా
 సహ సామ అవగతద్రోహం యథాస్యాత్తథావేతి గచ్ఛతి దేశాతరమిత్యర్థాత్
 'ఋభ్యా సహ గయం అగాత్' ఇత్యువసంహారాత్ ఋభ్యా దేవ్యా సీతయా
 గయం గృహం తత్ర చ అస్య వృధుం వృధ్విం యోనిం జాయాం సీతాం
 ? వాయేదస్తం మద్యవత్సేదుయోనిరితి (?) మహీం దేవీం విష్ణువత్సీమ
 జార్యామితి చ లింగాత్ అనురత్వా అనురధర్మేణ చార్యధర్మేణేత్యర్థః.
 అససాద అర్థాదనురః రావణాఖ్యః! చోరయిత్వా నీతవానిత్యర్థః. హనుమదా
 దిభిః సః రామః సనీడేధిస్సమాననీడైః స్వలోకవాసీభిః పార్షదైః అన్నం
 'ముషాయన్' ఇత్యువసంహారాత్ అన్నం వృధివీం సీతామిత్యర్థః. సహ అస్య
 జాయాహర్తుర్మాయాః నాగపాశబంధాదిరూపాః ప్రసహాసః ప్రకర్షేణ సహసే
 తస్య సర్వాః మాయాస్తేన సహ యుద్ధప్రసంగే నాశితవానిత్యర్థః. తత్ర
 హేతుః యతో మాయాః ఋతే సత్యే శ్రీరామభద్రే న సంతీతి శేషః.
 మాయావశంహి మాయాః. వరకీయా బాధన్తే న నిర్మాయమిత్యర్థః. కథం
 భూతస్యాస్య నవ్తథస్యనవ్తమస్య భ్రాతుర్పాగహర్తుః సోదర్యో హి భ్రాతరో
 పిత్రా వ్యవధానాదన్యోన్యస్మాత్ప్రతీయౌ తత్పుత్రౌ వంచమౌ సవ్తమౌ తథా
 చ విష్ణోః కశ్యప మరీచి బ్రహ్మ పులస్త్య విశ్రవః క్రమేణ రావణః సవ్తమః
 తస్మాచ్ఛ స ఇతి ఇత్త్వమధిలోకం మన్తస్యార్థః. అయమేవాధిదైవికోర్థః.
 స వాజం యాతావదుష్పదాయన్ శ్చుర్నాతవరి షదత్పనిష్యన్
 అనర్యా యచ్ఛతదురస్య వేదోఽఘ్నఞ్చేదేవాం అభి వర్చసాభూత్ || 3

10-99-3

అథాధ్యాత్మమవ్యుచ్యతే సవాజమితి. స నిరస్త సమస్త మాయః
 శ్రీరామభద్రః అనర్యాశ్యయుక్తవాహన హీనః వాజం సంగ్రామం యాతా

గంతాఽభూత్. కీదృశః. అవదుష్యదాయన్ అవగతం దుస్థితం వదం
 స్థానం కంటక కర్ణమ సలిలాద్యనాక్రాంతం యస్మాత్తేన అవదుష్యదా సేతు
 రూపేణ వధా యన్ గచ్ఛన్ లంకావిచ్యుర్ధాత్ స్వర్ణాత ఇంద్రాదిలోకానాం
 విభాజకో విష్ణుః శతదురస్య శతద్వాయ్య నత్త వై శీర్షణ్యాః ప్రాణాః ద్వాప
 వాంచో నాదిర్లకమీతి వ్రతినదనం దశద్వాల్క్యాచ్ఛతద్వారో రావణః నాభ్యాది
 స్థానేష్యపి తత్తన్ముఖద్వారాత్ర రసాగమనస్యేష్టత్వాత్ ముఖసంఖ్యాని వ్రచ్చ
 న్నాని ద్వారాణి సంతి ఙ్జేయం. తస్య పేదో ధనం లంకారాజ్యం సనిష్యన్
 తద్భ్రాత్రే విభీషణాయ విభజిష్యన్ పరిషదత్ స్వేష్టజనేన పరివృతోన్యషీ
 దత్ ఉవవిష్టవాన్. కీదృశః శిశ్నదేవాన్ కాముకాన్రావణాదీన్ ఘ్నన్ నాశ
 యన ఘ్నసా స్వరూపేణ అభ్యభూత్ అభిభావితవాన్ సేతు మార్గేణ
 లంకాం గత్వా దానవార్తారం పాత్వా విజనేనావృతః శత్రుధనాని తద్భ్రాత్రే
 సమర్పితవానిత్యర్థః.

స యహోర్వృతి వసీర్లోష్యర్వా ౨౨ జాగోతి వ్రధన్యాసు సస్రిః |
 అపాదో యత్ర యుజ్యాసోరథా ద్రోణ్యశ్వాస ఈరతే మృతం వా || 4

10-99-4

అవదుష్యదాయస్సత్యేతద్విప్రణోత సయహ్య ఇతి. స రామో యత్ర
 స్థానే మృతం క్షరణ స్వభావం మృతం వాః వాం ద్రోణ్యశ్వాసః ద్రోణయో
 నావ వివాశ్యా ఇవం గణిసాధనాని యేషాం సంతి తే తథాభూతా. ఏక
 ఈరతే గచ్ఛన్తి యత్ర చ యుజ్యాసః సఖాయో వానరాః అపాదః పాదచా
 రాభావాత్ పాదహీనా ఇవ వీనం అర్థాః భవంతి తత్రాపి మహార్లవ స్థానే
 యహ్యో మహతీః అవసీ సస్రిర్విప్రీల్లాన్ భూప్రదేశాస్ససార 'అద్రిగమహన'
 ఇతి కిన్సర్పిత్యయో లిక్ష్యద్వావశ్య. జలేపి సేతుం కృత్వా స్థలత్వం సంపాద్య
 చచారేత్యర్థః. యాసు వ్రధన్యాసు సంగ్రామయోగ్యాసు గోషు భూమిషు
 అర్వాగచ్ఛన్ అజహోతి ఇత్యర్థం దానహోమాదికం కరోతి తా. అవసీ.
 సస్రిరిత్యన్వయః. దశయోజనవిస్తీర్ణం శతయోజనమాయన్త. సేతుం కృత్వా
 సపరివారస్తేన గచ్ఛతీత్యర్థః.

స రుద్రేభిరకస్తవారఋభ్యా హిత్వీ గయమారే అవద్య అగాత్ |
వమ్రుస్య మన్యే మిథునా వివత్రీ అన్నమభీత్యారో దయస్మషాయన్ || 5

10-99-5

స రుద్రేభిరితి సః రామః రుద్రేభిః హనుమదాదిభిః, సహాయైః ఋభ్యా ఋతేన భాసనయా దేవ్యా సీతయా సహ గయం స్వస్థానం అగాత్ అగతవాన్ కీదృశ ఆరే అవద్య దూరనిరస్తదోషః సీతాం రావణవృతాం సర్వదేవ నన్నిదౌ సంశోధ్యేర్హః. కిం కృత్వా గయం అగాత్ అశస్తవారోహిత్వీ వ్రతికూలకాలే గృహం త్యక్త్వా పునర్దేవ్యా సహగాదిత్యర్హః. ఏతత్సర్వం సభ విష్యం రామాయణం వమ్రుస్య వాత్మికేః సంబంధినౌ శిష్యా మిథునౌ ద్వా కుశలవా వివవ్రీ తస్మాదభీత్యలోకే విశేషేణ విపృతవస్తా ఇత్యహం మన్యేణా నామీతి మంత్రద్రష్టురుక్తిః తత్ర భవిష్యమాణ - అన్నమితి. ముషాయన్ స్తేనో రావణః అన్నం పృథివీం తద్రూపాం సీతాం అన్నశబ్దః పృథివ్యాం 'తా అన్నమస్పృశంత' ఇతి ఛాందోగ్యే. దృష్టః అభీత్య అభ్యేత్య అరోదయత రావణ స్పర్శనిమిత్తాపవాదపరిహారార్థం రామేణ త్యాక్తా సీతా రోదనం కృతవతీత్యర్హః.

స అత్ర ఋభ్యా సహ గయమాగాదిత్యుపసంహారో విద్యుతా సహవేతీత్యు పక్రమస్య అన్నం ముషాయన్నిత్యుపసంహారో యోనిమాససాదేత్యుపక్రమస్య దూరే అవద్య ఇత్యుపసంహారో_సురస్పర్శనిమిత్తకార్థికానాం కాయాశ్వసు కూల ఇత్యుపక్రమోపసంహారయో రేక్త్యేకరూప్యాదిదం మంత్రచతుష్టయా త్యమేకం వాక్యం పరమపురుష ప్రతిపాదకం తద్విషయశ్చ వ్రశ్నః వ్రథమ మస్త్ర ఇతి మస్త్రపంచకమిదం రామాయణ సంక్షేపపరమితి వాక్యార్థమర్యా దావిదో విదాకుర్వంతు. ఏవం మస్త్రపంచకస్య వ్రత్యక్షప్రత్యా కథాపరత్వేపి పరోక్షప్రత్యా విద్యాపరత్వమపి రామ రక్షాస్త రామవాదిపదానామివాస్తీ తత్పరిదర్శ్యతే స్థావీవులాకన్యాయేన కృతోస్ను వేద వివమేవాధిదైవమధ్యాత్మం చ వ్యాఖ్యేయ ఇత్యేవ మర్థం తత్ర వ్రథమ మస్త్రే యో ముముక్షుణాం

స్తవ్యః పుమానుక్తస్తస్యాధ్యారోపోయ చాద్యాభ్యాం తత్త్వందర్శయతి - స హీత్యాదినా. స హి స ఏవ స్తుత్యః పుమాన్ ద్యుతా ప్రకాశమానయా విద్యయా, విద్యుతా వివరీత ప్రకాశయా అవిద్యయా చ సహసామస్వస్వప్తం కృత్స్నం జగత్ వేతి గచ్ఛతి అన్తర్యామిరూపేణ జీవరూపేణ చ స్వస్వప్త సమష్టి వ్యష్టిరూపం క్షేత్రం ప్రవిశతిత్వర్తః. సామశబ్ద ఋక్సామాఞ్ఘద్విష (?) వాచీ 'సైవ నామ ఋగాసీదమో నామ సామ' ఇత్యవయవార్థముక్త్వా 'యద్వైతత్సావామశ్చ సమభవతాం తత్సామ్నః సామత్వం' ఇతి నిర్వచన శ్రవణాత్. ఋక్సామశబ్దశ్చాధిదైవిక మాధ్యాత్మికం చ ప్రపంచం వక్తి 'ఇయ మేవర్షగ్నిః సామవాగే వర్ష్యాణః సామ' ఇత్యాదిశ్రుతేః. ఏవం ' అనేన జీవేనాత్మనానుప్రవిశ్య ? నామరూపే వ్యాకరవాణి' ఇతి శ్రుతేః. జీవేన సహితస్య నామరూపవ్యాకర్తుః పరమేశ్వరస్య ప్రవేశోపి తేకోబన్నాత్మకే ప్రపంచే గమ్యతే తథా - వృధుం కారణాపేక్షయా స్థూలం యోనిం ప్రవేశస్థానం శరీరం 'యోనిష్ఠ ఇంద్ర నిషదే అకారి' ఇతి మంత్రవర్ణాదత్ర యోనిః స్థానం అనురత్వా అనుషు ప్రాణేషు రమమాణత్వేన విరోచనమతేన 'అత్మైవాహమహమస్మి' ఇత్యాదినాం శ్రుతేన ఆససాద ప్రాప్తవానవిద్యావాన్ దేహం ప్రవిశ్య తద్రూపోభవత్. తథా చ 'బ్రహ్మణం తదనుప్రవిశ్య సచ్చ త్యచ్ఛాభవత్' ఇతి మూర్తామూర్తప్రపంచాత్మకోభవదిత్వర్తః. తతశ్చ తమేవ ప్రేయాంసం మన్యతే నాత్మానమితి జీవస్య బద్ధత్వముక్తం ఈశ్వరస్య దేహినః ప్రవిష్టత్వేపి తదసంగిత్వమాహ - సనసీలేధిరితి. శుద్ధసత్త్వసాధిరీశ్వరః. తస్య సనోదాః సమానగృహాః నిరతిశయ ధర్మ జ్ఞానదైరాగ్యాదయః సాత్త్వికాస్తైః సహాయైః స ఈశ్వరోస్యావిద్యావతో జీవస్య మాయాః దేహాద్యాత్మభా వాన్ ప్రసహానః సోధవాన్ తైర్నాభిచూతోభూన్నాపి తాన్ప్రత్యాఞ్ఘత్ అనంగోదాసీనసాక్షిరూపత్వాత్. తత్ర హతుః ఋతేనేతి - యతః ఋతే అబాధితానందస్వరూపే న మాయాః సంతీతి శేషః. కథంభూతస్య సప్త ధస్య సప్తమస్య. భ్రాతుః తత్ర ప్రథమం సచ్చబ్దితం శుద్ధం ద్వితీయం ఈక్షిత్వమాయాశబలం తృతీయచతుర్థ వంచమాని తేకోబన్నాని షష్ఠ స్త్రీస్యత్కృతానాం తేకోబన్నానాం సంఘాతః సాక్షీ వా. సప్తమః జీవః

భ్రాతృత్వం చిద్రూపత్వేన బింబప్రతిబింబవత్సాదృశ్యాత్. ఏషుద్వారోపి
 తస్య ప్రపంచస్యావవాదార్థం ద్వాభ్యాం సాధనకలావ మాఽ న వాజమితి
 అత్ర విద్యాయాః సైనికాః శామాద్యాః యాః అవిద్యాయాః కామః
 వరస్పరం సహజ శ్రమః తత్ర పూర్వేషాం దౌర్బల్యే యోగనగ్రానుచ్య
 ప్రసక్తితేన వాస్తే సామ్యే తస్మిన్త్యాహ - న ఇతి. న అవిద్యావాన్ అనదు
 ష్పదా మూర్ఖణ యో - (?) యాతా యాస్యతి. నిషిద్ధకామ్యకర్మణీ
 హి నరకనశ్వర సుఖదత్వాద్దుష్ట్యేతే తద్వర్జితేన ఈశ్వరాగాధనమార్గేణ
 సంవరన్ యోగయుద్ధయోగ్యో భవతీత్యర్థః. ఏతేన కర్మణాం ప్రత్యక్యభి
 ణ్యార్థత్వం దర్శితం న ఏవ స్వస్థేన శతదురస్య విషయానన్త్యాత్ అనేక
 భోగద్వారస్య వేదాభ్యోం ధనం శక్తిది విషయజాతం ననిష్యన్ శ్రోత్రాదిభ్య
 స్తద్గ్రాహకేభ్యో విభాజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణాతా స్వః శబ్దితానాం
 శబ్దాదిప్రాప్తిజానాం సాతా విభాజయిష్యన్ తేనైవ హేతునా స్వర్ణాతా
 స్వః శబ్దితానాం శబ్దాదిప్రాప్తిజానాం సాతా విభాజయితా నన్ పరిషదత్
 నర్వం పరిత్యజ్య నిషీదన్నాస్తే. యతః శబ్దః శ్రోత్రస్నేహ విషయోఽతస్తజ్జం
 సుఖమపి తస్నేహ న మమేత్యుదాస్తే ఇత్యర్థః. అత ఏతవ అనర్వా సర్వప్ర
 వృత్తిశూన్యః న అర్వతి గచ్ఛతి ప్రవర్తత ఇతి యోగాత్. అత ఏవ శిశ్నేన
 దివ్యన్తి లాన్ కామాదీన్ ఘ్నన్ హింసన్నేవ వయసా స్వరూపేణ ప్రకా
 శమానేన అభ్యభూత్. నిశ్శేష కామవిలయ ఏవ స్వరూపప్రకాశో మోక్ష
 ఇత్యుచ్యతే. న యప్య ఇతి. సః అర్వేవార్వా శీఘ్రగతిః తీవ్రసంవేగో
 యోగీ ప్రధన్యాసు యోగయుద్ధయోగ్యాసు గోషు యోగభూమిషు అన్నమయ
 ప్రాణమయ మనోమయ విజ్ఞానమయానందమయాఖ్యాసు సస్ర సరబూ (?)
 తం తం కోశముపసంక్రామన్ యశ్చ మహతీః అవసీః స్థూలాః భూషీః ఆ
 ఇత్యభివిధౌ సర్వాః జహోతి అర్థాత్ సూక్ష్మాసు ప్రవిలాపయతీత్యర్థః. న
 పునరుత్తరాముపసంక్రామన్పూరవామవశేషయతీతి భావః. యత్ర పుత్రం
 ద్రుతం వారివసముద్ర వలిల వదేకరనమ్వస్తు తత్ర పూజ్యానః యోగినః
 అపాదో అరథా ఇత్యాద్యాత్మికాదిదైవికాలమ్బనశూన్యత్వం లక్ష్యతే తాదృశా
 అపి ద్రోణ్యశ్వానః నౌశబ్దస్య వాణ్మామసు సారాత్ ద్రోణీశబ్దితాః వాగ్రా

పానారేవాశ్యవత్ గతిసాధనం యేషాం తే ద్రోణ్యాశ్వాసః తత్త్వమస్యాది
వాక్యనాకాబలేన ఈరతే గచ్ఛంతి అనందమయ ముల్లంఘ్య షష్ఠే పుచ్చుబ్ర
వ్యాణి వాక్యార్థావగతిబలేనైవ ప్రతితిష్ఠన్తీత్యర్థః. కృతన్నం నూర్వోక్తమర్థము
వసంపారత్వర్థరేన సరుద్రేభిరితి. సః స్తుతః పురుషః రుద్రేభిః రోదయద్వి
రేకాదశభిః షడ్భిర్వా ఇంద్రియశతృభిః సంగతోఽశస్తవారః ఘోరసంసార
యాతనా నిమిత్తతయా అమంగలదివసో భవతి. స ఏవ పునః ఋభ్యా
దేవ్యా విద్యయా ఆరే అవద్యోనిరస్తానర్థో గయం స్వస్వరూప ప్రతిష్ఠారూప
మధిష్ఠానం అగాత్ ఇంద్రియయోగో బంధః, విద్యయా తన్నాశో మోక్ష
ఇత్యర్థః. ఏవం వమ్రస్య వమ్రం ప్రతిమిథునా మిథునౌ అత్మానాత్మానౌ
వివస్త్రి వివృతవంతౌ స్వస్వరూపమితి శేషః. ఏవం సమాధౌ జడాత్పుథక్క్ర
తమాత్మానం జానన్నపి ప్యుత్థానే అన్నం స్థూలదేహం అభీత్య అదిముఖం
ప్రావ్యముషాయన్నరూపానందమహారన్ లబ్ధావసరః. నన్ అరోదయత్. స
ఏవ రుద్ర శబ్దిత ఇంద్రియగణ ఇత్యర్థాత్. ఏతేన సాక్షాత్కృతాత్మయాధా
త్యస్యాపి దగ్ధపటవద్దేహోద్యాధ్యాసానువృత్తేర్ఘానువృత్తిప్రదర్శనేన జీవస్ముక్తిః
సాధితా. అన్యథా జ్ఞానసమకాలమేవ దేహపాతః స్యాదిత్యన్యత్ర విస్తరః.
ఏవమాదిదైవికాహేదస్యార్థాదాధ్యాత్మికమర్థం విశుద్ధసత్వైకగమ్యం భాష్యకారైః
సత్త్వశుద్ధ్యర్థం యజ్ఞ తదంగాదిస్తావాకతయాఽర్థో దర్శితః స భాష్యాదే
వావగస్తవ్యః. పితుర్మాతురధ్యా యే సమస్వరస్పృహా శోచంతః సందహన్తో
అవ్రతాన్

ఇంద్రద్విష్టామవ ధనుంతి మాయయా త్వచమసిక్ష్ణీం భూమనో దివస్పరి.

6

9-73-5

అథ ఇషునంధన్వీయే మంత్రపంచకే రామాయణస్యోత్పత్తి నిమిత్తం
ప్రదర్శ్యతే తచ్చ నారదస్య తు తద్వాక్యమిత్యాదినా సర్గత్రయేణ ఉప
బృంహితం తస్య తాత్పర్య కవర్తకావ్యేషిణా రత్నమివ రామకథావ్యేషిణా
వరతత్త్వమదిలభ్యత ఇత్యాఖ్యాయికాముఖేన గమ్యతే. పితుర్మాతురితి పితు

ర్యాతుశ్చాపేక్షయా అధి అధికం అ అత్యర్థం యే మహాంతః జవహితం
 నమస్వరన్ సమ్యగకీర్తయన్ బహుత్వం పూజాయామ్ యేన రామాయణం
 కృతం స మాతాపితృశతాదపాస్తతమో హితోపదేష్టత్వాదిత్యర్థః. కీదృ
 శాస్తే ఋచా ద్వాత్రింశదక్షరయా అనుష్టభా శోచంతః శోకం కుర్వంతః
 శోకేన ద్వాత్రింశదక్షరం వాక్యముచ్చారయంత ఇత్యర్థః. కీదృశాః అన్రతాన్
 హింస్రాం సందహంతః తేనైవ శోకాగ్నినా భస్మీకుర్వంతి తే నంస్వరంతః స్వకృ
 తేనైవ సంస్వరేణ మాయయా మూలావిద్యయా సార్థం అసిక్నీం కృష్ణవర్ణాం
 తమోమయీం త్వచం శరీరం అవధమంతి దూరీకుర్వన్తి శ్రోత్రాణామి
 త్యర్థః. కీదృశీం త్వచం ఇంద్రద్విష్టాం ఇంద్ర అత్మా ద్విష్టో నానాయోని
 నిపాతనేన దుఃఖవాన్ కృతో యయా తాం భూమనః భూలోకాల్, దివః
 ద్యులోకాచ్చ వరి వరిచ్యుతా మిత్యర్థః. ముక్తానాం హి శరీరం లోకత్రయేపి
 నాస్తీతి స్పష్టం 'అశరీర వా వసంతం న ప్రియాప్రియే స్పృశతః' ఇతి
 శ్రుతేః.

వ్రతాన్మానాదధ్యా యే నమస్వరజ్ఞోఽకయన్తాగ్రినో రభసస్య మన్తనః
 అపానక్షానో బధిరా అపోసత ఋతస్య వంధాంనతరన్తి దుష్కృతః. 7

9-73-6

యత్ప్రమాణ మాశ్రిత్య తే నమస్వరన్ యయా చ ఋచా శోక
 మకుర్వన్ యథా చ ఋచః సంస్వరణహేతుత్వం ఏతత్ప్రయం దర్శయతి
 వ్రతాన్మానాదితి. వ్రతం పురాతనం మానం వ్రమాణం వేదం వా 'స
 శక్తత లోకాన్మున్నృజా' ఇతి కాలికం ఐశ్వరమీక్షణం వాధిగమ్య యేధి అధికం
 నమస్వరన్ శ్రుతి దివ్యాం దృష్టిం వా ప్రాప్య రమ్యం కావ్యం కృతవంత
 ఇత్యర్థః. తే శ్లోకయంత్రాసః శ్లోక ఏవ యంత్రవత్ కావ్యకరణే వ్రవర్తకో
 యేషాం తే శ్లోకయంత్రాః. శోకానువాదికాయా ఋచ అలోచనేకృతే తస్యా
 శ్లోకరూపత్వం దృష్ట్వా ఈదృశైరేవ శ్లోకైర్నారదోపదిష్టం పురుషం వర్ణయా
 మేతి వ్రవృత్తా అభూవన్నిత్యర్థః. ఏతేన శోచిలోకికాయాధి (?) శ్లోకశబ్దో
 నిష్పన్న ఇతి దర్శితం. అత్రాపి బహుత్వం పూజాయాం. శోకానువాదిమ

వ్రతదాహికామృచం వఠంతి - రథసస్యేత్యాది. అత్ర 'తత్యాదిపూర్ణః' ఇతి స్మృతేరనుష్ఠానందసి న్యూనముక్షరస్య ఇత్యత్ర సీయ ఇతి వర్ణద్వయకల్పనయా పూరణీయం తేన రథసస్యేత్యాదయో దుష్కృత ఇత్యంతాః ద్వాత్రింశత్ వర్ణా భవంతి అత్రాకార్యం దృష్ట్వా శోకస్తత్కారిణః శావశ్చ దృశ్యతే. యథా - రథసస్య మంతపః చిత్తనదీవేగస్య మానయితారః, కామక్రోధాది వశాః అనక్షాసః కార్యాకార్యవివేకాభావాదంధాః బధిరాః శాస్త్రశ్రవణహీనాః. ఋతస్య సత్యస్య యథా మార్గం అప అహోసత దూరే త్వక్తవంతః. అత ఏవ దుష్కృతః పాపఫలాత్ నరకాన్నతరంతి న లంఘయన్తి. తస్మాదరే అకార్యకారిన్నవ్రతత్వమపి దుష్కృతం న తరిష్యసీతి భావః. ఏతదర్థకశ్చ శ్లోకో రామాయణే దృశ్యతే - 'మా నిషాద వ్రతిష్ఠాం త్వమగమః శాశ్వతీః సమాః, యత్యోగించ మిధునాదేకమవధీః కామమోహితం' ఇతి. అత్ర 'యద్ గాయత్రీ చ సంక్తిశ్చ తే ద్వే అనుష్ఠౌ' ఇతి శ్రుతే శ్చతుర్వింశతిచత్వారింశ దక్షరతయా చతుః షష్ట్యక్షరయో ర్గాయత్రీ సంక్త్యా యథా 'ద్వే అనుష్ఠౌ ద్వాత్రింశదక్షరే భవతః'. ఏవం జగత్యాగమేపి రథసస్యేత్యాది రనుష్ఠబస్తి. యద్వా రథసస్య మంతావోపేత్యానుష్ఠాపాదః అనక్షేత్యాది త్రిష్ఠాపాదః ఋతస్యేత్యాదిర్ణగఠీపాద ఇతి వా పాదకల్పనయా సర్వ వృత్తసంభవోఽత్ర ద్రష్టవ్యః. తథా చ శ్రుతిః - 'ఏతాని వావ సర్వాణి చందాంసి గాయత్రం త్రైష్ఠుభం జాగతమానుష్ఠభమాచన్యాతి' ఇతి.

సహస్రధారే వితలే సవిత్ర ఆ వాచం పునన్తి కవయో మనీషిణః
 రుద్రాస విషామిషిరాసో అద్రుహః స్వశః స్వజ్ఞాః సుదృశో నృచక్షసః. ౮

9-73-7

అత్ర సంస్వరణం మధురస్వరేణ గానం కోకిలవదితి ధ్వనితం తస్యో వబృంహణం 'కూఙంతం రామరామేతి' శ్లోకే శ్లోకదర్శన ప్రవృత్తై స్తైః కిం కృతమత అహ - సహస్రేతి. ఆ సమంతాత్ వితలే వ్యాప్తే మహోవిష్ణో సహస్రధారే సోమాంశురూపేణ తత్తద్వియ వృత్త్యధివ్యక్తచిదా సా సరూపేణ వానంతప్రవాహే వవిత్రే పావనే నిమిత్తభూతే సతి మనీషిణో జితచేతసః

తామేవాహ - యదితి యత్ యదా త్వా త్వాం దీతే రాక్షసేభ్య
 త్రస్తే రోదసీ ద్యావాపదివీష్టే ప్రజే త్రాహీతి అప్వాయేతాం అహూతవత్యా
 తదా త్వం దేవాన్ ప్రాపః ప్రకర్షేణ పాలితవానసి దాసం చ రావణాది
 రూపం పూర్వం జయవిజయాదిసంజ్ఞం స్వపార్షదం ఓజః ఓజసా సామర్థ్యేన
 అతిరః తిరస్కృతవానసి. వధప్రావణేన తథా త్వస్యై అన్యస్యై ప్రజాయై
 మానుషరూపాయై భూత్వా హే ఇంద్ర పరమేశ్వర యత్ అశ్విక్షః అశి
 క్షయః వర్ణాశ్రమధర్మాంశ్చ శిక్షితవానసి. తాం తే కీర్తిమిత్యన్వయః. అత్ర
 రోదన్యుద్వేజక దానక్షపణక ముచితం ప్రజాశిక్షకత్వం ముఖ్యం రామూద
 న్యత్ర భగవదవతారాంతరే నాస్తి. యద్వా - అభిషేకానంగీకారాత్ ఇంద్రే
 చాసకృత్పరాభవ దర్శనాన్న ముఖ్యం మమవత్త్వం శ్రుతివ్రసిద్ధేష్ట శబ్దార్థభా
 గిత్వంచాస్తి. అతో నాన్యపరో మంత్రః. కిం చాత్ర తాం సుతే కీర్తిమి
 త్యారభ్య స్వాం ప్రజాం బృహదుక్తో మహిత్వావరేష్వదధాదావరేష్విత్వంతానా
 మేక వింశతి మంత్రాణాం ఉపక్రమ వరామర్శోవనంహారేషు రామలింగాన్యేవ
 దృశ్యంతే. తత్రోపక్రమోవ్యాఖ్యాత ఏవ, ఉపసంహారోపి బృహదుక్తో మహాకర్మా
 రామః స్వాం ప్రజాం సంతానరూపాం చ మహిత్వా స్వప్రభావేనాలోకికేన
 క్రమూదవరేషు భూస్థానేషు ఆదధాత్. వరేషు వైకుంఠస్థానేషు చ ఆద
 ధాతి ప్రజానాం నేతృత్వం రామ ఏవ దృష్టం. అత్ర బృహదుక్తఋషిః
 వ్రత్యగభిన్నస్య రామస్య కర్మాణ్యాత్మన్యారోప్య వదతి. అహం మనురథవం
 సూర్యశ్చేత్యాది వామదేవవత్ అన్యేచాత్ర(మవ?)స్థా మంత్రాః కథాక్రమేణ
 యథాస్థానమేవ వ్యాఖ్యాస్యంతే.

అధ్యాత్మం తు ద్వయ్యాహప్రాజావత్యా దేవాశ్చాసురాశ్చేతి బృహదారణ్య
 కాదా శమదమాదిషు దేవవద ప్రయోగాత్ కామాదిషు చాసురవదప్రయోగాత్
 ఇత్తమస్య మంత్రస్వార్థః ప్రత్యేతవ్యః. సకలనంసారానర్థమూలాత్కామాద్వీతై
 ర్దేవమనుష్యైః శరణీకృత ఈశ్వరః కామం హత్వా శమాదీం స్త్రోతవాన్
 ముముక్షుంశ్చ సదాచార్యరూపేణ తద్వ్యవహారం శిక్షితవానితి దిక్.

అ సూర్యో యాతు సస్తాశ్చ క్షేత్రం యదస్యోర్వియాధేదీర్థ

అ సూర్యో యాతు సప్తాశ్వః క్షేత్రం యదస్యోర్వియాథేద్దిర్ఘ
రఘుః శ్యేనఃవతయదన్తో అచ్య యువా కవిర్దీదయద్గోషుగచ్ఛన్. 12

5-45-6

అహ్వనం విప్యణోతి - అసూర్య ఇతి. యత్ క్షేత్రంరీరం అన్య
అగంతుః ఉర్విపాశ్రేష్ఠత్వేన అభిమతం, దీర్ఘయాథే మహతి సంసారమార్గే,
తత్ సూర్యః సప్తాశ్వః న్వసంతానరూపేణాయాతు సూర్యవంశే శరీరం
ధారయిత్విత్వర్తః. తత్రాపి రఘుః రఘువంశ్యో భూత్వా, శ్యేనః ఈశ్వరః
షక్షీ అంధో అచ్య అన్నమయం పిండమభిముఖః వతయత్ వతతు. స
చ యువా కవిశ్చ నన్ గోషు భూవ్రదేశేషు గచ్ఛన్ సంచరన్, దీద
యత్ దీప్యతామ్, రఘువంశే శరీరం ధృత్వాస్మానవత్విత్వర్తః. వక్షే
సూర్యవత్సర్వావభాసకదోధరూపీ శ్యేన ఈశ్వరః రఘుః తద్ధావతోన్యాన
త్యేతీతి శ్రుత్యంతరాత్ శీఘ్రగతిః నరం అయాతు స చ దోద్ధా ధీబలాత్
సనకాదివద్యువా కవిశ్చ నన్ లోకాననుగృహ్లాతు. సప్తాశ్వత్వం తు యమ
నియమాసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహారాఖ్యాః పంచ ధారణాధ్యానసమాధ్యా
త్మకః సంయమః, షష్ఠః ప్రాణాయామః, ప్రత్యాహారో ధ్యానం ధారణాతర్కః,
సమాధిః షడంగా ఇతి మైత్రాయణీయశ్రుతేస్తర్కశ్చోపసంహార్య ఇతి సప్త
అశ్వా అగమసాధనాని యన్య స సప్తాశ్వః శేషం ప్రాగ్వత్. అత్రాపి
అశృణ్వతీణ్య ఇతి అజ్ఞాకారీ సముద్ర ఇతి తన్నియంతృత్వమనంతరమంత్రే
శ్రుతం రఘువద సముచ్చితం రామే వివ దృష్టం. నాన్యత్రాగస్త్యేన్యత్ర
రఘువంశ్యే వా ఇతి దాశరథివరత్వమేవాన్యమంత్రస్యావసేయం.

స జాతో గర్భో అసి రోదస్యోరగ్రే వారుర్విభృత ఓషధీషు,
చిత్రః శిశుః పరి తమాన్యక్తాన్వృమాతృభ్యో అధి కనిక్రదద్గా. 13

(10-1-2)

వివం ప్రార్థితస్యేశ్వరస్య పహ్నిరేవ శరీరత్వం ఇత్యాహ సజాత ఇతి.
హే అగ్నే త్వం రోదస్యోర్వావా పృథివ్యోరేవ మధ్యే న తు మాతా పిత్రోః

శరీరే శుక్రకోణిత రూపేణ గర్భో జాతోసి. యతః ఓషధీషు అగ్నేయ
 చరురూపాసు దిభ్రుతః మంత్రవిద్విర్భ్రుతః చారుః సుందరః చిత్రోఽనేకాశ్చర్య
 మయః, శిశుః తమాంస్యకూర్తాన్ తయోమయూర్మోహరాత్రీః పరిమోహాహీనః
 పరిరత్రవర్షనార్థః. చరురూపీ శిశుః మాతృభ్యః కౌశల్యాదిభ్య ఏతాః ప్రాప్య.
 అధికనిక్రదత్ అహ్వాయన్ ప్రసక్రక్షేణ అధిగాః అధిగతవాససి. కర్మనంభృ
 తచరుప్రాశనమాత్రాదేవ గర్భధారణోక్తేర్లాకికం రామవ్య జన్మేతి దర్శితం.
 అత్రాపి భద్రో భద్రయా స చ మాన అగాత్స్వసారం తారో అభ్యేతి
 వశ్చాత్ సువ్రకేతైర్భ్రుధి రగ్నిర్వితిష్కన్ముశద్విర్వర్షై రభిరామమస్థాదితి షోఽహ
 మంత్రే లింగదర్శనాత్. బహుమాతృకత్వసముచ్చితో రామశబ్దో నైకమాతృకే
 జామదగ్భ్యో ద్విమాతృకే వాసుదేవే వా సమవేతి దాశరథివర ఏవాయం
 ప్రమట్టకః, తత్రాపి కతివయే మంత్రకథోపయోగినో యథాస్థానమేవోదావృత్య
 వ్యాఖ్యాస్యన్తే.

పక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానధాతుః స హి ఇష్టాదికారిణాం స్వర్గతానాం కర్మశేషేణ
 భూమిమునేయుషాం పృష్టిద్వారా ఓషధిసంవర్కం ప్రాప్తానామనుశాయినాం
 సంబంధీ భూత్వా ప్రథమమోషధీషు దిభ్రుతః సన్ వశ్చాద్రోదస్యోర్వావా
 పృథివ్యోః ద్యౌః పితా పృథివీ మాతేతి మంత్రవర్ణాత్ మాతరి కోణిత
 రూపేణ పితరి రేతో రూపేణ పరిణితః సన్ తయోః సంయోగాన్మా
 తృభ్యో జాతో భవతి, తేన ఓషధిసంబంధేన పూర్వజన్మలిక్ష్ణేన మాతృభ్య
 ఇతి బహువచనేన చ సంసారస్యానాదిత్వం దర్శితం. చిత్రః శిశుర్జాతః సన్
 తమాంస్యకూర్తాన్ పరిదేహోద్వాత్యబుద్ధిరూపా అజ్ఞానరాత్రీః పరిప్రాప్య దుఃఖితో
 స్తీతి ప్రకర్షేణకనిక్రదత్ రుదన్ అధిగాః అధిగతవాససి. అత్ర విజ్ఞానస్వేవ
 తమోఽభిభూతత్వం భోగభాక్త్యం శోకభాక్త్యం వోక్తం.

విష్ణురిత్యా పరమస్య విద్వాజ్ఞాతో బృహన్నభి సాతి తృతీయమ్,
 అసా దస్య పయో అక్రత స్వం సచేతసో అభ్యర్చన్యత్ర 14
(10-1-3)

ఏవం మాతృభిశ్చ కుద్రప్రాశసనే కృతే కిమభూత్తదాహ - విష్ణురితి.
 విష్ణుర్నారాయణః ఏవమస్యాగ్నేర్గర్భభూతస్య వరమం ధక్షిణదాద్యుత్కృష్టం
 చిక్రీతం విద్వాన్ జానన్ జాతస్తత్ర గర్భే అపిర్భూతః. జలచంద్రవత్
 న చ బృహన్ బ్రహ్మైవ నన్ విజ్ఞాన్ గుణాన్ తమ అదీన్ అస్మిశ్చ
 న్నేవ. తృతీయం శద్ధ కారణాపేక్షయా త్రయాణాం పూరణం కార్యదేహం
 అధియాతి ధత్తే. అస్య విగ్రహస్య అసా అస్మా అస్యేన ఏతద్రూపభజన
 ద్వారేత్యర్థః 'వద్దన్' ఇత్యాదినా అస్య శబ్దస్యాసన్నాదేశే నుపాం నులుగితి
 తృతీయైకవచనస్య దాదేశః. వయః క్షీరధిం స్వంస్వీయం అక్రత కృతవస్త,
 ఉవమన్య ప్రభృతయో భక్తా ఇతి హేతోః సచేతనో ధీమంతోఽత్రైవ తృతీయే
 రూపే శ్రద్ధాలవో విష్ణుమభ్యర్చన్తి. ఏతేనాస్య భక్తానుగ్రహ ఏవ ముఖ్యం
 ప్రయోజనం దుష్టనిగ్రహస్తు తచ్ఛేషభూత ఇతి గమ్యతే.

వక్షే విష్ణురన్తర్యామీ వరమం మోక్షరూపం ప్రయోజనం అస్యేత్యాది
 సర్వనామ త్రయస్య మానుష దేహ ఏవార్థః శేషం సుగమమ్.
 అత ఉ త్వా పితుభ్యతో జనిశ్రీరన్నావృధం ప్రతిచ రన్త్యన్వైః,
 తా ఈం ప్రత్యేషి పునరన్యరూపా అసి త్వం విక్షు మానుషీషు హోతా.

15

(10-1-4)

అత ఇతి - అత ఉక్త హేతోస్త్వా త్వాం విష్ణుం ఉ నిశ్చితం
 పితుర్భ్యతోఽన్నపుష్టాః. జనిశ్రీర్మాతరః. అన్నావృధం విరాజోపి వర్తకం
 అన్వైః క్షీరాద్యైః ప్రతి చరన్తి పుష్కన్తి. తాః మాతృః త్వం పునరన్య
 రూపాః. పూర్వమారాధయిత్రిః సతీః పశ్చాదారాధ్యరూపాః సన్ ప్రత్యన్వేషి
 ఆరాధయసి. యత స్త్వం మానుషీషు విక్షు ప్రజాసు హోతాసి యజ్ఞాదిస
 దాచరవ్రవర్తకోసి. అతో మాతృార్దేవతాన్మావయసీత్యర్థః.

వక్షే త్వత్తః సుఖాశావతీర్మాతృః దుఃఖితాః సతీరన్వేషి. ఏతేన నిషి
 ద్ధకర్మాచరణతో మోహ ఉక్తః. అక్షర యోజనా స్పష్టా. అన్నాద్వృధం

అన్నావుధం. విశ్వాముషమితి. నిపాతనాదైర్వ్యం పూర్వపదాంతస్య.
తిస్రో మాత్రాస్త్రీన్పితౄన్బిభ్రదేకః క్షిర్త్వస్తస్థి నేమవగ్లాపయన్తి,
మన్త్రయన్తే దివో అముష్య పృశ్నే విశ్వవిదం వాచమ విశ్వమిన్యామ్.16
 (1-164-10)

జనిత్రీణామాకాంక్షితం సంఖ్యాపిశేష మాహ - తిస్ర ఇతి. తిస్రః
 కాసల్యా కైకేయీ సుమిత్రా సంజ్ఞాః మాతృః శ్రీన్ పితౄన్ జనయితారం
 దశరథం వశిష్ఠమువనేతారం విశ్వామిత్రం విద్యావ్రదాతారం చేతి శ్రీన్
 బిభ్రత్ పాలయన్ త్రిమాతృకత్వాదనే కదేహోపి ఏక ఏవ క్షిర్త్వవిజ్ఞాన
 ధర్మేషు శోకాయాసాదిష్వనిమగ్న ఏవ తస్థా. అత ఏవ ఈం వినం తే
 మాత్రాదయః న అవగ్లాపయన్తి గ్లాపయన్తి. గ్లాపయన్తిత్యాదేర్కైర్వ్యం. దేహావ్ర
 దానాత్ తత్కృతేన దుఃఖేన నాభిభవంతి. అత్ర హేతుమాః మన్త్రయన్త్ర
 ఇతి. దివః పృశ్నే మేరు మూర్ధని అముష్య వ్రతిపాదికాం వాచం ఉపనిషదం
 బ్రహ్మోదయో మన్త్రయన్త్రే విచారయన్తి. విశ్వం వేదయతి తాం విశ్వవిదం.
 అవిశ్వమిన్యాం విశ్వస్మాద్వ్యాప్యతాం. ఏక విజ్ఞానాత్సర్వ విజ్ఞానవ్రదాయాః
 నేతి నేతీతి మూర్తామూర్త వ్రవంచ నిషేధికాయాః బ్రహ్మోదిభిరవ్యవ్యేషణే
 యాయాః. వాచో విషయమిమం మాత్రాదికో దేహో న బధ్నాతీత్యర్థః.
 అత్రాపీశ్వరస్య నతః త్రిమాతృకత్వం దాశరథావేవ దృష్టమ్.

వక్షే తిస్రో మాతరః సమష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణ రూపా ఉపా
 ధయః. త్రయః పితరస్తదభిమానినశ్చిదాభాసాః వైశ్వానర హిరణ్యగర్భాం
 తర్యామి సంజ్ఞాః. తద్దో విజ్ఞానధాతురపి వ్యష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణ
 రూపేణ త్రివిధః తదభిమానినశ్చిదాభాసా అపి త్రయో విశ్వతైజస ప్రాజ్ఞ
 సంజ్ఞాః. ఏతేషామధిష్ఠానభూతోఽపి న విక్రియత ఇత్యర్థః ఇక్షరయోజనా
 పూర్వోక్తై వ.

చత్వారి తే అసుర్యాణి నామా2 దాభ్యాని మహిషస్యసన్తి,
త్వమగ్లాతాని విశ్వాని విల్పే యేభిః కర్మాణి మమవజ్ఞా కర్థ. 17
 (10-54-4)

బహు మాతృకస్యావేక్షితం రూపభేదం తాం సుతీయ మంత్రేణాః -
 చత్వారి త ఇతి. నామ నిశ్చితం. నామోపలక్షితాని రూపాణి వా. విభ
 క్తిలోప అర్హః చత్వారి రామ లక్ష్మణ భరత శత్రుఘ్నాఖ్యాని అనుర్యాణి
 అనురాణామపుక్తరీత్యా హితాని అదాభ్యాని అనదిభావ్యాని మహిషస్య మహ
 తస్తవ నన్తి. హే అణ్ణతాని విశ్వాని సర్వాణి నామాని త్వం త్వమేవ విత్సే
 లభవే. యేభిర్మై రూపైః మమపన్ లక్ష్మీవతే కర్మాణి ఇన్ద్రుజిల్లవణ వధా
 దీని చకర్థ. లక్ష్మణాదయస్త్యతో నాతిరిచ్యన్తే, మృద ఇవ దీణాఙ్కరద్రుమా
 ఇత్వర్థః. ఆయం భావః - యథా కౌసల్యా కైకేయీభ్యామర్థమర్థం చరుం
 ప్రాప్య స్వ స్వ చరు భాగస్మైకైకోంశః సుమిత్రాయై దత్తః. తేన సుమిత్రా
 ద్వా పుత్రా లేభే. ఇతరే త్వకమేకమేవేతి చత్వారః పుత్రాః, ఏవం కార్యకా
 రణ రూపయోర్విరాడంతర్యామినోర్మధ్యే సూత్రాత్మా ఉభయధర్మానుసారీతి
 తత్ర ప్రతిపత్తితం చైతన్యమవ్యుభయవిధం. తత్ర కార్యాంశ ప్రతిదింబః.
 శత్రుఘ్నః, కార్యోపాధిం భరత మన్వేతి. కారణాంశ ప్రతిదింబో లక్ష్మణః,
 కారణోపాధిం రామమన్వేతి.

అమన్తాన్ తోమాన్ ప్రభరే మనీషా సిన్ధావధి క్షీయతో భావ్యస్య,
 యో మే సహస్రమమిమీత సవానతూర్త రాణా శ్రవ ఇచ్చమాను. 18
 (1-126-1)

తీస్రో మాతృకాస్త్రీన్ పితృనిత్సుక్తం తత్ర ముఖ్యం పితరం ముఖ్యాం
 మాతరం చాహి. అమందావితి సన్తర్పేన సూక్తేన. తత్ర ప్రకృతోపయోగి
 మన్ద్రుచతుష్టయం వ్యాక్రియతే. భావ్యపుత్రేణ స్వనయాపరనామ్నా రథదశ
 కప్రదావార్దశరథాఖ్యత్వం గతేన రాజ్ఞా తోషితః కక్షీవాన్వక్తా, అమందావితి
 కక్షీవాన్ దానతుష్టః నజ్జుధిర్చానయన్యం తుష్టావాన్వే అనుష్టుభౌ భావ
 యన్యరోమశయోర్దంవతోః సంవాద ఇతి అనుక్రమణికాయాం భావయన్య
 ఇతి చతుర్థక్షరం నామావగతం, తత్ర మధ్యమవర్ణద్వయలోపేన భావయన్య

ఏవ భావ్యః, తత్రేయమాద్యా ఋక్ అమందానితి. తస్య భావ్యస్యార్థే
 అమందాన్ మానుషత్వే జీవభావాప్రాప్తేరమూఢాన్ స్తోమాన్ స్తుత్యాన్
 వంశసంమాన్ పుత్రానిత్యర్థః. మనీషయా సంకల్పేనైవ ప్రభరే ప్రకర్షణ
 సంచినోమి. కీదృశాన్ సిన్ధా సముద్రేఽపి అధి అధికం క్షీయతః ఐశ్వర్య
 యుక్తాన్, ఉవరి సేతుం కృత్వా నివసత ఇతి వా. సముద్ర దమన
 సమర్థాన్పుత్రాన్భావ్యస్యార్థే కల్పయామీత్యర్థః. యో భవ్యో మే మవ్యాం
 సహస్రం గవాం అమిమీత సంఖ్యాతవాన్ దాతుం సర్వాన్. వర్ణద్వయలోప
 అర్హః. సననం విభజనం దానం తద్వాన్. అతూర్తోఽహింసితః శ్రవః
 కీర్తిం ఇచ్ఛమానః సవాన్ యజ్ఞానితి. యథా భాష్యం వా.

ఉవ మా శ్యావాః స్వనయేన దత్తా వధూమన్తో దశరథాసో అస్థుః
 షష్ఠీః సహస్రమను గవ్యమాగాత్పనత్ కక్షీవాం అభిపిత్యే అహ్నోమ్. 19

(1-126-3)

ఉవమేతి - స్వనయేన రాజ్ఞా దత్తాః శ్యావాః కృష్ణ కాష్ఠజాః ధశ
 రథాసో రథాః వధూమన్తః ప్రత్యేకం శకటీయుక్తాః. మా ఉపాస్థుః మమ
 సమీపే స్థితవంతః. తథా - షష్ఠీః సహస్రం గవ్యం గోయూధం చ
 రథానను అగాత్ అగతం మాం వ్రతి, అతః కక్షీవానహం అహ్నోం క్రతూన్
 అభిపిత్యే సర్వతః పాలయితరి సత్పాత్రే ఈశ్వరే వా సనత్ ధనాని విభజన్
 అస్మీతి శేషః. దశరథవద ప్రవృత్తి నిమిత్తం ప్రాగుక్తం జ్ఞానయన్నయం
 మంత్రః ప్రసంగాదువన్యస్తః.

చత్వారింశద్ దశరథస్య శోణాః సహస్రస్యాగ్రే శ్రేణిం నయన్తి,
 మదచ్యుతః కృశనావతో అత్యాన్ కక్షీవన్త ఉదమ్ముక్తన్త ప్రజాః. 20

(1-126-4)

చత్వారింశదితి - దశరథస్య రాజ్ఞో యజ్ఞేలబ్ధాః చత్వారింశత్సంఖ్యా
 శోణా అరుణాశ్వాః సహస్రస్య వ్రస్రాశ్వవాప్యాస్యాపి రథస్యాగ్రే పురస్తాత్
 శ్రేణిం రథనేమి పక్ష్మం నయన్తి ప్రావయన్తి, అతివేగవత్వ్యాత్ తాంశ్చ

మదచ్యుతః శ్చ్యోతన్మాదాన్, కృశనావతః కృశనం కర్శనం నియన్త్రణం
తద్వతః సుశీక్షితానిత్యర్థః. అత్యాన్ అతిక్రమ్య గంతుమర్హాన్ మండూకగఠీ
నిత్యర్థః. కక్షీవస్తః పుత్రాః ఉదమ్బుక్తస్తసాదినో భూత్వాఽశ్వగుణ సంతుష్టాః
స్కంధదేశే మార్దితవస్తః ప్రేమ్నా వరామృశన్నిత్యర్థః. యతః పూర్వం
వ్రజాః వద్భ్యామేవ జీర్వస్త ఇతి వ్రజాః పాదచారేణ ఖిన్నాః.

వక్షే పూర్వబ్రహ్మణి షణ్ణాముపాధీనాం చిదాభాసానాం చారో య
ఉక్తః తదవవాదేన నిర్విశేషం వన్త్యధిగన్తుం యోగ్యతాసిద్ధ్యర్థ మమన్దానితి
మన్త్రద్యయేన దశరథస్య దానాదికముక్తం తేన యోఽతిమహతి కులే
జాతః, మహాన్తి యజ్ఞ దానాదీని కరోతి స ఏవ బ్రహ్మజ్ఞానయోగ్యో భవతీతి
గమ్యతే. తథా చ శ్రుతిః - 'వివిదిషన్తి యజ్ఞేన దానేన' ఇత్యాది. తృతీయే
తు మన్త్రోఽవవాద ఉచ్యతే, తత్రాయముక్తరార్థః - దశధిర్నియూశ్వైర్యుక్తో
మనోమయః కోశో దశరథః, తస్య చ శోణాః రాగాః ప్రతీన్ద్రియార్థం వ్రసుస్త
తను చిన్నోదారభేదేన చతురూపాః సన్తశ్చత్వారింశత్, తే చ తావన్తోఽపి
సహస్యాగ్రే సహస్రాదవ్యధికం శ్రేణిం రాగవచ్ఛిం మయన్తి ప్రావయన్తి, విష
యాణామానన్త్యాదనన్త ఇత్యర్థః. 'అనన్తం వై మనః' ఇతి శ్రుతే. మదచ్యుత
ఇతి - తేషాముదారావస్థా. కృశనావత ఇతి - కృశనం కార్శ్యం తద్వత
ఇతి తన్వవస్థా. అత్యాసీతి వ్రసుస్త విచ్ఛిన్నావస్థే చ దర్శితే తాం శ్చ
సర్వాన్ కక్షీవస్త ఉదమ్బుక్తస్త పాంసురేఖావదున్మార్దితవస్తః. యతః వ్రజాః
ఇన్ద్రియాశ్వాన్నారోహంతీత్యర్థః. ఏతేన ఇన్ద్రియ నిర్ముక్త మనోమాత్రావ
స్థానేన యోగినః స్వవ్రస్థస్యేవ అన్నమయ ప్రాణమయ యోరవ్రతీసన్దానేన
వ్రవిలయ ఉక్తః.

ఉపోస మే వరా మృశ మా మే దభ్రాణీ మన్యథా,
సర్వాహనుస్మి రోమశా గన్ధారీణామివావిశా.

21

(1-126-7)

ఏవం కక్షీవతా దశరథస్య పుత్రవ్రదావే సంకల్పితే దశరథః స్వభా

ర్యాయా ప్రతదార్శ్యే సందిహానస్తయా ప్రబోధ్యతే - ఉపమేతి. పాదవూ
 రతార్థమువసర్గశ్చ ద్విత్వం. మే మమ ఉపోప సమీపే నరామృశ ఇయం
 దృఢప్రతాస్తి నవేతి మదీయైర్లక్షణైర్విచారయ. మే మమ ప్రతాని దల్రాణి
 అర్థస్థితాని మా మన్యథాః మా జనీహి. యతోహం సర్వా కృత్స్నా రోమశా
 రోమాణి శాతప్రతివిధూననేన దూరీకరోతీతి రోమశా అశ్వాసేవ శాతిత
 దోషోఽస్మి - 'అశ్వా ఇవ రోమాణి విధూయ పావం' ఇతి శ్రుత్యన్తర
 ప్రసిద్దోయం దృష్టాంతః. యథా గన్ధారీణాం గన్ధారరదేశీయానామవికా బహు
 లోమాపి అవిపాలైః శాతితలోమాక్రియతే తథాస్మి. అత్ర కేచిద్రోమశావదేన
 రోమవత్యస్మీతి వ్యాచక్షతే తద్విగీతత్వా దుషేక్ష్యం. 'సర్వాస్తా రోమశాః
 కృది' ఇత్యత్ర అపాలామిన్ద్రాత్రిపూతత్వం కృణోః సూర్యత్వ చ మిత్యనన్తర
 మన్ద్రోఽపాలాయాః. త్రిః శోధనేన సూర్యసమత్వమకరోః, తథా మమాపి
 తాని సర్వాణి ఉర్వరాదీని పూర్వమన్ద్రోక్తాని ప్రరోహోర్థం శోధయిత్వా దీప్తి
 మన్తి కుర్వీతి సముదాయార్థః ప్రతీయతే, స ఏవాత్రాపి గృహీతుం యుక్తః
 రోమశేత్యప్యత్పన్నం ప్రాతివదికం. అన్యథా మత్స్వర్ణీయశప్రత్యయాన్తత్వే వద
 కాలే ఏవ గృహ్యేత అవాన్తరవదసంజ్ఞాయాః సత్త్వాదితి దిక్.

వక్షే బుద్ధిమాలిన్యే సతి బాహ్వోస్త్రియ వియుక్తమపి మనః స్వప్నేఽ
 పి మహాన్తమనర్థంసృజతి, అతస్తస్యాం శుద్ధాయాం అస్మితామాత్రావశేషాయాం
 సర్వసంకల్పోవరమాన్మనోమయన్య అహం కర్తేతి అభిమానాన్బావాన్మ
 నోమయన్య విప్రవిలాపనం కృతం భవతి కుశలైవ కౌశల్యాతత్త్వ ప్రవత్తి
 యోగ్యేతియోర్థః. కౌశల్యావదేనోక్తః, స ఏవాత్ర రోమశావదేన గృహీత ఇతి
 కౌశల్యాయాః నామాంతరం రోమశేతి. తథా ఋష్యశృణ్ణస్య నామాన్తరం
 కక్షీవానితి. ఏవమాది తత్తన్నియోగానుష్ఠానవశాదున్నేయం.

మహం ఋషిర్దేవణా దేవణాతోఽస్తల్నాల్ సీన్తుమర్థవం నృచక్షా
 విశ్వామిత్రో యదవహత్పుదానమస్మియాయత కుశితేభిర్న్ద్రాః 22
 (3-53-9)

తదేవం రామభద్రాదీనాం చతుర్ణాం జన్మ వర్ణితం తేషు కాకనక్షర
రేషు యజ్ఞవిఘ్నాపనోదనార్థం రామలక్ష్మణౌ యాచితుం దశరథం వ్రతి
విశ్వామిత్ర అజగామేతి కథాసూచకం మన్తమాహ - మహానితి. మహాన్
పూజ్యః, ఋషిర్నారాయణః, దేవజః రాజ్ఞః సకాశాదావిరూపాః దేవజాతః
దేవాః ఇంద్రాదయః, ఇన్ద్రియాణి వా జాతాః వ్రేరితాని యేన స దేవజాతః.
సింధుం స్యన్తమానమర్ణవం సముద్రం అన్తభూత్ స్తంభితవాన్. న్యూన్
చష్టే అనుకంవ్యత్వేన వశ్యతీతి నృచక్షాః ఇన్ద్రియద్రష్టా వా 'చక్షుషశ్చక్షు'
ఇతి శ్రుతేః. తమృషిం సుదాసం వశిష్ఠః 'సుదాసం వైజవనమధిషిషేచ'
ఇతి బ్రాహ్మణాద్వశిష్ఠయాజ్ఞస్య ముఖ్యస్య సుదాసోఽత్ర గ్రహణాయోగాత్
సుదాసస్య రాజ్ఞో గోత్రే భవం రామం విశ్వామిత్రః స్వయంజ్ఞం త్రాతుం
యత్ అవహత్ యజ్ఞవాటం వ్రతి ప్రాపితవాన్ తేన కర్మణా ఇన్ద్రి కుశితైః
కుశిక సంతత్యా అప్రియాయత అవిఘ్నేన యజ్ఞే వావీంషి భోక్త్యామీతి వార్షం
ప్రాప్తవాన్.

వక్షే విశ్వామిత్రో జీవః అందమయం శోధితత్వం పదార్థమాత్మానం
గౌణకర్మ సుదాసం రామాఖ్యం పుచ్చం బ్రహ్మ ప్రాపితవాన్, అతః బ్రహ్మ
నిష్ఠైః కుశితైరిన్ద్రిఽప్రియాయత - 'అత్మా హ్యేషాం స భవతి' ఇతి
శ్రుతేః. బ్రహ్మిష్ఠో బ్రహ్మనిష్ఠో దేవానామాత్మభావం గతస్తేషాం ప్రియతమో
భవతీతి భావః. ఏతేనాన్తమయస్య వ్రవిలయ ఉక్తః. తమేతం ముముక్షుం
ప్రాప్యమాత్మానమజ్ఞాత్వా యః కర్మకరోతి, తత్తస్య వశ్యతీతి రామం వ్రతి
విశ్వామిత్రాగమనేన సూచితమ్. శ్రుతిశ్చైతదాహ 'యో వా ఏతదక్షరం
గార్గ్యవిదిత్వాఽస్మింల్లోకే జాహోతి యజతి దదాతి' మాధ్వజిన పాఠే -
'తవస్తవ్యతే' ఇత్యపి, 'బహూని వర్షసహస్రాణ్యంతే యదేవాన్య తద్భవతీతి'
ఇతి అత్రావ్యర్థవస్తంభనమ్ విపిబధ్వం కుశికాః సోమ్యం మధ్వితి రాజవృత్రం
జంఘన ప్రాగపాగుదగితి చ సోమపానాభ్యమజ్ఞానం సర్వదేశీయవృత్రహననం
చ షక్త్యమాణం విశ్వామిత్రాదృలాతిబలయోర్గృహణం చేతి సర్వం రామసంగ
తమ్. ఏవ మన్యదపి లింగవిశేషోపేతం మన్త్రజాత ముదాహ్రాయతే న నిర్లింగం

హఠాదాకృష్యత ఇతి దిక్ .

పూర్వావరం చరతో మాయయైతా శిశూ క్రీఢన్తా పరి యాతో అధ్వరమ్
విశ్వాన్యన్యో భువనాభిచన్త ఋతుంరన్యో విదధన్తాయతే పునః 23

(10-85-18)

తతో యజ్ఞరక్షార్థం ప్రస్థితౌ రామలక్ష్మణౌ సూర్యా సావిత్రీ నామ
దేవతా స్తౌతి - పూర్వావరమితి. శిశూ రామలక్ష్మణౌ పూర్వావరమగ్రే
వశ్చాచ్చ చరతో గచ్ఛతః మాయయా శిశుత్వమ్ ఏతా గతౌ క్రీడంతౌ
అధ్వరం పరిసాతః. తయోరన్య ఏకో రామః సూర్యవద్విశ్వాని భువ
నాని క్షేత్రాణి ఆచప్త సాకల్యేన వశ్యతి, చైతన్యత్యోతిః స్వయావత్వాత్.
అన్యో లక్ష్మణః ఋతున్ తిథ్యాది జనన క్రమేణ వసన్తాదీన్ చన్త్ర
ఇవ ఋతుశబ్దోదితం కాలం కాల్యమానం జగత్ విదధద్రచయన్ పునః
పునర్దాయతే.

వక్షే శ్రుతితో యుక్తితశ్చాధ్యారోపావవాదాభ్యాం ప్రతిపన్నన్య వస్తునః
సమ్పాదనార్థం నిదిధ్యాసమిచ్ఛతః తదాలంబనత్వేన సూత్రాన్తర్యామిణాపు
వన్యస్తా యద్యపి యజ్ఞం ప్రతిగన్తృత్వం రామకృష్ణయోరపి శిశ్నోర్బుష్టమ్
తథాపీత ఆరభ్య యావదధ్యాయపరిసమాప్తి వివాహలింగాని - 'గృభ్లామి తే
సౌభగత్వాయ హస్తమ్' ఇత్యాదీని - 'ఉదీర్నాతః పతివతీ హ్యేషా సంజాయాం
పత్యా సృజ' ఇతి భార్యాపార్తుః ప్రార్థనరూపేణ లింగేన లబ్ధాయాః భార్యాయాః
హరణమ్ 'పునః పత్నీమగ్నిరదాత్' ఇతి పునస్తల్లాభ ఇత్యేతత్సముచ్చితం
సర్వం రామే ఏవ సంగతమితి అయం ప్రఘట్టకో రామవర ఏవ.

పరాదేహిశాముల్యం బ్రహ్మభ్యో విభజావసు

కృత్యైషా వద్వతీ భూత్వా జాయా విశతే పతిమ్ 24

(10-85-29)

ప్రస్థితయోస్తయోః పురస్తాటక మాగతాం వీక్య ఋషిరాహ - పరాదే
హేతి. విజయశ్రియం గృహశ్రియం వా ప్రాప్తం గచ్ఛతః పూర్వం పరాజ

యరూపా దారిద్ర్యరూపా నా అలక్ష్మీరాయాతి. తత్ర పూర్వా శస్త్రేణైవ హంతవ్యా, పరా దానాదినా హంతవ్యేత్యత ఉక్తమ్. సామూల్యమునుంగ ల్యమ్ ఇదం తాటకారూపం పరాదేహి దూరతః ఖండయ, ఇతరస్యా వినాశార్థం బ్రహ్మభ్యోబ్రహ్మణేభ్యో వసు విత్తం విభజ దేహి. కుతః యత ఏషా కృత్యా వధకామా రాక్షసీ వద్వతీ పాదపతీ జాయేవ సహచారిణీ భూత్వా వతిం రాజానం గృహవతిం వా విశతే ఆయాతి. ఏవముక్తమాత్రేణ రామేణ తాటకా ఇహతా వివాహాత్ ప్రాక్ బ్రాహ్మణేభ్యో దానాని చ దత్తానీత్యుపరిష్టాద్ద్రష్టవ్యమ్.

వక్షే సామూల్యమర్థతృష్ణా సా హి కమోపాస్తి మతిబన్ధహేతుర్వైరా గ్యేణ సర్వ త్యాగేన చ హంతవ్యేతి భావః. అయమపి పౌర్వాపర ఏవ మన్త్యః.

ఉవ వ్రేత కుశికాశ్చేతయధ్వమశ్వం రాయే వ్ర ముబ్జతాసుదాసః

రాజా వృత్రం జ్ఞానత్పాగ్నిగపాగుదగధా యజాతే వర ఆ వృధివ్యా 25
(3-53-11)

ఏవం తాటకాం హత్వా యజ్ఞవాటమాగత్యాహతుః - ఉవవ్రేతి. ధో కుశికాః విశ్వామిత్రీయాః ఉవవ్రేత సమీపే వ్రకర్షేణాయాత చేతయధ్వం సావధానా భవత. రాయే కర్మసమృద్ధయే సుదాసః సుదాసగోత్రోత్పన్నస్య రామస్యాజ్ఞయా అశ్వం యజ్ఞసాధనవిశేషం వ్రముంచత వ్రచారయత. రాజా రామో వృత్రం విఘ్నకరం అనురగణం జంఘనత్ నిహన్తి ప్రాగప్రాగుదక్ సర్వదిక్షు స్థితమ్. అథ అనంతరం వృధివ్యాః వరే స్థానే యజ్ఞవాటే ఆయజాతే - ఉవసంవాదం కరోతి యజధ్వమిత్యాజ్ఞాపయతీత్యర్థః. అత్ర వృత్ర శబ్దితౌ మారీచ సుబాహూ.

వక్షే కర్పత్వాధిమాసః, ఫలాభిషంగశ్చ - తౌ నిహత్య ఈశ్వరో

భక్తానాం యజ్ఞం యాతీతి భావః అశ్వాదికీర్తననం ప్రరోచనార్థమ్.

విశ్వామిత్రా అరాసత బ్రహ్మేన్ద్రాయ వజ్రితే కరదిన్నః సురాధనః 26

(3-53-13)

ఏవమక్తి పూర్వకం యాగేసాధితే రామే విశ్వామిత్రానుగ్రహమాహ - విశ్వామిత్రా ఇతి. విశ్వామిత్రాః ఋషయః బ్రహ్మ మహతీం విద్యాం బలాతిబలాఖ్యాం ఇంద్రాయ రామాయ అరాసత దత్తవ్తః. వజ్రితే మహా మణిధారిణే. కీర్తకం బ్రహ్మ నః అస్మాన్ సురాధనః శోభనసిద్ధియుక్తానేవ కరత్ కుర్వత్.

వక్షే ఏవం తృష్ణా నంగం ఫలాశాం చ త్యక్త్వాఽనుష్ఠితే యజ్ఞే, కించిచ్చిత్తశుద్ధౌ జాతాయాం విశ్వామిత్రోజీవః సర్వాణి కర్మాంగావబద్ధాని తత్తద్దేవతోపాసనాని ప్రత్యగభిన్న రామాభిముఖాన్యేవ కరోతి - 'అపాం క్రతురపాం యజ్ఞ' ఇత్యుక్త ప్రకారేణీతి భావః.

తనూబలం ధేహి నో బలమిన్ద్రానకు త్పు నః

బలంతో కాదు తనయాదు జీవసే త్వం హి బలదా అసి. 27

(3-53-18)

తత్రాయం బలా మంత్రః - బలం ధేహి ధేహీతి బలం. అనబుద్ధ్వీతి - జీవికామాత్రస్యోపలక్షణమ్. తోకాయేతి - స్థాదేరవ్యుపలక్షణమ్, తోకాయ స్త్రీపుంసాధారణాయావత్యాయ తనయాయ - పుత్రాయ జీవసే జీవితుమ్ శేషం సృష్టమ్ సర్వేషాం దార్ద్రే నని సృష్టచిత్తో బాహ్యనాభ్యంతరాంశ్చారీన్ జేతుం క్షమతే ఇతి భావః.

ఇన్ద్రోతిదిర్భవాలాదిర్నో అద్య యాచ్యేన్ద్రాదిర్మమవజ్జ్ఞానం జిన్య

యా నో ద్వేష్ట్యధరః నసృదీష్ట యము ద్విష్టస్తము ప్రాణో జహోతు. 28

(3-53-21)

అతి బలా మన్తగ్రమాహ - ఇంద్రోతిదిరితి. హి ఇంద్ర తుతిదిర్భవూ

తిదిర్బహాలాదిర్నోఽస్మాన్ అద్య జివ్య తర్పయ, యాత్సేర్షిష్టాదిః యాత్సు
గచ్ఛత్సు బ్రహ్మోదిషు మధ్యే శ్రేష్టాదిః ప్రశస్యతమాదిః. హే మఘవనన్ హే
శూర తా ఏవోతిరాహ - యా నోఽస్మాన్ ద్వేష్టి నః అధరో నీచో
భూత్వా వదీష్ట వతతు. యము చ ద్విషోఽపి వయమ్ తము తమపి ప్రాణో
జహోతు. అత్ర బలాయాః స్వరూపం శరీరసామర్థ్యేనేష్టసిద్ధిః, అతి బలా
యాస్తు మనసై వేష్టసిద్ధిః.

పక్షే ఆసనాదిదార్ష్య హేతు రారోగ్యాదికమ్, ఏకాగ్ర్యదార్ష్యహేతుశ్చిత్తస్య
ప్రత్యక్ష్పావణ్యం చేతి యోగ్యతయా గ్రాహ్యమ్. ఈతిదిర్నోఽగైశ్వర్యైః. యచ్ఛ
బ్లాదార్థః సాస్మా. ఉపప్రేతేత్యాదయశ్చత్వారో మన్తాః మహోఽఽపి రిత్వాది
ప్రమట్టకస్థాః.

అరం దాసో న మీదుషే కరాణ్యహం దేవాయ భూర్లయేఽనాగా
అచేతయదచిత్ దేవో అర్యో గృత్సం రాయే కవితరో జనాతి. 29
(7-86-7)

ఏవం విద్యాం ప్రావ్య గౌతమాశ్రమం గత్వాఽహలోద్ధరణే కృతే రామం
గౌతమః ప్రస్తాతి - అరం దాస ఇతి. అహం మీదుషే భార్యావ్రదానేన
మనోరథవర్షిణీ దేవాయ రాజ్ఞే రామాయ దాసో న దాస ఇవ అరం
కరాణి దివ్యగన్ధపుష్పాదినా అలంకరవాణి. భూర్లయే బహువ్రదాత్రే. అనాగా
నిర్దోషః యతః అర్యః స్వామీ దేవో ద్యోతమానః. అచిత్ - కర్మణిషష్ఠీ,
చేతనారహితాం సాషాణభూతాం జాయామ్ అచేతయత్ చేతనావతిం కృత
వాన్. అతో మాద్యశస్తవ దాసో గృత్సమ్ 'ప్రాణో వై గృత్స' ఇతి
శ్రుతేః. ప్రాణవంతం మేధావినం జాయాదేహం రాయే కర్మనమ్పద్ధయే జనాతి
అనుసరతి. కవితరః క్రాన్తదర్శిషు శ్రేయాన్.

పక్షేఽహల్యా సహధర్మచారిణీ శుభవాసనా. గౌతమో ధర్మః. ఇంద్రో
ధర్మాభానః సాఖండ ధర్మః, చేతనాభిభూతానతి రామాశ్రయా త్సున ర్ధర్మ
సాహచర్యం లేభే ఇతి. అత్రాపి పూర్వసువ్రేణిణ అస్తి జ్యాయాస్మపీయన

ఉవరామ్ ఇతి భ్రాత్రోః సాహచర్యమ్. అర్యోఽచిత్ఽచేతయదితి లింగ
ద్యయం రాఘవైకశరణమ్.

బలవిజ్ఞాయః స్థవిరః ప్రవీరః సహస్యాన్ వాజీ సహమాన ఉగ్రః
అభివీరో అభినత్వా సహోజా జైత్రమింద్ర రథమా తిష్ఠ గోవిత్ 30
(10-103-5)

అథ స్వయంవరం జిగమిషోః రామస్య దేవరథో దివ్యాయుధాని చోపస్థితా
సీత్యాహ బల విజ్ఞాయ ఇతి. బలే విషయే విజ్ఞాయో విజ్ఞేయః పరీక్షణీయోఽసి
త్రైయ్యంబకం ధనుః సజ్యం కృతవతే కన్యాం దాస్యామీత్యాశయవతా జన
కేనేతి శేషః. స్థవిరో వృద్ధః ప్రవీరోఽతిశూరః సహస్యాన్ మాసబలవాన్.
వాజీ బాజో వేగఃశారీరం బలం తద్వాన్. సహమానః శత్రుచమువిమర్దసోధా
ఉగ్రస్తాసాం మర్దితా. అభివీరః సర్వతో వీరైః భాతృభిః పరివృతః. 'తేనా
స్మిన్నాలే జనకపురే సర్వేషాం భాతృణాం సాన్నిధ్యమస్తీతి సూచితమ్.
అభినత్వా సర్వతో బలవాన్. సహోజాః మనఃసంకల్పమాత్రాత్ జాతః, నతు
కర్మణా జాతః. ఈద్యక్ సన్ హే ఇంద్ర జైత్రం జయావహం రథమ్
అతిష్ఠ. గోవిత్ గాం భువం విందతి పాలనీయత్వేనేతి గోవిత్ రాజా.

వక్షే ధర్మాదిధిర్బుధమనాక్రాంతం మమ చిత్తరథమ్ అక్రమస్వ. తతశ్చ
ధర్మాదయోఽపి తత్రాస్పదం లస్స్యంతే ఇతి భావః. ఆక్షరయోజనా స్పష్టా.
చమూషచ్ఛేనః శకునో విభృత్వా గోవిన్దుర్లభ్య అయుధాని దిభ్రత్
అపామూర్షిం సచమూః సముద్రం తురీయం ధామ మహిషో వివక్తీ. 31
(9-96-19)

చమ్యతి. చమూః శత్రు నేనాః సాదయతీతి చమూషత్. శ్యేనః
శకునః, జీవేశయోః వక్షిణోర్మధ్యే బలవాన్ వక్షీ ఈశ్వర ఇత్యర్థః.
దిభృత్వా విశ్వస్య ధారకః, పోషకశ్చ. గోవిందుః గాం వృద్ధీ విందతి
వరాహవతారే లభత ఇతి గోవిందుః ఉకారాంతత్వమార్హమ్. కఘ్నః క్షీరా
దిమణ్ణవత్. బ్రహ్మాండసార భూతః. అయుధాని ధనుర్పాణాదీని దిభ్రత్

ధారయన్నస్తు. అపామూర్తిమంతం నముద్రం నచమానో గచ్ఛన్. రావ
ణవధార్మమితి శేషః. తురీయం ధామ విశ్వత్రైజనప్రాజ్ఞాషేక్షయా చతుర్థం
నిరుపాధి చైత్య త్యోతిః. మహిషో మహాన్. ఆరాధితః సన్ వివక్తి స్పష్టక
రోతి. కుద్దం బ్రహ్మైవాస్మాస్వీరవేషేణావిత్వీతి భావః.

పీతా యత్స్వం దుహితరమధిష్కన్ క్షయూ రేతః సంజగ్మాన్ నిషి-
జ్ఞాత్

స్వాధ్యోఽజనయన్సృష్ట్యా దేవా వాస్తోష్పతిం వ్రతసాం నిరతక్షన్. 32

యదర్థం బల పరీక్షా జనకేన క్రియతే తస్యాః సీతాయా ఉత్పత్తిం
భవిష్యపురాణోపబృంహితామాహ - పీతా యదితి. పీతా రావణో యత్
యదా స్వాం దుహితరం ఉత్పన్నమాత్రాం ఇయం కులోచ్ఛేదికా భవిష్యతీతి
దైవజ్ఞ వచనాత్ అధి అధికం స్కన్ స్కన్నవాన్ దూరే త్యక్తవాన్. కుశ్రే
త్యత ఆహ - క్షమయా వృధివ్యా సంజగ్మానః సంగతః సన్. రేతో దుహితృ
రూపం నిషించత్ నిషిక్తవాన్ భూమ్ముదరే తాం నిహితవానిత్యర్థః. తత్రాపి
స్వాధ్యాయ సవరివారస్య రావణస్య వధేన సుష్మ కల్యాణం ద్యావాపుథివ్యో
ర్ధ్వాయన్తి తే స్వాధ్యాః దేవాః ఇంద్రాదయః తజ్జీవనార్థం బ్రహ్మచైతన్యమ్
అజనయన్ మాతృ గర్భ ఇవ పృథివీగర్భేఽపి తామరక్షన్. న త్వసా
శ్వాసనిరోధేన తత్ర మమారేత్యర్థః. తత్రాపి వాస్తోష్పతిం స్థానాధిష్ఠితారం
గృహాపతింవ్రతసాంవ్రతవతిం యజమానముద్దిశ్య నిరతక్షన్ యజ్ఞస్థానం కర్షి
తవంతః తతశ్చైనాం స్థానవతిర్దనకో లబ్ధవానితి భావః.

వక్షే పీతా కామః, దుహితా శ్రద్ధా, వాస్తోష్పతిర్యజ్ఞాధికారి, ధర్మాది
కామో వ్యాదృష్టఫలే వ్యర్థే శ్రద్ధాం బధ్నాతి. అతః కామజా శ్రద్ధా చేత్
బోధేన సంయుజ్యేత, తర్హి సవరివారం కామమున్నూలయేత్ అతస్తాం సన్తః
సాత్వికీం రాజసేన కామేన దూరే త్యక్తాం యజ్ఞాది సత్కర్మకారి లభతే
ఇత్యర్థః.

అర్వాచీ సుభగే భవ సీతే వన్తామహే త్వా
యథా నః సుభగానసీ యథా నః సుఫలానసీ.

33

(4-57-6)

ఏవమాద్భ్యుతాం సీతాం దేవాః శమాదయో ప్రార్థయన్తే -
అవిదిదియచీతి. సుభగే! హే సీతే! న్యతి నర్వేషాం ఝక్షసామన్తం
కరోతీతి సీతా కర్తరి క్తః. లాంగలవద్దతౌ తు ముఖ్యస్యావయవార్థస్యాభా
వాత్ సీతోత్పత్తిస్థానత్వేన సీతాత్వం గౌణం హే సీతే త్వాం వన్తామహే
యథా నోస్మాకం సుభగా ఐశ్వర్యదానేన సుఫలా ప్రతిషక్షనాశనేన అనసి
దీవ్యసే తథార్వాచీ అనుకూలా భవ.

ఇన్ద్రాః సీతాం ని గృహ్లాతు తాం పూషాసు యచ్ఛతు
సా నః వయస్వతీ దుహో ముత్తరాముత్తరాం సమామ్.

34

(4-57-7)

ఇన్ద్ర ఇతి ఇన్ద్రో రామః సీతాం నిగృహ్లాతు వీర్యశుల్కాం తాం
స్వాయత్తాం కరోతు. పుష్కాతీతి పూషా, జనకశ్చ తామ్ అను పశ్యాత్
రామాయ యచ్ఛతు దదాతు సా సీతా నోఽస్మాకం దుహోం దోక్ష్మీణాం
మధ్యే ఉత్తరాముత్తరాం సమాం ఉత్తరోత్తర వర్షేషు 'అత్యంతసంయోగే'
ద్వితీయా. వయస్వతీ బహ్వాన్నప్రదా భూయాదితి శేషః.

వక్షే ఇంద్రః శాస్త్రార్థావదోధః. సీతాం సార్త్వికీం శ్రద్ధాం పూషా
ధర్మః. వయో యోగసిద్ధిః.

గోత్రభిదం గోవిదం వజ్రబాహుం జయన్తమజ్ఞ ప్రన్యణన్తమోజసా
ఇమం సజాతా అను వీరయధ్యమిన్ద్రం సఖాయో అను సం రభధ్యమ్.35

(10-103-6)

తతః న్యయంవర శాలాం ప్రవిష్టేషు రాజసు దేవవాక్యమిదం - గోత్ర
భిదమితి. గోత్రః నర్వతేన్ద్రాః. తేన తద్రూపం రుద్రధనుర్లక్ష్మతే, త్రిపుఠవధే

- 'రథః క్షణీ యన్తా శత దృతిరగేష్టాదనుః' ఇతి తస్య తద్దనుష్య
 స్మరణాత్ తద్భిదం రుద్రధనుర్భిద మిత్యర్థః. అత్ర సంహితాయాం ప్రపూ
 ర్యమంత్రే రక్షసా మిత్రో అవబాధమాన ఇతి పూర్వ మన్తే, చ బలం
 విజ్ఞాయ ఇతి, గోత్రదిదితి చ లింగాత్ అత్రాపి గోత్రభిత్పదస్య రుద్రధనుర్భిత్
 రామ ఏవార్థః, న తు పర్వతపక్షశాతనః శక్రః. వజ్రబాహుమ్ అజ్యువణ
 సీయం గృహోద్ధిదం స్వీయం ద్రవ్యం జయంతమ్ ఓజసా బలేన ప్రమృణంతం
 మృష్ట్యతమ్ అర్థాద్దనురేవ. ఈదృశం రామం భోః సజాతాః. సమానా
 జాతాః. భ్రాతరః ఇమమను లక్ష్మీకృత్య పీరయధ్వం విక్రమధ్వమ్. అన్వేన
 సఖాయో భావినో వానరాః. అనుసంరభధ్వం అద్రియధ్వమ్, శత్రువ్రకోపే
 సతీతి శేషః.

వక్షే గోత్రో మేరుః తే తత్స్థః కామ గణో లక్ష్మ్యతే, తమపి
 తుచ్ఛీకృత్య స్థితం గోత్రభిదం తీవ్రవైరాగ్యవంతం శ్రద్ధాంచాత్మసాత్కృతవంతః
 సజాతాః ధర్మ జ్ఞానవైరాగ్యైశ్వర్యాదయః సఖాయాః శమదమాదయః. ఇమ
 మిన్ద్రం భూమిమాగత్య డీవభావం గతమ్ శేషం సృష్టమ్.

సుమల్లీరియం వధూరిమాం సమేత వశ్యత
 సౌభాగ్యమస్యై దత్వాయాథాస్తం విపరేతన 36
(10-85-33)

ఏవం ధనుర్భంగే కృతే జనకః సీతామానాయ్యాహ సుమల్లీరితి.
 దత్వాయ దత్వా. అస్తం స్వగృహం వరేతన వరావృత్య గచ్ఛత. శేషం
 సృష్టమ్.

వక్షే వధూః శ్రద్ధా, తస్యాః సౌభాగ్యం యావద్విదేహ కైవల్యం
 బోధేనావియోగః. అస్తం సర్వాధిష్ఠానభూతం బ్రహ్మ.
 గృల్లామి తే సౌభగత్వాయ పాస్తం మయా వత్యా జరదష్టిర్యథాసః
 భగో అర్యమా సవితా పురంధిర్మహ్యం త్వాదుర్గార్హవత్యాయ దేవా. 37
10-65-36

తతో లబ్ధాయాః సీతాయాః పాణిగ్రహణం రామః కరోతి గృహ్లామి
ఇతి. సౌభగత్వాయ సౌభాగ్యాయ వత్యా సహ జరదష్టిరీర్యత్కుచగ్రంథిః యథా
అపః దీవ్యసే తథా తే హస్తమ్ గృహ్లామి గృహ్లామి భగాదయో దేవాః త్వా
త్వాం మహ్యం అదుర్లతవంతః. గార్హవత్యాయ గార్హస్థ్యాయ.

వక్షే యథా దేవాః బోధన్య శ్రద్ధాయోగం వాంఛంతి ఏవం బోధోఽపి
కైవల్యం ఫలం ప్రసోతుం శ్రద్ధాయోగం వాంఛతి. అక్షర యోజనా సుఖో
న్నేయా. ఏతా ద్వావాపి మన్తౌ పూర్వావరౌ.

అయం స్తుతో రాజా వన్తి వేధా అపశ్య వివ్రస్తరతి స్వనేతుః
సక్షీవన్తం వితం రేజయత్స్ అగ్నిం నేమించక్రమర్వతో రముద్రు 38
(10-61-16)

ఏవం సీతామాదాయాయోధ్యాం ప్రతి ప్రస్థితేన రామేణ మధ్యేమార్గం
వరశురామం విజితే దేవాః అస్తువన్ అయం స్తుత ఇతి పంచభిః. అయం
రామో రాజా స్తుతో వంది అవంది చ దేవైః అభివాదితః. యతో వేధాః
జగతః స్త్రష్టా అపః సముద్రం తరతి తరిష్యతి. శీఘ్రమేవ తథా - వివ్రః
వివ్రం చ ద్వితీయార్థే వ్రథమా జామగ్న్యజ్ఞ తరతి. యతః స్వనేతుః
స్వకృత నేతురవతరణ సాధనమ్. యస్యాస్తి స తథా. అన్య శిలామయః
నేతుః ప్రసిద్ధః వివ్రేణానాపది శస్త్రం ధార్యమితి మర్యాదాపి స్వకృతా నేతు
రేవ తదుల్లంఘన కర్తృత్వాద్వార్గవోఽప్యల్లఙ్ఘనీయ ఏవ. స రాజా కక్షీవన్తం
యేన దశరథాయ వరో దత్తః. సముద్ర జయినస్తవ పుత్రాః భవిష్యన్తీతి
తం అగ్నిం చ చరూరూపేణ గర్భిభవంతం రేజయత్ ప్రేరితవాన్. తత్ర
దృష్ట్వాంతో నేమిం నేతి నేమిమచ్చక్రం యథాఽర్వంతోఽశ్వానసురముద్రుః
శీఘ్రగామీ భవతి, తద్వత్కక్షీవదాదయన్త్య క్షీరితా ఇత్యర్థః. ఏతచ్చ ప్రాగేవ
దర్శితం, అత్ర జామదగ్న్యో బ్రాహ్మణరాజత్వాత్సేమః. దాశరథిః క్షత్రియ
రాజత్వాదాదిత్యః - 'సోమోఽస్మాకం బ్రాహ్మణానాం రాజా, అదిత్యో
వై దైవం క్షత్రమ్' ఇతి శ్రుతిభ్యాం తౌ చ పూర్వావరమంత్రోక్తరీత్యా

కార్యకారణ రూపా, అతః తస్య కారణానభిజ్ఞస్య కార్యస్య కారణేనాభిభవో
యుక్తః సూర్యేణ చంద్రస్యేవ. అత్ర దృష్టబాలాకిరజాతకత్రుశ్చ దృష్టాంత
త్యేన జ్ఞేయో, యత్తు రామబాణేన జామదగ్న్యస్య లోకా నాశితా ఇతి
తజ్జగత్కారణబోధాత్ బ్రాహ్మిలోకికమైశ్వర్యం బాధితం భవతీత్యేవ వరం
ఇమే మంత్రాః విప్రావ్రణ లిఙ్గాత్, పూర్వోక్తకక్షీవదాది లిఙ్గాద్యక్ష్యమాణ
లిజ్జేభ్యశ్చ రామ పరాః.

సద్విబంధుర్వైతరణో యచ్ఛా సబర్తుం ధేనుమస్వం దుపాద్యై
సం యన్మిత్రావరుణా వృజ్ఞ ఉక్తైర్వ్యేష్యేభిర్యమణం వరూపైః 39

బంధురితి - సః రాజా ద్విబంధుః - ద్వయోరన్యోస్య విరోధినోరపి వశిష్ట
విశ్వామిత్రయోర్బంధుః మిత్రం, సర్వాత్మత్వాత్సర్వసమ ఇత్యర్థః. తావేవ
ద్వావాహ ఏకో వైతరణో దాతా, పరో యచ్ఛా యాగాదికర్తా. తయోర్విరోధ
ప్రయోజకమాహ - సబర్తుం సగర్భతాదశాయామపి దుగ్ధే ఇతి, సబర్తుం ధేనుం
దోగ్ధీం అస్వం అప్రసూతాం యావత్సూతాతి క్షీరదా మిత్యర్థః. ప్రసూత్య
త్తరమేవ దశాహం క్షీర దుగ్ధే 'తస్మాద్వత్సం జాతం దశరాత్రీర్నదుపాంతి'
ఇతి శ్రుతేః. దుపాద్యై దోగ్ధుం తాదృశీం వశిష్టధేనుం ప్రాప్తుం విశ్వామిత్రః
కోటికో ధేనూర్పితరన్నాసీత్. యాగానురోధి వశిష్టస్తు తాః నాంగీచకార,
నాపి స్వాం ధేనుం దదావీతి పురాణ ప్రసిద్ధమ్. యథా క్రమం వైతరణః
యత్ యదర్థం మిత్రావరుణయోః పుత్రం వశిష్టం 'మిత్రావరుణయోర్ద్విక్షీ
తయో రుర్వశీమస్సరసం దృష్ట్వా సతో వారేకుంభే రేతోఽవతవతోఽగస్త్వ
వశిష్టావజాయేతామ్' ఇతి వైదిక ప్రసిద్ధేః. ఉక్తైర్నానావిధైఃకర్మభిః సంవృజ్ఞే
హింసితవాన్ తథా యచ్ఛాపి జ్యేష్ఠేభిః యోగప్రభావస్పృష్టైః వరూపైః నైన్యైః
అర్యమణమ్ అర్యం స్వామినమాత్మానం మన్యత ఇత్యర్యమణం సంవృజ్ఞే
ఇత్యనుషజ్ఞ్యతే.

తద్బంధుః సూరిద్దివి తే ధియం ధా నాభానేదిష్టోరవతి ప్ర వేనన్
సా నో వాభిః పరమాస్య వాఘాహం తత్పశ్చా కతిభశ్చిదాస. 40
(10-61-18)

సః పూర్వమన్త్యోక్త రాజా బస్త్వర్యంశ్యో యస్య స తద్బంధుః. నాథా
 నేదిష్టో నామ ఋషిః రవతి స్పష్టం వక్తి. కీదృశః సూరిః విద్వాన్,
 తథా - హే శిష్య తే తవ దివి హోర్తాకాశే దియం ధాః బుద్ధేర్ధారకః
 తవ వరవిద్యోవదేశకః. వ్రవేవన్ బ్రహ్మవిత్వాదేవ అత్యస్తం కాన్తిమాన్. కిం
 రవతి తదాహ - సా విధేయాషేక్షం స్త్రీత్వం స రాజా నోఽస్మాకం
 జీవానాం సోపాధినాం నాధిరివ నాధిః మధ్యం అన్తరం ఉపాధ్యవగమావశిష్టం
 రూవమ్. వరమా మహతీ త్రివిధ పరిచ్ఛేదఘాన్యేత్వర్ణః. వాషేత్వర్ణకౌ.
 అస్య రాజ్ఞః వశ్యాత్ అనన్తరం అహం నాథానేదిష్టః కతిథః కతితమశ్చిద్వి
 తర్కే ఆన అభూవం, అనేతి - లిలా స్వస్యాన్యేతత్పరోక్షమిత్తుక్తమ్.
 తథా హి - విష్ణోర్బ్రహ్మ్యో, తతో మరీచి సుతః కశ్యపః, తతో వివస్వాన్,
 తతో మనుః, మనోర్నాథానేదిష్ట ఇతి వంశో గమ్యతే.

ఇయం మే నాధిరిహ మే సధస్థమిమే మే దేవా అయమస్మి సర్వః.

ద్విజా అహ వ్రథమజా ఋతస్యేదం దేనురదుహజ్ఞాయ నూనా 41

(10-61-19)

ఇయం అయం రాజా మే మమ నాధిః కోశవంచకాన్తర్గత శుద్ధరూపం
 ఇహ అస్మిన్నేవ మే మమ సధస్థం గృహం లయస్థాన మవ్యాకృతమిత్వర్ణః.
 కారణస్యావ్యయమేవాధిష్ఠానమ్. ఇమే దేవీః ఇంద్రియాణి చ. మే మమ
 ఇమే అయమేవ విధేయాషేక్షం బహుత్వం. అయమహమేవాస్మి. సర్వః
 సర్వాత్మా. కిం చ ఋతస్య సత్యస్య వస్తునః. వ్రథమజాః వ్రథమం
 జాతోఽవ్యక్తరూపీ. తథా ద్విజాః ద్విలీయం జాతో వ్యక్తరూపీ చ అహ
 నిశ్చితం ఇదం యమేవ ఇదమత్తం శాస్త్రతత్త్వం జాయమానాఽస్యనిఃశ్వ
 సితవదావిర్బవన్తి. దేనుర్వాక్ అదుహత్ వ్రకాశితవతీ.

అథాసు మన్త్యో అరతిర్విభావాఽవ స్యతి ద్వివర్తవిర్వనేషాట్

ఊర్వా యచ్ఛ్రోణిర్న శిశుర్తన్యక్తు స్థీరం శేవృధం సూత మాతా. 42

(10-61-20)

అథ అనన్తరం అయం రాజా అను భూవనతిషు మన్ద్రా మధ్యగతిః.
 విభావా విశేషేణ తేజస్వీ. అరతిర్బ్రహ్మచర్యవ్రత నిష్ఠః. అవన్యతి అవస్థితిం
 ప్రాప్నోతి దేశాంతరం గచ్ఛన్ స్థానే స్థానే వాసం కరోత్యీత్యర్థః. అవన్యతి
 రక్షసామన్తం కరోతి వాఽర్థః. కీదృశః ద్వివర్తనిః ద్వే వర్తన్యా మార్గా
 యన్య సః తవస్విమార్గం శూరమార్గం వా అనువరతీత్యర్థః. అత ఏవ
 వనేషాట్ వే సహతే శీతవాతాదికం వా రక్షసాం వధమ్ కర్తుముత్సహతే
 వా వనేషాట్. యత్ యో రాజా ఊర్వా ఊర్వీకృతా శ్రేణిః సోపానన
 ద్ధతిః. నఇవార్థే. ఊర్వం స్థానం జిగమిషాణామయం శ్రేణీవదాలమృసీభూత
 ఇత్యర్థః. కీదృశః శిశుః అల్పవయా అపి దన్ దమయన్ అర్ధాత్ శత్రూనితి
 లభ్యతే. మక్షు సమ్యక్ యన్తం శేవృధం సుఖే వర్తయితారమ్. స్థిరం
 అచలన్యభావం మాతా కౌశల్యా నూత అనూత అడభావశ్చాందసః.
 మధ్యా యత్కర్తృమభవద్భీకే కామం కృణ్వానే పితరి యువత్యామ్
 మనానగ్రేతో జహతుర్వియన్తా సానా నిషిక్తం సుకృతస్య యోనా 43

(10-61-6)

వనేషాడిత్యక్తం తత్ర అయోధ్యాయా రామాయ దీయమానం రాజ్యం
 భరతాయ దేయం రామశ్చ వనం ప్రస్థావనీయ ఇతి కైకేయీ చరిత్రం
 నిమిషం తదాహ - మధ్యేతి. అభీకే సంగ్రామనిమిత్తం మధ్యామధ్యస్థాభ్యాం
 మంథరా కైకేయీభ్యాం యత్కర్తృం కర్తవ్యమ్ అభవత్తదపి త్వత్త ఏవ
 జాతమితి పూర్వోదాహృతాదయం స్తుత ఇత్యేతస్మాదపకృష్యతే. కస్మిన్సతి
 పితరి దశరథే యువత్యాం కైకేయ్యాం నిమిత్తభూతాయాం కామం తస్యై
 వరప్రదానం కృణ్వానే సంపాదయతి. వియన్తా విదేశం గచ్ఛన్తా రామల
 క్ష్మణౌ రేతస్తత్ప్రదాతారం పితరం జహతుః త్వక్తవన్తా. కీదృశం రేతః
 మనానక్ మనసాన అంచతి ప్రకాశత ఇతి మనానక్ రామగమనమ్ అనిచ్ఛత్
 నిర్మనన్కం మృతమితి వా. అత ఏవ సుకృతస్య యోనా సత్యే నిషిక్తం
 సానా మహాత్యుచ్ఛస్థానే స్వర్గే వా.

వక్షే నివారణ తృష్ణాతాపకమ్య, నిరస్త కర్తృత్వాభిమానమారోచనమ్య, హతప
లాసంగ మదాహో, విదితాధ్యాత్మవిద్యాబలాతిబలమ్య, దోధి కుభతనవాసనానా
ల్యవ్య తోషిత ధర్మగౌతమమ్య, తృణీకృత బ్రహ్మలోకధమమ్య, లబ్ధసీతాశ్రద్ధమ్య,
దాదితద్రాహ్మిలాకైశ్వర్య తామదగ్భ్యుతపవరోక్షదోధలక్ష్మణ జ్యేష్ఠమ్య అవరో
క్షదోధరామమ్య, దేవోయోధ్యాయాం వస్తుమిచ్చతః, సామజశ్రద్ధమ్య, వ్రనాసం
భరతజీవమ్య చ తత్ర రాజ్యమిచ్చంతిభ్యాం దోగదే హనాననాభ్యాం మంథరా
కైకయీభ్యాం మధ్యస్థాభ్యాం యత్కర్తవ్యం మనోదశరథమ్య వచనం కామ
రావణవధ నిమిత్తం తత్రావ్యస్తర్యామ్యనుగ్రహ ఏవ హేతుః. తతః సక్రద్దే
ద్వివిధేఽపి దోధే మనస్తోఽనగతే మనః స్వర్గవరమభూదితి. అయం మంత్రో
యోగ్యత్వాదునన్యస్తః.

దండా ఇవేద్గో అజనాన ఆనన్పరిచ్చిన్నాభరతా అర్చకానః
అభవచ్చపుర ఏతావశిష్ట ఆదిత్తృత్సూనాం వికో అవ్రథంత. 44
(7-33-6)

రామే వనం గతే యద్వృత్తం తదాహ - దండా ఇవేతి. భరతాః
భరత శత్రున్నాదయః గో అజనానః గవాంచాలకాః దండాః యష్టయ
ఇవ అకించిత్యారాః అసన్. పరిచ్చిన్నాః అల్పాః యతోఽర్చకానః కవిష్టాః,
తేషాం చ పుర ఏతా పురోహితో వశిష్ఠోఽభవత్ అదిత్ అస్మాద్వాశిష్టాదేవ.
తృత్సూనామితి తృత్సూనాం వర్ణలోపవికారావార్షా రామదర్శనేనైవ తృప్తిమి
చ్చతాం విశః వ్రజా అవ్రథన్త వ్రథాం గతా భరతాదిషు రాజ్యమిచ్చిత్సు
వశిష్ఠ ఏవ రాజ్యం చకారేత్వర్ణః.

వక్షే దోధార్థీ జీవః శాస్త్రగుర్వధీనోఽనంగః నన్ దైహికం కర్మాక
రోదిత్వర్ణః. మంత్రోయం స్పష్టలింగః
ఓ మ స్వపారః కారవే శృణోత యయా వో దూరాదనసా రథేవ
ని మూ వమధ్యం భవతా సుపారా అధో జ్ఞాక సింధవః ప్రోత్యాభి. 45
(3-33-9)

వనం ప్రతివ్రష్టితం రామమనుగచ్ఛన్ విశ్వామిత్రో మధ్యే మార్గ మాగతః
 నదీః ప్రార్థయతే - ఓష్యతి. భోః న్వసారో భగినీతుల్యాః సింధవో నద్యః
 ఓషు అత్యంతం సుష్టు శ్రుణోత మదీయం వచనం శృణుధ్వం. కారవే కరో
 తీతి కారుః మహతః కార్యస్య ధక్షోపదాదేః కర్తా తస్య ప్రీత్యర్థమిత్యర్థః.
 స హి దూరాత్ అనపా చేష్టావతా రథేన వః యుష్మాన్ ప్రతి యయౌ
 ఆగతవాన్. అత ఏవ నిషా నితరాం సుష్టు నమధ్వం నతిం భజధ్వం
 ప్రోత్యాధిః క్షుద్రనదీధిః నహ సుపారా సుగమపారాః. అథో అక్షాః రథాక్షుద
 ధోవాహిన్యశ్చ భవత. రామాయణే తు నౌకయా నదీతరణముక్తం తదపి
 శ్రుత్యంతరమూలకం కల్పాంతర విషయమితి జ్ఞేయం.

అతారిషుర్భరతా గవ్యవః సమభక్త విప్రః సుమతిం నదీనాం
 ప్ర పిన్వర్ధ్యమిషయంతీః సురాధా ఆ వక్షణాః పుణధ్వం యాత శీభమ్46
 (3-33-12)

ఏనం నదీః సముత్తీర్య చిత్రకూటం ప్రతిగతే రామే భరతః కిమ
 కరోదిత్యత అహ - అతారిషు ఇతి. గవ్యవః గవా పృథివ్యా యువన్తి
 వియజ్యన్త ఇతి గవ్యవః యౌతిరత్రామిశ్రణార్థః, రాజ్యం త్యక్తవన్త ఇత్యర్థః.
 ఈద్యశాః భరతాః నదీనాం నదీః అతారిషుస్తీర్ణవన్తః తత్రాపి విప్రో భర
 ద్వాజ ఇతి పురాణాత్ సుమతిం శోభనమతిం భరతం నమభక్త సమ్యక్
 నేవితవాన్ తస్యాతిథ్యం కృతవానిత్యర్థః. తదేవాభినయతి - ప్రేతి. భో
 శిష్యా ఇషయంతీః ఇచ్ఛన్త్య ప్రీతిమత్య సురాధా బహుసంపదః శోభనాః
 సిద్ధయః ప్రాప్తిప్రాకామ్యాదయః. తాః ప్రపిన్వర్ధ్యం ప్రకర్షేణ పుష్ట్యాః కురుత.
 వక్షణాః పుత్రకుల్యా మదుకుల్యాశ్చ అపుణధ్వం పూరయత. తతశ్చ శీభం
 ఈశ్వరత్వాభిమానినం భరతం యాత అతిధ్యేన గచ్ఛతేత్యర్థః.

యదంగ త్వా భరతాః సంసరే యుగ్ధవ్యన్ గ్రామ ఇషిత ఇన్దరజాతః
 అర్నాదహ ప్రనవః సర్గతక్త ఆ వో వృతే సుమతిం యజ్ఞియానామ్. 47
 (3-33-11)

తతో రామంవ్రతి గత్వా భరతః కిం చకారేత్యపి విశ్వామిత్ర వాక్యాదే
 వావగతం తదాహ - యదంగేతి. హే అంగ మహానది యత్ యతః త్వా
 త్వాం భరతాః సంతరేయుస్తీర్ణాః తత్తాం వః. వత్సం పూజాయాం. యజ్ఞి
 యానాం తవ యజ్ఞార్ణాయాః సుమతిం శోభనాం మతిం మతికరీం అవృణే
 ప్రార్థయే. యైః భరతైః గవ్యన్ గాం నందినం అత్యన ఇచ్చతీతి గవ్యన్
 నందిస్వామికో గ్రామః నందిగ్రామః ఇషితః అభీప్సితో వాసార్థం నత్వయో
 ధ్యేత్యర్థాత్ సోఽపి గ్రామః ఇంద్రజాతః ఇంద్రేణ రామేణ వ్రేరితః తత
 ఏవ ప్రసవః రామస్యాజ్ఞా అహ వ్రసిద్ధం అర్హాత్ గతవతీ సర్వత్రావ్రతిహతా
 భూదిత్యర్థః. కీదృశో గ్రామః సర్గతక్తః సృజ్యత ఇతి సర్గ అజ్ఞప్తో భరతః
 తక్తః కృచ్ఛ్రేణ జీవితో యస్మిన్ స సర్గ తక్తః, నందిగ్రామే వ్రతకృశో
 భరతో రామాజ్ఞయా రాజ్యం చకారేత్యర్థః.

నహి శ్చస్తవ నో మమ శాస్త్రే అన్యస్య రణ్యతి
 యో అస్మాన్ వీర ఆనయత్.

48

(8-33-16)

తతో లక్ష్మణార్థం ప్రార్థయంతీం శూర్పణఖాం రామో వచోభంగ్వన్త
 రేణ నిరన్యతి - నహీతి. స లక్ష్మణః హి నిశ్చితం తవ శాస్త్రే అజ్ఞాయాం
 న రణ్యతి న చలతి మమ అన్యస్య వా శాస్త్రే నో నైవ రణ్యతి.
 కుతః యో వీరోఽస్మాన్ ఆనయత్ ఏతధీనా వయం న త్వయమస్మదధీనా
 ఇత్యర్థః.

ఇంద్రశ్చిద్వాతదబ్రవీత్ స్త్రీయా అశాన్యం మనః
 ఉతో అహ కృతుం రఘుమ్.

49

(8-33-17)

ఏవ ముక్తాపి సా యదాతినిర్బంధాన్న నివర్తతే తదా రామ అహ -
 ఇంద్ర ఇతి. చిద్వేత్యనర్తకౌ నిపాతౌ, ఏవం ఉతో అహేత్యేతావపి. ఇంద్రో
 రామః తత్ షక్యమాణం వచః రఘుం లక్ష్మణం అబ్రవీత్. కిమబ్రవీత్

స్త్రీయా మనో అశాన్యమితి. కీదృశం రఘుం క్రతుం - కృణోతి హినస్తీతి
క్రతుస్తమ్. శూర్పణఖామేవ తాం పాంతుమిచ్ఛన్తమ్.

సప్తీచిద్ధామదచ్యుతా మిథునా వహతో రథమ్

ఏవే ద్యూర్వృష్ణ ఉత్తరా

50

(8-33-18)

పునః కిమబ్రవీత్తదాహ - సప్తీ ఇతి. సప్తీ అశ్వా. తేన తయోరుచ్చైశ్ర
వస్త్యేనాస్యా ఉచ్చా కర్ణా లక్ష్మ్యేతే మదచ్యుతా మదస్రావిణా మిథునా రథం
శరీరం వహతః. గాఢాంధకారే హి శ్రోత్రబలేనైవ దూరస్థమాప్వాయితారం
గచ్ఛన్తి శబ్దవేదినశ్చ శత్రూన్విధ్యంతి. చిద్దేత్యనర్థకా తథా వృష్ణోవర్షకన్య
మదస్రావిణః ధూరిప ధూర్నాసావంశః ఉత్తరా శ్రేష్ఠతరా. ఏవేదితి ఏవ
మేవేతి చేదనాభినయః ప్రదర్శ్యతే. అస్యా కర్ణనాసమేవ చేత్తవ్యం న
త్వీయం పాస్తవ్యేతి సూచితమాత్రే లక్ష్మణస్తత్ప్రతవానిత్యర్థః.

అధః పశ్యస్వ మోవరి సంతరాం పాదకౌ వార

మా తే కశన్లకౌ దృష్త్వీ హి బ్రహ్మ బభూవిథ.

51

(8-33-19)

తతస్తన్నిమిత్తవిఘ్న సంభావనయా రామః సీతామనుశాస్తి - అథ ఇతి.
హే సీతే త్వమ్ అధః పశ్యస్వ, న తు తిర్యక్ సంముఖం వా పురు
షాన్తరదర్శనం వరిహరస్వేతి భావః. మోవరి ఉపర్యపి మా పశ్యస్వ,
తత్రాపి ఖేచరాణాం దర్శనస్య సంభావ్యమానత్వాత్. పాదకౌ పాదా సంత
రామ్ అతిసమ్యక్తయా వియేన వార చాలయ. తే తవ కశన్లకౌ గుల్ఫా
మా దృశన్ మా దృశ్యా భూతమ్. హి యస్మాత్ప్రీతి స్వావయవద్వారేణ
బ్రహ్మవిత్, బభూవిథ పూర్వం జాతా సంయమవత్వాం బ్రహ్మవిదుత్పద్యతే,
వ్యభిచారిణ్యాం తు దురాత్మాతో వంచకేభ్యో రాక్షసేభ్యః ఆత్మానం పాహీతి
భావః.

సక్షే విషయ స్పృహయా బాధ్యమానే వరోక్షబోధేంతర్యామిప్రేరితః

తద్దేతు విషయస్మాణ శ్రవణే చిన్నవాన్.

న ఇద్దాసం తువీరసం వతిర్దన్ షడక్షంత్రిశీర్షాణం దమన్యత్

అన్య త్రితో న్వోజసా వృధానో విపా వరాహమయో అగ్రయా హన్. 52

(10-9-6)

తతః శూర్పణఖాం నిరూపితాం దృష్ట్వా తద్వయ రామలక్ష్మణ వధార్థ
మాగతాన్ ఖరదూషణ త్రిశిరస్సంజ్ఞాన్ రామో జహానేత్యుచ్యతే - కం నశ్చ
త్రీయేణ మంత్రేణ న వివ రామః దాసం లోకాన్ ఉషక్షిణ్యంతం దూషణం
తు వీరవం మహోస్వనం ఖరం షడక్షం త్రిశీర్షాణం నేత్రషట్కావంతం త్రిశి
రసం చ వతిః పాతా దన్ దృష్ట్వానాం దమకః దమన్యత్ దమితవాన్
హతవాన్. అస్మైవ దూషణాదిపాస్తుం విశిష్టేన ఓజసా బలేన వృధానో
వర్తమానః త్రితో నామ అంగుల్యా అయో అగ్రయా అయోవత్తిక్ష్ణ నఖయా
వరాహం మహోస్తం వరాహోకారం దానవం హన్ హతవాన్. అయం ఖలాన్
హంతీతి కిం చిత్రం అనేనానుగృహీతా అపి తాన్ స్ఫుంతీత్యయమేవాభయ
కామై రారాధసీయ ఇతి భావః. యదచరస్తన్వ్యా వావృధానో బలానీన్ద్ర
బ్రువాణో జనేషు

మాయేత్పా తే యాని యుద్ధాన్యాహుర్నాద్య శత్రుం నను వురా వివిత్సే

53

(10-54-2)

వివం ఖరాదీన్ద్రత్వా స్థితం రామం దేవాః స్తువంతి తాం సుతీయేవ
మంత్రేణ - యదచర ఇతి. హే ఇంద్రజనేషు జనస్థానేషు తన్వ్యా శరీరేణ
వావృధానో మహీయమానః బలాని సామర్థ్యాని ప్రబ్రువాణః కథయన్
రక్షాంసీ నిఘ్నన్ యదచరః సజ్కారం కృతవాసపి, యాని చ యుద్ధా
న్యాహః ధారాణికాః, సా తే తవ మాయేత్ మాయైవ. యతస్త్వం
అద్య వురా వా శత్రుం శాతనీయం నను నిశ్చితం న వివత్సేన జావాపి
నర్వేషామస్తరాత్మత్వాదితి భావః.

వక్షే అత్ర ఇరో మాసః దూషణో మత్పరా, త్రిశరాః ధనవిద్యాభిజ
నస్త్రీవిధో మదః తాన్ స్పృహోనహితాన్నిష్ఠున్యోగీ మాయామాత్రం జగదితి
పశ్యతీత్యర్థః.

స్త్రీయం దృష్ట్యాయ కీతవం తతాపాన్వేషాం జాయాంసుకృతం చ
యోనిమ్

పూర్వాష్టా అశ్వాన్యయుజే హి బ్రహ్మాన్ త్వోఽగ్నేరన్తే వృషణః పపాద.

54

(10-34-)

ఇమం వృత్తాంతం శుర్పణఖా ముఖాదాకర్ణ్య రావణః కిం చకారేత్యత
అపా - స్త్రీయ మితి. స్త్రీయం నికృత కర్ణనాసం శుర్పణఖాం దృష్ట్యాయ
దృష్ట్యా కీతవం కవల మృగనన్వ్యాసివేషదారి రాక్షసద్వయం కర్ప స్త్రీదర్శ
నేన క్షుబ్ధం నత్ అన్వేషాం అన్యస్య రామస్య జాయాం సీతాం సుకృతం,
అగ్నిహోత్రాదికం యోనిం వంశం చ తతావ తాపితవత్. జాయానారజేనైవ
త్రయమపి తవ్రమభూదిత్యర్థః. హి యతః బ్రహ్మాన్ అశ్వాన్ పూర్వాష్టా
సవ యయుజే రథే, తేవ చ రథేన వృషణో ధర్మద్రోహి రావణః అగ్నేరంతే
గామాగ్నిశాలా సమీపే పపాద జగామ మారీచేన సహేతి కేషః.

ఇన్ద్రోతుభ్యమిదద్రివో నుత్తం వజ్రినీర్యమ్

యద్ధ త్వం మాయివం మృగం తము త్వం మాయయావధీరర్చన్నసు
స్వరాజ్యమ్

55

(1-80-7)

తతో హత మారీచం రామమృషిః స్త్రీతి - ఇంద్ర ఇతి. హే ఇంద్ర
కుభ్యమిత్. తవైవ వీర్యం సామర్థ్యం అనుత్తం క్వచిదవ్య పరాభూతమ్.
హే అద్రివః అద్రిం రుద్రచాపయాపం మేరుం వాతిః హివస్తీత్యద్రివః. హే
వజ్రీన్ అత్యాధరేణ బహుకృత్వః సంధోధయతి. యత్ యతః హి వ్రసి
స్వంత్యం పరోక్షం మాయివం మృగం మారీచం త్వం మాయయా మానుష

దేహరూపయాఽవ దీర్ఘతవాససి. యతః స్వస్య రాజోచితం కర్మ అన్వ
ర్చన్ స్వవంశ పరంపరాగతమనువూజయన్. రాజ్ఞాం మృగయా ఉచితేత్యేవ
పాతవాసి, న తు ద్వేష బుద్ధ్యా సర్వాన్తరత్వాత్తవేతి భావః.

యో వః సేనానీర్యహతో గణస్య రాజా వ్రాతస్య వ్రథమో బభూవ
తస్మై కృణోమి న ధనా రుణధ్వి దళాహం ప్రాచీన్తద్యతం వదామి. 56
(10-34-12)

తతో దూరస్థే రామే లక్ష్మణే చ తదనుయాయుని శూన్యే సీతాం
ప్రార్థయమానం రావణం ప్రతి సీతా ప్రాహ - యో వ ఇతి. యో
వో ధక్షసాం మహతో గణస్య సేనానీ. యో వా వో మహతో వ్రాతస్య
వ్రథమో ముఖ్యో రాజా బభూవ. తస్మై తే కృణోమి నిహన్మి శీఘ్రమేవ
నాశయిష్యామి. ధనా భవదీయాని ధనాని న ఋణధ్వి న కాంక్షే. తదిదం
ఋతం వాక్యం దశ ప్రాచీః ప్రాగాది దిశః ప్రతివదామి.

ఇనో రాజన్సరతిః సమిద్ధో రౌద్రో దక్షాయ సుషుమా అదర్శి

చికిద్వి భాతి భాసా బృహతాఽసిక్నేమేతి రుశతీమపాజన్ 57
(10-3-1)

ఏవం నిరన్తం రావణం సీతాహరణోద్యతమాఽక్ష్యగ్నిరచిన్తయత్ - ఇనో
రాజన్నితి. మననైవ రామం సంబోధయతి. హే రాజన్ ఇనః బలీయాన్
అరతిః అలబ్ధకామసుఖః సమిద్ధః కామాగ్నినా ప్రదీప్తః రౌద్రో భయఙ్కరః
దక్షాయ సాహసాయ సుషుమాన్ సమర్థః అదర్శి దృష్టః. చికిత్వత్సామర్థ్యం
జానన్నపి విభాతి వైవరీత్యేన దీప్యతే భాసా దీప్త్యా బృహతా బృహత్వా
అసిక్నేం కాలరాత్రిమివ కృష్ణాం ఋశతీం దహ్యామానాం ఏతి అయాతి.
అపాజన్ అపసరిష్యన్నేనాం చోరయిత్వేతి శేషః.

కృష్ణాం యదేసీమధి వర్చసాభూజ్జనయన్యోషాం బృహతః పీఠుర్ఞాం
ఊర్ధ్వం భాసుం సూర్యస్య న్తభాయన్దివో వసుధిరరతిర్విభాతి. 58

కృష్ణామితి - స ఏవం చింతయన్నగ్నిర్యత్ యదా కృష్ణాం కాలరాత్రి
 తుల్యం వినీం వివర్ణాం సీతాం వర్చసా వారయన్ యాతీతి, వర్చః స్వం
 రూపం తేన కవచేన తదాచ్ఛాదకే యోగబలేన అభ్యభూత్ తిరోహితాం
 కృతవాన్. కింభూతః - బృహతః బ్రహ్మణః సంకల్పాదేవేత్వర్తః. యోషా
 మన్యాం స్త్రియం ఛాయాసీతాం జనయన్. పితుః రామస్య జాం జాయా
 మివ జాయాంతదా తాం గృహీత్వా అరతిః రావణః ఊర్జ్వం ఆకాశమార్గం
 సూర్యస్య దివః ద్యుసంబంధినో దేవతాగణస్య చ వసుభిర్దేవతావిశేషైః సహ
 తేషాం సర్వేషాం భానుం కరం వాస్తమితి యావత్ స్తభాయన్ స్తమ్పుయన్
 విధాతి. రావణేన ఆకాశమార్గేణ నీయమానాం సీతాం రావణాదాచ్ఛేత్తుం
 కోఽపి ప్రభుర్నాభవదిత్వర్తః.

వక్షే స్పృహయా ప్రేరితో మారీచో దంభః. రావణః కామః తౌ
 సీతాం శ్రద్ధాం దంభోస్మృఖతయా వరోక్షమవరోక్షం చ దోధం రామలక్ష్మ
 ణాఖ్యం దూరే కుర్వస్తీం కామో జహార. అగ్నిః యజ్ఞః స తు తస్యా
 సాత్త్వికం రూపం గోపితవానిత్వర్తః. భద్రో భద్రయేత్యగ్నిమ మస్త్రేఽగ్నిః
 సీతాం రామాయ సమర్పితవానితి దర్శనాదేతావపి రామవరౌ.
 స ఈం వృషా స ఫేనమస్యదాజౌ స్మదా వరైదవ దభ్రవేతాః
 సరత్పదా స దక్షిణా సరావృజ్న తా ను మే వృశన్యో జగ్యుభ్రే. 59

స ఇతి. స హృతదారో రామభద్రః. ఈం వినాం సీతాం నిమిత్తికృత్య
 అజౌ రాక్షసైః సహ సంగ్రామే అస్యత్ అస్యాత్ బాణాన్పాక్షివత్. తత్ర
 దృష్ట్వాంతః. వృషా వశేనమితి. యథా మహోక్షః క్రోధావిష్టః ఫేన వివృషో
 ముఖనాసితేన నూత్కారం కుర్వన్నస్యతి తద్వత్. తత్ర హేతుః - దభ్రవేతాః
 స్థూలబుద్ధిః ఆ ఇతి స్పృత్యర్థో నిహతః స్మత్ అస్మత్ పరా వరోక్షమ్
 అవైత్ అవగతోదారపార్తేతి ప్రత్యక్షశ్చేత్స్వాత్తర్హి సద్య ఏవ నిహతః స్యాదితి

భాష. తతః కిం చకారేత్యాహ - వరదితి. డక్షిణా డక్షిణ ప్రదేశం వదాన
యథాఽశ్యాదీనాం వదమన్విష్యతే భూమౌ తథా వదేనైవ వరత్ సీతీర్థం
ఇతస్తతో గచ్ఛన్వరావృక్ వరాధిభూతః శోకేనేత్వర్ణః. తాః ప్రసిద్ధాః వృశస్య
పుచ్చస్తం నయన్తి ఇష్టం దేశం ప్రావయన్తి తే వృశస్యః శుభాశుభఫలనూచకాః
వశుషక్షిణః మే మాం న అనుజగ్యురే అనుగృహీతవన్తః. సీతాప్రాప్తిసూచకం
శకునమపి న జాయత ఇత్యత్వస్తమ్ శోకం కృతవానిత్వర్ణః.

వక్షే శ్రద్ధాం వివా వికలో బోధః డక్షిణేన ఋణనా ధర్మమార్గేన
శ్రద్ధాప్రాప్తిం స్వాభ్యుదయాయ కామయత ఇతి ఛాయార్థః. అయం మన్తో
మధ్యాయత్కర్తీయః.

విధుం దద్రాణం సమనే బహూనాం యువానంసన్తం వలితో జగార
దేవస్య వశ్య కావ్యం సుహీత్వాఽద్యా మమూర న హ్యః సమాన. 60
(10-55-5)

విధుమితి - సమనే సంగ్రామే విధుం బహూనాం శూరాణాం విధూ
ననకరం దద్రాణం ద్రావణకరం యువానమపి సన్తం రావణం సీతాహ
రారం వలితో వృద్ధోఽపి అగ్రిమ మన్తాగ్రిదరుణపుత్రః సువర్ణ ఇతి గమ్యతే.
తేన జటాయునామా వక్షీ జగార విగీర్ణవాన్. తర్హి సిద్ధం న సమీహితం
నేత్యాహ- దేవస్యేతి. దేవస్య వర్వాన్ రాక్షసాన్ జేతు మిచ్ఛతః ఇంద్రస్య
కావ్యం శ్రాంత దర్శిత్యం వశ్య. యద్యద్దేవ రావణో వధ్యతే తర్హితరేషాం
ర్షక్షసాం క్షయో న భవితా, ఇత ఏవ రామో వివృత్తో భవేత్, తదర్థం
యో హ్యః పూర్వేద్యుః సమాన సమ్యగచేష్టత రావణాదిభవం కృతవాన్,
సః అద్య వరేద్యుర్మమూర. సర్వరాక్షస క్షయార్థం జటోయోరపి మరణం
దేవేంద్రజైవ సంపాదిత మిత్వర్ణః.

వక్షే మనోదశరథస్య తానశాముకత్వాత్ వివేక జటాయుస్తత్పతా,
సోఽపి శ్రద్ధాం హరన్తం కామం నిరోడ్డుం న శశాక ప్రత్యుత న్యయమేవ
సప్త ఇత్వర్ణః.

శాక్యనా శాకో అరుణః సువర్ణ ఆ యో మహాః శూరః ననాదవీరః
యచ్చికేత నత్యమిత్రన్న మోషుం నను స్పార్షముతజేతోత దాతా. 61
(10-55-6)

శాక్యనేతి - సువర్ణో జలాయుర్యచ్చికేత యత్ జ్ఞాతవాన్, అహం
రావణం హత్వా రామాయ సీతాం దాస్యామీతి, తత్ నత్యమిత్ర నత్య
మేవ, న తు మోషుం న నిష్టలమ్, మృతస్యాపి సాధోః సజ్జల్పోన్యథా
న భవతీత్యర్థః. అతః స్పార్షం స్పృహణీయం వను సీతాఖ్యం ధనం రామో
రావణం హత్వా జేతా జేష్యతి ఉత దాతా అపి చ ఝక్షవనస్య. కీదృశః
సువర్ణః శాక్యనా శాకః శక్నోత్యనేనేత్యుత్సాహన శక్తిమాన్. అరుణో
రామే రాగవాన్ అరుణపుత్రత్వాద్వాఽరుణః. మహో మహాన్ శూరః.
ననాత్ నర్యదా అవీడః అనికేతః మహాయోగీత్యర్థః.

వక్షే యద్వివేకేన దృష్టం తత్తథైవావనరే ప్రాప్తే బోధః సమర్థయత
ఇతి భావః. సువర్ణో దూరగామీ. విధిర్దదే వృష్ణ్యా లింస్యాని యేధిరాక్ష-
ద్వృత్రహత్యాయ వజ్రీ
యే కర్మణః క్రియమాణస్య మహ్నాఋతే కర్మముదజాయంత దేవాః. 62
10-55-7

కథం తత్సంకల్పః సత్కోఽభూదత అహ - విధిరితి. విధిః దేవైః
వృష్ణ్యా వృష్ణ్యాం వర్షణశీలానాం వశూనాం చిహ్నాని లాంగూలవత్సచతుష్పా
దచారిత్వాదీని లింస్యాని పుంసాం మానుషాణామిమాని చిహ్నాని హస్తా
దాయిత్యత్రికోపనేశిత్యాదీని వానరేషు దృష్ట్వాని అదదే అదదిరే అత్తాని.
నికత్వమార్షమ్ యేధిః యైరుపాత్తైశ్చిహ్నైర్మృతో వజ్రీ ఇన్ద్రః వారిరూపీ
వృత్రహత్యాయ దండరూపాయ మరణాయ డాక్షత్ రేతఃసేకం కృతవాన్
కావేయీం చలచిత్తతాం ప్రాన్య కనిష్కభ్రాతుర్పూర్వ్యాం దుహితృకల్పాం గత్వా
వాలీ వద్యత్వం ప్రాపేత్యర్థః. యే దేవాః ఋతే కర్మమ్ వానరయోని
ప్రావకం దురితం వినాపి క్రియమాణస్య కరిష్యమాణస్య సేతుబంధవ

రాక్షసవధాదే: కర్మణః మహ్నో మాహాత్మ్యేన ఉదజాయస్త వాసరరూపేణ
మహాత్కర్మ కర్తుమావిర్భూతా ఇత్యర్థః. తైరేవ సహాయైర్లటాయు సంకల్పం
రామః సాధితవానితి భావః.

వక్షే బోధనహయాః శ్రోత్రేంద్రియాదయః ధ్యానార్థమస్తర్మ్యుఖాః వేదా
స్త్రక్రవణార్థం బహిర్ముఖాశ్చేతి జ్ఞాఽజ్ఞవిహ్నోని ధారయన్తి, తత్రాపి మహానపి
బహిర్ముఖత్వేన ప్రమాద్యతి, అతోఽస్తర్మ్యుఖతయైవ సర్వదా స్థేయమిత్యర్థః.
అస్మిన్ వక్షే ఋతే కర్మ బ్రహ్మ క్రియమాణస్య కర్మణో యోగధర్మస్య
మాహాత్మ్యేన దేవాః సాధకాః ఉదజాయస్త బ్రహ్మభావం గతా ఇతి యోజ్యమ్.

సీచీనవారం వరుణః కబన్తం ప్ర ససర్ద రోదసీ అన్తర్దిక్షమ్
తేన విశ్వస్య భువనస్య రాజా యవం నవృష్టిర్వ్యునత్తి భూమ.63
5-78-3

సుగ్రీవ సఖ్యాత్ ప్రాక్కబంధ వధమాహ - సీచీనేతి. యే విశ్వస్య
భువనస్య రాజా రోదసీ అంతర్దిక్షం చ ప్రససర్ద, సః సీచీనవారం అధోద్వారం
షక్తోముఖం కబన్తం నామ రాక్షసం వరుణో వృష్యానో భూత్వా తేన
కబన్తేన భూమ భూమిం వ్యునత్తి ఆర్ద్రాం కరోతి తస్య శోణితైరితి భావః.
వృష్టిర్యవం న యవమివేత్సార్ద్రీకరణే దృష్టాన్తః.
భీతాయ నాధమానాయ ఋషయే సప్తవధ్రయే
మాయాధిరశ్వినా యువం వృక్షం సం చ వి చాచథః. 64
5-78-6

వాసరైః సహ రామస్య సఖ్యప్రసంగమాహ భీతాయేతి అత్రేదం పురా
ణాంతరే ఉపాఖ్యాయతే, జాంబవాన్ బ్రహ్మణోశ ఋక్షరాడో జ్ఞాతిభిర్ని
రస్త స్వం రాజ్యం ప్రాప్తం తవశ్చకార, తం చ ద్వౌ యువానావాగత్య
ఊచతుః. ఆవాభ్యామాప్యాయితస్త్వం శత్రూన్ జేష్యసీతి, స పునస్తయో
ర్వేష్యాయ స్వదుహితరం దాతుకామో యావత్కించిద్విషక్యతి తానదేవాన్త
ర్హితౌ, తావేవ పునస్త్రేతాయుగే సుగ్రీవ సహితః సన్తదర్శ, తదా తౌ

దృష్టపూర్వ ప్రత్యభిజ్ఞాయ సుగ్రీవమువదిదేశ, ఏతాభ్యాం సఖ్యం కురు, ఏతా తవ కార్యం సాధయితుం క్షమావీతి, తతః సుగ్రీవో హనుమద్వారా రామేణ సహ సఖ్యం చకార, జ్యేష్ఠభ్రాతుః రాజ్యం తేన పృథాన్సుదారాం శ్రేచ్ఛన్ ఇతి. తత్ర జామ్బవానారో భక్తః, సుగ్రీవస్త్వర్ణాద్ధీ, హనుమాంస్తు నిష్కామః ఏతేషాం క్రమేణ రూపాణ్యాహబీతాయేతి. దీతాయ జ్ఞాతిభ్యో యతః నాధమానాయ ఉపతప్తాయ ఋషయే భూతపూర్వగత్యా బ్రహ్మణే సర్వమన్త్రం ద్రష్ట్రే సప్తవద్రయే వద్రిశ్చర్మ రజ్జుః సప్తసంఖ్యాః త్వగస్పృశ్మాం సమజ్ఞాస్తిమేదః శుక్రసంజ్ఞా ధాతవః ఏవ వద్రిరూపాణి బంధనాని యస్య తస్మై సప్తవద్రయే. పార్థివం వశుదేహం ప్రాప్తాయ మప్యం మామనుగ్ర హీతుం భో అశ్వినా - అశ్వినీకుమారవదతిరమణీయౌ తచ్చరీరోపాధికౌ వా సూత్రాన్తర్యామినౌ మాయాభిః మాయాకృతేన మానుషవేషేణ యువం యువాం పృక్షం మదాశ్రితం తపఃస్థానభూతం సమచథః సమాగతౌ చ. అనన్తరం మయ్యనుగ్రహం కృత్వా వ్యచథశ్చ విగతౌ చ ఝటిత్యేవాదర్శనం గతౌ. అయం మంత్రః సకామభక్తానాం గతివిలంబేన భవతీతి ప్రకాశయతి తథావిధశ్చ జాంబవానితి యోగ్యత్వాప్రకృతోపయోగి కథాసూచకత్వాచ్ఛ్రేవ స్వంతః. యద్వా పుర్యష్టకేన ప్రాణ జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియ మనో భూతతమః కామకర్మాత్మకేన సర్వే బద్ధాః, ఏతే ఋక్షవానరాస్తు ఋతే కర్మముదజాయన్త దేవాః ఇత్యుక్తేః కర్మబన్ధహీనత్వాత్సప్తవద్రయః. యద్యపి - 'సంయోగా విప్రయోగాంతాః' ఇతి న్యాయేన వ్యచథ ఇత్యేవ వక్తవ్యం 'లోకతః పరమార్థతోఽపి సకృద్విభాతోహ్యష' - ఇతి శ్రుతేః. సకృత్ దృష్ట స్యాత్మనో వియోగాత్సమ్భవః, తథాఽపి జామ్బవతః కామగ్రస్త్వాజ్ఞాతమపి దర్శనం న కృత కృత్యతా మనయదితి జ్ఞావనార్థం వ్యచథ ఇతి. అత ఏవ రామావతారేఽపి భగవాన్నజాంబవతో జామాతృత్వమంగీచకార ఏకవత్సరత వ్యాజేన, కిం తు కృష్ణావతారే విలంబేనేతి స్మర్యతే.

దేహీ మే దదామి తే నిధేహీ మే ని తే దధే

నిహారమిన్యే హర నిహారం నిహరామితే.

65

వాసం : 3-50

మే మహ్యం వూచిదిది దేహి వశ్యాదహం మగ్రీవస్తు వూర్యం స్వార్థః
 వశ్యాదారాధనమిత్యక్రమేణ భజమానః ప్రాకృతస్తత్స్వరూపమాహ - మంత్రో
 దేహి మ ఇతి - తే తుభ్యం దదామి, తథా మే మదర్థం నిదేహి
 అహమపి తే నిదదే ఇతి వూర్యవత్. తథా నిహారం ప్రేషణీయం ద్రవ్యం
 మే మహ్యం ఇత్ ఏవ వూర్యం హర ప్రావయ, వశ్యాదహం తే తుభ్యం
 నిహారం నిహారామి ప్రావయామి. భృత్యద్వారా ఏవం ప్రార్థితో రామః
 మగ్రీవం వూర్యమనుగృహ్య వశ్యాత్తతః స్వకార్యసిద్ధిమకామయ తేత్వర్థః.
 ఏవా హి త్వాస్యతుథా యాతయంతం మనూ విప్రేభ్యో దదతం శృణోమి
 కిం తే బ్రహ్మణో గృహ్లాతే సఖాయో యే త్వాయానిదధుః కామమింద్రః

5-32-12

ఏవం సకామౌ ణాంబవత్సుగ్రీవా వనుగృహ్య నిష్కామే హనుమత్యను
 గ్రహం చికిర్షుం రామం హనుమానాహ - ఏవా హీతి. ఏవ ఏవం
 శాస్త్రదృష్టరీత్యా హి నిశ్చితం త్వాం ఋతుథా కాలే కాలే యాతయంతం
 అన్తర్యామితయా యజ్ఞాదౌ విషయే యత్నం కారయంతం తత్తలభూతాని మనూ
 మనూని ధనాని చ విప్రేభ్యః శ్రద్ధావద్భ్యో దదతం శృణోమి వరంతు
 - కిం కథం తే త్వత్సంబంధినో బ్రహ్మణో బ్రాహ్మణాః మాదృశాః
 గృహ్లాతే గృహ్లాన్తి అపీతు దీయమానమపి న గృహ్లాన్తిత్వర్థః. సఖాయో
 నిష్కామదాసాః. అత ఏవ యే త్వా యా త్వయి కామం నిదధుః,
 త్వాత్కామ్యయైవ సర్వమహం కరోమి న త్వత్తోఽన్యద్వాఙ్ఘామీత్వర్థః.
 ఇదంమన్త్రిత్రయం కథోవయుక్తగుణకథనపరత్వాత్ప్రసింఘాదువన్యస్తం.
 కథా దేవానాం కతమన్య యామని నుమస్తు నామ శృణ్వతాం మనామహే
 కో వ్యులాతి కతమో నో మయస్కరత్ కతమ ఊతీ అభ్యా వవర్తతి.67

10-64-1

దేహి మే దదామి త ఇతి వదతః మగ్రీవస్య కార్యం వాలివధాఖ్యం
 యేథిరౌక్షద్రుత్రహత్యాయ వశ్రీతి సూచితం వూర్యమేవ కృత్వా రామః

న్యతార్యం చిత్తయతే - కథా దేవానామిత్యాదివా. కథా కేవల ప్రకారణ శృద్ధితాం మధ్యాక్యమాకర్ణయతాం దేవానాం వానరరూపాణాం మధ్యే కత మన్య నామన్వరూపం సుమంతు శోభనతయా మస్తన్యం మనామహా జాసీమహే. యామని సీతావ్రవృత్త్యర్థే గమనే విషయే కో నోఽస్మాన్ మృలాతి సుఖయేత్. కతమో వా నోఽస్మాకం మయః సుఖం కరత్ కుల్యాత్. కతమో వా ఊతి అన్మదీయాం విభూతిం సీతాభ్యాం శ్రియం అభ్యావవర్తతి అభ్యావయతి, తం వ జాసీమః ఇతి భావః.

క్రతూయన్తి క్రతవో హృత్పు ధీతయో వేనన్తి వేనాః వతయన్త్యాదిశః న మర్దితా విద్యతే అన్య విభ్యో రేవేషు మే అధి కామాఅయంసత. 68

10-64-2

క్రతవః సాక్షాత్ సత్యసంకల్పా ఇత్యర్థః. క్రతూయన్తి క్రియామాత్మన ఇచ్చన్తి అన్మత్సేవాం కర్తృమిచ్చన్తి. హృత్పు ధీతయః హృదయేషు ధీమన్తః వేనన్తి శోభన్తే. వేనాః కమనీయాః. అసమన్తాత్ దిశః వతయన్తి గచ్ఛన్తి. విభ్యో వానరరూపేభ్యో దేవేభ్యోఽన్యో న మర్దితా సుఖయితా న విద్యతే. మే మమ కామాః మనోరథాః దేవేషు ఏషు అయంసత అవూర్యన్త.

తే నో అర్వన్తో హవనశ్రుతో హవం విశ్వేశృణ్వన్తువాజినో మితద్రవః సహస్రసా మేధసాతావివ త్మనా మహో యే ధనం సమిధేషు జగ్ధిరే. 69

10-64-6

ఇత్యాది చిత్తయిత్యా వానరావృత్తి వదతి తేనో ఇతి. తే అర్వన్తః శీఘ్రగతయో వాజినో వానరాః నోఽస్మాకం హవం అహ్వోనం శయా వన్తు శ్రుణ్వన్తు. కేదృశాః హవన శ్రుతః హవనం శ్రుణ్వన్తి తే, తథా విశ్వే సర్వే మితద్రవః వరిమిత గతయః యే త్మనా అత్మనా సహస్రసాః సహస్రైః సంమితన్య ధనాదేః సన్మృక్తారః మేషుసా తావివ యజ్ఞే ఇవ సమి థేషు సంగ్రామేషు మహాః మహనీయం ధనం శక్రతూజాం విత్తం జగ్ధిరే దృతవన్తః. యజ్ఞే ఋత్విణ ఇవ స్వరూతమితి భావః.

వ్ర వో వాయుం రథయుజం పురంధిస్తోమై: కృణుధ్వం సఖ్యాయ పూష-
ణమ్

తే హి దేవస్య సవితూ: సవీమని క్రతుం సచన్తే సచిత: సచేతనః. 70

10-64-7

ధో దేవా: ప: యుష్మాకం మధ్యే వాయుం వాయుపుత్రం రథయుజం
దేహధరం పుర: ధీయత ఇతి పుర:సరం స్తోమై: స్తుత్యా కృణుధ్వం
సఖ్యాయ సఖిపత్కార్యాయ పూషణం పోషణం మత్కార్యార్థమిమం స్తువ
ధ్వమిత్వర్ణః. హి యత: తే స్తోమానః సవితుర్దేవస్య సవీమని వ్రసవే లోకే
క్రతుం సంకల్పం సచన్తే సమ్పాదయన్తి. సచిత: చేతస్య పుంస: సచేతనః
సమ్పాదయస్య స్తుతయ: సమ్పాదయం కార్యే వ్రవర్తయన్తిత్వర్ణః.

త్రీసప్త సప్రా నద్యో మహీరపో వనస్పతీన్వర్వతాం అగ్నిమూతయే

కృశానుమస్త్రాన్ తిష్యం సధస్త ఆ రుద్రం రుద్రేషు రుద్రియం వావా-
మహే 71

10-64-8

త్రీరావృతా: సప్త త్రీ: సప్త ఏకవింశతి: సప్రా: సరన్వ: నద్య: నదీ:
మహీరప: సముద్రం వనస్పతీన్ వర్వతాన్ అగ్నిం చ వాడవం. తథాకృశానుం
కల్పాన్తాగ్నిం అస్త్రాన్ అస్యన్తి క్షీవన్తి తాన్ శేషకాలాగ్నిరుద్రాదీన్ తిష్యం
పుష్యోపలక్ష్మితం సక్షత్రమండలం చ సధస్తే సహ తిష్టన్వస్మిన్నితి సర్వలో
కావాసే కృత్స్నబ్రహ్మణ్ణే ఆసమన్తాత్స్థితం వస్తుణాతం వ్రతి రుతం శబ్దం
కుర్వన్నేవ ద్రాతి గచ్ఛతి గర్హన్నేవ బ్రహ్మణ్ణపిణ్ణమాక్రాన్తుం శక్తో రుద్రన్తం
వానుమద్రూవం రుద్రేషుమధ్యే రుద్రియం రుద్రకర్మార్థం శత్రుసంహారక్షమం
వావామహే ఊతయే న్వకార్యసమృద్ధయే న్వేష్టసిద్ధ్యర్థమిత్వర్ణః.

అవశ్యమస్య మహతో మహిత్యమమర్త్యస్య మర్త్యాసు విక్షు

నానా వానూ విభృతే సం భరేతే అసన్వతీ బహుతీ భూర్వత: 72

10-79-1

ఏవ మాజ్ఞత్వస్య హనుమతో రూపం వర్ణయతి అవశ్యమితి. తస్యమస్య
మహతో మహిత్యం మాహిత్యం అవశ్యం దృష్టవానస్మి. మర్త్యాసు విక్షు
మర్త్యలోకే వివాఽస్య సముద్రం క్రామతో రూపం దృష్టవానస్మి. తథా
అస్య హనూ ముఖవలకే నానా వృథక్ విభృతే విహితే వ్యాతం ముఖం
చావశ్యమిత్యర్థః. తే ఏవ హనూ సమృతే సంహరతే విశ్వస్య సంహారం
కురుతః. అసిన్వతీ అబద్ధస్తీ అన్యోన్యమస్పృశంత్యా. బద్ధతీ లలమానే.
భూరి బహులం అత్తః భక్షయతః. ప్రశ్వాసవేగేనైవ సర్వమస్యోదరే ప్రవిశతి
స తు హన్యోక్మేలనేనేతి భావః.

గుహ శిరో నిహితమృగక్షీ ఆసిన్వస్తృతి జిహ్వాయా వనాని
అత్రాణ్యస్మైషడ్వీః భరస్తుత్రానహస్తా నమసాఽధి విక్షు 73
10-79-2

అస్య శిరో గుహ గుహాయాం నిహితం వానరరూపత్వాచ్ఛిరోఽన్యల్పమి
త్యర్థః. తథా ఆక్షీ ఆక్షీణీ ఋధక్ తలే నిహితే గభీరే ఇత్యర్థః. అసిన్వన్
ముఖవలకే అద్భన్ అసంయోజయన్నేవ వనాని జలాని, వనస్థాని ఫలాదీని
వా జిహ్వాయైవాతిదీర్ఘీకృతయాఽత్తి భక్షయతి. అస్మై అత్రాణి అమత్రాణి
వర్ణలోవశ్చాందసః భోజనపాత్రాణి అన్నపూర్ణాని షడ్వీః దూతైః సమృరన్తి.
దేవాః సీతాజ్ఞయా ఖలు యక్షా యేనం నేవన్త ఇతి భారతే దృష్టమ్. విక్షు
ప్రజాసు అధి ఉపరి స్థితాః గన్తర్వాదయః నమసా నమస్కారేణ నిమిత్తేన
ఉత్తానహస్తాః బద్ధాజలయోః భరన్తీతి సమ్భవః.

ప్ర మాతుః ప్రతరం గుహ్యామిచ్చన్ కుమారో న వీరుధః ప్రసర్పదుర్వీ
సనం న వక్త్రమవిదచ్ఛుచన్తం రిరిహ్వోసం రిప ఉపన్థే అన్తః. 74
10-79-3

ప్రమాతురితి - యథా పుష్పాఽన్వేషణ పరః. కుమారో వీరుధః
ఓషధీః ప్రసర్పతి, ఏవం హనుమాన్మాతుః సీతాయాః సకాశాత్ ప్రకృష్ట
తరం గుహ్యం గుహ్య సందేశం ఇచ్చన్ ఉర్వీః భూప్రదేశాన్ ప్రసర్పత్

ప్రాసర్పత్. సనం సస్యక్షేత్రం వక్రమివ నేత్యుభయత్రోపమార్థే తద్వత్
పాణ్డురమిత్యర్థః. యతః శుచన్తం శోచన్తం సీతాయా అత్యానం అవిదత్
శోకేన లింగేన వక్రక్షేత్రచ్ఛాయయా చ జ్ఞాతవాన్. రిరిహ్యసం లేలిహనం
రావణం గ్రసీతుమిత్యర్థాత్ రిపః పృథివ్యా అన్తర్మధ్యే ఉపస్థే గుప్తే స్థానే
స్థితమితి శేషః. ప్రమాతుః ప్రతరం గుహ్యమిచ్చిన్నిత్యుత్తరమన్తే9 వ్రకర్షణ
తీర్వా మాతుర్గుహ్యమిచ్చన్నతి లిజ్ఞాద్ధనూ గుహో శిర ఇత్యాది లిజ్ఞాచ్చ సీతా
న్వేషణార్థం సముద్రం తరితు కామస్య హనుమత ఏవైతద్రూపం వర్ణిత
ఇతి సప్పాదయైరేవ జ్ఞేయమ్.

ఇషుర్న ధన్వన్మృతి ధీయతే మతిర్వత్సో న మాతురువసర్జ్జుధని
ఉరుధారేవ దుహే అగ్రే ఆయత్యస్య వ్రతేష్యసి సోమ ఇష్యతే. 75

9-69-1

ఏవం రూపస్య హనుమతః సీతాదర్శనం సీతా హనుమతోః సంవా
దాదికం చ వర్ణితే - ఇషుర్న ధన్వన్మిత్యాదినా భూయసా ప్రబంధేన.
తత్రేదం దశర్పం నూక్తం సోమరూపీ విష్ణుర్దేవతా. ఇషుర్నాణో న శబ్ద
ఉపమార్థే న యథా ధన్వన్ ధనుషి వ్రతిధీయతే సంయోజ్యతే. ఏవం
మతిర్మేధావీ మతి శబ్దస్య మేధావి నామసు పాఠాత్ మేధావీ హనుమానపి
వ్రతి ధీయతే వ్రేర్యతే గగనమార్గేణ సీతారూపం లక్ష్మ్యం ప్రాపయితుమితి
భావః. స వ్రతిపాతో ఊధని గోక్షీరాశయే వత్సో న వత్స ఇవ మాతుః
సీతాయాః నమీవే న్తనం పాతుం శిశురివ ఉవసర్జి ఉవస్యష్టో2భూత్, న
తు బాణవల్లక్యభూతాం బిభేదేత్వర్థః. సా చ మాతా అగ్రే ఆయతీ వత్స
స్యాభిముఖమువసర్పతీ గౌరివ ఉరుధారా స్థూలయా వ్రేమధారయా దుహే
దుగ్ధే తం ఇష్టవాక్యేనాప్యాయితవతీ. నను సతీమతిసుందరిం చ సీతా
మువసర్పతో2స్య చిత్తవికారః కథం నాసీదిత్యత ఆహ - అస్య వ్రతేష్యితి.
అస్య రుద్రస్య వ్రతేషు బ్రహ్మచర్యాదిషు ప్రావ్రవ్యేషు సోమః సోమయాగా
దికం కర్మబృందమిష్యతే, కర్మభిః శుద్ధచిత్తస్య వరవైరాగ్యవతః కామవికార
శంకైవ నాస్తీత్వర్థః.

ఉపో మతిః పుచ్యతే సచ్యతే మధు మన్ద్రాజనీ చోదతే అస్తరాసవి
నవమానః సంతనిః వ్రష్నుతామివ మధుమాన్ద్రాస్యః పరివారమర్హతి. 76

9-69-2

ఉపో - ఉపైవ నమీనే ఏవ మతిర్మేదావీ హనుమాన్ పుచ్యతే సంయుజ్యతే, తేన చ మాతుః కర్ణే మధుమధురం అమృతతుల్యం వాక్యం 'జయత్యతిబలోరామో లక్ష్మణశ్చ మహాబలః, రాజా జయతి సుగ్రీవో రాఘవేణానుపాలితః, దాసోఽహం కోశలేంద్రస్య రాఘవస్య మహాత్మనః' ఇత్యాదికం సచ్యతే శ్రావ్యతే. తతశ్చ తాం హనుమతి జాతవిస్రమ్భాం మాతరం మన్ద్రాజనీ వాగ్దేవతా అస్తరాని మధ్యే ముఖే స్థిత్యా చోదతే వక్తుం ప్రేరయతి, మంద్రజనీ శబ్దో వాగ్దేవతా వరితః భాష్యే తు మద కరస్యప్రేరయిత్రీ సోమస్య ధారేతి వ్యాఖ్యాతమ్. వాగ్దేవతయా ప్రేరితా సా యద్వక్త్రీ తదాః - నవమాన ఇతి. పునాతి శోధయతీతి నవమానః పావనోద న్యేషకో విష్ణుః ఏకోఽపి వ్రష్నుతాం వ్రకర్షేణ నిష్నుతాం కాలాగ్నిరుద్రాణాం సస్తనిర్నిదిదతరః సముదాయ ఇవ. ద్రవ్యః ద్రవ్యవదుద్రిక్తస్య రావణస్య షష్ట్యాః సు ఇత్యాదేశః. పరివారం అర్హతి సముదాయం గచ్ఛతి వ్రశ్నార్థే లేత్. రావణం నపరివారం భస్మీకర్తుం కిమేష్యతీతి వ్రవచ్ఛేత్వర్హః. కీదృశః నవమానః మధుమాన్ మయి ప్రీతిమాన్.

సప్రూణో యే సువృధో యజ్ఞమాయయురపరిహ్వాతా దధిరే దివి క్షయమ్
తాం అవివాస నమసా సువృక్తిదిర్భవో ఆదిత్యాం అదితిం స్వస్తయే. 77

10-63-4

సచ్యతే మద్విత్యేతత్సృదేశాన్తరస్థేన మన్తేణ విప్రుణోతి - సప్రూణ ఇతి - యే సప్రూణశ్చక్రవర్తినః సువృధః సుతరాం పృద్ధిమన్త్రోః యజ్ఞం విశ్వా మిత్రస్య ఆయయుః ఆగతవన్తః. అపరిహ్వాతా అకుటిలాః దివి వరశురామీయే స్వర్గలోకే క్షయం వాశం దధిరే భృతవృతః. ఏవం విశ్వామిత్రయజ్ఞగమనం వరశురామలోక భజ్జంచాభిజ్ఞానముక్త్యా స్వస్య సప్రూట్ సమ్భవిత్యమాహ -

తానిది. తాన్ శ్రీరామభద్రాభ్యాన్ అదిత్యాన్ అదిత్యవమ్మణాన్. అవి
 ఇత్యవనర్గద్వయ నమ్బున్దాత్ వాస ఇత్యస్యావృత్తిః, ఉవాసేత్సుత్తమైకవచనే
 లిటి అభ్యాసలోపఅర్షః. తాన్ అ ఉవాస తేషాం సమీపే వాసం కృతవా
 నస్మి. నమసా నమస్కారేణ దాన్యేనేత్యర్థః. సువృక్షీభిః సుతరాం వృక్షయో
 వృజినాని మహాన్తి సంకలాని తైర్లేతుభిః అదితిం. 'ఇయం వా అదితిః'
 ఇతి శ్రుతేః. వృక్షీం తణ్ణం త్వాం ఉద్దిశ్య న్వస్తయే కల్యాణాయ త్వాం
 భర్తాసహ సంగమయితుమిత్వర్థః. వివాస ప్రవాసమపి కృతవానస్మి రామ
 దాసోఽహం త్వాముపాగతోఽస్మీత్యర్థః.

వక్షే విష్ణుభక్తోఽహం యజ్ఞాదీనామ నిత్యఫలతాం జ్ఞాత్వా శుద్ధబోధో
 ల్లాసినీం శ్రద్ధాం త్వాం ప్రాప్తోఽస్మీత్యర్థః. అక్షరాధోఽపి తదైవ యోజ్యః.
 అన్యే వధూయుః వవతే పరిత్యచి శ్రద్ధితే నస్తీరదితేర్భతంయతే
 హరిరక్రాన్యజతః సంయతో మదో నృమ్నా శిశానో మహిషో న శోభతే. 78

9-69-3

ఏవం వవమానః సంతనిరత్యాదినా స్వస్మిన్నామానుగ్రహం వృష్ట్వా
 స్వస్య విశుద్ధతాం మన్త్రోద్వయేనాహ సీతా - అన్యే ఇతి. అన్యే అపీ
 ర్నారీ రజస్వలా తస్యాం యోగ్యం కర్మ అవ్యం మైథునం తస్మిన్ అన్యే
 నిమిత్తే వధూయుః వధ్వా పుత్రభార్యయా సహ యోతి విశ్రీ భవతీతి
 వధూయుః దుష్టకాముకోఽపి రావణః త్వచి పరివవతే శుద్ధ్యతి మదప్రాప్త్యా
 పాండురో భవతీత్యర్థః. యతః అదితేః అదితిం సీతాం మాం ప్రాప్య
 ఋతం సత్యం బ్రహ్మచర్యం ఏతి ప్రాప్నోతీతి ఋతం యత్ తస్మై ఋతం
 యతే రావణాయ తత్పరిజనః నస్తీః నయతంతి స్వర్గాదితి నవ్తయ ఉర్వ
 శ్యాద్యాః స్త్రీయస్తాః శ్రద్ధితే శిథిలాః కరోతి బలాదాహరతి. సీతాయా
 అలాభాత్తవ్యమానం రావణం చికిత్సితు మాసీతా అపి రంభాదయన్తస్మై న
 రోచంత ఇత్యవజ్ఞాతాస్తా భవన్తీత్యర్థః. నన్వీద్యకోపి బలాత్పీతాం కుతో న
 కామయత ఇత్యత అహ - హరిరితి. హరిః సోమశ్చిత్రాదిష్టాతా అక్రాన్

ఏనం అక్రాస్తవాన్. యజతః సంగతికర్త్యాన్ రావణాదీన్ అత ఏవ తేషాం
 మదస్సంయతో నిగ్రహీతః. అన్యథా పాండువన్మరణ భయమపి త్యక్త్వా తే
 వరదారానాక్రమేయుః, అత ఏవ సృష్ణా కామ బలేన శిశానో దీవ్యమానో
 మహిషో మహాన్ రావణో న శోభతే న పుష్కతి అపి తు కృశ ఏవ భవతి.
 ఉక్షా మిమాతి ప్రతి యన్తి ధే వో దేవస్య దేవీరూపయన్తి నిష్కృతం
 అత్యక్రమీదర్జునం వారమవ్యయ మత్కం న నిక్తం పరిసోమో అవ్యత.79

9-69-4

పూర్వోక్తమేవ వివృణోతి ఉక్షేతి. ఉక్షేవోక్షా రేతః సేచనకామః
 మిమాతి అత్మానం హినస్తి అన్యత్రారమణాత్. యతో ధేనవః ఇవ
 ధేనవః అగతాః దివ్యస్త్రీయః ప్రతియన్తి వరావృత్య గచ్ఛన్తి, తావలైవ దేవస్య
 ధర్మస్య దేవీర్దేవాణానా నిష్కృతిం ఆస్వణ్యం ఉవయన్తి రావణకృతో ధర్మ
 స్తస్మై దివ్యాణ్గనాః సమర్ప్య కృతార్థోఽభూత్ హి తస్య భోగవర్యస్తం
 వ్యాపారోఽస్తి రావణస్తు స్వదోషాన్నభోగభాగభూత్ దేవదత్తమపి సుఖం
 అధర్మాదిక్యాన్నశ్యతీతి భావః. అతీతి - అర్జునం కృష్ణావతారే అర్జునవృ
 క్షతాం ప్రాప్తం నలకూబరం భావివృత్త్వా భూతవృత్త్వా వాఽర్జు శబ్దవాచ్యం
 అన్యయం యాతి మనసా గచ్ఛతీత్యవ్యయం రంభా సంభోగార్థినం వారం
 బాలం స్వపుత్రం అత్యక్రమీత్. వధూయుః రంభాయా అక్రమణీనాతిక్రా
 స్తవాన్, అతస్తేన శప్తో మరణ భయాన్న సీతాం బలాదోక్తుమిచ్ఛతి. నను
 పాండువన్మరణ భయమవ్యతికాముకత్వానోకుతో న త్యజతీత్యత అపా -
 అత్కమితి. సతతం గచ్ఛతీత్యకో నిత్యవ్రవాసీ వరివ్రాట్, న శబ్ద ఇవార్థే
 పరివ్రాజమివ నిక్తం నిర్లిక్తం సీతావిషయే దృఢబ్రహ్మచర్యం తం సోమశ్చి
 త్తాధిష్ఠాతా సకలరాక్షససంహారమిచ్ఛన్ పరి పరితః చిత్తవ్రభావాత్ కామాత్
 అవ్యత అరక్షత్. అతోఽయం మాం న స్పృష్టవాన్ యది స్పృశేత్,
 తర్లి నలకూబర సద్యో నశ్యేదిత్యాత్మాశుద్ధిరుక్తా.

అమృతేన రుశతా వాససా హరిరమర్త్యో నిర్లిజానః పరి వ్యత
 దివస్పృష్టం బర్హణా నిర్లిజే కృతోపస్తరణం చమోర్నభస్యయమ్. 80

అధాదృష్టవూర్వాం చూం త్వం కథం జ్ఞాతివానితి ప్రస్తుమిచ్చంతి సీతా
 నూర్జ్యహనుమానహ - అమృతేనేతి. అమర్త్యః అప్రాకృతో హరిర్వానరో
 మద్రూపీ అమృతేన అసమ్మార్జితేన మలినేన రుశతా కనకతన్తుకుయత్వా
 త్పూక్ష్మత్వాచ్చ దీప్యమానేన వాససా వస్త్రేణ వియోగివీచిహ్నాన పరివ్యత
 వర్యవేష్టయత్ జ్ఞాతవానిత్యర్థః. కీదృశో నిర్లిణానః శోధయన్ సీతామన్వేష
 యన్నిత్యర్థః. దివః సుఖస్య పృష్ఠమివ పృష్ఠమ్ ఉచ్చస్థానమ్ యదవేక్షయా
 న్యన్మహదానన్తస్థానం భర్తుర్నాస్తి - 'సర్వేషామానవ్తానాముపన్త వికాయనమ్'
 ఇతి శ్రుతేః. తాదృశం రామస్య కలత్రం త్వాం వధవ్యం వధస్మాయం
 నభోఽవ్యాకృతం ఆకాశః శక్తిర్మాయేతి పర్యాయః తన్మయం పరివ్యతేతి
 సంబంధః. యత్ నిర్లిజే కంటకనిరసేన బ్రహ్మాండశోధనాయ చంవోః
 వానర రాక్షస సేనయోర్బర్హణా నిబర్హణాయ భస్మీభావాయ ఉపన్తరణ మివ
 కృతవాన్ పరమేశ్వరః. అడభావశ్చాండసః. యథా - ద్వ్యవదానప్రక్షేపార్థి
 నాస్తుచి ఉపన్తరణం క్రియతే తద్వచ్చమూర్ధ్వయ హోషూర్ధినా రాత్రా
 త్వం నిర్మితా సీత్యర్థః.

సూర్యస్యేవ రశ్మయో ద్రావణిత్నో మత్పరాసః ప్రనువః సాకమీరతే
 తస్తుం తతం పరి నర్గాస అశవో నేన్ద్రాద్భుతే వవతే దాసు కిజ్జాన. 81

సూర్యస్యేవేతి - యథా సూర్యస్య రశ్మయః సాకం యుగవత్ ద్రావ
 యిత్నో గమనశీలా అశవః శీఘ్రాశ్చ, ఏవం మత్పరాసః అహమివ పరంతి తే
 మత్పరాసః మజ్జాతీయాః హరయో యుగవత్సర్వత ఈరతే గచ్ఛన్తితి ప్రనువః -
 ప్రవృవన్తి తే ప్రనువః స్థావరాలోకాస్తాన్పృతి ఈరతే. కీదృశాః తతం మహాన్తం
 తస్తుమ్ - 'వ్రజా వై తస్తుః' ఇతి శ్రుతేః. వ్రజాం తద్దేతూన్ దారాని
 త్యర్థః. పరి పరిమార్గితుం నర్గాసః సృజ్యన్త ఇతి నర్గా నిసృష్టాః స్వామినో
 శేషః. తేషాం మర్త్యే మయేవ త్వం దృష్టావేతి వక్తుమశక్కువన్నాహ -
 నైన్ద్రాదితి. ఇన్ద్రాద్భుతే ఇన్ద్రానుగ్రహం వినా కిజ్జాన కిమపి సత్త్వ

ధామ ఇన్ద్రస్యైవ గృహం సీతారూపం న పవతే న శోధనాయావగచ్ఛతి.
రామానుగ్రహోత్పామహం దృష్టవానస్మీత్యర్థః.

సిన్దోరివ వ్రవణే నిమ్న ఆశవో వృషచ్యుతా మదాసో గాతుమాశత
శం నో నివేశే ద్వివదే చతుష్పదేఽస్మే వాజాః సోమ తిష్ఠస్తు కృష్టయః

82

9-69-7

నేన్ద్రాదృత ఇత్యుక్తం తదేవ స్పష్టయతి - సిన్దోరివేతి. సిన్దోః నద్యా
వ్రవణే నిర్ధరవ్రపాతే ఇవ యథా వ్రవిష్టాః వృషచ్యుతాః స్వాతన్ద్ర్యలక్ష
ణాద్ధర్మాత్ చ్యుతాః వ్రవాహపశా భవన్తి, ఏవమాశవ గీమ్రుగామినోఽపి
వానరాః నిమ్న నీచే పాతాలమధ్యే వ్రవిష్టాః నన్తః వృషాః మాసేన సీతాశు
ద్దిమానేష్యామ ఇతి స్వవ్రతిజ్ఞాత్మకః సేవాధర్మః. తతః చ్యుతాః వ్రతిజ్ఞాయా
అకరణాత్ నరకక్షతా ఇవ జాతా ఇత్యర్థః. తే పునర్మదానః సోమం రాజానం
స్తుతిధిర్మాదయన్తః తత్ప్రసాదాద్గాతుం వృధివీం ఆశత ప్రావ్రవన్తః గాతుం
పదం వృధివీనామసు పతితమ్ భాష్యే త్వన్యథా చ్యాఖ్యాతమ్. స్తుతిఫలం
ప్రార్థ్యమానం తావద్ధర్మయతి - శమితి. హే సోః సః అస్మాకం నమ్నవ్తినో
రామస్య నివేశే గృహే దారేషు శం కల్యాణం తిష్ఠతు నర్వదాస్త్విత్యర్థః. తథా
నః ద్వివదే మానుషే రామాదిరూపే చతుష్పదే ఋక్ష వానర రూపే చ శం
తిష్ఠతు,తథా అస్మే అస్మాకం వాశాః సంగ్రామాః కృష్టయః శత్రుకర్షణ
క్షమాస్తిష్ఠస్తు ఉవస్థితా భవన్తి. ఏవం ప్రార్థనాపూర్వకం అనః పవ
స్యేతి తృచేన సోమూదిధం విష్ణుం స్తుత్వా తత్ప్రసాదాద్చిలాన్నిర్గత్య భూమిం
ప్రాప్తా ఇత్యర్థః.

శుచిః పువానస్తన్వమరేపసమవ్యే హిరిర్బ్యుఽవిష్ట సానవి
జన్వో మిత్రాయ నదుణాయ వాయవే త్రిఘాతు మధు క్రియతే సుకర్మధిః.

83

9-70-8

తతో బిలాన్నిర్లత్యాపి సీతాయాః ప్రవృత్తిమలభమానానాం పునస్తమేవ
 త్రిరస్యా ఇత్యాదిదిరుత్తరస్య సూక్తస్య దశర్చస్య రేణుదృష్టస్య నవ్తదిర్చగ్నిః
 స్తుతవతామవ్యస్యాకం భయమాగతమిత్యాహోష్టమ్యా శుచిః పునాన ఇతి. ఏక
 పచనం జాత్యదిప్రాయమ్, ఐచిన్వభాః శుద్ధోఽపి అరేవనం నిష్పావమపి
 తన్వం తనుం శరీరం పునానః ఉవవానైః శోభయన్ హరిర్వానరః సానవి
 సానా మేరుశిఖరే అవ్యే నల్గమే నిమిత్తే నితరాం అథావిష్ట ధావనం కృతవాన్
 ప్రతిజ్ఞాభన్గాద్భిత్ వానరగణోఽనశనవ్రతేన అభయస్థానం బ్రహ్మలోకం గస్తుం
 త్వరావానభూదిత్వర్థః. తతః సుకుర్మధిః సుకృతవతా సమ్పాతినా షక్తిణా
 బహుత్వం పూజాయాం త్రిధాతు క్షీటత్వం ఛాన్దనం, వాతపిత్తకఫాత్మకం
 వానరశరీరం మధు అత్మనో అన్నం క్రియతే, వర్తమానసామీప్యే వర్తమా
 నవన్నిర్దేశః. అతిక్షీణానామేషాం మధ్యే యో యో మరిష్యతి తమహం
 భక్షయిష్యామీతి మనస్యరోదిత్వర్థః. కీదృశస్త్రీధాతుః. జాప్తః మిత్రాదీనాం
 ప్రీత్యర్థం సమ్యగేతైః. నేవితస్తర్పితః. తథా హి - సువక్యమాహారం భన్జానస్యా
 పిదేహవతోఽగ్నిస్తుష్యతి, సురనం భుంజానస్య రసనాదేవతా వరుణస్తుష్యతి,
 సుస్పర్శం వననం వసానస్య త్వగ్దేవతా వాయుస్తుష్యతి. ఈ దృశానాం
 దేహానాం భక్షణేనాహం శుద్ధః పుష్టశ్చ భవిష్యామీతి సంపాతేరాశయః.
 వవస్య సోమ దేవవీతయే వృషేన్ద్రస్య పోర్తిసోమధాన మావిష
 పురా నో బాధాద్దురితాతి పారయ క్షేత్రవద్ది దిశ ఆహో విప్రచ్ఛతే. 84

9-70-9

తం చ జిఘత్సుమాయాన్తం అభిషేక్త్య పునః సోమం స్తువి శేషేన
 ఋగ్వాయేన జీవనార్దం - వవస్వేతి. హే సోమ త్వం వృషో అభిమత ఫలవ
 ర్షుకః దేవవీతయే దేవానాం పాతా ప్రయతస్వ యతస్త్వం ఇద్రస్య రామస్య
 పోర్తి హృదయన్గమం సోమధానం సోమో ధీయతేఽనేనేతి పుతృత్వత్యా
 సోమయాగాధికారే ముఖ్యం నిమిత్తం స్త్రీరూపం ఆవిశ ప్రవిశ సోమేనాహం
 యక్త్యే ఇతి యథా సీతా సన్కల్పయతి యథా చ సోమేన దేవాః తృప్యన్తి,
 తథా రావణ వధేన సీతా ప్రోత్సాహనేన చ సమ్పాదయేత్వర్థః. పురా ప్రాక్

నోఽస్మాకం బాధాత్ అనేన షక్తిణా వధాత్ దురితా దురితాని దుర్మరణాని
అతి పారయ సంకలాన్యతిక్రమ్యోత్తారయ ఇత్యుక్త్వా జటాయుం స్తునన్తి.
హి ప్రసిద్ధః తీక్ష్ణదృష్టిర్జటాయునామా గృక్త్యః క్షేత్రవిత్ సీతాస్థానవిత్
వివృచ్ఛతే సీతాయాః గతిం విశేషేణ వృచ్ఛతే రామాయ దిశః దిశం
సంజ్ఞణా అపా ఉక్తవాన్. సః రామార్థంమృతోఽపి కిచ్చేద్రామకార్యం
కృతవాన్. వయం తు న్యర్థమేవ మ్రియామహ ఇత్యర్థః.

హితో న సప్తిరథి వాజమర్షేన్ద్రస్యేన్దో జఠరమావవస్య
నావా స సిన్ధుమతి వర్షవిద్వాఙ్ఘ్నో న యుధ్యన్నవ నో నిదః స్ప.85
9-70-10

హితో నేతి. హే ఇందో సోమాదిద శ్రీవిష్ణో రామభద్ర హితో హిత
కరో నేత్యుపమార్థే యథా సప్తిరశ్యః వాజం నన్ద్రామం గచ్ఛతి తథా -
త్వం వాజం అర్ష అభ్యర్ష అభిముఖం గచ్ఛ. తతో దారహరాన్ శత్రూన్
వాత్వా దారైః నన్ద్రతః సన్ ఇన్ద్రస్య హవిరోక్తుః స్వేనైవ సోమరూపేణ
హవిషా జఠరం ఉదరం అవవస్య ప్రవిశ. సోమయాగామ్కర్మిత్వర్థః. నా
వా నాకాయానేన యథా సిన్ధుం నదీం నావికా అతివర్షి అతిపారయన్తి
ఏవం త్వం అస్మాన్ సజ్కటాని అతివర్షి అతి పారయ. కీద్యకో విద్వాన్
అస్మాకం చిత్తం జానన్ శూరో న యుధ్యన్ శూర ఇవ శత్రూన్ ప్రహరన్
నోఽస్మాకం నిదో నిన్దకాన్ వ్యర్థమేతే వరాకా మృతా ఇత్యేవం వాదినో
రాక్షసాన్ అవస్పః ఆవం ముఖం జహి స్పృహి హిమ్నాయాం. 'బహులం
ఛన్దసీ' ఇతి శ్లావ్రత్యయస్య టుక్ తిపి గుణే హల్జ్యాదినా తిపో లోపః.
ఆ డక్షిణా సృజ్యతే శుష్కాగ్ని సదం వేతి ద్రుహో ధక్షసః పాతి జాగ్రవి
హారిరోపశం కృణుతే నభస్పయ ఉవస్తిరే వమ్నోఽగ్నిహ్యన్తిర్ణితే. 86

9-71-1

తదేవం స్వామిభక్తాన్ వాసరాన్ జ్ఞాత్వా సమ్పాతి రవ్యనుజగ్రాహే
త్వాహ ఋషభో వైశ్వామిత్రా వవర్షేన సూక్తేన అడక్షిణేజ్యాదినా.

శుష్క బలవాన్ పారిర్వాసరః అదక్షిణా దక్షిణదిగభిముఖం అన్యజ్యతే
 అజ్ఞాన్యతే అర్ధాత్ సూక్తాన్తే దృష్టేన దివ్యేన సువర్ణేనేతి గమ్యతే. ఏవమా
 జ్ఞప్తమాత్రో హరిః అవదం అసీద్వస్మన్నితి రామస్య గృహం సీతారూపం
 వేతి ప్రాప్నోతి. తత్ప్రాప్య జాగృవిః జాగరూకః నన్ దృహో ద్రోగ్ఘః
 ధక్షసో రావణాత్ పాతి అత్యా నమితి శేషః, న ఏవ హరిః ఓపశం నర్వస్య
 ధారకం నభః అన్యాకృతం మాయామయం సీతాఖ్యం వయః వయస్వత్
 ప్రప్రవయుక్తం కృణుతే కరోతి వత్సం గౌరివ సీతా తమవేక్య స్నిగ్ధా భవతి
 త్యర్థః. కస్మై ప్రయోజనాయ - చమ్యోః వానర రాక్షస సేనయోః ఉవస్తిరే
 ఉత్తలక్షణాయ తత్సూర్వకాయ చమ్యోః నన్మామాగ్నా హోమాయేత్యర్థః.
 హోమస్యాపి ప్రయోజనం బ్రహ్మనిర్లిజే బ్రహ్మణః బ్రహ్మోజ్జన్య కణ్ఠకోద్ధరణేన
 శోధనాయ తేన కణ్ఠకా ఏవ మృతాః వానరాస్తు మృతా అపి పునరుత్థాపితా
 ఇతి ధృనితమ్.

ప్ర కృష్టి హేవ శూష ఏతి రోరువద సుర్యం వర్ణం నిరిణీతే అన్యతమ్
 జహోతి వప్రింపితురేతి నిష్కృతమువప్యతం కృణుతే నిర్లిజంతనా. 87

9-71-2

అస్పష్టో హరిః కథం తాం దిశం గతవానిత్యత అహ - ప్రకృష్టి హేవేతి.
 న అస్పష్టో హరిః శూషః సీతాయాః శోధకః కృష్టి హేవ కృష్టయః కర్షకాః
 లోకానాం పీడకా రాక్షసాస్తాన్తన్తీతి తథా తేషాం కాల ఇవ క్రూరః నైతి
 ప్రకర్షేణ గచ్ఛతి. రోరువత్ గర్జన్ అన్య కర్షణ కర్తుః ధక్షోగణన్య వర్ణం
 ముఖచ్ఛాయాం అనూర్యం అతిక్రూరం తం ప్రసిద్ధం తం నిరిణీతే నిర్గమ
 యతి ప్రగతమాత్రో రావణాదీన్ దీనాన్ కరోతి కిం చ వప్రిం అవరణం
 అల్పకాయస్వరూపం జహోతి త్యజతి మహాద్రూపం ధారయతిత్యర్థః. తథా -
 పితుః వాయోః నిష్కృతం నిశ్చితం కృతం వేగవత్వం ఏతి ప్రాప్నోతి తతశ్చ
 ఉవప్యతం సీతాయాః నమీవం గస్తుం వృతం వ్లవనం కృణుతే కరోతి నిర్లిజం
 విశుద్ధం యథా స్యాత్తథా ఉవప్యతం కృణుతే తనా విస్తారేణ మహతా
 రూపేణ.

అద్రిధి: సుత: వవతే గభస్త్యోర్వషాయతే నభసా వేవతే మతి
న మోదతే ననతే సాధతే గిరా నేనికే అప్పు యజతే పరిమణి. 88

9-71-3

అద్రిధిరితి - ప పారి: మధ్యేమార్గం అద్రిధి: మైనాకవర్వతేన నము
ద్రమధ్యాదుద్ధతేన సుత: ప్రసుతోమయి విశ్రమస్వేతి అజ్జప్త: నన్ తం
గభస్త్యో: బాహుభ్యాం వవతే గచ్ఛతి. హస్తస్పర్శమాత్రేణ తం నమ్నావయతి,
న తు తస్య పుష్కే తిష్ఠతీత్యర్థ: యత: పుషాయతే పుషవద్యలం స్వీయం
వ్రకాశయతి, అత ఏవ నభసా అకాశేన వేవతే నర్వత్ర గచ్ఛతి. మతి
మేధావీ పూర్వసవర్ణ: సమతీ మత్యా వా మోదతే అనేనాహం మానిత ఇతి
ప్యాప్తో భవతి. అత ఏవ గిరా ననతే వాఙ్మాత్రేణ తత్ర సంశ్లిష్టో భవతి.
సాధతే స్వకార్యం చ సాధయతి, యతోఽయమ్, అప్పు తీర్థరూపాసు
నేనికే అత్మానం శోధయతి, తథా పరిమణి పరితో మీయతే ఇతి పరిమా
దేహో యజ్జభూర్వా తత్ర యజతే అత్మానమంతర్యామిణం వా దేవాన్వా
పూజయతే. స్వసుకృతబలేనైవ స్వం సాధయతి, న త్వన్యబలేననేతి భావ:
పరిద్యుక్షం సహస: పర్వతాపుధం మధ్య: సీజ్ఞాన్తి హర్మ్యస్య సక్షణిమ్
అయస్మిన్ గావ: సుహతాద ఊధని మూర్ధన్ ద్విగ్రాన్త్యగ్రియం పరిమణి.

89

9-71-4

పరితి - సహసో వేగాల్ పరిద్యుక్షం పరిత: కార్షేన దివం అన్తర్దిక్షం
క్షిణోత్యశ్చీకరోతి తమ్. కృత్స్నుమవ్వన్తర్దిక్షం హరేర్వేగస్య న పర్వాన్తమిత్వర్థ:.
అత ఏవ పర్వతాపుధం పర్వతం వర్తయన్తం మైనాకం పూర్వోక్తరీత్యా మాన
యంతం తం మధ్యో మదకరా: దేవా: పరిసీజ్ఞాన్తి పుష్పపుష్పాద్భాదినా. కీద్యకం
తం హర్మ్యస్య శత్రుపురస్య సక్షణిమ్ అభిభావకం యస్మిన్ హర్మ్య గావ:
సుహతాద: సుష్టు హతం దత్తమదన్తి తా: సమ్యక్పాలితా:, ఊధని ఊధ:
వ్రథవే క్షీరే అగ్రియం శ్రేష్ఠం సోమం మూర్ధన్ ఉచ్చస్థానే ప్రావ్రవ్యే నిమిత్తే

సతి పరిమధి: ఉరుతరైర్యజ్ఞాదిధిర్మతుది: శ్రీణన్తి మిశ్రయన్తి యతోఽత్ర
పోషుయాగాదయ: ప్రవర్తన్తే ఇత్యర్థ: తథా చోక్తమ్ - 'అగ్నిహోత్రం చ
వేదాశ్చ రాక్షసానాం గృహే గృహే' ఇతి.

సమీ రథం న భురికోరహేషత దశస్వసారో అదితేరువస్థ అ
జిగాదువ బ్రయతి గోగపీచ్యం వదం యదస్య మతుథా అజీజనన్. 90

9-71-5

పార్శ్వస్య నక్షత్రమిత్యేతద్వివృణోతి - సమీతి. ఈమిత్యస్తలోప ఇత్యా
దినా మకారస్య లోప: ప్రకరణాత్. న భేచరో హనుమాన్ అదితే: వృథివ్యా
ఉవస్థే శ్రేష్ఠస్థానే అజిగాత్ అగత: సిన్దో: పారం ప్రాప్త: తత్రాపి గో: వృథివ్యా
అపీచ్యమ్ అతస్సరమణీయమ్ అస్య రక్షస: వదం స్థానం లక్ష్మణ్యం యత్
మతుథా: మనసీయగాథా: స్తోత్రవ్యా: శిల్పినో విశ్వకర్మాదయ: అజీజనన్,
తత్ ఉవ ఉపేత్య బ్రయతి జరయతి శిదిల్ కచోశి, య ఈం వితత్పదం
రథం న రథయోజితమశ్వమివ నం సమేత్య అస్య భురికోర్పాహోర్వక్షస్వ
సారోఽబ్జలయ: అహేషత హేష కృతవత్య, యథాఽశ్వోఽశ్వమేత్య
హేషతే, ఏవం అస్యాఽబ్జలయో లక్ష్మణిష్ఠాత్రిం దేవతామేత్యాహేషన్త ఉభ
యతశ్చపేటికాభ్యాం తాం తాడితవానితి భావ:

శ్యేనో న యోనిం సదనం ధియా కృతం హిరణ్యయమాసదం దేవ ఏషతి
వి రిణన్తి బర్హిషి ప్రీయం గిరాఽశ్వో న దేవాం అప్యేతి యజ్ఞియ: 91

9-71-6

శ్యేనో నేతి - యథా శ్యేనో యోనిం కులాయం గగనమార్గేణ ఏషతి
గచ్ఛతి ఏవం దేవో మహారుద్ర: ధియా కృతం బ్రహ్మ సజ్కల్పనిర్మితం
సదనం శ్రీరామదారరూపం గృహం ఏషతి. కీదృశం గృహం హిరణ్యయమ్
అసదం హిరణ్యం యాతి ప్రాప్నోతి శ్రీరామభద్రదత్తమదిజ్ఞానాబ్జసీయకప్రా
పకం హనుమన్తం అదిముఖ్యేన సీదత్యుపవిశతిత్యాసదం యో యజ్ఞియోఽ
శ్వో: స అశ్వ ఇవ దేవాన్ ప్రీయన్ అప్యేతి, ఈమ్ ఏవం ప్రీయం

దేవానాం అవతతమం బర్హిషి యజ్ఞే నిమిత్తే యజ్ఞాదిమార్గప్రవృత్త్యర్థం గిరా హేతుభూతయా కిఞ్చోద్వక్తుమిత్వర్థః. ఏరిణన్తి అధిముఖమ్ ప్రేరయన్తి, అధి జ్ఞానప్రదానేన విశ్వస్తాయాం సీతాయాం వాసుమాన్ వక్తుమారేభే ఇత్వర్థః. నరా వ్యక్తో అరుషో దినః కవిర్వృషో త్రివృష్టో అనవిష్ట గా అధి సహస్రనేతిర్యతిః సరాయతీ రేభో న పూర్వీరుషసో విరాజతి. 92

9-71-7

వచనమేవాహ - వరతి - దివో ద్యులోకాత్ సరా దూరే వ్యక్తః అక్షయదత్తః - 'సరో దివో జ్యోతిర్దీప్యతే' ఇతి శ్రుతేః. అరుషః శాస్త్రః శుద్ధేన రూపేణ కవిః క్రాంతదర్శి సర్వజ్ఞో మాయావిరూపేణ వృషో గృహస్థచర్యరూపః త్రివృష్టః త్రయో ధర్మార్థకామాః యజ్ఞరాజ్యరతిరూపః దారహరణాత్ పృష్ఠే యస్య సః త్రివృష్టః గాః అధి భూవ్రదేశాన్ అధివ్యాప్య అనావిష్ట శబ్దమ కరోత్ త్వచ్ఛోకేన సర్వా దిశః శూన్యాః వశ్యన్ హాహాశబ్దం కరోతీత్వర్థః. ఏతేన మధుమాన్ ద్రవ్యః పరివారమర్షతీతి సీతయా వృష్టం యత్ రామో మయి ప్రీతమానస్తీతి తస్యేదముత్తరమ్. యత్పృష్టం రావణం సపరివారం దగ్ధమేష్యతి తస్యోత్తరమాహ - సహస్రేతి. స ఇదాసీం యతిః త్వత్ప్రాప్తి త్వర్థం యతమానః సహస్రాణీతిః సహస్రాణి అనర్తాని శూరాణాం నయతీతి, తథా - సరాయతిః శత్రూన్ పరాకర్తుం యతమానః రేభో న శబ్దం కుర్వాణో మహోక్ష ఇవ పూర్వీరుషస అరభ్య అస్మాకం త్వద్వియోగకాలమారభ్య సంప్రతి విరాజతే దీప్యతే బహీష్టం నేనామాదాయ శత్రూసున్మూలయితుం క్షమతే ఇత్వర్థః.

త్యేషం రూపం కృణుతే వర్లో అన్య స యత్రాశయశ్చన్యతా సేధతి ప్రీధః అప్పాయాతి స్వభయా రైవ్యం జనం సం సుష్టుతీ నసతే సం గోఅగ్రయా.

93

9-71-8

త్యేషమితి - అన్య రామయావన్య హోమన్య వర్ణః క్షత్రియః తేన తత్స్వ

భావ: 'శార్యం తేజో భృతిర్వాక్యం' ఇత్యాది: త్వేషం దీప్తం యావమాత్మనః కృణుతే కురుతే, నః యత్ర యస్యాం సమితా సమితౌ సంగ్రామే స్రీధః శోభకాన్ శత్రూన్ నేధతి నిషేధతి, తత్ర తాన్ అశయత్ శయనమకారయత్ అస్మాత్ కశ్చిదపి శత్రుర్దీవన్నముచ్యతే ఇత్యర్థః. తేనావశ్యమసౌ రావణం సవరివారం మారయిష్యత్యేవేత్సుక్తమ్. స్వధయా పితృకార్యేణ నిమిత్తేన దైవ్యం జనం దేవతాకార్యనిమిత్తం చ అస్మా అపాం సనితా విభాజకః సన్ యాతి అనుసరతి, సర్వం దైవపితృకార్యమద్భిరేవ కుర్వన్ స్వయమపి త్వల్లాభార్థమబ్బుక్షునతోఽస్తీత్యర్థః. తథా సుష్టుతి శోభనయా స్తుత్యా సంనసతే దేవైః పితృభిశ్చ సహ సంగతో భవతి స్తుతిమాత్రేణ తేషా మాతిధ్యం కరోతీత్యర్థః. కీదృశ్యా సుష్టుత్యా సంగో అగ్రయేతి - సమీచీనా గౌర్వాణీ సురసంస్కారాదిమతీ అగ్రే పురోవర్తిసి ప్రథానభూతా యస్యాం సా తయేత్యర్థః. సురస శబ్దగుప్తితయా స్తుత్యేత్యర్థః.

ఉత్తేన యూథా పరియన్నరావీదధి త్వీషీరధిత సూర్యస్య
 దివ్యః సువర్ణోవ చక్షత క్షాం సోమః పరి క్రతునా పశ్యతే జాః. 94

9-71-9

కేన త్వం దక్షిణాం దిశం ప్రతి గన్తుం విస్రుప్త ఇతి ప్రష్టుమిచ్ఛన్తీం సీతాం అబుక్త్య న్వయమేవాహ - ఉత్తే వేతి. యథా ఉక్తా రేతఃనేచన కామః యూథాః గోయూథాని పరియన్ పరిక్రామన్ ఏతి, ఏవం దివ్యః సువర్ణః సంపాతినామా షక్తీ వానరయూథాని పరిక్రామన్ వచనామృతనే చనకామోఽరావీత్, ఇమం శబ్దం కృతవాన్. కోఽసౌ యః సూర్యస్య త్వీషీః దీప్తీః అధి అధికం అధిత భృతవాన్, సంపాతిజలాయూ షక్తీణౌ అరుణపుత్రౌ సూర్యం ప్రష్టుం ప్రస్థితౌ, తయోః సూర్య దీప్త్యా దహ్య మానయోర్మధ్యే సంపాతిః స్వషక్త్యాభ్యాం జలాయుమాచ్ఛాదయత్ అధికో దగ్ధోఽభూదిత్యుపాఖ్యానే. యః సువర్ణః క్షాం పృథ్వీం కృత్వాం అవచక్షథ ఉవరి భూత్వాఽధః పశ్యతి, స ఏవ క్రతునా ఉపాసనయా సోమః సోమ భావం గతః, స చ తన్య జాః జాయాం సీతాం పరిపశ్యతే దివ్యదృష్ట్యా

త్వాం దృష్ట్వాఽముష్మిన్ - వ్రతే సీతాఽస్తీత్యస్మాన్ ప్రయుక్తవానిత్యర్థః.
ఏతేన యదుక్తం 'నేన్ద్రాదృతే వవతే ధామ కిఞ్చన' ఇతి తస్యానుమున
సంహారః. సోమః పరిక్రతునా వశ్యతే ఙా ఇతి.

అవీరామివ మామయం శరారురభి మన్యతే

ఉతాహమస్మి వీరిణీన్ద్రవత్సీమరుత్పఖా విశ్వస్యాదిన్ద్ర ఉత్తరః. 95

9-71-10

ఏవ రామానుగ్రహమాత్మని శ్రుత్వా సీతా హనుమంతం న్వన్య దుఃఖ
మిష్టం చ నివేదయతి - అవీరామివేతిద్వాభ్యామ్. అయం శరారుర్ముమూర్షుః
రావణః మాం అవీరామివ వీరరహితామివ అధిమన్యతే హినస్తి రాక్షసీ
ద్వారా తర్ణయతి ఉత వరంతు అహం వీరిణీ వీరవతీ అస్మి ఇన్ద్రవత్సీ
వరమేశ్వరస్య సహచారిణీ మరుద్వాయున్తత్పుత్రః త్వం చ సఖా యస్యా
సా మరుత్పఖాఽస్మి విశ్వస్యాత్ త్రైలోక్యాదిన్ద్ర ఉత్తరః ఉత్కృష్టతరః,
అత ఏవ వీరవతీం మాం ధర్షయన్ అయం మరిష్యత్యేవేత్వర్ష-

సంహోత్రం స్మ పురా నారీ సమనం వావ గచ్ఛతి

వేధా ఋతస్య వీరిణీన్ద్రవత్సీ మహీయతే విశ్వస్యాదిన్ద్ర ఉత్తరః. 96

10-86-10

సంహోత్రమితి - హోత్రం అగ్నిహోత్రాదికం సమనం 'యాన్వేవ
సంగ్రామనామని తాని యజ్ఞనామాని' ఇత్యుక్తేర్వర్ణం వా యా నారీ
పురా అవగచ్ఛతి సా ఋతస్య కర్మణో యజ్ఞాదేః వేధాః ప్రస్తా వీరిణీ
వీరయుక్తా చ భూత్వా ఇన్ద్రవత్సీ యథా మహీయతే హోత్రాదినా తథా
పునరిన్ద్రాః కరోత్సీతి శేషః.

వక్షే యజ్ఞవివేకాభ్యాం అగ్నిజలాయుభ్యాం సంరక్షితాం శ్రద్ధాం మాం
బోధరామ ఏవ నేతుం సమర్థ ఇతి భావః. మరుత్ ప్రాణః సూత్రాత్కా.
ఇదం త ఏకం వర ఊ త ఏకం తృతీయేన జ్యతిషా సంవిశస్య
సంవేశనే తన్యన్త్యాదురేధి ప్రయో దేవానాం వరమేజనితే. 97

ఏవం సీతాయోక్తే హనుమాన్ సీతామాహ - ఇదమితి భోః సీతే
 త్వం ద్విదలస్య దామృత్యస్య ఇదం త్వద్రూపమేకం దలం, పరశ్చి తారకం
 పురస్తాచ్చ సముద్రస్య పారే తవైకం దలం రాసురూపమస్తి, అతన్త్రీయేన
 మయా జ్యోతిషా ప్రభవతా సహాయేన సంవిషస్య మిథునీభవ అహం త్వాం
 ప్రావయిష్యామిత్యర్థః. సంవేశనే సంయోగే తన్వః శరీరార్థస్య చారుః శోభనో
 దేవానాం ప్రియో యజ్ఞార్హస్తే ధర్తాఽస్తి, త్వం చ జనిత్రే ప్రజోత్పత్యే
 స్వగృహే ఏధి స్థిరా భవ.

వక్షే నిష్కామభక్తిరేవ శ్రద్ధాం బోధోన్మఖీకర్తుహర్వతీతి భాషః.
 తనూష్టే వాజిన్ తన్వంఽనయస్తీ వామమస్మభ్యం ధాతు శర్మ తుభ్యమ్
 అహ్రాతో మహో ధరుణాయ దేవాన్ దివీవ జ్యోతిః స్వనూమిమీయాః.98

ఏవ ముక్తా సీతా హనుమంతమాహ - తనూష్ట ఇతి. హే వాజిన్
 వేగవన్ వానర తే తవ తనూః అంగాని ప్రతితన్వం స్వశరీరం నయస్తీ
 ప్రావయస్తీ చేత్ స్యామ్, తర్హి తుభ్యం ధాతువచ్చరీరేణ స్వశరీరం సన్దానం
 అస్మభ్యం శీఘ్రం రామదర్శనకారిత్యేన శర్మప్రదమపి దామం కుటిలం రాజ
 భార్యాపి పరపురుషస్వగృం ప్రాప్తవతీత్యకీర్తికరమిత్యర్థః. రావణ స్పర్శస్త్వని
 చ్చన్త్యా జాత ఇతి న తత్ర మమ దోష ఇతి భాషః. అతోఽహ్రాతః
 వరైరనభిభూతః మహో మహాన్ రామః దేవాన్ దేవకార్యం కృత్వా మాం
 వరీత్య స్వీకరోత్విత్యర్థః. నియాః ఆమీ ఇతి మధ్యమో వ్యత్యయేన వా.
 దూరే తన్నామ గుహ్యం పరాచైర్యత్త్వా భీతే అహ్వాయేతాం నయోరై
 ఉదస్తభ్యాః పృథివీం ద్యామభీతే భ్రాతుః సుత్రాన్ మఘవన్ తిత్విషాణః.

వివేకాంతాచార్యుని సకలవిద్యాసాగ్రాహణం రామాయ బ్రూహితుక్త్యా సీతా
 హనూమన్తమాహ - దూరే తదితి. తద్బుద్ధిస్థం గుప్త్యం దూరే బహు
 కాలికం వరాచైర్దూరదేశీయైర్నామ నిశ్చితం బుద్ధ్యన్వేతి శేషః. యత్
 యన్నిమిత్రం బీతే ద్యావాపుథివ్యా త్వా త్వాం వయోధై వయసో మమ
 సీదాకరస్య షక్షిణో విగ్రహస్తస్మై తదర్థం అప్యాయేతాం ఏనాం కాతేభ్యస్త్రా
 హీత్యాహూతవత్యా తదా పృథివీం ద్యాం చ ఉదస్తభ్యాః స్తబ్ధీకృతవాససి.
 అభితే కాముకే షక్షిణీ నిమిత్రభూతే సతి హేమఘనన్ లక్ష్మీవతే భ్రాతుః
 పుత్రాన్ విష్ణోస్తవ భ్రాతా ఇన్ద్రః తత్పుత్రాన్ కాకరూపాన్ బహుత్వమార్షం
 తిత్విషాణః ఇషీకయా దీవయన్ త్వదస్త్రదీపితమ్ కాకం కృత్స్న ద్యావా
 పృథివ్యామపి త్రాతుం న శక్తే అభూతామిత్యర్థః. కాకతుల్యం రావణం
 హత్యా మాం నయేతి భావః.

పక్షే కర్మైవ శ్రేయో న బోధ ఇతి వివర్యయో బోధభ్రాతా తద్ఘో
 సంశయః కాకః బోధప్రియాం శ్రద్ధాం కదర్థయన్ బోధేన త్రైలోక్యదపసీత
 ఇతి భావః. మఘనన్ లక్ష్మీవతే విద్యావతే.

దేవాస ఆయున్ వరశూంరబిభ్రన్ వనాపుశ్చన్తో అభి విడ్చిరాయన్
 నిసుద్ర్యం దధతో షక్షణాసు యత్రా కృపీట మను తద్దహన్తి. 100

10-28-8

దేవాస ఆయున్నితి - దేవాస ఆయున్నిత్యేకస్మిన్ బహువచనం బహుత్వ
 భ్రూమాత్, దేవాః ఆయున్ ఆగతాః వర ఏవం సీతాసన్దేశం ప్రాప్య ప్రస్థాతుం
 హనుమాన్ శత్రుసంపదం బబాధే తదావేదయన్తి రాక్షసా రావణం ప్రతి.
 శూన్ అస్మదీయానేవ అభిభ్రన్ ధృతవన్తః విడ్చిర్తనసన్తాననరూపాధిః ప్రణాధిః
 సహ వానా వనాని పుశ్చన్తః చిన్తన్తః అభ్యాయన్ సుద్రు సుష్టు ద్రవతీతి
 తం శీఘ్రగమ్ అగ్నిం నేతునిబద్ధం తడాగజలం వా షక్షణాసు గుహైకదేశవి
 శేషేషు నేతుభంగేన నదీషు వా నిదధతః సన్తః, యత్ర కృపీటం వాప్యాదా
 జలమస్తి, తదపి అనుదహన్తి కాప్యాదికం దహన్తన్తదూష్మణా వాప్యాదీన్యపి

కోషయస్తీతి భావః. కృషీటమగ్నియోవిః కాష్ఠాదికం వా కృషీటజత్వాత్
తదను అన్యదపి వజ్రపాషాణాదికం దహస్తీత్యర్థః.

పక్షే కామస్య నగరం విషయాః, భోగ ఆరామః, తడ్డో హర్షః, పుత్రః,
తామ్ విష్ణుభక్తిం శమదమవైరైగ్యగర్భితత్వాదనేకరూపాం ఉచ్చినస్తీత్యర్థః.
శశః క్షురం ప్రత్యజ్ఞం జగారాద్రిం లోగేన వ్యభేదమూరాత్
బృహస్పతం చిదృహితే రన్తయాని వయద్యత్సో వృషభం శూశువానః. 101

10-28-9

ఏవం శ్రుత్వా రావణః శోచతి - శశః క్షురమితి. యథా శశః పశుః
క్షురం తీక్ష్ణధారం లోహం ప్రత్యజ్ఞం అభిముఖధారం జగార నిగీర్ణవాన్
అన్తఃకృన్తన్నేవ ప్రవిశతి, ఏవం సీతాం స్వవధార్థమాసీతవానిత్యర్థః. అద్రిం
శైలం లోగేన లాతి ఆదత్తే ఉద్గిరతీతి లోగో లోష్టస్తేన ఆరాద్ధూరాత్
ఆగత్య వ్యభేదం భేదితవానస్మి బృహస్పతం మహోన్తం ఆత్మానం చిత్ నిశ్చితం
ఋహితే క్షుద్రాయ సుఖాయ రన్తయాని పీడయాని యథా వయత్ గచ్ఛన్
వత్సః వృషభం మహోక్షం శూశువానః వర్ణమానః ఆధిక్యం దర్శయన్.
సువర్ణ ఇత్థా నఖమా సిషాయావరుద్ధః పరివదం న సింహః
నిరుద్ధశ్చిన్మహిషస్తర్హ్వావాన్ గోధా తస్మాఅయథం కర్షదేతత్. 102

10-28-10

ఏవం శృత్వా విచిన్త్యాపి రావణో హనుమన్తం బబన్దేత్యాహ - సువర్ణ
ఇతి. సువర్ణః వక్షివత్థేచరో రావణః ఇత్థా ఏవం వ్యాలగ్రాహివత్, నఖం న
ఖిద్యతే ఛేదన భేదనాది నేతి నఖం హనుమన్తం ఆసిషాయ బ్రహ్మపాశైరా
బబంధ, న చావవరుద్ధో బద్ధోపి పరివదం నసింహః సింహ ఇవ స్వతన్త్రాః
పరితో గచ్ఛత్యేవ తథా తర్హ్వావాన్ తుషాక్రాన్తో జలాశయాభిముఖో మహిషో
మహోనారణ్యకః చిత్ ఇవ నిరుద్ధోఽపి రోధకాన్ కర్షత్ ఏవమేతత్ తస్మై
హనుమతే అయథం అనదృశం గోధా పరివేష్టనం పాశైర్బంధనమ్ గుఢ పరివే
ష్టనే పచాద్యచి లావ్ దుర్బలైర్నిరుద్ధస్తానేవ కర్షం యథేష్టం సజ్ఞాపరతీతి

బాపా.

ఆక్షానహో నహ్యతనోత నోమ్యా ఇష్క్కుణుధ్యం రశనా ఓత పింశత
అష్టాబంధురం నహతాభితో రథం యేన దేవాసో అనయన్నభి ప్రీయమ్.

103

10-53-7

న ఏవం బ్రహ్మపాశైర్బద్ధోఽపి తాన్ యదా న గణయతి తదైనం
దేవాః ప్రార్థయన్తే బ్రహ్మపాశానామవమానో మాభూదిత్యేతదర్థం - ఆక్ష
నహ ఇతి. భోః సౌమ్యా విష్ణుభక్తాః ఆక్షానహః ఆక్షం రావణ పుత్రం
మృత్యుపాశైర్బద్ధన్తే యూయం నహ్యత న అత్మానపి బద్ధిత, రశనాః
బ్రహ్మపాశాన్ ఇష్క్కుణుధ్యం స్వీకురుధ్యం అఉత పశ్చాత్ పిమ్మత విభజత
స్వీకృత్య ఖణ్డయత అష్టా బన్ధురం జానుద్వయ కూర్పరద్వయ స్కన్ధద్వయ
జఙ్ఘద్వయేషు బన్ధనవన్తం రథం దేహం అభితో నగరే వహత ప్రావయత
యేన దేవాసో దేవాః అభిప్రియం స్వేష్టం అనయన్ ప్రాప్నువన్ పురే నజ్ఞ
రతాం కృత్స్నుఽస్మిన్ దగ్ధే దేవాః సుఖం ప్రాప్సువీత్యర్థః.

వక్షే ఆక్షానహః ఇంద్రియజయినః అభితః కర్మోపాసనామార్గయోః విధి
నిషేధ పాశానంగీకృత్య విషయాన్ భోగాంశ్చోత్సాద్య లబ్ధవరోక్షబోధాః అశ
నాదీని ప్రాణాదిషు శ్రక్షిప్య అత్మానమసజ్గమ్ భావయతేత్యర్థః.

రక్షోహణం వాజినమా జిఘర్మి మిత్రం వ్రథిష్ఠమున యామిశర్మ
శిశానో అగ్నిః క్రతుభిః సమిద్ధః స నో దివా స రిషః సాతు నక్తమ్. 104

10 -87-1

ఏవం బద్ధస్య హనుమతః పుచ్చే లాపితమగ్నిం సేతా ప్రార్థయతే -
రక్షోహణ మితి. రక్షోహణం రక్షసాం ఆక్షాదీనాం హన్తారం వాజినం హరిం
వానరం దృష్ట్వా అజిఘర్మి క్షరామి శోకేనాఽశ్రూణి నివర్తయామీత్యర్థః.
అతో మిత్రం హనుమత్పితృర్వాయోః సఖాయం వ్రథిష్ఠం వ్రథమానం అగ్నిం
శర్మ హనుమాతే కల్యాణం ఉవయామి ఉపేత్య యాచామి. తత్త్వయామీతి

వత్ వర్ణలోపశ్చాన్తనః. శిశానో దీవ్యమానోఽగ్నిః క్రతుభిః యజ్ఞైః పూర్వం
అస్మాభిః సమిద్ధః వస్తీపితః స ఇదాసీం నోఽస్మత్సమ్మన్తినం జనం దివా
నక్తం చ సరిషః హిసాతః పాతు.

వక్షేఽగ్నిర్విజ్ఞానమ్, తద్యుతా భక్తిః కృత్వాం కామనమ్మదం నాశిత
వతీత్యర్థః.

అయోదంష్ట్రో అర్చిషాయాతుధానానువస్సుశ జాతవేదః సమిద్ధః
అ జివ్యాయా మూరదేవాన్ రభస్వ క్రవ్యాదోవృక్ష్యపిథత్వాసన్. 105

10-87-2

అయోదంష్ట్ర ఇతి - అయోదంష్ట్రః అర్చిషా జ్వాలయా యాతు
ధానాన్ రాక్షసాన్ ఉవస్సుశ, హే జాతవేదః సమిద్ధః నన్ జివ్యాయా
మహాజ్వాలయా మూరదేవాన్ మూలదేవాన్ పూర్వదేవాన్ అనురాన్ ఇతి
యావత్ అరభస్వ స్సుశ క్రవ్యాదో మాంసాదాంశ్చ తాన్ వృక్షీ ఏకీకృత్య
చ ఆసన్ అస్యేఽపిథత్స్వ తిరోహితాన్ కురు.

వక్షే అయోదంష్ట్రోఽభేద్యార్థభేదేన క్షమః అర్చిషా సార్త్వికవృత్యా
యాతుధానాన్ క్రోధాదీన్ నిగృహ్ణీష్య, జాతవేదః హే అగ్నే అతీతానేకజ
న్మాదిదుఃఖజ్ఞ శేషం సృష్టం.

యత్రేదనీం వశ్యసీ జాతవేదస్తీష్టన్తమగ్న ఉత వా వరన్తమ్
యద్వాన్తరక్షే వధిభిః పతన్తం తమస్తా విధ్య శర్వా శిశానః. 106

10-87-6

యత్రేతి - తం రావణం కామం వా విధ్య భన్తి దూరీకురువా శర్వా
సర్వాణి హమ్సూరిరాణి రక్షాంసి శిశానః దీవయన్ తయోరుభయోరపి అస్తా
అస్తాని గృహోణి దృషత్కాష్టాదిమయాని కామవిషయభూతాని ప్రగాదీవి వా
శేషం సృష్టమ్.

వరిత్యాఽగ్నేశురం వయం వివ్రం నహస్య ధీమహి
దృషద్వర్ణం దివేదినే హన్తారం భల్ల రావతామ్. 107

వరితి - హే అగ్నే త్వా త్వాం వివ్రం వ్యాసకం హే సహస్య తేజస్వీన్
 పురం వరి అరినగరస్య వరితః దీమహి స్థావయామః కృత్స్నం వగరమా
 నేష్టయ యథా బహిర్నిస్సర్తుమన్యో న శక్నోతి, తథా స్థిరో భవేత్పర్ణః
 ధృషత్ అన్యం ధర్షయన్ పర్ణో యస్య తం త్వాం ధృషద్వర్ణం దివే దివే
 నిత్యం భంగురం వినాశిశీలం మాయామయం అహంకారాది తద్యత్ తాం
 భంగురావతాం హంతారం నివీమహి.

వక్షే సర్వ శరీరస్థం పాప్మానం భస్మీకురు, యథా బహిర్వాసనాః న
 వినరేయుస్తథేతి భావః.

హరిం మృజన్యరుషో న యుజ్యతే సం ధేనుభిః కలశే సోమో అజ్యతే
 ఉద్వాచమీరయతి హిన్వతే మతీ పురుష్టుతస్య కతిచిత్పరిప్రియః. 108

9-72-1

ఏవం లజ్కాం దగ్ద్వ వానరైః సహ హనుమాన్ రామం వ్రత్యా
 గత ఇత్యాహ - హరిం మృజన్తితి హరిం వానరం హనుమంతం కృత
 కార్యం మృజన్తి వ్రేష్ణా హస్తేన పరిమార్షయన్తి కే అరుషః రోషరహితాః
 శాన్తాః శ్రీరామభద్రాః బహుత్వం పూజాయామ్ ఏతేనాన్వేషేణాత్పాకృ
 తకోపాః స్థితా ఇతి గమ్యతే, నశబ్ద ఉపమార్థే ఉత్తరాస్వయీ యథా
 ధేనుభిర్దేనువ్రభవైః వయోభిః కలశే ద్రోణకలశే సోమః సమజ్యతే సజ్గతో
 భవత్యతిశయాధానాయ, ఏవం యో హరిర్యుజ్యతే అర్థాత్స్వామినేతి లభ్యతే.
 స చ హరిః వాచం ఉదీరయతి. హిన్వతే వర్షయతే చ స్వామినం యతో
 మతీ మేధావీ సుపః పూర్వసవర్ణః తామేవ వర్షనరూపాం వాచమాహ
 - పురుష్టుతస్య కతిచిత్పరిప్రియ ఇతి బహుభిః బ్రహ్మోద్వైః స్తుతస్య తవ
 మదీయాః పరిప్రియః పరితః ప్రీణయన్తి తాః స్తుతివాచః కతి చిత్ కీయత్య
 యావతీ స్తుతిర్మయా కర్తవ్యా సా సర్వథాఽవ్యత్యల్యైవేతి భావః.
 సాకం వదన్తి బహవో మనీషీణ ఇన్ద్రస్య సోమం జఠరే యదాదుపాః

యదీమృజన్తి సుభగన్తయోనరః సునీలాధిర్దశభిః కామ్యం మధు. 109

9-72-2

సాకమితి - అతః పరం బహవో మనీషిణో ధీమన్తో వానరాః సాకం యుగపత్ శ్రీరామభద్రం ప్రవదన్తి, యత్ యతః కారణాత్ తే నర్వే ఇన్ద్రస్య జఠరే జఠర తృప్త్యర్థం సోమం పయోధిర్మిశ్రయితుం అదుహః దుగ్ధపత్యా ధేన్వాః కృతసోమయాగాత్తేషాం రామవర్యంతం గతిరాసీదిత్యర్థః. కుత ఏవం రామస్య దౌర్లభ్యమత అహ - యదితి యత్యతః ఈమ్ ఏనం రామం కామ్యం కామనీయం మధు అమృతం నరా మనుష్యాః సుగ భన్తయః ప్రజ్ఞానాంశవో విశుద్ధచేతస్త్వాద్యేషాం తే తథాభూతాః దశభిః సునీలాభిః సమాననీడాభిః పఞ్చభిః ప్రాణవృత్తిభిః పన్తధిర్దీప్తవృత్తిభిశ్చ నర్వైః కర్మభిః సర్వైర్జ్ఞానైశ్చ మృజన్తి మృగయన్తి, తస్మాద్రామేణ సహ సంవాదో మహతః పుణ్యస్య ఫలమితి జ్ఞేయమ్.

అరమమాణో అత్యేతి గా అభి సూర్యస్య ప్రీయం దుహితుస్తిరో రవమ్ అన్వస్మైఙ్కోషమభరద్విసంగృహః సం ద్వయీభిః స్వస్థుభిః క్షేతి జామిభిః.

110

9-72-3

సంవాదమేవాహ తిస్థుభిః - అరమమాణ ఇతి. ఇంద్ర తే ఋత్వియః సోమ ఇతి వదచతుష్టయముత్తరమన్త్రాదవకృష్యతే హే ఇన్ద్ర శ్రీరామ తే తవ సోమః సోమాభిషవిమిత్తభూతా ఋత్వియః ఋతౌ ఈయతే గమ్యతే ఇతి ఋత్వియః ఋతుశబ్దకాదిణః. కః ఇయజ్ ఋతుకాలైకగమ్యా జాయేత్సర్థః. స సోమస్త్వద్వియోగాతురః సూర్యస్య దుహితుః పతివ్రతా త్వేనాతిప్రసీద్ధాయాః సావిత్ర్యాః ప్రీయం రవం కీర్తిశబ్దం తిరః తిరస్కృత్య గాః భూవ్రదేశాన్ అభితో వ్యావ్య అత్యేతి అతిక్రమ్య గచ్ఛతి లోకాన్తరా జీతి శేషః. ఏవం తస్యా సాతివ్రత్యముక్త్యా దుఃఖమాహః - అన్వీతి. అన్యై ఏనమ్ ఉక్తవిధం త్వచీయం సోమం ప్రాప్తుం ఏనం కమనీయం వస్తు

జాతం సమర్పయితుం గృహ్లాతి విసంగసో రావణః కోషం వర్షావ్రం
 యథా స్వాత్తథా అన్వభరత్ అనుహరతి సర్వం కమనీయామై వ్రయచ్చతి
 అథాపి సా సంక్షేతి అతిశయేన క్షీయత ఏవ జామిదిః సహచరీదిః స్వస్థుదిః
 ఏక యోనిదిః ద్వయీబిరుభయీదిః చేతోవృత్తిదిః హేతుభూతాదిః సంక్షేతి
 ఇష్టవియోగజైః శోకాదిదిరనిష్టనంయోగజైర్పయాదిదిశ్చాతిక్షీణాస్తీత్యర్థః.
 నృధూత్ అద్రిషుత్ బర్లిషి ప్రీయః వతిర్గవాం వ్రదివ ఇన్దుర్వత్వీయః
 పురన్దివాన్ మనుషో యజ్ఞసాధనః శుచిర్దియా వవతే సోమ ఇన్దు తే.111

9-72-4

నృధూత ఇతి - నృధిః రాక్షసీభిర్దూతోఽవధూతః దీషితః అద్రిసుతః
 అద్రయః పాషాణాః సుతా అజ్ఞప్తాః యస్మై పాషాణైరియం చూర్ణీకర్త
 వ్యేతి ఏవం దీషితోఽపి బర్లిషి తృణే నిషణ్ణా ఇతి శేషః. ప్రీయస్తవ
 గవాం వతిర్దితేన్ద్రియః వ్రదివః పురాణః ఇన్దుః ఈశ్వరః స్వసంరక్షణే వ్రభుః
 ఋత్వీయః వ్యాఖ్యాతః పురన్దివాన్ బహుధీ యుక్తః. మనుషో మనుష్య
 రూపస్తవ యజ్ఞసాధనః సహధర్మచారి ధియా శుచిః వవతే ఆత్మానం పునాతి.
 నృబాహుభ్యాం చోదితో ధారయా సుతోఽనుష్యధం వవతే సోమ ఇన్దుతే
 ఆప్రాః క్రతూన్సుమజైరధ్వరే మతీర్వేర్షదృషచమ్వో 3 రాసదద్ధరి.112

9-72-5

నృబాహుభ్యామితి - హే ఇన్దు తే తవ సోమః సోమయాగసాధనం
 సీతాఖ్యః బాణ రూపేణ పరీతః సన్ బాహుభ్యాం నరరూపస్య తవ
 బాహుభ్యాం భుజాభ్యాం చోదితః వ్రేరితః సన్ అనుష్యధం స్వాధా అన్నం
 తేన తద్వికారో దేహ ఉచ్యతే వ్రతి శరీరం వవతే గచ్ఛతి శీఘ్రమేవేత్యర్థః.
 వర్తమానసమీప్యే వర్తమానవన్నిర్దేశాత్. కీదృశః ధారయా అవిచ్ఛిన్నవ్రవా
 హేణ సుతః నిస్పష్టః త్వం చ క్రతూన్ సజ్కల్పాన్ స్వస్య. సీతాయా
 అస్మదీయాంశ్చ ఆ అతిశయేన ఆప్రాః పూరితవాససి, కార్యసిద్ధ్యవశ్యంభా
 వకో భూతవ్రయోగోఽగన్మ సువః మవరగన్మేతివత్ తథా అధ్వరే యుద్ధ

యజ్ఞే చమ్యోః వానరరాక్షససేవయోః సుతీః బుద్ధీః బుద్ధిధర్మాన్ శార్యాదీన్
 సమజైః సమ్యగ్భీతవానసి. అస్మిన్నిరవేక్ష ఏవ శత్రూన్ నివాస్తుం సమర్థోఽ
 సీత్యర్థః యతస్వేతి భావః. కథం యుష్మాధిః సీతా దృష్టేత్యాశక్త్యాఽయాం
 హనుమంతం నిర్దిశ్య వదన్తి వేర్షదృషత్ సక్షీవ వృక్షారూఢో హరిర్హనుమాన్
 అనదత్ ప్రాప్తవాన్ త్వదీయం సోమసాధనమిత్యనుషణ్ణః. సముద్ర వ్యవహితే
 వక్షీవరప్రాప్యే దేశే సీతా హనుమతా సముద్రం లఙ్ఘయతా దృష్టేత్యర్థః.
 అంశుం దుహన్తి స్తనయన్తమ్మక్షీతం కవిం కవయోఽనసో మనీషిణః
 సమీ గావో మతయోయన్తి సమ్యత ఋతస్య యోనా నదనే వునర్భువః.

113

9-72-6

తతః కింవృత్తమత అపా - అంశుం దుహన్తితి - అంశుం అంశు
 మన్తం సూర్యం వాయుమగ్నిం వా త్రయః కేశిన ఇతి 'అగ్నిర్వాయుః
 సూర్యశ్చ కేశినః' ఇతి స్మృతేః తస్మాత్ అపసః కర్మాణి దుహన్తి, యథా
 గోః సారభూతం వయో దుహ్యతే, ఏవం అగ్నేః సారః వరదాహకత్వం
 సూర్యస్య సర్వవిషయ ప్రకాశకత్వం వాయోః శీఘ్రగామిత్వం బలవత్త్వం చ
 మనీషిణో మనోనిగ్రహసమర్థాః మతయో మేధావినః వానరాః దుహన్తి
 అదదత ఇత్యర్థః. కీదృశం అంశుం స్తనయన్తం గర్జన్తం వ్రఖ్యాతమి
 త్యర్థః. ఆక్షీతమ్క్షీణం బలేన వేగేన చేత్యర్థః. కవిం క్రాన్తదర్శిన్యం
 ఏతాని క్రమేణాగ్నివాయుసూర్యాణాం యోగ్యతయా విశేషణానీతి జ్ఞేయం.
 గర్జన్తోఽక్షీణబలవేగాః గగన మార్గేణ గచ్ఛతీత్యర్థః. గత్వా చ కిం కృత
 వన్తన్తదాహ - సమితి. సంయతః సమేతీతి సంయత్ సంహతమచఙ్ఘలమ్
 తస్య ఋతస్య సలిస్య యోనాయోనా, సుపో డాదేశః. అకరే సముద్రే
 అధారే సదనే, నిషదనే నిమిత్తే వునర్భువో గావః పూర్వం ధాతుః సకాశాత్
 ఙాతాః వచ్చాచ్చతుద్గీ-ణత్వాద్యాకారేణ శిల్పిభ్యో నలాదిభ్యో భూతాః గావో
 భూమయః నుషుటిత శిలారూపః ఈమ్ లోక ప్రసిద్ధవత్. సంయన్తి
 ఏకీభావేన మిలన్తి. యథా - పట్టాఙ్గణేష్వవిపుతసన్తయః శిలా నివిశన్తే, ఏవం

స్తబ్ధోదకే సిన్ధావసీతి తథాంశుం దుహస్తీతి సంబన్ధః.

నాభా వృధివ్యా ధరుణో మహో దివో32 సామూర్జ్యా సంధున్నవ్రట్కక్షితః
ఇన్ద్రస్య వక్రో వృషభో విభూవనుః సోమో హృదే వవతే చారు మత్సరః.

114

9-72-7

నాభేతి - దివో ద్యులోకాదపి మహాః మహతి అపామూర్జ్యా సలిలానాం
నక్షే 'ద్యౌః సముద్రసమన్తర' ఇతి ద్యు సముద్రయోః సామ్యధర్మనాత్ తాదృశే
సముద్రే అంతః మధ్యే సముద్రస్య మధ్యే ఇత్వర్థః. వృధివ్యా నాభా.
సుపోదాదేశః. నాభిః నాభపుత్పన్నః పర్వత ఇతి యావత్ స ధరుణో
ధారకో2 భూత్. సముద్రే నాకావత్పర్వతసముద్రాదయోపి నానరాణాం ధార
ణార్థం సేతురూపేణ స్థిత ఇత్వర్థః. కీదృశో నాభా సిన్ధుషు నదీషు
నిమిత్తభూతాసు ఉక్షితః సిక్తః శిరసి వ్రవర్తమానాభిర్నదీభిః అర్ధీకృతః అతి
శయేన మహాన్ ఇత్వర్థః. ఏతేన 'దశయోజన విస్తీర్ణే శతయోజనమాయతే.'
సేతా తత్తత్ పర్వత శిరోగతానద్యోపి బహ్వ్యః సస్తీత్యుక్తం. కథం సలిలే
శిలానాం తరణమత అపా - ఇన్ద్రస్యేతి ఇన్ద్రస్య పరమేశ్వరస్య రామస్య
వజ్రః వజ్రవదప్రతి ఇత గతిః వృషభో ధర్మః విభూని వ్యావకాని వమాని
వలాని యస్య స విభూవనుః. దైర్ఘ్యం సాంహితకం. సోమః సోమయాగాది
జన్మా హృదే జనానాం హృదయశోధనాయ వవతే గచ్ఛతి. కీదృశః సోమః
మత్సరః దేవానాం మదకరః హర్షద ఇతి యావత్. యథా22 గ్నేయే
దివ్యే ధర్మబలాదగ్నిః స్వీయం దాహకత్వం త్యక్త్వా శీతత్వం భజతి ఏవ
మిహోపి రామధర్మబలాద్విశుద్ధహృదయో మహోదధిరపి స్వీయం మజ్జకత్వం
క్షేదకరత్వం చ త్యక్త్వా ధనత్వం గతః తేన తత్రపాషాణాస్తరస్తితి భావః.
జాయా తస్యతే కీతవస్య హీనా మాతా పుత్రస్య చరతః క్వ స్వీత్
ఋణానా దిభ్యర్థనమిచ్ఛమానో2 న్యేషామస్తమువ నక్తమేతి. 115

10-34-10

తతః పరం ద్వాభ్యాం మస్తాభ్యం సోమమేవ స్తుత్వాఽగ్రిమనూక్తన్య న్రక్వే
 ద్రవప్రసేత్యాదేరాద్యేన చతుర్వచేన పునః సేతుబద్ధనమేవ స్తుతం తద్భక్త
 తుష్టయమగ్రేవ్యాఖ్యాన్యతే. తతః పరమృక్పఞ్చకం శేషభూతం తూపోద్ధాత
 ఏవ వ్యాఖ్యాతం తదేవ సేతుబద్ధాంతాం కథ నమావ్య పానుమతి నము
 ద్రముల్లఙ్ఘ్యఽఽగతే లఙ్కాయాం కిం వృత్తమిత్యాశఙ్కాయాం పుత్రవధ
 నగరదాహోదినా తప్తయోర్మన్దోదరీ రావణయోః శోకమాహ - జాయేతి కిత
 వన్య ధూర్తన్య కవటసంన్యాసినః సీతాహర్తుః రావణన్య జాయా మన్దోదరీ
 తవ్యతే, యతః హీనా పుత్రేఽపి క్వస్వీచ్ఛరతః పరలోకం కర్మానురూపం
 గచ్ఛతో మాతా హతపుత్రేత్వర్హః. కితవోఽపి ఋణావా ఋణశబ్దో దుర్గ
 భమౌ లఙ్కాఖ్యదుర్గవాన్ నముద్రజలాశ్రయవానపి పానుమత్ప్రతావం దృష్ట్వా
 దిభ్యత్ భయం కుర్వన్ రావణః అన్యేషాం రాఘవాణాం. అంతం గృహం
 సీతాం ధనం రాజ్యం చ ఇచ్ఛమానః ఇచ్ఛన్ ఉవనక్తం ప్రదోషకాలే ఏతి
 సీతాస్థానం రత్నస్త్రీ సన్ గచ్ఛతి.

వక్షే హర్షనాశేన సుఖస్వాదరూపాయాం మాతర్యుతప్తాయాం కామరా
 వణో మధుమత్యాఖ్యాం యోగభూమిం అయోగిభిర్దుర్గమాం లఙ్కారూపామా
 శ్రితోఽపి భక్తేభ్యో దిభ్యత్ రఙ్గోగుణస్యోదయకాలే పునః శ్రద్ధాం పశికర్తుం
 కామయత ఇతి భావః.

న మా మిమేథ న జిహీశ ఏషా శివా సఖిభ్య ఉత మహ్యమాసీత్
 ఆక్షస్యాహమేకపరన్య హేతోరనువ్రతామప జాయామరోధమ్. 116

10-34-2

సః రావణః పునః సీతయా యో వః నేనాసీరితి వ్రత్యాఖ్యాతః
 ఉభయభ్రష్టః పుత్రం భార్యాం చానుఽశోచతి - నమేతి ఏషా భార్యా
 మా మాం న మిమేథ న హింసితవతి, న జిహీల న మమ హేలనం
 కృతవతి, తథా సఖిభ్యో మత్ప్రియేభ్య ఉత మహ్యం చ సర్వథా శివా
 కల్యాణరూపైవాసీత్. తామ్ అనువ్రతాం జాయామ్ ఆక్షన్య నమ్బస్తీ

యః వికళ్యాసా వరశ్చ వికవరస్తస్య హనుమతో హేతోః అపారోధమ్ ఆక్షం
నిఘ్నతా హేతుభూతేన తేన అవరుద్ధవానస్మి ధిఙ్మామిత్యర్థః.

వక్షే రతిం నాశయతః కామస్య వీర్యం బలం చ ధిగ్గితి భావః.
ద్వేష్టి శ్వశ్రూరప జాయా రుణద్ధి న నాథితో విస్తలే మర్దితారమ్
అశ్వస్యేవ జరతో వస్పృస్య నాహం విన్దామి కీతవస్య భోగమ్. 117
10-34-3

ద్వేష్టితి - రావణ బన్ధోః కస్య చిదుక్తిః శ్వశ్రూర్ధారషక్తియాన్ ప్రేగ
ణాన్ హితోవదేశకర్త్యాన్ ద్వేష్టి, జాయా అవరుణద్ధి భోగాదా నిరున్తే నాథితః
ఉవతవ్తః మణ్ణీతారం సుఖయితారం పరదారసక్లం న విస్తలే, అతోఽస్య
కీతవస్య భోగం శరీరం న విన్దామి న వశ్యామి, అయం కామ వేద
నయా మరిష్యత్యేవేత్యర్థః. తత్ర దృష్టాన్తః - జరతో జీర్యమాణస్యాశ్వస్య
మృత్యునా క్రేత్రా వా నీతస్య శరీరం న దృశ్యత ఏవమస్యాపీత్యర్థః.

వక్షే విఘ్నభక్త్యా ఉవతాపితః కామో భోగశక్తిం సుఖాస్వాదలక్షణాం
రతిం చ పరిహారతి శ్రద్ధాం చ వశీకర్తుం న క్షమతే, అతోఽస్య న్వరూపం
శీఘ్రమేవ నంక్ష్యతీతి భావః.
సభామేతి కీతవః పృచ్ఛమానో జేష్యామీతి తన్వా3 శూశుజానః
అక్షాసో అస్య వి తిరన్తి కామం ప్రతిదీప్సే దధత ఆ కృతాని. 118
10-34-6

సభామేతితి - ఏవం హనుమతా లక్ష్మదాహే కృతే సతి కీతవో
ధూర్తో రావణః పృచ్ఛమానః ప్రశ్నార్థీ సన్ సమామేతి జేష్యామీత్యహ
క్ష్మారేణ తన్వా శరీరేణ శూశుజానో వర్తమానః. వస్య జత్వం ఛాన్తసం.
అక్షానః అక్షసదృశాః కనిష్ఠభ్రాతరో విభీషణాదయః అస్య కామం మనోరథం
వితిరన్తి విశేషేణ తిరస్కర్వన్తి. కీదృశాః ప్రతిజీషవే రామాయ కృతాని
సీతాఖ్యవణితద్రవ్యలాభనూచకాని లక్షణాని అదధతః సమర్థయన్తః.

వక్షే సభాశాస్త్రకం. అక్షా సః ప్రమాణాని ప్రతిదీన్వే బోధాయ శేషం ప్రాగ్యత్. అత్ర ప్రాన్య ధారా ఇతి మన్తః వఠసీయః న చ వ్యాఖ్యాత ఉపోద్ఘాత ఏవ తత్ర సఖ్యుర్విష్ణోర్ఘామిమ్ జాయాం సీతాఖ్యాం క్రదన్తీమపి భగవాన్ న వితి న ప్రాప్నోతీత్యేన పదార్థః. శేషం పూర్వవదేవ. ఉదీర్వాతః పతివస్తీం హ్యేషా విశ్వావసుం నమసా గీర్విరీశే అన్యామిచ్చ పితృషదం వ్యక్తాం న తే భాగో జనుషా తస్య విద్ధి. 119

10-85-21

ఏవముక్త్యాపి సభ్యా రావణమ్ ప్రార్థయన్తే - ఉదీర్వేతి. అతః సీతాధి లాష నిర్బన్ధాదుదీర్వ్య ఉర్ధచ్చ నివృత్తే భవ, హి యతః ఏషా పతివతీ పరభార్యా విశ్వావసుం రావణవ్యామోహకారీ గన్ధర్వః విశ్వాని వసూని యస్మిన్ ఇతి వా అవాన్తసకలకామం రావణం త్వాం నమస్కారేణ సహ గీర్విర్యాగ్నిరీశే స్త్రీమి ప్రార్థయామి. అన్యాం పితృగృహస్థామ్ అవ్రతాం కన్యామిచ్చ, వ్యక్తాం విస్పృష్టాం జాతస్త్రీలక్షణాం సః సా స్త్రీ తే తవ భాగః జనుషా జన్మనా తస్య తం విద్ధి ప్రాప్నుహి.

ఉదీతో విశ్వావసో నమనేలామహే త్వా అన్యామిచ్చ ప్రఫర్వంఽ సం జాయాం పత్యా సృజ. 120

10-85-22

ఉదీర్వేతి - అత్ర ద్వితీయమన్తేఽ ఇచ్ఛేత్వన్తం ప్రాగ్యత్ ప్రఫర్వం ప్రకర్షేణ ఫలాభ్యాం న్తనాభ్యాం వేతి రంహతీతి ప్రఫలవీ. అన్య రత్వమ్ అంతలోపశ్చ ఛాన్తసః. ప్రఫర్వం సున్తనీమిత్యర్థః. జాయాం సీతాం పత్యా రామేణ సంసృజ సామ కుర్విత్యర్థః.

వక్షే బోధప్రియాం శ్రద్ధామసాహాయ విషయనుఖదాయినీం శ్రద్ధామా శ్రయన్వేతి భావః. బోధేన సహ కుర్వతస్తవాఽపి కల్యాణం భవతి - 'బుద్ధినాం చ తేషాం వర్వేషు లోకేషు కామచారో భవతి'. ఇతి వర్వకర్మణ లభాగిత్యశ్రవణాత్.

ఉత త్వ వశ్యన్న దదర్శ వాచముత త్వ శృణ్వన్న శృణోత్యనాం
ఉతో త్వస్మై తన్వంఁ వి నన్రే జాయేవ వత్య ఉశతి సువాసాః. 121

10-71-4

ఏవం దోధ్యమానేషు రావణాదిషు కిం వృత్తమత ఆపా - ఉతత్త్వ
మితి. ఉతత్యః అపి చైకః ప్రహస్తాదిః వశ్యన్ ఏకేన హనుమతా కృతం
కదనం వశ్యన్నపి వాచం వచనస్వార్థం న దదర్శ మదాన్తత్వాత్ ఉత త్వ
అవ్యేకో రావణాదిః శృణ్వన్నపి. శుకసారణాదిముఖేనవరబల మాకర్ణయన్నపి.
న శృణోతి తన్మనసీ న కరోతి దురాగ్రహగ్రన్తత్వాత్, ఉతో అపి త్వస్మై
అన్యస్మై విభీషణాయ తన్వం స్వరూపం వాక్ స్వార్థం ప్రకటికరోతి, యథా
ఉశతి కామయమానా జాయా ప్రత్యే సువాసాః ఋతమతి న్వం గుప్త్యం
దర్శయతి, తద్వత్ అన్యైరదృష్టోఽపి భావీ విభీషణాదిదిర్బుష్ట ఇత్యర్థః.
వరా పూర్వేషాం సఖ్యా వృణక్తి వితర్తురాణో అవరేభిరేతి
అనానుభూతీరవధూన్వానః పూర్వీరిన్ద్రాః శరదస్తర్తరీతి. 122

6-47-17

తతస్తే కిం చక్రురత ఆపా - వరా పూర్వేషామితి పూర్వేషాం జన్మ
బన్ధనాం రావణాదీనాం సఖ్యా సఖ్యాని స్నేహం పురావృణక్తి దూరీకరోతి
విభీషణాదిః, విశేషేణ తర్తురాణః మరణం తర్తుకామః అవరైః కార్య బన్ధుః
రామాదిభిః సహ సఖ్యాని ఏతి అధిగచ్ఛతి అనానుభూతీః రావణాదీనాం
భ్రాన్తిజ్ఞానాని అవశ్యమేవ శత్రూన్ జేష్యామ ఇత్యేవం రూపాణి అవధూ
న్వానో దూరీకుర్వన్ ఇన్ద్రాః ఇదం భావికదనం వశ్యతీతి ఇదన్ద్రా ఇదన్ద్రా
ఏవ ఇన్ద్రో విభీషణః పూర్వీ శరదః కాలమృత్యుం తర్తరీతి అతిశయేన
అమరత్వం ప్రాప్య తరతి. ఇదమీదృశమితి - 'తమిదన్ద్రం సన్తమిన్ద్రా
ఇత్యాచక్షతే' ఇతి ప్రతిదృష్టమత్ర ఇన్ద్రా శబ్దస్య నిర్వచనం జ్ఞేయం.

వక్షే పూర్వేషాం కామాదీనాం అవరేషాం శమాదీనాం అనానుభూ
తీరేహోద్యాత్మభ్రాన్తిః.

అన్నక్షరా ఋజవః సస్తు వన్ధా యేభిః సఖాయో యన్తి నో వరేయమ్.
సమర్థమా సంభాగో నో నిసీయాత్పం జాస్పత్యం సుయసుస్తు దేవాః.123
10-85-23

ఏవం కుర్వతాం విభీషణాదీనాం పురోహితాః స్వస్త్వయనం కుర్వన్తి -
అన్నక్షరా ఇతి. ఋగ్వేద మార్కాత్ క్షరంతి తే ఋక్షరాః రాక్షసా
దయః కంటకాః తద్రహితాః అన్నక్షరాః, అత ఏవ ఋజవః వన్ధాః వన్ధాసః
సస్తు, ఏభిః యైః పథిభిః నోఽస్మాకం సఖాయః వరేయం వరే శ్రేష్ఠీ
భూస్థానం యాతి సజ్జరతి తం సర్వోవరి వైకుణ్ఠే స్థితమపి భూస్థం
రామం యన్తి గచ్ఛన్తి, అర్యమా దేవో నః అస్మదీయాన్ సన్నిసీయాత్
రామేణ సహ ఏక్యం గమయతాత్, భగశ్చ సన్నిసీయాత్, తథా జాస్పత్యం
సీతారామయోర్జామ్పత్యం ధర్మః సుయమం సుసంయతం అస్తు, భో దేవాః.
వ్రత్వా ముంచామి వరుణస్య పాశాద్యేన త్వాబధ్నాత్ సవితా సుశేవః
ఋతస్య యోనా సుకృతస్య లోకేఽరిష్టాం త్వా సహ వత్సా దధామి.124
10-85-24

గచ్ఛన్ విభీషణః సీతామాశ్వాసయతి - ప్రత్యేతి. త్వా త్వాం వరు
ణస్య పాశాత్ ప్రాణిదుఃఖదాత్ ప్రముజ్జామి, యేన పాశేన త్వా త్వాం
సవితా కర్మాధ్యక్షో దేవః అబధ్నాత్, సుశేవః సుసుఖః ఋతస్య కర్మఫలస్య
యోనా భోగస్థానే సుకృతస్య పుణ్యస్య లోకే స్థానే అరిష్టాం నిర్ముఖాం
త్వాం సహ వత్సా దధామి మా చింతాం కుర్విత్వర్థః. వర్తమాన సామీప్యే
వర్తమానవన్నిర్దేశః.

అ సూర్యో అరుహచ్ఛక్రమర్లోఽయుక్త యద్ధరితో వీతప్యష్టా
ఉద్భాననావమనయన్త దీరా అశ్వణ్యశీరాపో అర్యాగతిన్వన్. 125
5-45-10

తతో విభీషణే దాసతాం గతే రామః సేతుం కృత్వాఽతరదిత్యాహ -
అ సూర్య ఇతి సూర్యః సూర్యవంశో రామః శుక్లం శుద్ధమ్ అర్ణః సముద్రజ

లమ్ అరుహత్ కేనోపాయనేత్యత అపా - అయుక్తేతి. యత్ యతః పారితః
వర్వతత్త్వసామాన్యాత్ విరాడల్లరిరూపాన్ వర్వతాన్ అయుక్త సేతు
రూపేణ యోజితవాన్. వీతపుష్పాః అనుచ్ఛాః సుసమా ఇత్యర్థః. తాశ్చ
ధీరాః హనుమదాదయః ఉద్భాననావమ్ ఉదకదేశేన నావమివ అనయన్త
అసీతవన్తః. అగాధే జలే కథమాసాం న మజ్జనం జాతమ్ అత అపా -
అశ్రుణ్వతీరితి. అశ్రుణ్వతీః అజ్ఞాకారిణ్యః అవః సముద్ర రూపాః అర్వాక్
అతిష్ఠన్ ఉవస్థానం దాసవదకుర్వన్.

వక్షే సూర్యః ఆత్మా శుక్రమర్ణః. బ్రహ్మ సముద్రం పారితః ఇష్టోయ
నద్య ఆపో మనః.
అశ్మన్వతీ రీయతే సం రభధ్యముత్తిష్ఠత ప్ర తరతా సఖాయః
అత్రా జపోమ యే అసన్నశేవాః శివాన్ వయముత్తరేమాధి వాజాన్.126
10-53-8

అశ్మన్వతీతి - అశ్మన్వతీ పాషాణవతీ తన్మయీ సేతురూపా నో
రీయతే ఆక్రమ్యతే. సంరభధ్యం త్వరధ్యం ఉత్తిష్ఠత ప్రతరత సముద్రం
భో సఖాయ ఇతి సేనావతి వాక్యమ్. అత్ర పురస్థాయాం లజ్కాయాం
యే అసేవాః అస్మాకమసుఖాః క్వారా అసన్ ప్రదీప్యన్త, తాన్ జపోమ
గచ్ఛామ హస్తుమితి శేషః. అధి అధిముఖమ్ వాజాన్ సల్లామాన్ శివాన్
జయప్రదాన్ వయం ఉత్తరేమ కృతకృత్యా భవేమేత్యర్థః.

వక్షే అశ్మ శరీరం అస్తస్యాం, సా అశ్మన్వతీ గలిత దేహాధిమానిసి
ధ్యాననారిత్యర్థః. శేషం సుగమమ్.
ఉరుం యజ్ఞాయ చక్రధురు లోకం జనజ్ఞా సూర్యముషాసమగ్నిమ్
దానస్య చిద్వృషశివస్య మాయా జమ్నధుర్నరా వృతనాజ్యేషు. 127
7-99-4

ఉరుమితి - సముద్ర తరణానన్తరం రాక్షసైః సహ యుద్ధే ప్రవృత్తే భో

సరాః సరరూపీణౌ యువాం యజ్ఞాయ దేవహితాయ ఉరుం మహాస్తం లోకం
రక్షస్తమో నాశనేన ప్రకాశాచక్రథుః, ఉ నిశ్చితం యతః సూర్యాదీనాం
జనయితారౌ యువామ్, తథా దాసన్య రావణన్య మాయాః నాగపాశ
బన్దాద్యాః జమ్నుథుః నాశయామాసథుః యువాం వృషశ్శివన్య మహోక్ష
సదృశ శరీరన్య వృతనాజ్యేషు.

పక్షే యజ్ఞోపయోగాయ మాయా లయవిక్షేప రూపాః.
పారయో ధూమకేతవో వాతజాతా ఉప ద్యవి
యతస్తే వృథగగ్నయః. 128
8-43-4

పారయ ఇతి - పారయో వానరాః, ధూమవత్ ధూసరాః కేతున
దూర్ష్యకృతాని పుచ్చాని యైస్తే ధూమకేతవః, వాతో జాతో అతివేగాత్
ప్రవర్తితా యైస్తే వాతజాతాః ఉపద్యవి అస్తరిక్షే యతస్తే అస్తరిక్షచరాన్
రాక్షసాన్ బాధితుం యత్నం కుర్వన్తి వృథక్ వృథక్ ప్రత్యేకమితి యావత్.
అగ్నయః అగ్నివదితర నైరవేక్ష్యేణా సర్వం రాక్షసకులం దగ్ధం క్షమా ఇత్యర్థః.

పక్షే పారయ ఇన్ద్రియాణి హోర్దాకాశే యతస్తే ప్రవేష్టుమితి శేషః.
అగ్నివన్నిర్దోషాః.
రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవ తదన్య రూపం ప్రతిచక్షణాయ
ఇన్ద్రో మాయాభిః పురురూప ఈయతే యుక్తా వ్యస్య పారయః శతా
దశ. 129
6-47-18

రూపమితి - రూపం రూపం ప్రతిరూపో బభూవో, యావన్తి రాక్ష
సానాం రూపాణి తావన్తి తత్ ప్రతికూలాని రూపాణి దధారేత్వర్థః. తదన్య
రామస్యానేకరూపత్వం ప్రతిచక్షణాయ విరోధి రూపాస్తర ప్రత్యాఖ్యానాయ.
న తు రామ ఏవ విశ్వరూపోఽస్తి, అతస్తేషు రూపేషు స్వావయవేష్వివ

అన్యోఽన్యం బాధ్యబాధకభావో న యుక్త ఇత్యాశక్యాహ - ఇన్ద్రో ఇతి. ఇన్ద్రో రామః పాశాన్యామేన బహవచనమవయవాదిప్రాయమ్. తథా చ సత్త్వ ప్రాధాన్యేన దేవరూపః, రజఃప్రాధాన్యేన అసురరూపః, తమః ప్రాధాన్యేన రాక్షసరూప ఇతి పురు రూపో బహురూప ఈయతే గమ్యతే. యథా సర్వరసోపాదానస్యాపి జలస్య స్వాభావికం మాధుర్యమిక్ష్వాదిష్వతిశయేనాభివ్యజ్యతే. నింబుమరీచాదిషు తదభిభూయోపాధికమన్లుత్వ కటుత్వాదికం వ్రథతే తద్వదిదం ద్రష్టవ్యమ్. అతస్తేషాం బాధ్యబాధకభావో యుజ్యత ఏవ. హి యస్మాత్ అన్య ఇన్ద్రస్య దశశతా సహస్రం అనన్తా ఇత్యర్థః. హుయో వానరా రామమనోనువర్తినః కాయవ్యూహే యోగిశరీరాన్తరవద్యుక్తాః సన్నద్ధాః దృశ్యంత ఇతి శేషః. రామ ఏవ సర్వవానరరూపోఽభవదిత్యర్థః. తథా చ శ్రుతిః - 'అయం వై హరయోఽయం వై దశ చ శతాని చ సహస్రాణి చ బహూని చాఽనన్తాని చ' ఇతి.

పక్షే దేవాసురాః శమకామాదయః, ఇన్ద్రో ఆత్మా హరయ ఇన్ద్రోయపు త్రయః శేషం సమానమ్.

యః సృజిస్తమనర్కనిం పిప్రుం దాసమహీశువమ్
వధీదుగ్రో రిణన్నహః.

130

8-32-2

య ఇతి. యో రామః సృజిస్తం సరన్తి పతన్తి బిస్తువద్వర్తులాః శిరోరూపా అవయవా యస్య స సృజిస్తహః అదన్తత్వం ఆర్షమ్. అత ఏవా నర్కనిం అగతికమ్. ఋష గతిస్తుత్యోరిత్యస్య సాత్రస్య ధాతోరిదం రూపమ్. పిప్రుమివ పిప్రుం శరీరస్థచర్మకీలవజ్జగత్యాం మష్యాకార చిహ్నరూపం దాసం రావణం సర్పవత్ సవిషోచ్ఛాసం వధీత్ వధీత్. ఉగ్రః యతః సాముద్రీరపి రిణన్ నేతుకరణేన హింసన్, తస్య కృతాని వ్రవోచతేతి పూర్వమన్త్రగతే నాన్వయః. సృజిస్తాదయః పఞ్చరాక్షసా ఇతి భాష్యమ్.

పక్షే సృజిస్తం నిర్వీర్యం, అనర్కనిం చిత్తనిరోధాదగతికం, పిప్రుం వ్రసర్ప

దశలం లోభకుంభకర్ణం, దాసం దన్యత్యుషక్తిచోతితి కానురావణం, అహీశువం
క్రోధేన్ద్రుజితం చ అపః దేహం రిణన్ ప్రవిలాపయన్ యోఽవధీత్, తస్య
యోగినః కృతావి.

భద్రో భద్రయా సచమాన అగాత్ స్వసారం జారో అభ్యేతి వశ్పాత్
సువ్రకేతైర్జ్యుభిరగ్నిర్వితిన్యన్రుశద్భిర్వర్జై రభి రామమస్థాత్. 131

10-3-3

భద్ర ఇతి - భద్రః రామభద్రః భద్రయా సీతయా సహ సచమానః
సజ్జమానః అగాత్ దణ్డకారణ్యమిత్యర్థాత్, స్వసారమ్ అంగులయః స్వసారః
తద్వస్తః సీతాయాః పాణిం గ్రహీతుం జారో రావణః వశ్పాత్ రామాత్ప
రోక్షే అభ్యేతి అగత ఇతి పూర్వోక్తానువాదః. తతో రావణే హతే సతి
'జాయా గార్లవత్యం' ఇతి శ్రుతేః జాయా సహచరోఽగ్నిః, ద్యుభిః ద్యులోక
సాధనతయా ద్యుశబ్దవాచ్యః, రామదారైః సహ రామం రామస్యాఽభిముఖమ్
అస్థాత్ స్థితవాన్, సువ్రకేతైః శోభనచిహ్నైరితి దారనిర్దోషత్వం నూచి
తమ్, వితిన్యన్నస్థాదితి నమ్బుస్తః తిన్యన్నాసీదిత్యర్థః. ఉశద్భిర్ద్వివ్యమానైః వర్జైః
లోహితాదివర్ణజ్వాలాభిరువలక్ష్మితః, అయంచార్థః - పునః వత్సీమగ్నిరదాదితి
మన్తాన్తరేఽపి దృష్టః.

వక్షే భద్రో బోధః, భద్రయా శ్రద్ధయా, జారః కామః, అగ్నిర్వాక్.
తేఽవదన్పృథమా బ్రహ్మకీర్తిషేఽకూపారః సలిలో మాతరిశ్వా
వీఠుహరాస్తవ ఉగ్రో మయోభూరాపో దేవీః వ్రథమజా ఋతేన. 132

10-109-1

తేఽవదన్నితి - తే ప్రసిద్ధాః దేవర్షయోఽగ్నినా అనీతాయాః సీతాయాః
బ్రహ్మకీర్తిషే బ్రహ్మచర్యర్థక్షణాభ్యే దోషే విషయే ఋతేన సత్యకవధేన
అవదన్, ఇయం నిర్దోషేతి శవధపూర్వకం రామమవదన్నిత్యర్థః. తే కే
అకూపారః నముద్రః, సలిలో నిర్మలః సలిలాదిపో వా, వీఠుహరాః కాలచక్ర
చాలకాః నిమేషాద్యాదిష్టాత్యో దేవతాః, తపో ధర్మః, ఉగ్రః, మయః సుఖం

భవత్యస్యాదితి మయోభూర్వాతః, అపః శరీరమ్ తచ్చిహ్నాని వేత్స్వర్ణః.
సోమో రాజా వ్రథమో బ్రహ్మిణాయాం వునః ప్రాయుచ్చదవ్పిణీయమానః
అన్వర్తితా వరుణో మిత్ర ఆసీదగ్నిర్హోతా హస్తగృహ్యో నినాయు. 133

10-109-2

తే కిమవదన్నిత్యత ఆపా - సోమ ఇతి. వ్రథమో రాజా సోమః బ్రహ్మ
ణాయాం బృహస్పతిభార్యాం వునః పృథ్వా తస్యాం పుత్రముత్పాద్య వశ్చా
త్ప్రాయుచ్చత్ దత్తవాన్, అప్యణీయమానః అనిన్వమాన ఇతరైః తారాయాం
సాతివ్రత్యేన స్వకృతదోషాభావాత్ తస్యాశ్చ అన్వర్తితా అనుగన్తా వరుణో
మిత్ర ఆసీత్, అగ్నిర్హోతా ఏనాం హస్తగృహ్యో హస్తే గృహీత్వా అనినాయు
తస్మాత్తారావదియం స్వయమదుష్టా త్వయా స్వీకార్యేతి భావః.
హస్తేనైవ గ్రాహ్యో అధిరస్యా బ్రహ్మిణాయేయమితి చేదవోచన్
న దూతాయు వ్రహ్మేతస్థ ఏషో తథా రాష్ట్రం గుపితం క్షత్రియస్య. 134

10-109-3

హస్తేనేతి - అస్యాః హస్తేనైవ గ్రాహ్యో గ్రహణం తదేవ అధిః దుఃఖం
జాతం న తారావత్ సంగేన యతః సర్వే దేవాః బ్రహ్మిణాయా బ్రహ్మిచర్య
వతీ వరభార్యేయమితి చా2వోచన్ ఇత ఏవ అనిచ్ఛన్తిమేనాం ధర్షయతస్తవ
నలకూబరశావనాశో భవిష్యతీత్యవదన్నిత్యర్ణః. అతో హేతోః దూతాయు
పార్షదాయ రావణాయ వ్రహ్మే వ్రకర్షేణ జిహీత ఇతి వ్రహీస్తస్మై, వేగేన
గచ్ఛతే ఏషో న తస్థే న తమ మస్మతవతీ, తథా తేన వ్రకారేణా2నయా
క్షత్రియస్య రామస్య రాష్ట్రోవక్షితం కులధర్మాదికం గుపితం ధక్షితమ్.
దేవా ఏతస్యామవదన్త పూర్వే సప్తషయస్తవసే యే నిషేదుః
భీమా జాయాబ్రాహ్మిణస్యోపసీతా దుర్ధాం దధాతి వరమేవోమన్. 135

10-109-4

దేవా ఇతి - ఏతస్యాం విమిత్రబూతాయాం భీమా మృత్యువ్రదా ఉవ
సీతా బలాద్భ్రహీతా బ్రాహ్మిణస్య బ్రహ్మివిదః దుర్ధాం వరకయాతనాం దధాతి

వరమే వ్యోమన్ వరలోకే.

బ్రహ్మచారీ చరతి వేవిషద్విషః స దేవానాం భువ్యకమగ్లమ్
తేన జాయామన్వనిందద్ భృహస్పతిః సోమేన నీతాం జహ్వాంఽఽస
దేవాః.

136

10-109-5

బ్రహ్మచారీతి - బ్రహ్మచారీ ప్రాణః స్వాభావికసంగృహీతః విషో వ్యాప్యః
వ్రజాః వేవిషత్ వ్యన్నవన్ ఏకం ముఖ్యం అల్లం చక్షుః తేన వ్రమాణ
భూతేన జహ్వాం స జహ్వాస్తవహవివత్ శుద్ధామ్.

పునర్వై దేవా అదదుః పునర్మనుష్యా ఉత
రాజానః సత్యం కృణ్వానా బ్రహ్మజాయాం పునర్దదుః.

137

10-109-6

పునరితి - దేవా అన్యాయః, మనుష్యాః దశరథాయో రాజానః
ఇన్ద్రో యమ వరుణ సోమాః సత్యం శపథం కృణ్వానాః దదుః రామాయేతి
శేషః.

పునర్దాయ బ్రహ్మజాయాం కృత్వీ దేవైర్నికిల్పిషమ్
ఊర్ధం పృథివ్యా భక్తా(క్త్యా)యోరుగాయముపాసతే.

138

10-109-7

పునర్దాయేతి - వివాహోవేక్షయా ఇదాసీం పునర్దత్త్వా దేవైర్నికిల్పిషం
నిర్దోషం యథా స్యాత్తథా కృత్వీ కృత్వా రత్త్వా చ ఉరుగాయం మహో
కీర్తిం ఉపాసతే దేవర్షయః. కథంభూతం పృథివ్యాః ఊర్ధమన్నాద్యం భక్తాయ
విభజ్య విభిషణ సుగ్రీవ అక్షుణాదిభ్యో రాజ్యాని విభజ్య దేవబ్రాహ్మణయ
జ్ఞార్థం చ విభజ్య స్థితమితి శేషః.

సృజః సింఘాంరహీనా జగ్రసానాం అదిదేతాః వ్ర వివిక్రే జవేన

ముముక్షునూనాడత యా ముముచ్రే ౭ థై (వేదే)తా న రమస్తే నితిక్తా.

139

10-111-9

తత్ర ప్రథమం ప్రకృతేరైవ కర్మభిరుపాసకాః స్తువన్తి - సృజ ఇతి. సిన్ధూన్ సముద్రాన్ సప్తచతురో వా అహినా రావణస్య కాలనర్పణ జగ్ర సానాన్ గ్రస్తాన్ సృజ అసృజః అభయదానేన పునః సృష్టవానసి, తథా - అదిత్ అస్మాదేవ రావణాత్ ఏతాః సిన్ధుభార్యాః నద్యః ప్రవిచిత్రే ప్రకర్షణ భీతాశ్చలితవత్యః జవేన వేగేన, తథా - ముముక్షుమాణా రావణకారాగారా దాత్మనో మోక్షమిచ్ఛన్తః ముముచ్రే ముక్తాః, అథ అన్యదా ఏతా దేవతాః న రమస్తే ఇతి ఏవ యతః నితిక్తాః నితరాం కటుకాః శోకోపహతరసాః ఇదాసీం సమ్యగవర్తన్త ఇత్యర్థః.

పక్షే సిన్ధూన్ మైత్ర్యాదీన్, యమ నియమ ప్రాణాయామి ప్రత్యాహార సంయమతర్కాన్ వా పూర్వోక్తాన్, ఏతాః శమదమాదయః, ముముక్షు మాణాః జీవా అహినా మోహేన.

సద్రిచీః సిన్ధుముశతీరివాయస్తన(నా)జ్జార ఆరితః పూర్విదాసామ్ అస్తమానే(తే) పార్థివావసూన్యస్యే జగ్ముః సూన్యతా ఇన్ద్రో పూర్వీ.140

10-111-10

సీతా రామం ప్రత్యుపగతేత్యన్యవదేశేనాహః - సద్రిచీరితి. సద్రిచీః సహధర్మచారిణ్యః. పూజార్థం బహుత్వం. సిన్ధుం సముద్రవదపారం రామం ఉశతీరివ కామయమానా నద్య ఇవ అయన్ అగతాః, ఆసాం జారో రావణః సనత్ సర్వదా పూర్విత శరీరశోషణో యః సః ఆరితో హింసితః. పక్షే సమూలే కామే హతే శ్రద్ధాదయో బ్రహ్మత్రిముఖం ప్రాపురిత్యర్థః. హే ఇన్ద్రో హే రామ తే తవ అస్తం గృహం అయోధ్యాం హార్దాకాశం వా పార్థి వాని వసూని సర్వే కామా అజగ్ముః అస్మే అస్మాంశ్చ త్వద్దర్శినః పూర్వీ

నూన్యతా వేదస్య వాచః 'విష వర్వేశ్వరః' ఇత్యాదయః. 'అహ బ్రహ్మస్మి' ఇత్యాదయో వా తేజగ్ముః. బ్రహ్మభావేన బహిర్భవంతం హోర్తాకాశే చాఽ త్యానం త్యాం వశ్యామ ఇత్యర్థః.

సచన్త యదుషసః సూర్యేణ చిత్రానుస్య కేతవో రామవిందన్
అ యన్నక్షత్రం దద్యకే దివో న పునర్ద్యతో న కిరద్దా సు వేద. 141

10-111-7

ఈదృశ జ్ఞానే హేతుముపాసనామాహ - సచన్త ఇతి. కేతవో జ్ఞాన పన్తోఽస్య రామస్య రాసం పదమ్ 'ఋచః సామాని యజాంషి - సా హి శ్రీరమ్భతా సతామ్' ఇతి శ్రుతాం త్రయీం తత్సారభూతవ్రణవ రూపాం శబ్దతోఽర్థతశ్చావిన్తన్, యస్త్వత్ర శబ్దమయ్యాం సమ్పది ఉకారో నాస్తీతి మన్యతే, తం వ్రత్యేవం వదేత్, యత్ యతః ఉషసః ఉషసం ఉషోపదల్పవ్రకాశం విరాజం అకారరూపం సూర్యేణ పూర్ణ ప్రకాశేన హిరణ్య గర్భేణ ఉకారరూపేణ సచన్త ఐక్యమనయన్, కార్యత్వసామాన్యదకారమధ్యే ఏవ ఉకారస్యాన్తర్వావో బోధ్యః. ఏవమపి అమిత్యేవావేక్షితం న తు రామి త్యత అహ చిత్రామితి.

చిత్రభానుత్వాచ్చిత్రో అగ్నిః రేఫః సోఽస్యామస్తీతి చిత్రా వన్వర శబ్దవతీం తతః నవర్ణ దీర్ఘే రామిత్వర్థః. చిత్ర శబ్దాన్యత్వద్దీయే అర్థ ఆద్యచి లాప్. ఏవం చ రేఫార్థే నాగ్నినా చిదాభావేన సహితాని సమష్టి స్థూల సూక్ష్మకారణాని రామిత్వనేన దర్శితాని, అర్థమాత్రా తు వ్రణవ వదత్రావస్తరస్తి, యాం రాం కేతవోఽవిందన్, సా పునర్దద్యకే రామితి రేఫాకార మకారాః పునర్ద్వశ్యన్తం ఇత్యర్థః. తత్ర దృష్టాన్తో - దివో నేతి. నేత్యునమార్థః. దివః స్వప్నాః స్వల్పం ప్రాప్య యథా జాగ్రద్బ్రహ్మమేవార్థ జాతం పునస్తత్సదృశం దృశ్యతే, తద్వత్సమష్టి త్రయ వాచకాత్ రాంవదాత్ క్రమేణ వద్యకవ్యష్టి స్థూల సూక్ష్మ కారణవాచీ రామితి వదం పునః వరేదిత్యర్థః. అన్య విశేషణం - అయన్నక్షత్రమితి.

అ ఇతి స్వరూపం య ఇవాచరతీతి యత్ అచారక్యబస్తాత్ యత్ ప్రాతిపదికాత్ కర్తరి క్యదితి తస్మింస్తుక్. తేన య ఇతి స్వరూపం సిద్ధం ఇదం వర్ణద్వయం ద్వితీయేన రామిత్యనేన సహ వతితం చేత్ రామాయేతి చతుర్థ్యంతం నామ భవతి, నక్షత్రవదేన ముఖ్యత్వాచ్చండ్రః తేనాఽస్యకారణమ్ - 'పృథయాన్మనో మనసశ్చవ్యమా' ఇతి శ్రుతి ప్రసిద్ధమ్ పృథయం గృహ్యతే. యథా - 'తా అన్నమస్యజన్తం' ఇత్యన్నకర్తేన పృథివీ తద్వత్ తేనాగమ ప్రసిద్ధో పృథయ కర్తార్థో నమః కబ్జ ఉర్ద్వతో భవతి. విషాం సర్వేషాం వర్ణానాం సంకలనేన రాం రామాయ నమః ఇతి ఉర్ద్వతో వేది తవ్యః ఏతత్ఫలమాహ - యతో నకిరద్దామవేదేతి.

యత ఇతి తస్య యతమానస్య యతేః నకిః నకిరతి ఇతస్తతో విక్షిప్యత ఇతి నకిః అవిక్షిప్తం మనః అద్దా సాక్షాత్ ను నిశ్చితం దేవ జానాతి ఏనం మన్త్రం జవన్నేతదర్థం మనసా సాక్షాత్ కరోత్యీత్యర్థః. 'మనసైవే దమాప్తవ్యం' ఇతి శ్రుతేః మన్తార్థస్తు రాం రాం చాసా ఆశ్చేతి రాం రామః తస్మై రామాయ నమస్కరోమి ప్రహ్వో భవామ్యహం - 'తత్రాకారే వై సర్వా వాగ్' ఇతి శ్రుతేః. అర్థమాత్రాగర్చితౌ సాభాసా వ్యప్తినమప్తకౌ అకారార్థః ఈప్పితతమత్వం చతుర్థ్యర్థః. తచ్చ తత్రాన్వితమపి నాన్తః ప్రజ్ఞ మిత్యాది - 'స ఆత్మా స విజ్ఞేయః' ఇత్యన్త శ్రుత్యా ఇతరేషాం ద్వాదశానాం నిరస్తత్వేనార్థమాత్రార్థే త్రయోదశ ఏవ వర్యవన్యతి. తేన నమ్యత్రయం నన్త్రయం నతిశ్చైతేషాం ప్రకాశార్థం యదీప్పితమమర్థమాత్రాఖ్యం వన్త్య మస్మీతి తత్ర - 'నాన్తః ప్రజ్ఞాం' ఇతిసాత్రస్య చిదాభాసస్య నిరాసః - 'న బహిఃప్రజ్ఞం' ఇతి వైరాజస్య లోభయతః ప్రజ్ఞమిత్యుపహితానుపహితో భయస్వరూపదర్శిన ఐశ్వరస్య న ప్రజ్ఞమితి తత్పద్యశత్వేఽపి తదన్యస్య త్రైజసీయస్య - 'న ప్రజ్ఞాన మనమ్' ఇతి విశేష విజ్ఞానహీనస్య ప్రాజ్ఞీయస్య తథా - 'అదృష్టమ్' ఇతి దృష్టస జాతీయస్య సాత్రస్యోపాధేః 'అవ్యవహార్యమ్' ఇతి వ్యవహార్యస్య బై(ఓ)కోపాధేః అగ్రాప్యామ్. ఇతి యోగి గ్రాప్యాన్వైశ్య రోపాధేః, 'అలక్షణమ్' ఇతి విశేషలక్షణవతో వైశ్యోపాధేః, 'అచిన్త్యమ్' ఇతి

చిన్నానిర్వర్త్యస్య తైజసోపాథే, 'అవ్యవదేశ్యమ్' ఇతి 'స కించిదవేదిషమ్' ఇతి వ్యవదేశార్థస్య ప్రాక్షోపాథే, 'ఐకాంత్యవ్రత్యయసాహమ్' ఇతి షణ్ణామా భాసానాం వ్రతజ్యోపశమమితి షణ్ణాముపాదీనామ్ అద్వైతమితి సర్వేషాం నిరాసః. శివ మిత్యర్థమాత్రార్థానన్తమాత్రస్య వరికేష ఇతి విభాగో క్షేయః.

తవ శ్రియే మరుతో మర్తయన్త రుద్రయత్తే జనిమ చారుచిత్రమ్
వదం యద్విష్టో రువమం నిధాయి తేన పాసి గుహ్యం నామగోనామ్.142

5-3-3

ఏతస్య ముఖ్యముపాసకం రుద్రం న్తువన్తి - తవ శ్రియ ఇతి. హే రుద్ర హే హనుమన్ తవశ్రియే త్వదధిగతసంవత్సృత్వర్ణం రామవిద్యావా వ్యర్ణం మరుతో దేవాః మర్తయన్త శోధయన్తి, తపోధ్యానాదినాత్మానం యత్ యతస్తే తవ జనిమ జన్మ చారు రమ్యం యతస్త్వయా చిత్రం వదం రేపాఖ్యేనాగ్నినా యుక్తం 'చివ్రాసుస్య కేతవో రామవిన్తన్' ఇత్యుదాహృత మన్తే ప్రసిద్ధం రామిత్యేవం రూసం విష్టోరువమం విష్ణువాచకస్య వదస్య సమీపే దృశ్యమానం యథా స్వాత్తనా నిధాయి న్యధాయి నిహితం అత్ర 'గం గణవతయే నమః, దుం దుర్గాయై నమః' ఇతి మన్తశాస్త్ర మర్యా దయా రామిత్యస్య సమీపే స పూర్వకమేవ విష్ణువాచి వదం నిదేయం - తచ్చ రాఘవాది వదేభ్యః శీఘ్రతరం రామవదమేవ వర్ణ సామ్యాధిక్యాదువ స్థితం భవతి, తేన రామవదేన సహ నామ నమస్త్యనేనేతి నామ నతివాచి వదమ్. ఉపాసినామవిశిష్ట గోనాం గుహ్యమితి. గోనాం ఇన్ద్రియాణాం గూహనస్థానం హృదయమిత్యర్థః. తేన హృదయ శబ్దితం నమః వదముద్భృతం భవతి, తద్యోగాచ్చ రామవదాదపి చతుర్థి భవతి, తేన 'రాం రామాయ నమః' ఇతి త్ర్యక్షరాణ్యుద్భృతాని భవన్తి. యతస్త్వయా చిత్రం వదం విష్టో రువమం నిధాయి, యతశ్చ తేన సహ గోనాం గుహ్యనామ పాసి, అతస్తే జనిమ చార్విత్యస్వయః.

అహం మనురభవం సూర్యశ్చాహం కక్షీవాం ఋషీరస్మి వివ్రః

అహం కుత్సా(త్స)మార్జనాయం పు(న్వ)జ్ఞేఽహం కవిరుకనా వశ్యతా
మా. 143

4-26-1

ఏవం రామముపాసీనో రామతాదాత్త్వాభిమానాత్సార్యాత్త్వం ప్రాప్తో
వామదేవావరణామా రుద్రో రామవిశేషణరేవాత్మానం స్తాతీత్యాహ బృహదా
రణ్యక శ్రుతిః, తద్దేతత్పశ్యన్పషిర్వామదేవః ప్రతివేదే - అహం మనురభవం
సూర్యశ్చేతి. యస్మిన్వంశేఽహముత్పన్నస్తత్ప్రవర్తకౌ మనుసూర్యావహ
మేవా భవమ్, యశ్చ మదవతారనిమిత్తం దశరథేన తోషితః కక్షీవాన్
ఋషిర్విప్రో దీర్ఘదర్శి భావికార్యజ్ఞః సోఽవ్యహమేవాస్మి, అహమ్ అర్జునేయ
పుత్రం కుత్సం కుత్సనామానం పృజ్ఞే అర్జున్యాః పుత్రే పూర్వబాలత్వాదవ
క్యమేవ మృతం సంతం నితరాం భర్జితవాసస్మి దీర్ఘాయుష్షుదానేన బహు
తరతవనవరిస్యదసం సర్గత్పిలతరత్వచం కృతవాసస్మీత్వర్ణః. తథా కవేః
పితా భృగుః 'అన్నం విరాట్' ఇతివత్కారణే కార్యోపచారః, తవ భార్యాం
అన్యో హరిష్యతీతి మహ్యం శావం దదద్యో భృగుః సోఽవ్యహమేవేత్వర్ణః.
తథా ను ఉశనా కవేః పుత్రః శుక్రో మచ్ఛత్రాణాం జేడోపృద్దికరః సోఽ
వ్యహమేవ. అతో మా మాం సర్వాత్మానం శ్రీరామభద్రం వశ్యత భోః
సాధకా ఇతి శేషః.

దూరం కిల ప్రథమాజగ్మురాసామిన్ద్రస్య యాః ప్రసవే సస్మరావః
క్య స్విదగ్రం క్వ బుభ్న ఆసామాపో మధ్యం క్వ వో నూనమన్తః. 144

10-111-8

ఏవం జీవన్ముక్తస్య సార్యాత్త్వ ముక్త్యా విదేహ ముక్తస్య కైవల్య
మాహ - దూరం కిలేతి. ప్రథమాః పూర్వే సనకాద్యాః ఆసాం ఆపో
అద్యౌ సకాశాద్ దూరం జగ్ముః, ఆవ ఇన్ద్రస్యాత్మనః ప్రసవే సృష్టికర్మణి
ప్రసస్రుః బ్రహ్మోజ్జరూపేణ ప్రస్పతాః, సకారణే పిణ్డబ్రహ్మోజ్జే వరిత్యజ్య శుద్ధం
బ్రహ్మప్రాప్తా ఇత్యర్థః. అన్యేతు ఆసామపాం అగ్రం అవసాన వ్రత్యాసన్నో

భాగః క్వస్యిత్ తథా బుద్ధోములం క్వ మధ్యం చ క్వ భో అవః వః
యుష్మాకం అన్తశ్చ మానం నిశ్చితం క్వ స్వీదస్తి, తం జానీమ ఇతి
భ్రామహ్నీత్వర్థః.

వ్రహః పాన్తం రఘుమన్యవోన్తో యజ్ఞం రుద్రాయ మీక్తుషే భరధ్వమ్
దివో అస్తోన్యసురస్య వీరైరిసుద్యేవ మరుతో రోదస్యోః. 145

1-122-1

ఏనం సవలోపాసనాం సమాప్య తత్ప్రాప్తికామైస్తత్సంవ్రదాయ వ్రవ
ర్తకో రుద్రోప్యారాధనీయ ఇత్యాహ - వ్రహః పాంతమితి. హే రఘుమన్యవః
రామవ్రతవో రామోపాస్తికామా ఇతి యావత్ మీడుషే విద్యామృతవ
ర్షిణీ రుద్రాయ యజ్ఞం భరధ్వం కీదృశం యజ్ఞం వః యుష్మాకం అన్తః
అన్నం తద్వికారం దేహం మనశ్చ పాన్తం ఝక్తంతం 'అన్నమయంహి సోమ్య
మనః' ఇతి దేహవన్యనసోఽవ్యత్ర వికారత్వం శ్రుతం. కీదృశమన్తః యత్
దివః స్వర్గావేక్షయాపి అస్థాషీ స్తుతం వేదే 'తా అబ్రువన్ సుకృతం
బత' ఇతి మానుషదేహస్య దేవతాభిరపి పుణ్యత్వేన స్తుతత్వాత్. అసురస్య
సురాం వినావ్యమరస్య బ్రహ్మణో వీరైః పుత్రైః సనకాదిభిరస్థాషీతి సమ్పన్తః.
మరుతాం బాణవదాశుగాః ప్రాణాః రోదస్యోర్బువి దివి చ వనతాం పుంసాం
నృణాం దేవానాం చ ఇమథా నిషజ్గే ఇవ దేహే అర్థనిష్కృంతాః సన్తి,
ఇమధ్యేతి - సువ ఆచ్. చక్షులాత్వాజ్ఞీవితస్య శీఘ్రం తారకప్రాన్తరుద్రం
యజేతేతి భావః.

హిరణ్య కర్ణం మణిగ్రీవమర్ణస్తన్నో విశ్వేవరివస్యస్తు దేవాః
అర్యో గిరః సద్య అజగ్ముషీరోస్రాశ్చాకన్తూభయేన్యస్యే. 146

1-122-14

అనిజ్యమానోఽపి రుద్రో దేశవిశేషే కాలవిశేషే చ కారుణికత్వాత్తారకం
జనమాత్రస్యోపదిశతీతి అత్ర హి జన్తోః ప్రాణేషు వ్రయాణేషు రుద్రస్తారకం

బ్రహ్మ వ్యాచష్టే యేహసానమృతి ధూత్యా మోక్షీ భవతి అవిముక్తం ప్రకృత్య జాబాలామ్నాతమర్థమ్ ఋషిరాహ - హిరణ్యకర్ణమితి. హరణాత్ హిరణ్యం తారకం మహావాక్యం కర్ణే వతతి, యేన తత్ హిరణ్యకర్ణం మణి అత్యతత్త్వం గ్రీవాష్టేన ఉత్క్రమమాణప్రాణేన లభ్యతే, యత్ర తత్ మణిగ్రీ వమ్, అర్థో జలం నోఽస్మాకం విశ్వే దేవాః సర్వాణ్వియ్యాణి వరివస్యస్తు నేవన్తామ్. అత్రాహోరాత్రపదయోః పూర్వావరవర్ణలోపాత్ హోరావదమివ హిరణ్యకర్ణ మణిగ్రీవ పదయోరపి పూర్వావరాయవలోపే మణికర్ణ పదం నిష్పన్నం స్త్రీత్వం లోకాత్, తేన మణికర్ణికా రూపమర్థోఽత్ర గ్రాహ్యమ్. పదద్వయస్యైకస్వర్యపాఠేనాంగాగిభావావగమాత్. తత్త్వజ్ఞానస్య వాక్యకారణ కత్వేన తదర్థయోరపి తథాత్వావగమాచ్చ అతోఽత్రార్థః శబ్దేన - తదభిమా నిసిం దేవతామాఅక్ష్య తస్యాం చ విగ్రహవత్త్వం ప్రకల్ప్య తత్రాలక్ష్కారక్షువ్వర్ణం పదద్వయమితి క్లిష్టకల్పనా నోత్తిష్ఠతి, గౌరవాదైకస్వర్యపాఠవిరోధాచ్చ. అత్ర హి వైదికాః ప్రథమం పదమాద్యుదాత్తం ద్వితీయం సర్వానుదాత్తం చ పఠస్తీతి ప్రసిద్ధమ్, న చ తస్య సర్వానుదాత్తత్వే పూర్వావయవత్వమన్తరేణా న్యన్నిమిత్తమస్తీతి స్వరశాస్త్రవిద వివ విదాఙ్కర్వస్తు. అర్థసః నేవాయాః పలమాహ - అర్య ఇతి. అర్య ఈశ్వరో మహారుద్రః ఉదాహృతే సూక్తాద్య మస్త్యై దృష్టః. గిరిధారకరూపాః ఉస్రాః మన్త్రసిద్ధిరూపాః కామధేవశ్చ సద్యః తపోజపాదికం వినైవ అకస్మాదాజగ్ముషీః అగమనశీలాః సర్వే అస్మే అస్మాన్ చాకస్తు తర్పయస్తు, ఉభయేషు సవికల్పకనిర్వికల్పకభానేషు సిద్ధిధిః స్వరూపానన్దేన చ ప్రీణయస్తు. అత్ర సమాధివృత్తానవ్యక్త్యషేక్షయా బహ త్వమ్. ఆ ఇత్యస్యావృత్త్యా సద్య అజగ్ముషీరిత్యస్య పదద్వయస్యాప్యావృత్తిః. అనారాధితోఽపి రుద్రో మణికర్ణికాయామన్తకాలే తారకబ్రహ్మోపాదిశతి, కిం పునరారాధిత ఇతి తదుభయం తారకార్థినా న మోక్షవ్యమిత్యర్థః. యత్తు 'వర్ణోఽరణీ యమవత్యమ్' ఇతి వ్యాఖ్యాతం తదర్థః శబ్దస్య ఉదకనామసు పాఠాదవత్యనామస్వపాఠాచ్చ శ్రుతపోస్యశ్రుతకల్పనా ప్రసక్తాదుషేక్యమ్.

న న స్వో డక్షో వరుణ దృతిః సా సురామన్యర్విదీదకో అచిత్తిః

అస్తి జ్యాయాస్కనీయస ఉపారే స్వప్నశ్చ నేదన్యతస్య ప్రయోతా. 147

7-86-6

అతః పరం విగ్రహధర్మైరేవ మ్మవస్తి న స'స్వ ఇతి. హే వరుణ హే
పరణీయసః ధక్షః తత్సామర్థ్యం సముద్రోల్లంఘనాది హనుమదాదీనాం స్వ
స్వకీయం న భవతి, కిం తు తవైవ సా ధృతిః అధిష్ఠాత్వత్వమ్. యతో
జ్యాయా భవాన్ ఈశ్వరః కనీయసోఽస్మదాదేర్షీవస్య ఉ పారే సమీపేఽస్తి
అతస్త్వదీయేనైవ సామర్థ్యేన సముద్రతరణాదికమేతే కారితాః. అన్యసామర్థ్యే
నాన్యః కరోతీత్యత్ర దృష్టాంతః - సురేతి. సురా మద్యం, మన్యుః క్రోధః,
విభీదకః విభీతకః, తత్స్థకలిః అచిత్తిః, భూతపితృద్వావేశజన్య ఉన్మాదః
వితైరావిష్టః పురుషోఽశక్తోఽపి శక్తసాధ్యం కర్మ కరోతి తద్వదయమపీ
త్యర్థః. జాయాం సంవిశినస్తి స్వప్నశ్చ నేతి. స్వప్న ఇవ ఇత్ అన్యతస్యేవ
భయసుఖాదేస్తద్దేతోశ్చ ప్రయోతా సంయోజయితా వియోజయితా చ. '
యు మిశ్రణామిశ్రణయోః, ' ఇత్యస్య రూపమ్. యః స్వప్నత్కృత్స్నం
ప్రవజ్ఞం సృజతి సంహరతి చ తస్య అస్మదుపబృంహణం కియదితి భావః.

త్వం హ త్యదిన్ద్ర కుత్పమావః శుశ్రూషమాణస్తన్వ్యా సమర్థ్య
దానం యచ్ఛాద్రం కుయవం న్యస్యా అరున్దయ అర్జునేయాయ శిక్షన్.

148

7-19-2

లోకస్తోఽవ్యలౌకికం కర్మ కరోతీత్యాహ - త్వం హేతి. హే ఇన్ద్ర
త్వం హ ప్రసిద్ధం త్యత్ ఇతరేషాం పరోక్షం కుత్పం ఋషిం అవః రక్షిత
వానసి కదా సమర్థ్య కాలేన నహ స్పర్థాయాం నత్యామ్. తన్వ్యా మృతస్య
పుత్రస్య శరీరేణ నహోగతస్య పితుర్వాక్యం శుశ్రూషమాణః మనసి కుర్వన్
మృతం పుత్రమాసీయ ద్వారి శోచతో వివ్రస్య వాక్యం శ్రుత్వా యమమపి
జిత్వా తత్పుత్రమాసీవానసీత్యర్థః. కథం మృతమపి రక్షితవానిత్యత అహ
- దానమితి. దానం శూద్రం శూద్రస్యాయోగ్యేన తవసా శుష్యంతం

కుయవం కుత్సితేన న్యస్య దోషహేతునా మునిధర్మేణ యుజ్యతే న్యధ
ర్మేణ చ నేవయా వియుజ్యత ఇతి కుయవమ్, అన్యై అర్జునేయాయ
అర్జున్యాః పుత్రాయ కుత్సాయ తజ్జీవనార్థం న్యరన్తయః సితరాం హింసిత
వానసి. శిక్షన్ శిక్షయన్ ధర్మమర్యాదామ్.

యత్రోషధీః సమగ్మత రాజానః సమితావివ
విద్యః(ప్రో) స ఉచ్యతే భిషగ్క్షహోమీవచాతనః. 149

10-97-6

ఏవం రామభద్రం స్తుత్వా హనుమతా సహ జామ్బవన్తం స్తువన్తి -
యత్రోషధీరితి. యత్ర హనుమతి జామ్బవతి వా ద్రోణాచలస్యానేతరి
సర్వాషధీన్వరూపగుణాభిజ్ఞే వా నిమిత్తభూతే సతి ఓషధీః సర్వాః ఓషధయః
సశల్యయోః రామవయోర్విశల్యకరణార్థాః సమగ్మత సల్గతాః. తత్ర దృష్టాన్తః
- యథా రాజానః సమితా సభాయాం సల్గచ్ఛన్తే తద్వత్. సమితావివ స
విద్యో(ప్రో) వ్యాపకః సర్వాషధీనామానేతా వ్రయోక్తా వా భిషక్ రోగ
క్షయ కృదిత్యుచ్యతే, స ఏవ ఝక్షోహో ఝక్షోహంత్యాణాం రామాదీనాం జీవన
వ్రదానాత్ అమీవచాతనః అమీవాన్ దృష్టాన్ హన్తుం చాతయతే ప్రార్థ
యతే స తథా దుష్టవధకామ ఇత్యర్థః.

స్రక్వే ద్రప్సస్య ధమతః సమస్వరస్వతస్య యోనా సమరన్త నాథయః
శ్రీన్ తృ మూర్ధ్నే అసురశృక్ర ఆరభే సత్యస్య నావః సుకృతమపీవరన్.
150

9-73-1

అథ సీతాదీన్స్తువన్తి - స్రక్వే ఇత్యాదినా నవరేన సూక్తేన. అంగీ
రసః పవిత్ర ఋషిః నవమాన సోమోదేవతా సోమ ఇతి విష్ణోరేవ నామ -
'హవిరాతిధ్యం ఇరుప్యతే సోమే రాజన్యాగతే' ఇత్యువక్రమ్య 'వైష్ణవో ధవతి
విష్ణుర్వై యజ్ఞస్తస్మా ఏతద్దవిరాతిధ్యం నిరుప్యతే' ఇత్యువసంహరన్ యథా

దధ్యాదేర్లవ్వుః అత్యమృతయా బుద్బుదాకారేణ ఉవర్యాగతో భాగః తద్వ
దుద్గీతస్య ద్రవస్య రావణాధమతో లోకాన్ తావయతః కర్మణి షష్ఠీ. తం
వ్రతి స్రక్వః నరణం అభిసారః తస్మిన్కర్తవ్యే నతి నమస్వరన్ నమ్య
గ్దయ శబ్దమకుర్వన్ యోద్ధారః. తతశ్చ ఋతస్య యోనా యోనా ఋతస్య
యోనిరితి వదం జలనామసు వ్రవిష్టం భాష్యే తు యజ్ఞస్యోత్పత్తిస్థానే
ఇతి వ్యాఖ్యాతమ్. నాభయః జలస్య గర్భే గతాః 'అద్భ్యః వృధివీ' ఇతి
శ్రుతేర్థలాదుత్పన్నా వా భూమయః కవినా దృష్టరూపాః నమరన్త నమ్యగ్
మజ్జనం వినా అగచ్ఛన్త. యస్య స్రక్వం నాభయః జలేఽతరన్త, సః అసురో
రావణాఖ్యః శ్రీన్ 'కపిజ్జలానాలభేత' ఇతివత్ బహుత్వమ్. ప్రాతివదికార్థస్య
త్రిత్వస్య త్రిత్వే వర్యవస్యతి, తేన నవ సంఖ్యాన్ మూర్ధ్నై మన్తకాన్
చక్రే చిన్నవాన్, కదా అరభే అరభ్యత్ ఇత్యారభో యజ్ఞస్తస్మిన్. రావణేన
హి నవ శిరాంసి వహ్నో హుతాఈత్యుపాఖ్యాయతే అతన్తస్య వధార్థం మహా
నేవ యత్న ఆస్థేయ ఇత్యర్థః. జలే దృష్టత్సంగస్య కిం ఫలమత ఆహ
- సత్యస్యేతి. సత్యస్య ధర్మస్య సమ్బుద్ధిన్యో నావ ఇష నాపః తారకాః
శిలాః సుకృతం శోభనకర్మాణం రామం నసహాయం అపీవరన్ అపారయన్
నముద్రస్య పారం ప్రాపితవత్య ఇత్యర్థః. యథా - సత్యస్య బలేనాగ్నేయే
దివ్యే తత్పరశుగ్రహణాదా వహ్నిః శీతతాం యాతి, ఏవం సీతాయాః పాతి
వ్రత్య ధర్మమాహాత్మ్యాత్ తద్బన్త చ్చేదార్థం శిలా అపి నముద్రే తీర్ణా
ఇత్యర్థః. 'ధర్మనావః శిలా' ఇతి బ్రహ్మవైవర్తే సన్తమాధ్యాయే తృతీయాంశే
దృష్టం - 'ఇత్యుక్తా సా శిలా వివ్రైః పాతితా తజ్జలే శుభే. చక్రః శివ
కథాం వుణ్యాం కాశివాసి జనైర్వృతాః. క్షణాన్తరే గాన్తృషితా సవత్సా
నముపాగమత్. తయాసీతం జలం తృప్తా సాభవచ్ఛృణు పార్యతి. సా
శిలా మునిముఖ్యానాం వ్రభావాణ్ణలమధ్యతః. జలోవర్యభవచ్ఛ్రుం వశ్యతాం
వర్యదేహినామ్. యథా తుమ్పిఫలం శుష్కం గచ్ఛతీతన్తతో జలే. తథా
లముతరా జాతా తస్యా ధర్మస్య గౌరవమ్' ఇతి.

సమ్యక్సమ్యక్సో సుహిషా అహేషత ఫిన్తోదూర్భావది వేనా అవీవియన్

మధోర్ధారాధిర్ణనయన్ అర్కమిత్రియామిన్ద్రస్యతస్యనువీపుధన్. 151

9-73-2

వస్వాదిరూపేణ సర్వాన్వానరాస్క్రవంతి - సమ్యగితి సమ్యజ్ఞాః సుగతయః సమ్యక్ చారు అహేషత అవర్తంత, మహిషా మహాన్తో వానరాః త ఏవ సిన్ధోః సముద్రస్య ఊర్మోః ఏకదేశే శతయోజన విస్తీర్ణే వేనాః శోభమానాః అది ఉపరి అవీవియన్ క్షిప్తవన్తః, నత్యస్య నావః శిలారూపా ఇత్యనుకృష్యతే, మధోః ఆదిత్యస్య - 'అసౌ వా ఆదిత్యోయదేతన్మధు' ఇతిచ్ఛాన్తోగ్యశుతే. ధారాధిః రోహితాద్యమృతపఞ్చకధారాధిః వనవో రుద్రా ఆదిత్యా విశ్వేదేవా మరుత ఇతి వజ్రా గణాః అర్కం అర్కతుల్యమాత్మానమేవ జనయన్తః ఉపాసనాబలేనావిష్కర్వన్తః, ఇత్ ఏవ ఇన్ద్రస్య రామస్య ప్రియాం తన్వం తనుం సీతాం అవీపుధన్ వర్తితవన్తః, రావణాగారే నిరుద్ధాం సీతాం జయ శబ్దైరాఘోదయన్నిత్యర్తః.

పవిత్రవన్తః పరి వాచమాసతే పితైషాం వ్రత్సో అభి రక్షతి వ్రతమ్ మహాః సముద్రం వరుణస్తిరో దధే ధీరా ఇచ్ఛేకుర్థరుణేష్వారభమ్. 152

9-73-3

అత్రావీవియన్నిత్యేతద్విప్రణోతి - పవిత్రవన్తః ఇతి. యథా పవిత్రవన్తః అధ్వర్యవః వాచం పర్యాసతే విధ్వర్షం కృష్ణమనుతిష్ఠన్తి, విషాం పితా భృతిదానేన పాలయితా యజమానః వ్రతం యజ్ఞం ఫలం అభిరక్షతి సర్వసీకృత్యాస్తే, ఏవం యత్సృయుక్తా వానరాః సేతుం చక్రూః. న మహో మహాన్ వరుణో వరణీయః రామః సముద్రం తిరోదధే శిలాధిరా చ్ఛాదితవాన్. ధీరాశ్చ వానరాః ధరుణేషు భూమిధరణసమర్థేషు ధరణేషు వర్వతేషు ఆరభితుం స్పర్శమేన శేకుః కర్తమితి శేషః. న తు తాన్వోధుం సభిలే వా తారయితుం శేకురితి భావః. యథోక్తమభియుక్తైః 'యే మణ్డన్తి విమణ్డయన్తి చ వరాంస్తే వ్రన్తరా దున్తరే వార్ధా వీర తరన్తి వాసరథలూ వృన్తారయన్తే చ వై. వైతే గ్రావగుణా న వారిధిగుణా నో వానరాణాం

చతుర్థామష్టా పుత్రా అష్టమ స్థానేషు రాజానో జాతా ఇతి రామాయణాదౌ
స్పష్టమ్. సా చ జగన్మాతా దేవాస్త్వలోకం సప్తభిః పుత్రైః నహి ఉపవైత్
ఉపగతా, తే చ గార్లవ్యవంశకృత్వారో వర్ణాస్త్రయ అశ్రమాశ్చ తాంశ్చ
వరా మారాండం సూర్యమణ్డలాత్పరస్తాత్ బ్రహ్మలోకే ఆస్యత్ క్షీన్తవతి.

సప్తభిః పుత్రైరదితి రూపవైత్యూర్వ్యం యుగమ్
వ్రజాయై మృత్యవే తృత్యునర్మారాణ్డమాభరత్. 155

10-72-9

పూర్వం యుగం బ్రహ్మలోకం మృత్యవే మృత్యుసంబంధిన్యై వ్రజాయై
మర్త్యాస్సృష్టం త్వత్ ఏకం స్వాంశమాదాయ పునర్మారాణ్డమ్ అభరత్
ఆప్యాయితవతి, తతో వృష్టిద్వారా పునర్భూమౌ వ్రజావృద్ధిం కృతవతిత్వర్షః.

భూమిర్భూమిమగాన్మాతా మాతరమస్యగాత్
భూయాస్య పుత్రైః పశుభిర్యో నో ద్వేష్టి స భిద్యతామ్. 156

ఇతః ప్రాగేవ సీతాలక్ష్మణౌ స్వం విగ్రహమువసంజప్రాతురిత్యాహ -
భూమిరితి. భూమిః సీతా భూమిమ్ అగాత్ ప్రవివేశ, మాతా భూమే
స్తోలయితా శిరసా ధర్తా కేషరూపీ లక్ష్మణః మాతరం స్వప్రకృతిమనన్తమ్
అవ్యగాత్ అపి గతః, వయం చ పుత్రైః పశుభిశ్చ సన్దతా భూయాస్య,
యో నో ద్వేష్టి రణకాదిర్విన్దకో వా మృత్యుర్వా స భిద్యతాం నశ్యతు.

నావా న క్షోదః వ్రదిశః పృథివ్యా స్వస్తీభిరతి దుర్గాణి విశ్వా
స్వాం వ్రజాం బృహదుక్తో మహిత్యాఃసరేదధాదా వరేషు. 157

10-56-7

ఉపాధివక్షపాతీ మాయావీ మాయాకృతం సర్వమనుచకారేత్యాహ
నావానేతి. నావాన నౌకయా యథా క్షోదో మహారుద్ర అక్రమ్యతే, ఏనం
స్వస్తీభిః కల్యాణైః పుష్పకాదిభిః పృథివ్యా వ్రదిశః వ్రదేశాన్ అక్రమ్య స్వాం
వ్రజాం విశ్వా సర్వాణి దుర్గాణి సన్కటాని అతిసారయిత్వా బృహదుక్తో
మహాకర్మా రామః మహిత్యా స్వమాహత్యేన సంతతిరూపాం వ్రజామ్

అవరేషు భూలోకేషు జనరూపాం ప్రణాం వరేషు బ్రహ్మలోకేషు య అద
ధాత్. ఏతేన పౌరజనపదానాత్మలోకం ప్రావయన్ మహాకారుణికో రామభద్ర
వివ శరణీ కరణీయ ఇతి దర్శితమ్..

ఇక్ష్వాణార్యవరతాం గిరామిమాం ఇక్ష్వాణార్యపురుషేణ దర్శితామ్
సాల్లవేదపదవాక్యమానవిత్కృషివీక్ష్వ సుమతిః ప్రమోదతామ్. 1

శ్రీరామర్షక్షవ్యాఖ్యానం మన్తగ్రామాయణాభిధమ్
వ్యాఖ్యాతం రామవస్తేన ప్రేయతాం కరుణానిధిః. 2

దర్శితః సీతయాద్వాయం వేదారణ్యే నిరధ్వని
సంతో విపులయంత్యేనం యాస్కభాష్యానుయాయినః. 3

ఇతి శ్రీమత్పదవాక్యవ్రమాణమర్యాదాధురంధర
చతుర్ధరపంచావతంస గోవిందసూరినోః
శ్రీసీలకణ్డస్య కృతిః
స్వోర్జిత మన్తగ్రామాయణ వ్యాఖ్యా
మన్తగ్రహస్య ప్రకాశికాఖ్యా
సమాప్తిమగమత్.

ఓం నమః

ఓం

శ్రీసీతారామచన్ద్రావరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ కల్పః

నామావళిస్తబకః

శ్రీరామోత్సవకల్పలతోద్భుతా శ్రీరామనామావళి

- ఓం శ్రీమద్గోశ వాగీశ శచీశాది సురార్చితాయ నమః
- ఓం షక్షీంద్రగమనోద్భుత పాంచజన్యరవాంచితాయ నమః
- ఓం పాకారిముఖదేవోఘ కేకీలోక ఘనాఘనాయ నమః
- ఓం పరమేష్ఠి ముఖాంభోజ పద్మినీపల్లభాకృతయే నమః
- ఓం శర్వప్యత్కైరవోల్లాస చంద్రికాయిత సుస్మితాయ నమః
- ఓం చక్రాద్యాయుధసంయుక్త చతుర్బుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం గర్భీకృత భయామర్త్య నిర్భీకరణ పండితాయ నమః
- ఓం దానవారణ్య సంశోషదావీకృత నిజాయుధాయ నమః
- ఓం ధరణీభారకృద్దైత్యదారణోద్యత నిశ్చయాయ నమః
- ఓం సమాసీకృతవైకుంఠసాకేతపుర లోలుపాయ నమః
- ఓం ప్రాజాపత్యేష్ఠినంభూతపాయసాన్న రసానుగాయ నమః
- ఓం కోసలేంద్రాత్మజాగర్భకరోద్భూత హరిన్మణయే నమః
- ఓం నిర్విశేషగుణోపేతనిజానుజ సమన్వితాయ నమః
- ఓం పంక్తిన్యందనసంతోషపారావార సుధాకరాయ నమః
- ఓం ధర్మశాస్త్రత్రయీతత్త్వధనుర్వేద విచక్షణాయ నమః
- ఓం యజ్ఞాంతరాయసంజాతాయాస కౌశికయాచితాయ నమః
- ఓం గురుబోధితపిత్రాజ్ఞాగుర్వీకరణ పౌరుషాయ నమః
- ఓం గాధేయబోధితోదారగాధాద్వయజితశ్రమాయ నమః
- ఓం తాటకోరస్థలక్రౌంచధరాభృద్దారణాగ్ని భువే నమః

10

- ఓం సృష్టానలాస్త్రసందగ్ధుష్టమాశీచసోదరాయ నమః 20
- ఓం సమీరాస్త్రాద్ధినంక్షిప్తతాటకాగ్రతమాభవాయ నమః
- ఓం సత్రభాగసమాయాతనుత్రామాది ముద్దిక్షకృతే నమః
- ఓం రూఢక్రతుజమున్మోనిగాఢాలింగితవిగ్రహోయ నమః
- ఓం అహల్యాశాపపాపాద్ధిహోరణోద్యతపద్రజనే నమః
- ఓం శర్వబాణాసనాద్రీంద్ర గర్వభంజన జంభఘ్నీ నమః
- ఓం సాక్షాద్రమావనీజాతాసాక్షతోదకరగ్రహిణీ నమః
- ఓం దుర్వారభార్గవఖర్వగర్వదర్వీకరాహిభుజే నమః
- ఓం స్వస్వపత్నీనమాయుక్తసానుజోదితభాగ్యవతే నమః
- ఓం నిజదారసమావేశనిత్యోత్పవితపూర్జనాయ నమః
- ఓం మంధరాదిష్ట కైకేయీమత్యంతరితరాజ్యధురే నమః 30
- ఓం నిషాదవరపుణ్యోమనిలింవద్రుఫలోదయాయ నమః
- ఓం గంగావతరణోత్స్పష్టశృంగిబేరపురాధిపాయ నమః
- ఓం భక్తుత్కటపరిక్లుప్తభరద్వాజపదానతయే నమః
- ఓం చిత్రకూటాచలప్రాంతచిత్రకాననభూస్థితాయ నమః
- ఓం పాదుకాన్యస్తసామ్రాజ్యభరవత్కైకయీసుతాయ నమః
- ఓం జాతకార్యాగతానేక జననమ్మర్తనానహోయ నమః
- ఓం నాకాధిపతనూజాతకాకదానవదర్పహృతే నమః
- ఓం కోదండగుణనిరోషఘూర్ణితాయితదండకాయ నమః
- ఓం వాల్మీకిమునిసందిష్టవాసస్థలనిరూపణాయ నమః
- ఓం విరాధశాల్యతీవృక్షవిధ్వంసానిలసంహతయే నమః 40
- ఓం నిరాకృతసురాధీశనీరేశ శరభజ్ఞకాయ నమః
- ఓం అననూయాంగరాగాంచదవనీతనయాన్వితాయ నమః
- ఓం సుతీక్ష్ణముని సంసేవానూచితాత్మాతిథిక్రియాయ నమః
- ఓం కుంభజాత దయాదత్త జంభారాతిశరాననాయ నమః
- ఓం దండకావనసంలీనచండాసురవధోద్యతాయ నమః
- ఓం ప్రాంచత్పంచవటీరపర్ణాగారపరాయణాయ నమః
- ఓం గోదావరీవదీతోయగాహనాంచితవిగ్రహోయ నమః
- ఓం హోసాపాదితరక్షస్త్రీనాసాశ్రవణ కర్తనాయ నమః
- ఓం ఖరసైన్యాటనీపాతనరయాభీలమారుతాయ నమః

- ఓం దూషణ త్రిశిరశ్చైలతుండనోగ్రశరాసనాయ నమః 50
- ఓం విరూపితానుజాకార విక్షోభితదశాసనాయ నమః
- ఓం హోటకాకారసంచన్నతాటకేయమృగద్విపినే నమః
- ఓం సీతాపరాధదుర్మేధీభూతానుజవినిందకాయ నమః
- ఓం పంక్త్యాస్యాహతషక్తింద్రవరలోకనుఖవ్రదాయ నమః
- ఓం సీతాపహరణోద్భూతచింతాక్రాంతనిజాంతరాయ నమః
- ఓం కాంతాన్వేషణమార్గస్థకబంధానురహింసకాయ నమః
- ఓం శబరీదత్తపక్వామ్రజాతాస్వాదకుతూహలాయ నమః
- ఓం పంపాసరోపరోపాంత ప్రాప్తమారుతినంస్తుతయేనమః
- ఓం శస్త్రప్రస్తావసామీరిశబ్దసౌష్ఠవతోషితాయ నమః
- ఓం సింధురోన్నతకాపేయస్కంధారోహణబంధురాయ నమః 60
- ఓం సాక్షీకృతానలాదిత్య కౌక్షేయకపినఖ్యభాజే నమః
- ఓం పూషణాసీత వైదేహీభూషాలోకనవిగ్రహాయ నమః
- ఓం సప్తతాళనిపాతాత్తసచివామోదకోవిదాయ నమః
- ఓం దుష్టదౌందుభ కంకాలతోలనాగ్రపదాంగుళయే నమః
- ఓం వాలిప్రాణానిలాహారవాతాశననిభాంబకాయ నమః
- ఓం కాంతరాజ్యరమారూఢకపిరాజనిషేవితాయ నమః
- ఓం రుమానుగ్రీవవల్లిద్రుసుమాకరదినాయితాయ నమః
- ఓం ప్రవర్ణణగుహావాస పరియాపితవార్షికాయ నమః
- ఓం ప్రేషితానుజరుద్భీత పౌషానందకృద్దీక్షణాయ నమః
- ఓం సీతామార్గణసందిష్టవాతాపత్యార్పితోర్మికాయ నమః 70
- ఓం సత్యప్రాయోపవేశస్థ సర్వవానరసంస్కృతాయ నమః
- ఓం రాక్షసీతర్జనాధూతరమణీహృదయస్థితాయ నమః
- ఓం దహనాఘ్రతసామీరిదాహస్తంభనమాంత్రికాయ నమః
- ఓం సీతాదర్శనదృష్టాంతశిరోరత్న నిరీక్షకాయ నమః
- ఓం వనితాణీవవద్వార్తాజనితానన్తకన్తళాయ నమః
- ఓం సర్వవానర సక్లేర్లనైన్యాలోకనతత్పరాయ నమః
- ఓం సాముద్రతీరరామేశస్థాపనాత్తయశోదయాయ నమః
- ఓం రోషభీషణదీనాథపోషణోచితభాషణాయ నమః
- ఓం పద్మానోచితపాథోధిపన్దాజఙ్గాలసైన్యవతే నమః

- ఓం సువేలాద్రితలోద్వేలవలీముఖబలాన్వితాయ నమః 80
- ఓం పూర్వదేవజనాధీశపురద్వారసిరోధకృతే నమః
- ఓం సరమావరదుర్జై న్యచరమక్షణవీక్షణాయ నమః
- ఓం మకరాస్త్రమహోస్త్రాగ్నిమార్జనాసారసాయకాయ నమః
- ఓం కుమ్భకర్ణమదేభోరఃకుంభనిర్భేదకేసరిణే నమః
- ఓం దేవాస్తకనరాదాగ్రదిప్యత్సంయమనీపథాయ నమః
- ఓం నరాస్తకసురామిత్రశిరోధినలహృత్కరిణే నమః
- ఓం అతికాయ మహాకాయవధోపాయవిధాయకాయ నమః
- ఓం దైత్యామోఢనగోష్ఠీకభృత్యాండకరాహ్వాయాయ నమః
- ఓం మేఘనాదతమోద్భేదమిహిరీకృతలక్ష్మణాయ నమః
- ఓం సంజీవనీరసాస్వాదసజీవానుజనేవితాయ నమః 90
- ఓం లజ్కాధీశశిరోగ్రావటజ్కాయితశరావళయే నమః
- ఓం రాక్షసీహారలతికా ఆవిత్రీకృతకార్ముకాయ నమః
- ఓం సునాశీరారినాసీరఘనోన్మూలకరాశుగాయ నమః
- ఓం దత్తదానవరాజ్యశ్రీ ధారణాఞ్చద్విభీషణాయ నమః
- ఓం అనలోత్థితవైదేహీఘనశీలానుమోదితాయ నమః
- ఓం సుధాసారవినిష్కన్తయథాపూర్వవనేచరాయ నమః
- ఓం జాయానుజాదిసర్వాప్తజనాధిష్ఠిత పుష్పకాయ నమః
- ఓం భారద్వాజకృతాతిథ్యపరితుష్టిస్తరాత్మకాయ నమః
- ఓం భరతప్రత్యయాషేక్షపరిప్రేషితమారుతయే నమః
- ఓం చతుర్దశసమాంతాత్తశత్రుఘ్నభరతానుగాయ నమః 100
- ఓం వన్తనానన్దితానేకనన్దిగ్రామన్తమాతృకాయ నమః
- ఓం వర్జితాత్మీయదేహాన్తవాసప్రన్తజనాకృతయే నమః
- ఓం నిజాగమనజానన్తస్వజానవదవీక్షితాయ నమః
- ఓం సాకేతాలోకజామోదసాస్థిరీకృతహృదన్తరాయ నమః
- ఓం భరతార్పితభూభారభరణాగ్నేకృతాత్మకాయ నమః
- ఓం మూర్ధజామృష్టవాసిష్ఠమునిపాదరజఃకణాయ నమః
- ఓం చతుర్థవగజ్గాదిజలసిక్తాత్మవిగ్రహోయ నమః
- ఓం వసువాసవవాయుగ్నివాగీశాద్భూమరార్చితాయ నమః
- ఓం మాణిక్యహారకేయూరమకుటాదివిభూషితాయ నమః

- ఓం యానాశ్చ్యగజరత్నోమనానోపపాయనభాజనాయ నమః
 ఓం మిత్రానుజోదితశ్వేతచ్చత్రాపాదితరాజ్యదురే నమః 110
 ఓం శత్రుఘ్నభరతాధూతచామరద్వయశోభితాయ నమః
 ఓం వాయువ్యాదిచతుష్కేణవానరేశాదిసేవితాయ నమః
 ఓం వామాఙ్కాఙ్కితవైదేహీశ్యామారత్నమనోహరాయ నమః
 ఓం పురోగతమరుత్పుత్రపూర్వపుణ్యఫలాయితాయ నమః
 ఓం సత్యధర్మదయాశౌచనిత్యసన్తర్పితప్రజాయ నమః
 ఓం యథాకృతయుగాచారకథానుగతమణ్డలాయ నమః
 ఓం చరితస్వకులాచారచాతుర్వర్ణజనాశ్రితాయ నమః
 ఓం అశ్వమేధాదిసత్రాన్నశశ్వత్సంతర్పితామరాయ నమః
 ఓం గోభూహిరణ్యవస్త్రాదిలాభామోదితభూసురాయ నమః
 ఓం మాంపాతుపాత్వీతి జపన్మనోరాజీవషట్పదాయ నమః 120
 ఓం జన్మాపనయనోద్భుక్తప్యౌన్మానససితచ్చదాయ నమః
 ఓం మహోగుహోజచిన్వానమణిదీపాయితస్మృతయే నమః
 ఓం ముముక్షుజనదురైన్యమోచనోచితకల్పకాయ నమః
 ఓం సర్వభక్తజనామౌషసాముద్రజల బాడబాయ నమః
 ఓం నిజదాసజనాకాంక్షనిత్యార్థప్రదకామదుఘే నమః
 ఓం సాకేతపురసంవాసినర్వసజ్జనమోక్షదాయ నమః
 ఓం శ్రీభూసీలానమాశ్లిష్టశ్రీమదానందవిగ్రహోయ నమః

శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

అధ్యాత్మరామాయణ శ్రీరామజన్మకథోద్భూతా.

ఓం జగన్నాథాయ నమః	ఓం జలజారుణవేత్రాన్తాయ నమః
ఓం సరమాత్యనే నమః	ఓం స్వరత్కుండలమండితాయ నమః
ఓం ననాతనాయ నమః	ఓం వహస్రాఝ్నవతీకాశాయ నమః
ఓం నీలోత్పలదలశ్యామాయ నమః	ఓం కిరీటీనే నమః 10
ఓం పీతవాసినే నమః	ఓం కుంచితాలకాయ నమః
ఓం చతుర్భుజాయ నమః	ఓం శంఖ చక్రగదాపద్య

వనమాలా విరాజితాయ నమః	ఓం అనునసే నమః	
ఓం అనుగ్రహోఽఖ్య పృష్టేందుమాచక	ఓం శుద్ధాయ నమః	40
స్మృతచంద్రికాయ నమః	ఓం సమాయ నమః	
ఓం కరుణారససంపూర్ణవిశాలోత్పల	ఓం సర్వభూతస్థాయ నమః	
లోచనాయ నమః	ఓం అలక్ష్మ్యాయ నమః	
ఓం శ్రీవత్సహారకేయూరనూపురాది	ఓం అవ్యక్తాయ నమః	
విభూషణాయ నమః	ఓం జరరదృశ్యమావబ్రహ్మోద్దాయ నమః	
ఓం కౌసల్యాద్యస్థాయ నమః	ఓం లోకవిడంబనాయ నమః	
ఓం దేవదేవాయ నమః	ఓం భక్తసరవళాయ నమః	
ఓం శంఖచక్రగదాధరాయ నమః	ఓం రఘూత్తమాయ నమః	
ఓం అచ్యుతాయ నమః	ఓం దేవాయ నమః	
ఓం అనంతాయ నమః	ఓం విశ్వాత్మనే నమః	50
ఓం పూర్ణాయ నమః	ఓం మహానందబాలభావాయ నమః	
ఓం పురుషోత్తమాయ నమః	ఓం లలితాలిక్ష్మినే నమః	
ఓం వాచామగోచరాయ నమః	ఓం లలితాలాపినే నమః	
ఓం బుద్ధ్యగోచరాయ నమః	ఓం సుకోమలాయ నమః	
ఓం అతీంద్రియాయ నమః	ఓం బ్రహ్మప్రార్థితాయ నమః	
ఓం సత్తామాత్రాయ నమః	ఓం రావణమ్నాయ నమః	
ఓం జ్ఞానైకవిగ్రహోయ నమః	ఓం ఉపాగతమానుషత్వాయ నమః	
ఓం విశ్వసృజే నమః	ఓం తపసారాధితాయ నమః	
ఓం విశ్వాననాయ నమః	ఓం ఇంద్రసిలాభాయ నమః	
ఓం విశ్వమ్నాయ నమః	ఓం విశాలాక్షాయ నమః	60
ఓం సత్వాదిగుణసంయుక్తాయ నమః	ఓం అతిసుందరాయ నమః	
ఓం తుర్యాయ నమః	ఓం బాలారుణ ప్రతికాశాయ నమః	
ఓం అమలాయ నమః	ఓం లాలితాశిలలోకపాయ నమః	
ఓం అకర్త్రే నమః	ఓం రామాయ నమః	
ఓం అగస్త్రే నమః	ఓం రాజీవనేత్రాయ నమః	
ఓం అశ్రోత్రే నమః	ఓం ముగ్ధచేష్టితాయ నమః	
ఓం అపశ్యతే నమః	ఓం ముగ్ధభాషితాయ నమః	
ఓం అప్రాణాయ నమః	ఓం ఫాలస్తస్వర్ణముయాశ్వత్థవర్ణ	

ముక్తావలవ్రభాయ నమః		ఓం వర్వవిద్యావిశారదాయ నమః	
ఓం రత్నమణీవ్రాతమధ్యదీప్త		ఓం ధనుర్వేదనిరతాయ నమః	
నఖాఞ్చేతాయ నమః		ఓం సర్వశాస్త్రార్థవేదినే నమః	
ఓం స్వర్ణనంపన్నరత్నార్జున		ఓం లక్ష్మణానుగతాయ నమః	
నటాలకాయ నమః	70	ఓం చావధరాయ నమః	90
ఓం శింజానమణిమజ్జీర		ఓం తూణీబాణాన్వితాయ నమః	
కటిమూత్రాణ్డదాయ నమః		ఓం ప్రభవే నమః	
ఓం స్మితవక్త్రాల్పదశనాయ నమః		ఓం నలక్ష్మణాయ నమః	
ఓం ఇన్ద్రసిలమణీప్రభాయ నమః		ఓం అశ్వారూఢాయ నమః	
ఓం అణ్డణ్డిగ్గమాణాయ నమః		ఓం మృగయాయానాయ నమః	
ఓం యోగిమనోగతయే నమః		ఓం దుష్టమృగహస్తే నమః	
ఓం కర్ణమపాణయే నమః		ఓం ప్రాతరుద్ధితాయ నమః	
ఓం విచిత్రవాయనాది		ఓం సుస్నాతాయ నమః	
సమలబ్జితాయ నమః		ఓం అభివర్ణితపిత్రే నమః	
ఓం రాఘనాయ నమః		ఓం శౌరకార్యకరాయ నమః	100
ఓం రఘునాథాయ నమః		ఓం విసయాన్వితాయ నమః	
ఓం లగుడాపాతశిష్యగర్వనవనీతక		ఓం బస్టనహితాయ నమః	
భాణ్డాయ నమః	80	ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యశ్రోత్రే నమః	
ఓం హాస్యకృతే నమః		ఓం ధర్మశాస్త్రరహస్యవ్యాకర్త్రే నమః	
ఓం మాతృలాలితాయ నమః		ఓం పరాత్మనే నమః	
ఓం ఆనన్దనన్దోపాజగదానన్ద		ఓం మనుజానతారాయ నమః	
కరాయ నమః		ఓం అవికారిణీ నమః	
ఓం మాయాబాలవపుర్వతే నమః		ఓం పరిణామహీనాయ నమః	
ఓం ఉపనీతాయ నమః			

కథ్యాణనామనామావళి:

కళ్యాణరామనామావళి:

ఓం కళ్యాణోత్సవానందాయ నమః	ఓం ప్రసన్నముఖవజ్రజాయ నమః
ఓం మహాగురుశ్రీపాదవత్సనాయ నమః	ఓం తుభ్యం నమః
ఓం సృష్టగీతనమావృతాయ నమః	ఓం విష్ణవే నమః
ఓం కళ్యాణవేదీనవిష్ణాయ నమః	ఓం బ్రహ్మస్పార్ధితాయ నమః 30
ఓం పరిణయరూపదివ్యార్చన ముదితాయ నమః	ఓం జన్మాదిషడ్భావరహితాయ నమః
ఓం జనకరాజనమర్పిత దివ్యవస్త్రాభరణభూషితాయ నమః	ఓం నిర్వికారాయ నమః
ఓం సీతాకళ్యాణరామాయ నమః	ఓం పూర్ణాయ నమః
ఓం కళ్యాణవిగ్రహాయ నమః	ఓం గమనాదివివర్ధితాయ నమః
ఓం కళ్యాణదాయినే నమః	ఓం జగతాంనాథాయ నమః
ఓం భక్తజనసులభాయ నమః 10	ఓం భక్తిభావనాయ నమః
ఓం కళ్యాణగుణసహితాయ నమః	ఓం కారుణికాయ నమః
ఓం భక్తానుగ్రహకామ్యాయ నమః	ఓం అనన్తాయ నమః
ఓం జనకరాజజన్మసాఫల్యాయ నమః	ఓం రామచంద్రాయ నమః
ఓం యోగీశ్వరిబృహస్పతితాయ నమః	ఓం రామాయ నమః 40
ఓం నామసంకీర్తనసస్తుష్టాయ నమః	ఓం కరుణామయాయ నమః
ఓం శరణశరణ్యాయ నమః	ఓం మధుసూదనాయ నమః
ఓం రామాయ నమః	ఓం లక్ష్మణభరతరీపుష్పసహితాయ నమః
ఓం మహాత్మనే నమః	ఓం మాతాపితృసంపృష్టాయ నమః
ఓం దీనబాన్ధవాయ నమః	ఓం శ్రియాసహితాయ నమః
ఓం అయోధ్యామహోత్సృకాయ నమః 20	ఓం నైకుణ్డాయ నమః
ఓం విద్యుత్పంజనమన్రభనే నమః	ఓం సీతాసమేతాయ నమః
ఓం రామాయ నమః	ఓం అఖిలజనానన్దకరాయ నమః
ఓం దాశరథాయ నమః	ఓం నిత్యశ్రీనదాయ నమః
ఓం మహాబాహునే నమః	ఓం వికారరహితాయ నమః 50
ఓం మహాపురుషాయ నమః	ఓం నిరవధికవిభవాయ నమః
ఓం విష్ణవే నమః	ఓం మాయావిరాసాయ నమః
	ఓం అఖిలదేవేశ్వరాయ నమః
	ఓం కళ్యాణరామాయ నమః

శ్రీరామరహస్యోక్త శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి:

- ఓం రామాయ నమః
- ఓం రావణసంహారవృతమానుషవిగ్రహోయ నమః
- ఓం కౌసల్యానుకృతవ్రాతఫలాయ నమః
- ఓం దశరథాత్మజాయ నమః
- ఓం లక్ష్మణార్చితపాదాబ్జాయ నమః
- ఓం సర్వలోకప్రియఙ్కరాయ నమః
- ఓం సాకేతవాసినేత్రాబ్జసంప్రీణనదివాకరాయ నమః
- ఓం విశ్వామిత్రప్రియాయ నమః
- ఓం శాన్తాయ నమః
- ఓం తాటకాధ్వాన్తభాస్కరాయ నమః
- ఓం సుబాహురాక్షసరిపవే నమః
- ఓం కౌశికాధ్వరపాలకాయ నమః
- ఓం అహల్యాపాపసంహర్త్రే నమః
- ఓం జనకేన్ద్రప్రియూతిథయే నమః
- ఓం పురారీచాపదళనాయ నమః
- ఓం వీరలక్ష్మీసమాశ్రయాయ నమః
- ఓం సీతావరణమాలాధ్యాయ నమః
- ఓం జామదగ్న్యమదాపహోయ నమః
- ఓం వైదేహీకృతశృణ్గారాయ నమః
- ఓం పితృప్రీతివివర్ధనాయ నమః
- ఓం తాతాఙ్కోత్స్పృష్టహస్తస్థరాజ్యాయ నమః
- ఓం సత్యవ్రతిశ్రవాయ నమః
- ఓం తమసాతీరసంవాసినే నమః
- ఓం గుహోనుగ్రహతత్పరాయ నమః
- ఓం సుమన్త్రనేవితపదాయ నమః
- ఓం భరద్వాజప్రియూతిథయే నమః
- ఓం చిత్రకూటప్రియూవాసాయ నమః
- ఓం పాదుకాన్యస్తభూభారాయ నమః

10

20

- ఓం అనసూయాజ్గరాగ్జ్కసీతాసాహిత్యశోభితాయ నమః
- ఓం దణ్డకారణ్యసజ్జారితే నమః
- ఓం విరాధస్వర్గదాయకాయ నమః
- ఓం రక్షఃకాలాంతకాయ నమః
- ఓం సర్వమునిసంఘముదావహోయ నమః
- ఓం ప్రతిజ్ఞాతాసురవధాయ నమః
- ఓం శరభజగతిప్రదాయ నమః
- ఓం అగస్త్యార్చితబాణాసఖద్గతూణీరమణ్ణీతాయ నమః
- ఓం ప్రాప్తవజ్శ్చవటీవాసాయ నమః
- ఓం గృధ్రరాజనహోయవతే నమః
- ఓం కామీశూర్పణఖాకర్ణనాసాచ్ఛేద నియామకాయ నమః
- ఓం ఖరాదిరాక్షసవ్రాతఖణ్డనావితసజ్జనాయ నమః
- ఓం సీతాసంక్లిష్టకాయభ్రాజితవిద్యుద్యుతాంబుదాయ నమః
- ఓం మారీచహస్తే నమః
- ఓం మాయాధ్యాయ నమః
- ఓం జటాయుర్కోక్షదాయకాయ నమః
- ఓం కబన్ధబాహుదలనాయ నమః
- ఓం శబరీప్రార్థితాతిథయే నమః
- ఓం హనుమద్వస్తితపదాయ నమః
- ఓం సుగ్రీవసుహృదే నమః
- ఓం అవ్యయాయ నమః
- ఓం దైత్యకణ్కాళవిక్షేప్తే నమః
- ఓం సప్తతాళప్రభేదకాయ నమః
- ఓం ఏకేషుహతవాలినే నమః
- ఓం తారాసంస్తుతసద్గుణాయ నమః
- ఓం కపిస్త్రీకృతసుగ్రీవాయ నమః
- ఓం సర్వవానరపూజితాయ నమః
- ఓం వాయుసూనుసమాసీతసీతానన్దేశనన్దితాయ నమః
- ఓం జైత్రయాత్రోత్పవాయ నమః
- ఓం జిష్ణవే నమః

30

40

50

- ఓం విష్ణురూపాయ నమః
- ఓం నిరాకృతయే నమః 60
- ఓం కంపితాంభోనిధయే నమః
- ఓం సంపత్సృదాయ నమః
- ఓం సేతునిబద్ధనాయ నమః
- ఓం లజ్జావిభేదనపటవే నమః
- ఓం నిశాచరవినాశకాయ నమః
- ఓం కుంభకర్ణాఖ్యకుంభీస్త్రమ్మగరాజపరాక్రమాయ నమః
- ఓం మేఘనాదవధోద్యుక్తలక్ష్మణాస్త్రబలవ్రదాయ నమః
- ఓం దశగ్రీవాంధతామిశ్రవ్రమాపణవ్రభాకరాయ నమః
- ఓం ఇన్ద్రాదిదేవతాస్తుత్యాయ నమః
- ఓం చన్ద్రాధముఖమల్లలాయ నమః 70
- ఓం విభీషణార్పితనిశాచరరాజ్యాయ నమః
- ఓం వృషప్రియాయ నమః
- ఓం వైశ్వానరస్తుతగుణావసీపుత్రీనమాగతాయ నమః
- ఓం పుష్పకస్థానశుభగాయ నమః
- ఓం పుష్పవత్సాప్యదర్శనాయ నమః
- ఓం రాజ్యాభిషిక్తాయ నమః
- ఓం రాజేన్ద్రాయ నమః
- ఓం రాజీవనద్యశేక్షణాయ నమః
- ఓం లోకతాపమరీహన్త్రేయే నమః
- ఓం ధర్మనంస్థానోద్యతాయ నమః 80
- ఓం శరణ్యాయ నమః
- ఓం కీర్తిమతే నమః
- ఓం నిత్యాయ నమః
- ఓం వదాన్యాయ నమః
- ఓం కరుణార్ణవాయ నమః
- ఓం సంసారసిన్ధునమ్మగ్నతారకాఖ్యమనోహరాయ నమః
- ఓం మధురోక్తయే నమః
- ఓం మృధచ్ఛిన్నమధురానాయకాగ్రజాయ నమః

- ఓం శంబూకదత్తస్వర్లోకాయ నమః
- ఓం శంబరారాతిసుందరాయ నమః
- ఓం అశ్వమేధమహాయాజినే నమః
- ఓం వాల్మీకిప్రీతిమతే నమః
- ఓం వశినే నమః
- ఓం స్వయంరామాయణశ్రోత్రే నమః
- ఓం పుత్రప్రాప్తిప్రమోదితాయ నమః
- ఓం బ్రహ్మాదిస్తుతమహాత్మ్యాయ నమః.
- ఓం బ్రహ్మర్షిగణపూజితాయ నమః
- ఓం వర్ణాశ్రమరతాయ నమః
- ఓం వర్ణాశ్రమధర్మనియామకాయ నమః
- ఓం ఝక్షావహాయ నమః
- ఓం రాజవంశప్రతిష్ఠాపనతత్పరాయ నమః
- ఓం గన్ధర్వహింసాసంహారిణే నమః
- ఓం ధృతిమతే నమః
- ఓం దీనవత్సలాయ నమః
- ఓం జ్ఞానోపదేశిణే నమః
- ఓం వేదాంతవేద్యాయ నమః
- ఓం భక్తప్రియంకరాయ నమః
- ఓం వైకుంఠలోకసంవాసినే నమః
- ఓం చరాచరవిముక్తిదాయ నమః

90

100

మంత్రవర్ణయంతా
శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళిః

- ఓం శ్రీమత్సూర్యకులాంబోధివర్ణసియకళానిధయే నమః
- ఓం శ్రీమద్భృగ్మహింద్రరుద్రాదివందనీయ జగద్గురవే నమః
- ఓం శ్రీమత్సౌభాగ్యసౌందర్యలావణ్యాంబుధిపంకజాయ నమః
- ఓం శ్రీమచ్చింతామణిపీఠస్వర్ణసింహాసనేశ్వరాయ నమః
- ఓం శ్రీమద్రాజాధిరాజేన్ద్రమకుటాజ్జీతపాదుకాయ నమః

- ఓం శ్రీమద్దిమాద్దిరాజేస్త్రికన్యాధ్యేయపదాంబుజాయ నమః
- ఓం శ్రీమత్స్పృష్ట్యాదివివిధకార్యకారణమూర్తిమతే నమః
- ఓం శ్రీమదమ్లానశులసీవనమాలావిరాజితాయ నమః
- ఓం శ్రీమత్సురాసురారాధ్యపాదపద్మవిరాజితాయ నమః
- ఓం శ్రీజగన్మోహనాకారదివ్యలావణ్యవిగ్రహాయ నమః
- ఓం శ్రీశృంగారరసాంభోధిప్రోద్యత్పూర్ణసుధాకరాయ నమః
- ఓం శ్రీకణ్ఠకరకోదణ్ఠపదీక్షితపరాక్రమాయ నమః
- ఓం శ్రీవత్సలాంఛనాత్యంతమణిభూషణభూషితాయ నమః
- ఓం శ్రీభూసీలాజ్ఞానానగ్లపులకాఙ్గితవిగ్రహాయ నమః
- ఓం శ్రీసాంబదేవప్యృత్యద్మవికాననదివాకరాయ నమః
- ఓం శ్రీక్షీరవార్ధిపర్యజ్ఞవిహారాత్యంతబాలకాయ నమః
- ఓం శ్రీకరాకారకోదణ్ఠకాణ్ఠోపేతకరాంబుజాయ నమః
- ఓం శ్రీ జానకీముఖాంభోజమండనీయప్రభాకరాయ నమః
- ఓం రామాజనమనోహరీదివ్యకందర్పవిగ్రహాయ నమః
- ఓం రమామనోజ్ఞషక్తీజదివ్యగంధసువాసితాయ నమః
- ఓం రమాషక్తీజకస్తూరివాసనాస్వాదలోలుపాయ నమః
- ఓం రాజాధిరాజరాజేంద్రరమణీయగుణాకరాయ నమః
- ఓం రావణాదివధోద్యుక్తవిబ్రుంధితపరాక్రమాయ నమః
- ఓం రాకేస్త్వర్కాగ్నివిమలనేత్రత్రయవిభూషితాయ నమః
- ఓం రాత్రించరౌఘమత్తేభనిర్బేదనమృగేశ్వరాయ నమః
- ఓం రాజత్సౌదామినీతుల్యదివ్యకోదణ్ఠమణ్ణనాయ నమః
- ఓం రాక్షసేశ్వరసంసేవ్యదివ్యశ్రీపాదపద్మజాయ నమః
- ఓం రాకేందుకులసంభూతరమణీప్రాణనాయకాయ నమః
- ఓం రత్ననిర్మితభూషాడ్యచరణాంబుజశోభితాయ నమః
- ఓం రాఘవాన్వయసంజాతస్యవశ్రేణీశిరోమణయే నమః
- ఓం రాకాశశినమాకారవక్త్రమణ్ణలమణ్ణితాయ నమః
- ఓం రావణాసురకాసారచణ్ణభానుశరోత్తమాయ నమః
- ఓం రణత్సంగీతసంపూర్ణసహస్రస్తంభమండపాయ నమః
- ఓం రత్నమణ్ణవమధ్యస్థసుస్థరీజనవేష్ఠితాయ నమః
- ఓం రణత్కింకిణీసంశోభిమండలీకృతకార్ముకాయ నమః

10

20

30

- ఓం రత్నోమకాన్తివిలసద్దోలాభేలనశీలనాయ నమః
- ఓం మాణిక్యోజ్జ్వలసందీప్తకుణ్డలద్యయమణ్ణితాయ నమః
- ఓం మానిసీజనమధ్యస్థసౌందర్యాతిశయాశ్రయాయ నమః
- ఓం మన్తస్మితాననాంభోజమోహితానేకతాపసాయ నమః
- ఓం మాయామారీచనంపోరకారణానన్తవిగ్రహోయ నమః
- ఓం మకరాక్షాదిదుస్పాధ్యదుష్టదర్పాపహోరకాయ నమః
- ఓం మాద్యన్మధువ్రతవ్రాతవిలసత్కేశనంవృతాయ నమః
- ఓం మనోబుద్ధీంద్రియప్రాణవాగాదీనాంవిలక్షణాయ నమః
- ఓం మనస్సంకల్పమాత్రేణనిర్మితాజ్ఞాకోటికాయ నమః
- ఓం మారుతాత్మజనంసేవ్యదివ్యశ్రీచరణాంబుజాయ నమః
- ఓం మాయామాసుషవేషేణమాయకాసురఖణ్డనాయ నమః
- ఓం మూర్తాల్లకోటిజ్వలితమకరాకారకుణ్డలాయ నమః
- ఓం మాలతీతులసీమాల్యావాసితాఖిలవిగ్రహోయ నమః
- ఓం మారకోటిస్థితకాశమహదద్భుతదేహాభ్యతే నమః
- ఓం మహాసీయదయావేశకలితాపాక్షలోచనాయ నమః
- ఓం మకరందరసాస్వాద్యమాధుర్యగుణభూషణాయ నమః
- ఓం మహాదేవనమారాధ్యమణినిర్మితపాదుకాయ నమః
- ఓం మహామాణిక్యణచితాఖణ్డతూణీధనుర్ధరాయ నమః
- ఓం మన్దరోద్భూతదుగ్ధాబ్ధిబిస్తుపుష్పవిభూషణాయ నమః
- ఓం యుక్తకిన్నరగన్ధర్వస్తూయమానవరాక్రమాయ నమః
- ఓం యజమానజనానందసంధానచతురోద్యమాయ నమః
- ఓం యమాద్యంష్టాంగశీలాదియమిహృత్పద్మగోచరాయ నమః
- ఓం యశోదాహృదయానందసింధుపూర్ణసుధాకరాయ నమః
- ఓం యాజ్ఞ్యవల్క్యాదిఋషిభిస్సంసేవితపదద్యయాయ నమః
- ఓం యమళార్జునపాపౌఘపరిహారివదాంబుజాయ నమః
- ఓం యాకీసీకులసంభూతపీడాజాలావహోరకాయ నమః
- ఓం యాదావతివయఃక్షోభకారిబాణశరాసనాయ నమః
- ఓం యామినీనద్మినీనాథకృతశ్రీకర్ణకుండలాయ నమః
- ఓం యాతుధానాగ్రణీధూతవిభీషణవరవ్రదాయ నమః
- ఓం యాగపావకసంజాతద్రౌపదీమానరక్షకాయ నమః

40

50

60

- ఓం యక్షరక్షశ్శిక్షణార్థముద్యద్భీషణసాయకాయ నమః
- ఓం యామార్తేనదశగ్రీవసైన్యనిర్మూలనాస్త్రవిదే నమః
- ఓం యజనానందసందోహమందస్మితముఖాంబుజాయ నమః
- ఓం యామలాగమవేదై కస్తూయమానయశోధనాయ నమః
- ఓం యాకీసాకీసీస్థానషడాధారాంభుజాశ్రయాయ నమః
- ఓం యతీంద్రబృందనంశేవ్యమానాఖండప్రభాకరాయ నమః
- ఓం యథోచితాంతర్యాగాదిపూజనీయమహేశ్వరాయ నమః
- ఓం నానావేదాదివేదాంతైః ప్రశంసితనిజాకృతయే నమః
- ఓం నారదాదిమునిప్రేమానందసందోహవర్తనాయ నమః
- ఓం నాగరాజాంకవర్యంకశాయిసుందరవిగ్రహోయ నమః
- ఓం నాగారిమణీసంకాశదేహకాంతివిరాజితాయ నమః
- ఓం నాగేంద్రఫణిసోపానన్యత్యలీలావిశారదాయ నమః
- ఓం నమద్గీర్వాణమకుటమణిరంజితపాదుకాయ నమః
- ఓం నాగేంద్రభూషణప్రేమాతిశయప్రాణవల్లభాయ నమః
- ఓం నానాప్రసూనవిలసద్వనమాలావిరాజితాయ నమః
- ఓం నవరత్నావళీశోభితాపాదతలమస్తకాయ నమః
- ఓం నవమల్లీప్రసూనాభిశోభమానశిరోమహాయ నమః
- ఓం నలినీశంఖచక్రాసిగదాశార్దై షుభేటధృతే నమః
- ఓం నాదానుసంధానవరై రవలోక్యనిజాకృతయే నమః
- ఓం నరామరాసురవ్రాతకృతపూజోపహారకాయ నమః
- ఓం నఖకోటిప్రభాజాలవ్యాప్తబ్రహ్మోల్లామల్లాలాయ నమః
- ఓం నతశ్రీకరసౌందర్యకరుణాపాంగవీక్షణాయ నమః
- ఓం నవదూర్వాదశశ్యామశృంగారకారవిగ్రహోయ నమః
- ఓం నరకాసురదోర్తర్పశౌర్యనిర్వాపణక్షమాయ నమః
- ఓం నానాప్రపంచవైచిత్ర్యనిర్మాణాత్యంతపణ్ణితాయ నమః
- ఓం మాధ్యాహ్నోర్కప్రభాజాలపుష్పకీర్ణానన్నిభాయ నమః
- ఓం మనువంశ్యకీరీటాగ్రశోభమానశిరోమణయే నమః
- ఓం మలయాచలనంభూతదివ్యచందనచర్చితాయ నమః
- ఓం మందరాధారకమరాకారకారణవిగ్రహోయ నమః
- ఓం మహాదాదిప్రపంచాంతర్వాప్తవ్యాపారవిగ్రహోయ నమః

70

80

90

- ఓం మహామాయాసమానేశితాండకోటిగణేశ్వరాయ నమః
- ఓం మరామరేతినంజవ్యమానమాసీశ్వరప్రియాయ నమః
- ఓం మహత్పగుణరూపైకవ్యక్తీకృతనిరాకృతయే నమః
- ఓం మత్స్యకచ్ఛపవారాహస్యసింహాద్వవతారకాయ నమః
- ఓం మంత్రమంత్రార్థమంత్రాంగమంత్రశాస్త్రవిశారదాయ నమః 100
- ఓం మత్తేభవక్తృ షడ్వక్తృ ప్రపంచవక్త్రైస్సుపూజితాయ నమః
- ఓం మాయాకల్పితవిద్యణ్ణమణ్ణపాంతర్బహిష్ఠితాయ నమః
- ఓం మనోన్యన్యచలేంద్రోర్ద్వశిఖరస్థదివాకరాయ నమః
- ఓం మహేంద్రసామ్రాజ్యఫలసంధానాప్తత్రివిక్రమాయ నమః
- ఓం మాతృకామండలవ్యాప్తకృతావరణమధ్యగాయ నమః
- ఓం మనోహరమహానీలమేఘశ్యామవపుర్ణరాయ నమః
- ఓం మధ్యకాలాంత్యకాలాదికాలభేదవివర్జితాయ నమః
- ఓం మహాసామ్రాజ్యపట్టాభిషేకోత్సృకృపృదాంబుజాయ నమః

గజేంద్రకృతాష్టోత్రరశతనామావళిః

శ్రీమద్భాగవతాంతర్గత గజేంద్రమోక్షణ కథాసముద్భృతా

ఓం భగవతే నమః	ఓం అకర్మణే నమః
ఓం పురుషాయ నమః	ఓం అనామరూపాయ నమః
ఓం ఆదిబీజాయ నమః	ఓం అగుణాయ నమః
ఓం పరేశాయ నమః	ఓం అదోషాయ నమః
ఓం స్వయంభువే నమః	ఓం బ్రహ్మణే నమః
ఓం అవిద్యదృక్సాక్షిణే నమః	ఓం అనంతశక్తయే నమః
ఓం ఆత్మమూలాయ నమః	ఓం అరూపాయ నమః
ఓం పరాత్పరాయ నమః	ఓం ఉరురూపాయ నమః
ఓం విభవే నమః	ఓం ఆశ్చర్యకర్మణే నమః
ఓం దురత్యయానుక్రమణాయ నమః 10	ఓం ఆత్మప్రదీపాయ నమః
ఓం సుమంగలవదాయ నమః	ఓం సాక్షిణే నమః
ఓం అజన్మవే నమః	ఓం పరమాత్మవే నమః

ఓం గిరాంవిదూరాయ నమః		ఓం గుణారణిచ్చన్నచిదూష్ణపాయ నమః	
ఓం మనశ్చేతసాంవిదూరాయ నమః		ఓం గుణక్షేభవిన్మూర్ఛితమానసాయ నమః	
ఓం నత్యేన ప్రతిలభ్యాయ నమః		ఓం వివర్జితాగమస్వయంవ్రకాశాయ నమః	
ఓం వైష్ణు-రేణా ప్రతిలభ్యాయ నమః		ఓం మాధ్యక్యవన్నవశుపాశ	
ఓం కైవల్యనాథాయ నమః		విమోక్షణాయ నమః	
ఓం విర్యాణనుభవంవిదే నమః	30	ఓం ముక్తాయ నమః	
ఓం శాంతాయ నమః		ఓం భూరికరుణాయ నమః	
ఓం ఘోరాయ నమః		ఓం అలయాయ నమః	60
ఓం మూఢాయ(గూఢాయ) నమః		ఓం స్వాంశేననర్వతనుభృన్మనసి	
ఓం గుణధర్మిణి నమః		ప్రతితప్రత్యక్షకే నమః	
ఓం నిర్విశేషాయ నమః		ఓం భగవతే నమః	
ఓం సామ్యాయ నమః		ఓం భృహతే నమః	
ఓం జ్ఞానఘనాయ నమః		ఓం దుష్పాస్రణాయ నమః	
ఓం క్షేత్రజ్ఞాయ నమః		ఓం గుణసంగవివర్జితాయ నమః	
ఓం సర్వాధ్యక్షాయ నమః		ఓం ముక్తాత్మభిః స్వప్నోదయే	
ఓం సాక్షిణి నమః	40	వరిభావితాయ నమః	
ఓం పురుషాయ నమః		ఓం జ్ఞానాత్మనే నమః	
ఓం ఆత్మమూలాయ నమః		ఓం ఈశ్వరాయ నమః	
ఓం మూలప్రకృతయే నమః		ఓం అదభ్రదయాయ నమః	
ఓం సర్వేంద్రియగుణద్రష్ట్రే నమః		ఓం అత్యద్భుతచరితాయ నమః	70
ఓం సర్వప్రత్యయహేతవే నమః		ఓం సుమంగలాయ నమః	
ఓం అసతాఛాయయోక్తాయ నమః		ఓం అక్షరాయ నమః	
ఓం సదాభాసాయ నమః		ఓం పరస్మైబ్రహ్మిణి నమః	
ఓం అఖిలకారణాయ నమః		ఓం పరేశాయ నమః	
ఓం నిష్కారణాయ నమః		ఓం అవ్యక్తాయ నమః	
ఓం అద్భుతకారణాయ నమః	50	ఓం ఆధ్యాత్మికయోగగమ్యాయ నమః	
ఓం సర్వాగమామ్నాయ		ఓం అతీంద్రియాయ నమః	
మహార్ణవాయ నమః		ఓం సూక్ష్మాయ నమః	
ఓం అనవర్ణాయ నమః		ఓం అతీదూరాయ నమః	
ఓం సరాయణాయ నమః		ఓం అనంతాయ నమః	80

ఓం అద్యాయ నమః	ఓం అవిశ్వాసు నమః	
ఓం పరివ్రాజాయ నమః	ఓం విశ్వవేదసే నమః	
ఓం గుణసంప్రవాహిణీ నమః	ఓం విశ్వాత్మనే నమః	
ఓం అదేవాసురతిరశ్చే నమః	ఓం అజాయ నమః	
ఓం అస్త్రయే నమః	ఓం బ్రహ్మిణీ నమః	
ఓం అషండాయ నమః	ఓం సరస్వతీవదాయ నమః	100
ఓం అఘంసే నమః	ఓం యోగేశాయ నమః	
ఓం అజిత్తవే నమః	ఓం అనన్యావేగశక్తిత్రయాయ నమః	
ఓం అసతే నమః	ఓం అఖిలధీగుణాయ నమః	
ఓం నాసతే నమః	ఓం ప్రపన్నపాలాయ నమః	90
ఓం విషేధశేషాయ నమః	ఓం దురంతశక్తయే నమః	
ఓం అశేషాయ నమః	ఓం కదిష్ఠియూణామనవాప్యవర్త్యనే నమః	
ఓం విశ్వసృజే నమః	ఓం దురత్యయమాహోత్థాయ నమః	
ఓం విశ్వాసు నమః	ఓం భగవతే నమః	

**శ్రీరామరహస్యోత్తరాంతర్గతా
శ్రీహనుమదష్టోత్తరశతనామావళిః**

ఓం హనుమతే నమః	ఓం ముఖప్రదాయ నమః	
ఓం అంజనానూనవే నమః	ఓం బ్రహ్మదత్తవరాయ నమః	
ఓం ధీమతే నమః	ఓం బ్రహ్మభూతాయ నమః	
ఓం కేసరినన్దనాయ నమః	ఓం బ్రహ్మర్షిపన్నుతాయ నమః	
ఓం వాతాత్మజాయ నమః	ఓం జితేష్ఠియాయ నమః	
ఓం వరగుణాయ నమః	ఓం జితారాతయే నమః	
ఓం వానరేంద్రియ నమః	ఓం రామదూతాయ నమః	
ఓం విరోచనాయ నమః	ఓం రణోత్కటాయ నమః	
ఓం సుగ్రీవపచివాయ నమః	ఓం సంజీవనమహాహర్త్రే నమః	20
ఓం శ్రీమతే నమః	ఓం సర్వవైస్యప్రకర్షకాయ నమః	
ఓం సూర్యశిష్యాయ నమః	ఓం అశోకపవిత్రాచ్చేదినే నమః	

ఓం సీతావాత్సల్యభాజనాయ నమః	ఓం భీమగర్వహరాయ నమః
ఓం విషీదద్యూమితవయార్చిత	ఓం భక్తవాత్సల్యాయ నమః
రామాఙ్గలీయకాయ నమః	ఓం భర్తృతానురాయ నమః
ఓం చూడామణినమానేత్రే నమః	ఓం రఘువంశస్త్రియకరాయ నమః
ఓం రామదుఃఖానహరకాయ నమః	ఓం రణధీరాయ నమః
ఓం ఆక్షహస్త్రే నమః	ఓం దయాకరాయ నమః
ఓం సిక్ష్తతారయే నమః	ఓం భరతార్చితనస్తేశాయ నమః
ఓం తృణీకృతదశావనాయ నమః	ఓం భగవచ్చిష్టవిగ్రహోయ నమః
ఓం కుల్యకల్యనుహోదాయ నమః 30	ఓం అర్జునధ్వజనంవాసినే నమః
ఓం సింహికాప్రాణనాశనాయ నమః	ఓం తర్జితానురనాయకాయ నమః 60
ఓం సురసావిజయోపాయనేత్రే నమః	ఓం మహలే నమః
ఓం సురవరార్చితాయ నమః	ఓం మహామధురవాచే నమః
ఓం జాంబవన్నతమాహాత్మ్యాయ నమః	ఓం మహాత్మనే నమః
ఓం జీవితాహతలక్ష్మణాయ నమః	ఓం మాతరిశ్యణాయ నమః
ఓం వానరప్రాణనందాత్రే నమః	ఓం మరున్నతాయ నమః
ఓం వాగధీశాయ నమః	ఓం మహోదారగుణాయ నమః
ఓం మహాబలాయ నమః	ఓం మధువనస్త్రియాయ నమః
ఓం మహారూపధరాయ నమః	ఓం మహాదైర్యాయ నమః
ఓం మాన్యాయ నమః 40	ఓం మహావీర్యాయ నమః
ఓం మహాతేజసే నమః	ఓం మిహిరాధికకాంతిమతే నమః 70
ఓం మహాద్యుతయే నమః	ఓం అన్నదాయ నమః
ఓం జంబుమాలినివే నమః	ఓం వసుదాయ నమః
ఓం జంభవైరిసాధ్యసనాశనాయ నమః	ఓం వాగ్మివే నమః
ఓం అస్త్రవేత్రే నమః	ఓం జ్ఞానదాయ నమః
ఓం రాక్షసారిసేనావతివినాశకాయ నమః	ఓం వత్సలాయ నమః
ఓం లక్ష్మీపురివరిదహద్వాలావల	ఓం వశినే నమః
సుశీతలాయ నమః	ఓం వశీకృతాఖిలజగతే నమః
ఓం వాలినూనుస్త్రియకరాయ నమః	ఓం వరదాయ నమః
ఓం భీమాయ నమః	ఓం వాసరాకృతయే నమః
ఓం భీమవరాక్రమాయ నమః 50	ఓం భిక్షురూపస్రతిచ్చన్నాయ నమః 80

ఓం అభీతిదాయ నమః	ఓం బ్రహ్మవత్సలాయ నమః
ఓం భీతివర్జితాయ నమః	ఓం జయవార్తాహరాయ నమః
ఓం భూమిభారహరాయ నమః	ఓం ప్రాజ్ఞాయ నమః
ఓం భూతీదాయకాయ నమః	ఓం జానకీకోకనాశకాయ నమః
ఓం భూతసన్నతాయ నమః	ఓం జానకీరామసాన్నిధ్యహేతవే నమః 100
ఓం భుక్తిముక్తిప్రదాయ నమః	ఓం జనసుఖప్రదాయ నమః
ఓం భూమ్నే నమః	ఓం బహుయోజనగవ్వేనై నమః
ఓం భుజవిర్జితరాక్షసాయ నమః	ఓం బలవీర్యగుణాధికాయ నమః
ఓం వాల్మీకిస్తుతమాహాత్మ్యాయ నమః	ఓం రావణాలయమర్దినే నమః
ఓం విభీషణసుప్రుదే నమః 90	ఓం రామసాదాబ్జవాహకాయ నమః
ఓం విభవే నమః	ఓం రామనామలనద్వక్తాయ నమః
ఓం అనుకంపావిధయే నమః	ఓం రామాయణకథాధ్యతాయ నమః
ఓం సంపాతీరచారిణే నమః	ఓం రామస్వరూపవిలసద్బుద్ధయాయ నమః
ఓం వ్రతావవతే నమః	ఓం రామవల్లభాయ నమః
ఓం బ్రహ్మస్త్రాహతరామాదిజీవనాయ నమః	

శ్రీ రామరహస్యోత్తరాంతర్గతా
శ్రీ సీతాష్టోత్తరశతనామావళిః

బ్రహ్మయామకమ్

(నర్వత్ర ఆదౌ శ్రిఓం ఐం హ్రీం శ్రీం ఇతి త్రితారీయోజ్య)

సీతాయై నమః	దేవార్చితపదాయై నమః
సీరధ్వజసుతాయై నమః	దివ్యాయై నమః
సీమాలీతగుణోజ్జ్వలాయై నమః	దశరథస్నుషాయై నమః
సౌందర్యసారనర్వస్య	రామాయై నమః 10
భూతాయై నమః	రామస్రియాయై నమః
సౌభాగ్యదాయిన్యై నమః	రమ్యాయై నమః
దేవ్యై నమః	రాకేందుపదనోజ్జ్వలాయై నమః

వీర్యకుల్యాయై నమః		హతాసురాయై నమః	
వీరవత్స్యై నమః		సారరూపాయై నమః	
వియన్మధ్యాయై నమః		సారవచపే నమః	
వరప్రదాయై నమః		సార్యై నమః	
వతివ్రతాయై నమః		పరమాస్రియాయై నమః	
వంక్తికంఠవాశిన్యై నమః		త్రిలోకవంద్యాయై నమః	
పావనవృత్త్యై నమః	20	త్రిజలాపేవ్యాయై నమః	50
వందారువత్సలాయై నమః		త్రివిధగార్చిన్యై నమః	
వీరమాత్రే నమః		త్రాణప్రదాయై నమః	
ధృతరముత్తమాయై నమః		త్రాతకర్త్యై నమః	
సంవత్కర్త్యై నమః		తృణీకృతదశాసనాయై నమః	
సదాతుష్టాయై నమః		అననూయాంగరాగాంకాయై నమః	
సాక్షిణ్యై నమః		అననూయాయై నమః	
సాధుసమృతాయై నమః		సూరివందితాయై నమః	
నిత్యాయై నమః		అశోకవనికాస్థానాయై నమః	
నియతసంస్థాయై నమః		అశోకాయై నమః	
నిత్యానందాయై నమః	30	శోకవివాశిన్యై నమః	60
సుతిస్రియాయై నమః		మూర్యవంశస్నుషాయై నమః	
వృత్త్యై నమః		మూర్యమండలాంతస్థ	
వృద్ధీసుతాయై నమః		వల్లభాయై నమః	
పుత్రదాయిన్యై నమః		స్మృతిమాత్రాఘహరణాయై నమః	
ప్రకృత్యై నమః		స్మృతిరూపాయై నమః	
పరాయై నమః		శ్రుతిస్రియాయై నమః	
హనుమత్స్వామిన్యై నమః		పుష్పస్రియాయై నమః	
హృద్యాయై నమః		పుష్పకస్థాయై నమః	
హృదయస్థాయై నమః		పుణ్యలభ్యాయై నమః	
హతాశుభాయై నమః	40	పురాతనాయై నమః	
హంసయుక్తాయై నమః		పురుషార్థప్రదాయై నమః	70
హంసగత్యై నమః		పూజ్యాయై నమః	
హర్షయుక్తాయై నమః		పూతనామ్నేయై నమః	

పరంతపాయై నమః		వహ్నిశైత్యకృతే నమః	
పద్మనీయాయై నమః		వృద్ధిదాయస్వై నమః	
పద్మహస్తాయై నమః		వాత్మీకిగీత విభవాయై నమః	
పద్మాయై నమః		వభోఽతీతాయై నమః	
పద్మముఖ్యై నమః		వరాంగనాయై నమః	
శుభాయై నమః		భక్తిగమ్యాయై నమః	
జనశోకహరాయై నమః		భవ్యగుణాయై నమః	
జవ్యమృత్యుశోకవినాశిన్యై నమః	80	భ్రావ్యై నమః	
జగద్రూపాయై నమః		భరతవందితాయై నమః	100
జగద్వంద్యాయై నమః		సువర్ణదర్శనీయాజ్ఞాయై నమః	
జయదాయై నమః		సుగ్రీవాంగదసేవితాయై నమః	
జనకాత్మజాయై నమః		వైదేప్యై నమః	
సాధనీయకటాక్షాయై నమః		సతపాపాఘనాశిన్యై నమః	
నాదాయై నమః		విధివందితాయై నమః	
నాదైకతత్పరాయై నమః		లోకమాత్రే నమః	
నక్షత్రసామ్యరదనాయై నమః		లోచనాంతస్థితకారుణ్య	
నష్టదోషాయై నమః		సాగరాయై నమః	
నయాపహాయై నమః	90	కృతాకృతజగద్దేతవే నమః	
వహ్నిపాపహరాయై నమః		కృతరాజ్యాభిషేచితాయై నమః	

గరుడోపనిషదుద్భృత గరుడనామావళిః

ఓం గం గరుడాయ నమః	ఓం కటిసూత్రీకృతతక్షకాయ నమః
ఓం హరివల్లభాయ నమః	ఓం హరీకృతకర్కోటకాయ నమః
ఓం న్వస్తీకీకృతదక్షిణసాదాయ నమః	ఓం సవద్యుదక్షిణకర్ణాయ నమః
ఓం ఆకుంచితహనుసాదాయ నమః	ఓం సమహోపద్మవామకర్ణాయ నమః
ఓం ప్రాంజలీకృతదోర్భ్యాయ నమః	ఓం సశంఖశిరస్కాయ నమః
ఓం వానుకటకీకృతానంతాయ నమః	ఓం భుజాస్తరగులికాయ నమః
ఓం యజ్ఞసూత్రీకృతవాసుకయే నమః	ఓం ధౌండ్రకాలికనాగచామర

నువీటితాయ నమః	ఓం వజ్రదంతాయ నమః
ఓం నిలాపుత్రకాది	ఓం వజ్రదంష్ట్రాయ నమః
నాగసేవ్యమానాయ నమః	ఓం వజ్రపుచ్చాయ నమః
ఓం ముదాన్వితాయ నమః	ఓం వజ్రనక్షాత్కీత శరీరాయ నమః
ఓం కపిలాక్షాయ నమః	ఓం అనతిశానాయ నమః
ఓం గరుత్మతే నమః	ఓం దుష్టవిషదూషణాయ నమః
ఓం సువర్ణసదృశప్రభాయ నమః	ఓం స్పృష్టవిషనాశాయ నమః
ఓం ఆజానుతఃసువర్ణభాయ నమః 20	ఓం దస్తకూకవిషదారణాయ నమః 50
ఓం ఆకట్యోస్తుహినప్రభాయ నమః	ఓం స్రలీనవిషప్రణాశాయ నమః
ఓం ఆకంధంకుంకుమారుణాయ నమః	ఓం సర్పవిషనాశాయ నమః
ఓం శతచన్ద్రనిభాననాయ నమః	ఓం చన్ద్రమణ్డలసంకాశాయ నమః
ఓం నీలాగ్రనాసీకావత్కాయ నమః	ఓం సూర్యమణ్డలముష్టికాయ నమః
ఓం సునుహచ్చారుకుణ్డలాయ నమః	ఓం వృద్ధీమణ్డలముద్రాణాయ నమః
ఓం దంష్ట్రాకరాలవదనాయ నమః	ఓం క్షీనస్వాహోమన్తాయ నమః
ఓం ముకుటోజ్జ్వలాయ నమః	ఓం సువర్ణాయ నమః
ఓం కుంజుమారుణసర్వాణాయ నమః	ఓం గరుత్మతే నమః
ఓం కుష్ఠేస్థధవలానాయ నమః	ఓం త్రిపుచ్చిరాయ నమః
ఓం విష్ణువాహాయ నమః 30	ఓం గాయత్రిచక్షుషే నమః 60
ఓం నాగభూషణాయ నమః	ఓం సోమాత్మనే నమః
ఓం విషతులరాశ్యనలాయ నమః	ఓం సామతనవే నమః
ఓం భగవతే నమః	ఓం వాసుదేవ్యబృహద్రథవ్ర
ఓం శ్రీమహాగరుడాయ నమః	ష్ణాయ నమః
ఓం షక్టీన్ద్రాయ నమః	ఓం యజ్ఞాయజ్ఞీయపుచ్చాయ నమః
ఓం విష్ణువర్ణభాయ నమః	ఓం ఛన్దోకణాయ నమః
ఓం త్రైలోక్యసరిసూటితాయ నమః	ఓం ధిష్ణిశఫాయ నమః
ఓం ఉగ్రాయ నమః	ఓం యజుర్నామ్నే నమః
ఓం భయంకరాయ నమః	ఓం ఈం బీజాయ నమః
ఓం కాలానలరూపాయ నమః 40	ఓం స్త్ర్యంబీజాయ నమః
ఓం వజ్రనఖాయ నమః	ఓం అనన్తకదూతవిషహరాయ నమః 70
ఓం వజ్రకుణ్డాయ నమః	ఓం వాసుకీదూతవిషహరాయ నమః

- ఓం తక్షకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం కర్కోటకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం వద్యకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం మహోపద్యకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం శబ్దదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం గులికదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం పౌణ్డ్రకాలికదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం నాగకదూతవిషహరాయ నమః
 ఓం లూతావిషహరాయ నమః 80
 ఓం వ్రలూతావిషహరాయ నమః
 ఓం పృశ్చికవిషహరాయ నమః
 ఓం ఘోటకవిషహరాయ నమః
 ఓం స్థావరవిషహరాయ నమః
 ఓం జిల్గముకవిషహరాయ నమః
 ఓం దివ్యానామహానాగానాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం మహానాగాదిరూపాణాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం మూషికవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగౌలికవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగోధికవిషహరాయ నమః 90
 ఓం ప్రుణాపవిషహరాయ నమః
 ఓం గృహగిరిగవ్వారకాలానల
 వర్మకోద్భూతానాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం తార్లవిషహరాయ నమః
 ఓం పార్లవిషహరాయ నమః
 ఓం కాన్యదారువృక్షకోటరరత
 విషహరాయ నమః
 ఓం మూలత్వగ్ధారువిర్యానవత్రపున్న
 ఫలోద్భూతవిషహరాయ నమః
 ఓం దుష్టకీటకపిశ్చానమూర్ఖాల
 జమ్బూకవ్యాఘ్రవరాహ
 విషహరాయ నమః
 ఓం జరాయుజొల్లకోద్భిజ్జ
 స్వేదజానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం శస్త్రబాణక్షతస్తోటవ్రణ
 మహోవ్రణకృతానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం కృత్రిమవిషహరాయ నమః 100
 ఓం భూతబేతాలకూష్మాణ్డిపిశాచ
 వ్రేతరాక్షసయక్షభయవ్రదానాం
 విషహరాయ నమః
 ఓం విషతుణ్డానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషదస్తానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషదంష్ట్రానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషాబ్జానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విషపుచ్చానాంవిషహరాయ నమః
 ఓం విశ్వచారాణాంవిషహరాయ నమః
 ఓం నిర్విశేషనువర్ణాయ
 వరస్మైబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ హయగ్రీవాష్టోత్తరశతనామావళి:

ఓం శ్రీహయగ్రీవాయ నమః	ఓం సారస్వతవ్రదాయ నమః	
ఓం మహావిష్ణవే నమః	ఓం వేదోద్ధర్త్రే నమః	30
ఓం కేశవాయ నమః	ఓం వేదనిధయే నమః	
ఓం మధుసూదనాయ నమః	ఓం వేదవేద్యాయ నమః	
ఓం గోవిందాయ నమః	ఓం పురాతనాయ నమః	
ఓం పుండరీకాక్షాయ నమః	ఓం పూర్ణాయ నమః	
ఓం విష్ణవే నమః	ఓం పూర్ణాయిత్రే నమః	
ఓం విశ్వమృదాయ నమః	ఓం పుణ్యాయ నమః	
ఓం హరయే నమః	ఓం పుణ్యకీర్తయే నమః	
ఓం ఆదిత్యాయ నమః	ఓం పరాత్పరాయ నమః	10
ఓం సర్వవాగీశాయనమః	ఓం పరమాత్మవే నమః	
ఓం సర్వాధారాయ నమః	ఓం పరస్మైశ్యోతిషే నమః	40
ఓం సనాతనాయ నమః	ఓం పరేశాయ నమః	
ఓం నిరాధారాయ నమః	ఓం పారగాయ నమః	
ఓం నిరాకారాయ నమః	ఓం పారాయ నమః	
ఓం నిరీశాయ నమః	ఓం సర్వవేదాత్మకాయ నమః	
ఓం నిరువద్రవాయ నమః	ఓం విదుషే నమః	
ఓం నిరంజనాయ నమః	ఓం వేదవేదాంగపారగాయ నమః	
ఓం నిష్కలంకాయ నమః	ఓం నకలోపనిషద్యేద్యాయ నమః	
ఓం నిత్యతృప్తాయ నమః	ఓం నిష్కలాయ నమః	20
ఓం నిరానుయాయ నమః	ఓం సర్వశాస్త్రకృతే నమః	
ఓం చిదానన్తమయాయ నమః	ఓం ఆక్షమాలాజ్ఞానముద్రా	
ఓం సాక్షిణే నమః	యుక్తపాస్తాయ నమః	50
ఓం శరణ్యాయ నమః	ఓం పరవ్రదాయ నమః	
ఓం సర్వదాయకాయ నమః	ఓం పురాణపురుషాయ నమః	
ఓం శ్రీమతే నమః	ఓం శ్రేష్ఠాయ నమః	
ఓం లోకత్రయాధీశాయ నమః	ఓం శరణ్యాయ నమః	
ఓం శివాయ నమః	ఓం పరమేశ్వరాయ నమః	

ఓం శాంతాయ నమః		ఓం వృధివీపతయే నమః	
ఓం దాంతాయ నమః		ఓం అవ్యక్తాయ నమః	
ఓం జితక్రోధాయ నమః		ఓం వ్యక్తరూపాయై నమః	
ఓం జితామిత్రాయ నమః		ఓం సర్వసాక్షిణే నమః	
ఓం జగన్మయాయ నమః	60	ఓం తమోహరాయ నమః	
ఓం జన్మమృత్యుహరాయ నమః		ఓం అజ్ఞాననాశకాయ నమః	
ఓం జీవాయ నమః		ఓం జ్ఞానినే నమః	
ఓం జయదాయ నమః		ఓం నూర్లచంద్రనమస్రభాయ నమః	90
ఓం జాడ్యనాశనాయ నమః		ఓం జ్ఞానదాయ నమః	
ఓం జనస్రియాయ నమః		ఓం వాక్యతయే నమః	
ఓం జనస్తుత్యాయ నమః		ఓం యోగినే నమః	
ఓం జానకస్రియకృతే నమః		ఓం యోగీశాయ నమః	
ఓం వ్రభవే నమః		ఓం సర్వకామదాయ నమః	
ఓం విమలాయ నమః		ఓం మహాయోగినే నమః	
ఓం విశ్వరూపాయ నమః	70	ఓం మహామౌనయే నమః	
ఓం విశ్వగోప్త్రే నమః		ఓం మౌనీశాయ నమః	
ఓం విధిస్తుతాయ నమః		ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః	
ఓం విధేష్టాశివనంస్తుత్యాయ నమః		ఓం హంసాయ నమః	100
ఓం శాంతిదాయ నమః		ఓం వరమహంసాయ నమః	
ఓం క్షాంతిపారగాయ నమః		ఓం విశ్వగోప్త్రే నమః	
ఓం శ్రేయఃవ్రదాయ నమః		ఓం విరాజే నమః	
ఓం శృతిమయాయ నమః		ఓం స్వరాజే నమః	
ఓం శ్రేయసాంవతయే నమః		ఓం శుద్ధస్వటికనంకాశాయ నమః	
ఓం ఈశ్వరాయ నమః		ఓం జటామండలనంయుతాయ నమః	
ఓం అచ్యుతాయ నమః	80	ఓం అదిమధ్యాంతరహితాయ నమః	
ఓం అవంతరూపాయ నమః		ఓం సర్వవాగ్విశ్వరేశ్వరాయ నమః	
ఓం ప్రాణదాయ నమః			

అదిత్యపుదయస్తోత్ర నామావళి:

ఓం వర్షదాతృకాయ నమః		ఓం నూళ్ల నమః	
ఓం తేజోమతే నమః		ఓం గర్భమతే నమః	
ఓం రోగితోకమాయ నమః		ఓం సువర్ణవదనకాయ నమః	
ఓం గర్భమతే నమః		ఓం భావనే నమః	
ఓం బ్రహ్మణే నమః		ఓం హిరణ్యరేఖనే నమః	
ఓం విష్ణవే నమః		ఓం దివాకరాయ నమః	
ఓం శివాయ నమః		ఓం హరిధర్మాయ నమః	
ఓం స్కందాయ నమః		ఓం సహస్రార్చినే నమః	
ఓం ప్రణావతయే నమః		ఓం వస్తవస్తయే నమః	
ఓం సుహృద్భయాయ నమః	10	ఓం మరీచిమతే నమః	40
ఓం ధవదాయ నమః		ఓం తిమిరోవృధవాయ నమః	
ఓం కాలాయ నమః		ఓం శంభవే నమః	
ఓం యమాయ నమః		ఓం త్వష్ట్రే నమః	
ఓం సోమాయ నమః		ఓం సూర్యార్జునాయ నమః	
ఓం అపొంపతయే నమః		ఓం అంకుమతే నమః	
ఓం పితృభ్యో నమః		ఓం హిరణ్యగర్భాయ నమః	
ఓం మనుభ్యో నమః		ఓం శిశిరాయ నమః	
ఓం పాద్యేభ్యో నమః		ఓం తపవాయ నమః	
ఓం అశ్వినీభ్యం నమః		ఓం భాస్కరాయ నమః	
ఓం మరుద్భ్యో నమః	20	ఓం రవయే నమః	50
ఓం మవనే నమః		ఓం అగ్నిగర్భాయ నమః	
ఓం వాయవే నమః		ఓం అదితే సుత్రాయ నమః	
ఓం మృదయే నమః		ఓం శంఖాయ నమః	
ఓం ప్రణాసాదాయ నమః		ఓం శిశిరవాళవాయ నమః	
ఓం ఋతుకర్త్రే నమః		ఓం వ్యోమవాళాయ నమః	
ఓం ప్రణాశకాయ నమః		ఓం తమోబేదినే నమః	
ఓం అదిత్యాయ నమః		ఓం ఋగ్వేదాస్సామసారకాయ నమః	
ఓం మృతే నమః		ఓం సువర్ణయే నమః	
ఓం సూర్యాయ నమః		ఓం అపొంమిత్రాయ నమః	
ఓం భూయ నమః	30	ఓం విష్ణుదేవీష్ణువంశిమాయ నమః	60

ఓం అశవినీ నమః		ఓం భాస్వతే నమః	
ఓం మర్త్యుని నమః		ఓం వర్షక్షౌణికాయ నమః	
ఓం మృత్యువే నమః		ఓం రౌద్రాయ నమః	
ఓం పిల్లలాయ నమః		ఓం వపునే నమః	
ఓం వర్షతాపనాయ నమః		ఓం తమోమ్నాయ నమః	
ఓం కవయే నమః		ఓం హిమమ్నాయ నమః	
ఓం విశ్వాయ నమః		ఓం శ్రుమ్నాయ నమః	
ఓం మహాతేజవే నమః		ఓం అమితాత్మవే నమః	
ఓం రక్షాయ నమః		ఓం కృతమ్నమ్నాయ నమః	100
ఓం వర్షశవోద్భవాయ నమః	70	ఓం దేవాయ నమః	
ఓం నక్షత్రగ్రహతారాలామధిపాయ నమః		ఓం క్యోతిషాంవతయే నమః	
ఓం విశ్వలూపనాయ నమః		ఓం తప్తవామీకరాభాయ నమః	
ఓం లేజపానుపేతవిప్రవే నమః		ఓం వహ్నయే నమః	
ఓం ద్వాదశకాత్మవే నమః		ఓం విశ్వకర్మణే నమః	
ఓం పూర్వాయుగిరయే నమః		ఓం తమోలివిమ్నాయ నమః	
ఓం పశ్చిమేగిరయే నమః		ఓం రుదయే నమః	
ఓం క్యోతిర్గణావాంవతయే నమః		ఓం లోకపాక్షిణే నమః	
ఓం దినాధిపతయే నమః		ఓం భూతనాశకాయ నమః	
ఓం జయాయ నమః		ఓం భూతవ్రష్టే నమః	110
ఓం జయభద్రాయ నమః	80	ఓం భూతపాయకాయ నమః	
ఓం హర్యశ్వాయ నమః		ఓం తపనాయ నమః	
ఓం వహ్నిసాంకవే నమః		ఓం వర్షణాయ నమః	
ఓం అదిత్యాయ నమః		ఓం సువేషుభూతేషు	
ఓం ఉగ్రాయ నమః		కాగ్రత్పరివిష్పితాయ నమః	
ఓం వీరాయ నమః		ఓం అగ్నిహోత్రాయ నమః	
ఓం సారణ్యాయ నమః		ఓం అగ్నిహోత్రీణాంవలాయ నమః	
ఓం వద్మన్రబోధాయ నమః		ఓం వేదేభ్యో నమః	
ఓం మార్తాండాయ నమః		ఓం క్రతుభ్యో నమః	
ఓం బ్రహ్మేశానామ్యతేశాయ నమః		ఓం క్రతువలాయ నమః	
ఓం మూర్ఖాయ నమః	90	ఓం వర్షలోకకృత్యాయ అదిత్యాయ	
ఓం అదిత్యవర్షవే నమః		వరస్మైబ్రహ్మణే నమః	120

బ్రహ్మకృత శ్రీరామాష్టోత్తరశతనామావళి:

శ్రీమద్రామానుజమ్ - యుద్ధకాండం

ఓం నారాయణాయ నమః		ఓం వేనాన్యై నమః	
ఓం దేవాయ నమః		ఓం గ్రామర్ష్యై నమః	
ఓం శ్రీమతే నమః		ఓం సర్వస్మై నమః	
ఓం చక్రాయుధాయ నమః		ఓం ముక్తమ్ ఎవః	30
ఓం స్రవణే నమః		ఓం క్షమామై(య) నమః	
ఓం ఏకకృష్ణాయనమః		ఓం దమాయ నమః	
ఓం వరాహాయ నమః		ఓం స్రవణాయ నమః	
ఓం భూతాయ నమః		ఓం అన్యాయాయ నమః	
ఓం భవ్యాయ నమః		ఓం ఉపేంద్రాయ నమః	
ఓం సవత్సరీతే నమః	10	ఓం మధునూదనాయ నమః	
ఓం జక్షరాయ నమః		ఓం ఇంద్రకర్మణి నమః	
ఓం బ్రహ్మణి నమః		ఓం మహేంద్రాయ నమః	
ఓం మధ్యేవావైచిత్ర్యాయ నమః		ఓం వద్మనాథాయ నమః	
ఓం రానువాయ నమః		ఓం రణావక్త్రతే నమః	40
ఓం సరాయకర్ణాయ నమః		ఓం శరణ్యాయ నమః	
ఓం విష్వక్సేనాయ నమః		ఓం శరణాయ నమః	
ఓం చతుర్ముఖాయ నమః		ఓం సహస్రకృష్ణాయ నమః	
ఓం శార్ఙ్గదవ్రవే నమః		ఓం నేదాత్మనే నమః	
ఓం హృషీకేశాయ నమః		ఓం శతశీర్షాయ నమః	
ఓం పురుషాయ నమః	20	ఓం మహర్షలాాయ నమః	
ఓం పురుషోత్తమాయ నమః		ఓం అదికర్త్ర్యై నమః	
ఓం అజితాయ నమః		ఓం వ్యయంస్రవణే నమః	
ఓం అర్షభృతే నమః		ఓం సిద్ధాశ్రయాయ నమః	
ఓం విష్ణవే నమః		ఓం సాధ్యాశ్రయాయ నమః	50
ఓం కృష్ణాయ నమః		ఓం పూర్వజాయ నమః	
ఓం బృహద్రథాయ నమః		ఓం యజ్ఞాయ నమః	

ఓం వషట్కారాయ నమః	ఓం ఉవ్వేష దివసాయ నమః
ఓం ఓంకారాయ నమః	ఓం సంస్కారవేదాయ నమః
ఓం పరాత్పరాయ నమః	ఓం జగత్సర్వకరీరాయ నమః
ఓం ప్రభవాయ నమః	ఓం శ్చైర్యనమధాతలాయ నమః
ఓం విధవాయ నమః	ఓం అగ్నికోపాయ నమః
ఓం నర్వయాతదృష్టాయ నమః	ఓం సోమప్రసాదాయ నమః
ఓం గోమదృష్టాయ నమః	ఓం శ్రీవత్సలక్షణాయ నమః
ఓం బ్రాహ్మిణీమ దృష్టాయ నమః 60	ఓం త్రివిక్రమాక్రాంత్రిత్రీకాయ నమః
ఓం నర్వాసుదిక్ష దృష్టాయ నమః	ఓం బలిబంధనాయ నమః 90
ఓం గగనే దృష్టాయ నమః	ఓం రాజీకృత మహేంద్రాయ నమః
ఓం నర్వతేమ దృష్టాయ నమః	ఓం సీతాఞ్జయే(ఞ్జీవతే) నమః
ఓం నదీమ దృష్టాయ నమః	ఓం భవతేవిష్ణవే నమః
ఓం సహస్రచరణాయ నమః	ఓం దేవాయ నమః
ఓం శ్రీమతే నమః	ఓం కృష్ణాయ నమః
ఓం శతశీర్షాయ నమః	ఓం ప్రణావతయే నమః
ఓం సహస్రదృశే నమః	ఓం రావణస్యవధార్థం నూనుషీంతమం
ఓం భూతాధారాయ నమః	ప్రవిష్టాయ నమః
ఓం వృద్ధీధరాయ నమః 70	ఓం ధర్మభృతాంవరాయ నమః
ఓం నర్వనర్వతధరాయ నమః	ఓం రామాయ నమః
ఓం వృధివ్యవర్తస్థాయ నమః	ఓం దేవీర్యాయ నమః 100
ఓం నలివర్తస్థాయ నమః	ఓం అమోమపరాక్రమాయ నమః
ఓం మహోరగాయ నమః	ఓం అమోమ దర్శనాయ నమః
ఓం దేవలోకధరాయ నమః	ఓం అమోమ సంస్తవాయ నమః
ఓం గృహ్యలోకధరాయ నమః	ఓం అమోమ భక్తాయ నమః
ఓం దానవలోకధరాయ నమః	ఓం దేవాయ నమః
ఓం బ్రహ్మహృదయాయ నమః	ఓం ద్రువాయ నమః
ఓం నరవృణీకాయ నమః	ఓం పురాణాయ నమః
ఓం దేవరోష్ణే నమః 80	ఓం పురుషోత్తమాయ నమః
ఓం వివేషర్కాయ నమః	

శ్రీ గురుభ్యోనమః

ఉపోద్ఘాతము

నవదశాబ్దము-1960

‘చేతులారంగ శివుని బూజింపడేని, నోరు నొవ్వంగ పారికీర్తినుడువడేని’ యను మహాకవి బమ్మెరపోతనామాత్యుని వాక్యము దుర్లభమగు నీ మానవజన్మ సార్థకమగుటకు భగవదారాధనము, భగవన్నామ సంకీర్తనము ముఖ్యసాధనమని చాటుచున్నది. అట్టి భగవదారాధన, నామసంకీర్తన వద్దతులు శాస్త్రమునం దుపాస్య దేవతాధికార్యాది భేదములను పురస్కరించుకొని యనేక విధముల ప్రతిపాదించబడి యున్నవి. అందును ‘అలంకారప్రియో విష్ణు రభిషేక ప్రియశ్శివః’ మున్నగు వాక్యములాయా దేవతలకాయాయువచారములు ప్రియములని చెప్పచుండ మంత్రపుష్పాంతర్గతమగునీ వాఙ్మయీవ్రాజనర్వదేవతా ప్రియమై యలరారుచున్నదని ‘జ్ఞానయజ్ఞేన తేనాహ మిష్టస్యామితి మే మతిః’ అను మున్నగు వాక్యములుద్ఘోషించుచున్నవి. అట్టి మంత్రపుష్పము యొక్క విశిష్టరూపమే యీ రాజోపచారవ్రాజ.

ఇయ్యది త్రిరాత్ర, పాంచరాత్ర, సప్తాహ, నవరాత్రవ్రత్యుల దీక్షావిధుల ననుష్ఠింపబడుచున్న యుజ్జ యాగ జయంతీ వ్రతమహోత్సవముల యందు వ్రధానదేవతా వ్రాజానందర్పమున మంత్రపుష్పాంతమున వేదశాస్త్ర పురాణేతిహాస సంగీత నాట్యాది వివిధ విద్యద్గోష్ఠ్యులతో నేటికి నచ్చటచ్చట నేదోయొక రూపమున జరుగుచునే యున్నది.

దీనికి ‘ఋషిమండల సంశోధ్యం’ మున్నగు ననుష్ఠాప్ శ్లోకములతో గూడిన పూర్వపు గల్పమొకటి యున్నను నది సమగ్రముగా నక్రమముగా లభింపకుండుటచేతను, లభించినంతవరకును నానోట నానోటబడి సవరింప రానంతటి తప్పలకుప్పగా వరిణమించినది. ఎంత వ్రయత్నించినను దాని సుపాఠము చిక్కదయ్యెను.

ఈ కారణము వలన శ్రీశ్రీశ్రీ వ. వ. శ్రీకరపాత్రస్వాముల వారి యాదేశానుసారము ధర్మసంఘసంకల్పపూర్వకముగా జరుపబడుచున్న గీతాజ్ఞాన జ్ఞానయజ్ఞాది వివిధ మహోత్సవములయందు విద్యద్గోష్ఠీరూపమైన రాజోపచార వ్రాజకు సరియైన కల్పమొకటి లేకుండుట మిక్కిలి కొరతగా గానుపించెను. వై మహోత్సవములకు వచ్చిన వండితుల యొక్కయు, భక్త

జనులయొక్కయు యభిలాష ననుసరించి నేను మన ప్రాంతములో ధర్మ సంఘ ముఖ్యకార్యకర్తగా నున్నవాడును, సాహిత్య వ్యాకరణ వేదాంతశాస్త్ర ప్రవీణుడునగు మా చిరంజీవి శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మకు సంవ్రదాయానుగుణముగా చక్కని కల్పమొకటి వ్రాయుమని చెప్పితిని. వెంటనే యతడు రచన ప్రారంభించి భగవత్కటాక్షమునను, పెద్దల యనుగ్రహమువలనను పూర్తిచేసి కృతకృత్యుడయ్యెను.

ఇందు నాల్గు వేదములు, షడంగములు, పూర్వోత్తరమీమాంసలు, న్యాయము, ఆయుర్వేదము, కావ్యము, ఇతిహాసము, పురాణము, సంగీతము, నాట్యము, సునాద్యము, పంచాంగము, చూర్ణిక, వేదగోష్ఠి, ఉత్తరసీరాజనము అను విరువదియైదువచారములు గ్రంథములై యున్నవి. ఇందలి కవిత 'వైక మోజుఃప్రసాదోవా' అను నాలంకారికోక్తి ననుసరించి తత్తదనుగుణశైలితో, మిక్కిలి - యుదాత్తమై వెలసినది. గ్రంథకర్త వివిధశాస్త్ర పరిపాటులను చక్కగా నెరిగిన వాడగుటచే నిందలి ప్రతిపద్య గద్యములు తత్తచ్ఛాస్త్రీయ స్వరూపమర్యాదలను సాకల్యముగా ప్రతిపాదించుటకు సమర్థములై యున్నవి.

ఇట్లు
శాస్త్రుల కృష్ణశర్మ

వేదశాస్త్రోద్యవధారణాత్మక
శ్రీ రాజోపచార (దేవోపచార) పూజా కల్పః

: రచయితా :

. శిరోమణి, భాషాప్రవీణః

శ్రీ శాస్త్రుల విశ్వనాథశర్మ, B.O.L.

గమనిక : ఇందు పూజనీయ దేవత పరమేశ్వరి ఐనచో కుండలికృత భాగములు చేర్చియు
పరమేశ్వరుడు ఐనచో ఆ భాగములను వదిలియు కల్పమును చెప్పవలయును.

ఓం సహస్రశీర్షం మహా రాజాయ నమః.

ఓం స్వస్తి

౧ ఋగ్వేదః

నిశ్వాసత్వాత్తవ వరమ! (జనవి!) యస్సచ్చిదానందసింధోః
శ్రీమాన్నిత్యో భ్రమ విరహితోఽపారుషేయః పురాణః
ఋగ్విశ్మంసా ప్రవణ ఋషిసంవేద్య తత్త్వాభిరుద్య
న్నాద్యామ్నాయో భజతి విధివద్భ్రహ్మణా ప్రేరితస్త్వామ్||

హే దేవదేవోత్తమ!
(హే దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్వభౌమ!
(దేవతాసార్వభౌమి!)

ఋతంభర ప్రజ్ఞా సముల్లసిత ఋషిమండల శంసిత!
(ఋతంభర ప్రజ్ఞా సముల్లసిత ఋషిమండల శంసితే!)

ఋతాన్యతాతీతస్వభావ!
(ఋతాన్యతాతీతస్వభావే!)

ఋగ్వేద ప్రియతమ!
(ఋగ్వేద ప్రియతమే!)

ఋగ్వేద సేవామవధారయ-

౨ యజుర్వేదః

అన్నాయజ్ఞైర్ ఋషిభిరథ యచ్ఛోదనాఅక్షణత్వా
ద్దర్మస్సర్వోధ్వర ఇతినుతః ప్రాణ్యనుగ్రాహకస్సన్
వేదస్సోయం భజతి పరమో యాజుషస్త్యాం యజుర్వి
ర్యజ్ఞాత్మత్వం తవ విశదయన్ యజ్యనాం కర్మదర్శి //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) యజ్ఞభూమి సము
ద్ధరణాద్యతయజ్ఞపురుషానుజన్య దీక్షాదీక్షిత(తే!) యజ్యలోకసంగ్రహార్థానుష్ఠీ
యమాన యజనాది షట్కర్మకలాప!(వే!) యజ్ఞస్వరూప!(వే!) యజుర్వేద
ప్రియతమ!(మే!) యజుర్వేదసేవా మవధారయ-

౩ సామవేదః

తత్తన్మంత్రాత్మక వివిధ సద్దైవతోపాధి నిష్ఠాన్
శస్త్రైః స్తోత్రైః ప్రతిగకముఖై స్వద్గుణానాజ్యముఖ్యైః
గాయన్నుచ్చైర్భజతి నిగమ స్సోద్యసామాభిధస్త్యాం
వేదానామస్మృహమితిపురా యం హి గీతాస్వవాదీః//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) సర్వజ్ఞ సర్వశక్తే!
సమస్తకల్యాణగుణ మహోదధే! సచ్చిదానంద స్వరూప(వే!) సామవేద
ప్రియతమ!(మే!) సామవేదసేవామవధారయ-

౪ అథర్వవేదః

అగ్నేయాది ప్రకృతి మహితా నస్త్రయోగాన్ బహున్య
స్తాంస్తాం ధత్తేభ్యధిక మనుసంధాన సంహారయుక్తాన్
యేన క్షుద్ర క్షవణ పటవోస్తర్పహిర్యాగ యోగా
స్సంవేద్యంతే భజతి పరిశిష్టోయ మాథర్వణస్త్యామ్ //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) అథర్వాంగిరః ప్రభృతి
మహర్షిమణ్డల సమభ్యర్చిత!(తే!) అసి చర్మ గదా చక్ర శూలాధ్యాయుధ
సమేత(తే!) అనన్య తేజోభిభవ బ్రాహ్మిపాశువతాద్యస్త్రరాజరాజిత(తే!)
అథర్వవేద ప్రియతమ!(మే!) అథర్వవేదసేవామవధారయ-

౫ శీక్షా

వర్ణాన్యాత్రాః స్వరాన్యాస్తుటయతి బహుధా వైదికాంస్తాంత్రికాంశ్చ
ప్రోక్తాచారణ్యకేషు ప్రవిలసతి పరా తైత్తిరీయేషు యావై/
శీక్షాసేయం శ్రుతీనాం వదనణీతి విధాం సంహితా నిర్దిశన్తి
త్వామారాధ్యాద్యధన్యా భవతుమువగతా ప్రాతిశాఖ్యేనయుక్తా//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) శిష్టజనావనాద్యత
శివ విరించి విష్ణ్వాది స్వరూప(వే!) శీక్షాదివల్లీ త్రితయానువర్ణితాశేష దివ్యా
నుభావ!(వే!) శీక్షాప్రియతమ(మే!) శీక్షాసేవామవధారయ--

౬ వ్యాకరణమ్

యచ్చబ్దానుగమాదృతే నభవతి జ్ఞానం కిమవ్యన్యతః
కృత్స్నం వ్యాకరణం మహోత్తమ ఇతశ్శాబ్దస్యహి బ్రహ్మణః
త్వక్షక్కా నవవంచవార నినదాత్సమ్యక్సముద్భావిత్వమ్
త్వామేవ ప్రతిపద్యతేక్ష మధునా పాణిన్యపజ్ఞం శ్రుతేః//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) వాచ్యవాచక భేద
వర్ణిత!(తే!) వ్యాకరణాచార్యవర్ణమాన వైభవ(వే!) వ్యాకృతావ్యాకృతస్వ
రూప!(పిణి!) వ్యాకరణప్రియతమ(మే!) వ్యాకరణసేవామవధారయ--

౭ ఛందః

యత్తద్బ్రాహ్మణ భాగవర్ణితమిత శ్శాంఖ్యానాద్యైః పురా
భాగైశ్చ ప్రతిపాదితం కతివయైః శ్రౌతాది సూత్రాంతరే/
లోకే పింగళ ముఖ్యలక్షణ పరిజ్ఞైశ్చాపి విస్తారితం
ఛందస్త్వాం పరిసేవతేవ్యాభయదం(దాం) స్వచ్ఛందసంచారిణం(ణీం)//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) చరాచరజగజ్జీవ
నాధారభూత(తే!) చతుర్వేద ప్రతిపాద్యస్వరూప(వే!) చకితగోకులాగ్ర
జన్మర్షణవర(రే!) ఛందఃప్రియతమ!(మే!) ఛందస్సేవామవధారయ--

నిరుక్తమ్

మన్త్రబ్రాహ్మణవర్తినా మితరతః ప్రాసంగికానాం సతామ్
శబ్దానాంచ నిరుక్తి మాకలయతేవ్యుత్పత్స లోకోయతః
యాస్కాచార్యముఖై శ్చిరాదధిగతం యన్నామలింగోదయం
త్వాం చాలింగమనామరూపమభివౌత్యజ్గం నిరుక్తంప్రతేః॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) నిగమాంత సంఛా
రిన్(రిణి!) నిత్యావిత్యవస్తువివేకాది సాధనచతుష్టయ సంవత్సరిదాయక(యిని)
నిఖిలశబ్ద నిరుక్త విషయ!(యే!) నిరుక్త ప్రియతమ(మే!) నిరుక్త సేవామ
వధారయ.

జ్యోతిషమ్

శ్రౌతస్మార్త విధిప్రయుక్తమఖిలం సత్కర్మజాతం యతో
నిర్దిష్టేవ్యాదికారిణాం సుమనసాం కాలే ప్రవర్తేతయత్
కల్యాణ ప్రచురం సమస్తశుభదం స్కన్తత్రయోజ్ఞుంభితమ్
జ్యోతిశ్శాస్త్రమథోభజత్యతితమాం త్వాం జ్యోతిషాముద్యవమ్॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) జ్యోతిష్టోమాది
క్రతుసమారాధ్య!(ధ్యే!) జ్యోతిర్మండల మధ్యవర్తిన్(ర్తిని!) జ్యోతిషప్రియ
తమ(మే!) జ్యోతిష సేవామవధారయ-

౧౦ కల్పః

తత్తచ్ఛాఖీయధర్మాన్ శ్రుతిసమధిగతాన్ శ్రౌతగృహ్యోదిభేదాన్
శిష్టాచారక్రమేణ స్ఫుటమభి విధధత్కల్ప సామాన్యసంజ్ఞమ్
నూత్రం హ్యంగై స్త్రిభిశ్చైవ వ్రతివదగహనై రుజ్జ్వలైః కర్మముఖ్యైః
కర్మబ్రహ్మోత్పమూర్తింకలయతి భవతోదేవ!(భవతీందేవి!) నైష్కర్మ్యసిద్ధ్యై॥

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) కర్మబ్రహ్మ మీమాం
సకాశ్వలాయన కాత్యాయనావన్తంబాది మహర్షిమండలనూత్రితానుభావ(వే!)
కమనీయ నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మారాధ్య స్వరూప(వే!) కల్పప్రియ
తమ!(మే!) కల్ప సేవామవధారయ-

౧౧ పూర్వమీమాంసా

న్యాయానాంచ సహస్ర ముత్తమమథో దిభద్యదుజ్జుంభతే
యద్వైద్వారథక లక్షణాత్మకమిదం జైమిన్యవజ్జం మహాత్
యత్ప్రాభాకరభాట్టనామక శుభస్రస్థానయుగ్మాంచితమ్
తత్త్వాం వాక్యవిచార శాస్త్రమధునా పూర్వం భజత్యాదరాత్||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) మీనకూర్మాద్యన
తార సమాపాదిత జగత్కల్యాణ(జే!) మితహితమేధ్యాశియోగిజనమేయన్వ
రూవ(వే!) మీమాంసాప్రియతమ(మే!) మీమాంసాసేవామవధారయ--

౧౨ వేదాంతః (ఉత్తరమీమాంసా)

సత్యం జ్ఞానమనంతమాదికవదై సైస్సైః స్వరూపార్థదై
రేదాసోహచణై రతన్నిరసనైర్యా తత్త్వమస్యాదిభిః
ధీరావిస్తత నేతినేతివిధయా శ్రుత్యంత సీమంతినీ
యాసాక్షాద్భజతే భవంతమధునా (ఽధునాంబ భవతీం)
సర్వాపరోక్షం (క్షౌం) శివమ్! (వామ్!)

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) వేదాంతవిజ్ఞానసుని
శ్చితార్థవిజ్ఞానానుభూయమాన బ్రహ్మత్యభావ! (వే!) వేదోక్త వ్రవృత్తినివృత్తి
లక్షణ ధర్మద్వయములభూత! (తే!)

వేదాంతశాస్త్రప్రియతమ (మే!) వేదాంతశాస్త్రసేవామవధారయ-

౧౩ న్యాయః

శాస్త్రార్థానిహ ధర్మధర్మిక విమర్శార్థోపపన్నాన్ 'నిదు
ర్యస్మాత్తత్ప్రవణం శ్రుతివ్రథిత సవ్యార్థ వ్రతిష్ఠావకం
శ్రీమన్మాని కణాద గౌతమ ప్రకస్తాచార్య సంభావితం
శాస్త్రం తద్ధి విమర్శనేన భజతే త్వాం నై విమర్శోదయమ్ ||

హే దేవదేవోత్తమ! (మే!) దేవతాసార్యభౌమ! (మి!) న్యాయా
న్యాయ వధ వ్రవృత్త సజ్జన దుర్జనాదృత ఝక్షణశిక్షణ (జే!) న్యాయాన్యా
యాతీత వ్యభావ (వే!) న్యాయశాస్త్ర ప్రియతమ! (మే!) న్యాయశాస్త్ర
సేవామవధారయ--

౧౪ ఆయుర్వేదః

అద్యం సాధనమామనంత ఋషయో ధర్మన్యదేహం పురా
ప్రాహు స్తస్యహితాహితం తదుదితం దుఃఖంసుఖం ప్రాణీనాం
ఆయుస్తస్య హితాహితం తదను తన్మానంచ యస్మిన్నసా
వాయుర్వేదకపాస్త ఆదిపురుషం(జననీం)త్వాంవైవిరాడాత్మకం(త్మికాం).

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) ఆయుర్వేద నము
ద్దరణాదృత ధన్వంతర్యవతార(రే!) అఖండయోగైశ్వర్య విరాజమానకాశ్యవ
సతంజలి ప్రభృతి మహర్షిమండలోద్ధారిత చికిత్సాది వివిధప్రస్థాన(నే!)
ఆయురారోగ్యవ్రదాయక(యిని!) ఆయుర్వేద ప్రీయతమ(మే!) ఆయుర్వేద
సేవామనధారయ-

౧౫ కావ్యమ్

వ్యుత్పత్తిః ప్రభుసమ్మితాదృవతి యా శబ్దవ్రధానశ్రుతే,
ర్యావార్థ ప్రవణాత్పురాణ వచనా దిష్టా సుప్సౌత్సమ్మితాత్
తామేషా సుకుమార కోమలధియో వ్యుత్పాదయంతీవరా,
కావ్యశ్రీర్పజలే రసాత్మకతయా త్వాం వ్యంగ్యమర్యాదయా!

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) కమనీయ కల్యాణ
గుణాళంకార(రే!) కామకోటి సాందర్య సాకుమార్య సారవ్య ఆలరే! కావ్య
ప్రీయతమ(మే!) కావ్యసేవామనధారయ-

౧౬ ఇతిహాసః

స్త్రీశూద్ర ద్విజబంధవోనధిక్యతాస్పాంగేసు నేదేమయే
యేల్పజ్జాళ్ళ విశిష్య తాన్సృతిసముద్భూతః పురాబ్రహ్మణః
శ్రీమద్వ్యాస వరాశరాదిమునిభిః సశ్చాత్సనంసాదితః
సోఽయం భో ప్రతివద్యతే ప్రతివదం త్వాం చేతిహాసోమహాన్//

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) ఇతికర్తవ్యతా
విమూఢవిజయ ప్రతిబోధిత గీతామృత(తే!) ఈశాన విష్ణు కమలానన
సమీడితామభావ(నే!) ఇతిహాసప్రీయతమ(మే!) ఇతిహాససేవామనధారయ-

౧౪ పురాణమ్

యత్సర్గాది విశిష్టలక్షణ పురాణానీక నిర్మాణత
స్సంవ్యాస్యచ్ఛృతి తచ్చిరాంసి, హి భవాన్(భవతీ)

సచ్చాస్త్రయోనిస్స్వయం

తద్వైభాగవతాంతముజ్వలమిదం బ్రాహ్మోదికం విస్తృతమ్
త్యామేవాద్య మహావిభూతిసహితం(తాం)

సమ్యక్రియాసేవతే||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) పునరావృత్తిరహిత
శాశ్వత బ్రహ్మలోకావాప్తికర!(ఠి!) పురాణపురుషోత్తమ(మే!) పుణ్యాపుణ్యా
తీత(తే!) పురాణప్రియతమ(మే!) పురాణసేవామవధారయ-

౧౫ సంగీతమ్

యస్య స్మూర్తిలవాయ నాగ మృగ గో బాలాస్తథాయోగిన
స్సర్వే నాదతనో స్తవైవ హృదయే నిత్యం సముత్కంఠితాః
తద్వై తుంబురు నారదాది మునిభిస్సామున్నముద్భావితం
త్యాం సంగీతమథో భజత్యతితమాం సవ్రస్వరశ్రీయుతమ్ ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) స్వరబ్రహ్మ విభూ
షిత సవ్రతంఠ్రీవిశారద శారదోపాస్య!(స్యే!) సకల గో గోప గోపికా సమ్మో
హన సమాదృత వేణుగానలోల(లే!) సమ్మతాధికారి సమర్పిత స్వరార్ణవ
దర్శన(నే!) సంగీతప్రియతమ(మే!) సంగీతసేవామవధారయ--

౧౬ నాట్యమ్

బృందారణ్య చిదంబరాదిషు అనద్రాసాది గోష్ఠిస్స్వయం
దిభ్రత్త్వం నటరాజ్యపుర్ణరిహర శ్రీకం యదర్థం నదా
పూజ్యై శ్రీభరతాదిభిః ప్రవవృతే శాస్త్రం చ యస్మా ఇదం
నాట్యం త్యాభిరుచే ర్థనస్య బహుధాఃవ్యేకం తదాసేవతే ||

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభామ!(మి!) నటవర్ణిలా కైవ
ల్యాసాదిత జగన్నాటక(కే!) నరనారీ సమాశ్రయ లాస్య తాండవ నాట్యక
లాప్రవర్తక(ర్తికే!) నాట్యప్రియతమ(మే!) నాట్యసేవామవధారయ-

౨౦ సువాద్యమ్

ప్రహ్లాదస్తాలవాద్యం తరలగతితయా చోద్దవః కాంస్యవాద్యం
వీణావాద్యం సురర్షిః స్వరకుశలతయా పాండుపుత్రఃశ్రుతింవై
దేవాధ్యక్షో మృదంగం తదనువివిధవాద్యాంతరాణ్యస్యదేవా
స్వామూనందైక సాంద్రం సుఖయితుమభితో వాదయంతీష్టగోష్ట్యం

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) స్వానవద్యవిద్యా
నిరస్తకువాక!(కే!) సుకృత దుష్కృతానుగుణ ఫలప్రదాయక!(యిని!) సుఖదుః
ఖాతీతస్వరూప(వే!) స్వర్గావవర్గసన్తాయక(యిని!) సువాద్యప్రియతమ(మే!)
సువాద్యసేవామవధారయ-

౨౧ ఆశుకవితా

యానామ ప్రతిభైక కారణ కలా నానావిధైర్వర్ణనై
స్సాలంకారగుణై రసోజ్జ్వల సమస్యూపారణైశ్శోభితా
వైచిత్ర్యం పరితోగతా శతసహస్రాష్టావధానాదిభిః
సాచేయం సుకవీశ్వరాశుకవితా త్వాం సర్వదా విందతే //

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) ఆబ్రహ్మిస్తంబ
పర్యంత జగదానందదాయక!(యిని!) ఆమోదప్రమోదభరితాంతరంగ(గే!)
ఆశుతోషస్వభావ(వే!) ఆశుకవితాప్రియతమ!(మే!) ఆశుకవితాసేవామవధా
రయ--

౨౨ చూర్ణికా

ఓతప్రోత సమాస సంధిమధురా నృత్యత్పదప్రోజ్జ్వలా
సాలంకారగుణా చమత్కృతికరీ విద్వన్మనోరంజనీ
వ్యంగ్యార్థాహిత చూతవద్రసపరీపాకాప్యానేకార్థదా
శ్రీమద్భాగవతాదిగా భజతి భో! త్వాం శోభనా చూర్ణికా

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్వభౌమ!(మి!) చూతాంకురసమా
స్వాద కషాయిత పుంస్కోకిలకంఠమాధురీమత్తమానన(నే!) చూడామణీ
కృతచంద్రమశ్చంద్రికాధౌత కకుబంతరాళ(శే!) సురాసురమౌలివరిచుందితపా
దపీఠ!(శే!) చూర్ణికాప్రియతమ!(మే!) చూర్ణికాసేవామవధారయ--

౨౩ పజ్జాల్గమ్

శ్రీకల్యాణకరీ తిథిస్తనుభృతా మాయుష్కరో వాసరః
నక్షత్రం ఘనతాప పాపశమనం యోగస్తురోగాపహః
వాంఛా సిద్ధివిధాయకం హి కరణం వర్జ్యం శుభం వర్జితమ్
యస్మాత్ప్రాప్త్యాజ్యయుతం భవంతమధునా(విశిష్టమద్యభవతీం)పజ్జాల్గమాసేవతే.

హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) ప్రకృతిభూత వర్షా
యన ఋతు మాస షక్ష తిథివాసర(రే!) వంచతత్త్వాంచిత ప్రవం
చమూలకారణభూత(తే!) ప్రమాణ ప్రమేయ ప్రమాతృ స్వరూప(పే!)
పజ్జాల్గప్రియతమ!(మే!) పజ్జాల్గసేవామవధారయ--

౨౪ వేదగోష్ఠీ

స్వరవర్ణక్రమసంయుతై ర్భహవిధైః స్వప్రాతిశాఖ్యోదితైః
వదపారైః ప్రతిసంస్కృతైః క్రమజటా పారైర్వనాంతైస్తథా
వరణ్యైర్లలితైః క్రమైరిహ చతుర్వేదాస్సమేతా ఆమీ
వృణతే త్వాం పరితశ్చతుర్ముఖముఖాద్యేత్య ప్రవంచోద్గతాః॥

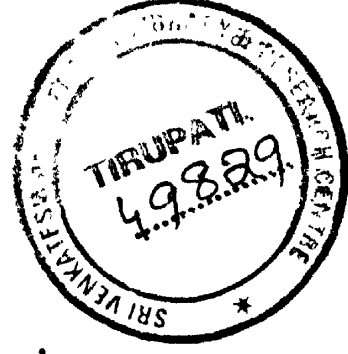
హే దేవదేవోత్తమ!(మే!) దేవతాసార్యభౌమ!(మి!) వేదవేద్య దివ్య
వేషభాషాభూషణ విరాజమానాప్రాకృతశరీర(రే!) వేదత్రయీ సముపబృం
హణాదృత వేదవ్యాసావతార(రే!) విదితవేదతవ్య(వ్యే!) వేదగోష్ఠీ ప్రియ
తమ(మే!) వేదగోష్ఠీ సేవామవధారయ--

౨౫ ఉత్తరనీరాజనమ్

దివ్యైర్గోష్ఠృత పూరపూరిత లసత్కర్పూర ఖండోజ్జ్వలై
ర్భాణిక్యాంచితవర్తికాశ్రిత మహాదీవైర్విచిత్రప్రభైః
అంతర్యామితయా తమశ్చయపారం(రాం)

జ్యోతిర్మయం (యాం) త్వాం వరం(రాం)!

నమ్యగ్నాసయతే త్వదీయకృపయా నీరాజనజ్యోత్తరమ్ //

హ దేవదేవోత్తమ!

(హ దేవదేవోత్తమే!)

దేవతాసార్యభౌమ!

(దేవతాసార్యభౌమి!)

ఉత్తమ జ్ఞానవృద్ధ సనకసనందనాద్యువశ్లోక్య మహాత్మ్య!

(ఉత్తమ జ్ఞానవృద్ధ సనకసనందనాద్యువశ్లోక్య మహాత్మ్యే!)

ఉవనిషత్ప్రతిపాద్యస్వరూప!

(ఉవనిషత్ప్రతిపాద్యస్వరూపిణి!)

ఉపాత్తదురితక్షయకారక!

(ఉపాత్తదురితక్షయకారికే!)

ఉత్తరసీరాజనప్రియతమ!

(ఉత్తరసీరాజనప్రియతమే!)

ఉత్తరసీరాజనసేవామహధారయ--

ఓం స్వస్తి

ఓం సామ్రాజ్యం సదాశివోమ్.

శుద్ధి పత్రికా

సం. పద్యం	అపాదం	పాదం	సం. పద్యం	అపాదం	పాదం
2	21	వ్య	90	2	క్షే
10	15	క్షి			క్షే
	25	...	95	1	శవ
11	1	...		9	త్య
12	13	వ్రాత	96	8	త్య
23	24	వా	97	12	వ్రాత
29	4	రత్య	98	17	త్రాత
	15	లా	99	21	త్రాత్య
	15	లా	107	8	రోత
	23	లా	109	13	రయ
	23	లా	110	11	క
31	13	రోత్య		23	త్య
32	3	గదా	111	4	లా
	19	అవై	112	16	పాద
33	10	పరిదా		19	పరి
34	20	తవ	113	12	వృత
36	1	ద్రవ		14	పివ
	3	దా	114	12	మి
39	12	14వ పద్యం	115	9	పం
	13			9	వే
41	22			11	కత్య
	23		117	12	గ్రహ
43	18	త్యం		15	శత్య
	19	త్యం	122	18	అవ
	20	త్యం	123	15	పద్య
46	20	గేద	128	24	కార
76	6	వంద	129	22	అగ్నే
	13	అవ	133	18	పంద
	25	వ	137	19	తన
80	3		139	13	
	24			14	
83	2	వద్య		18	క్షి
84	4	వద్య	148	7	లా

149	18	ద్యూత	ద్యూత	12	పుష్ప	పుష్ప
	20	వత్సలా	వత్సలా	13	యజ్ఞే	యజ్ఞే
151	7	ర్షభం	ర్షభం	177	1	రా
152	11	ర్ష	ర్ష	10	త్వ	త్వ
	19	సుతోర్ణ	సుతోర్ణ	178	24	స్థ
	26	పుత		179	1	స్థా
	27	హ	పుత్రాద్య	4	మ్న	మ్న
153	1	ర్షా	రాత్మా	14	మయ	వయ
	9	నమ్నా	నయో	180	7	ర
	11	శ్రీ	శ్రీహ్య	18	న్వా	రా
	14	బ్ధాఠం	బ్ధావాం	182	25	హరి
	18	య్య	స్థా	183	7	ఖా
	25	వర్ష	వర్ష	9	కమా	క్రమా
156	23	పి	పి	184	7	మక్తి
157	14	కర్మవ్య	కర్మమ	7	స్త	వస్త
158	25	క్రియా	క్రియ	13	తమాబంధే	బంధే
160	17	వి	వి	185	2	వన
161	3	తథాప్య	తథాప్య	186	10	రాకో
	18	య	ర	19	మా	మా
162	4	శాత	శాస్త	187	3	నైత్య
	5	ఋభ్యా	ఋభ్యా	4	విత్వరి	వత్వరి
	19	ర్ష	ర్ష	188	4	మాది
163	25	యస్త	యశం	5	అవిది	అర్షా
164	11	మా	మా	189	24	త్వాదు
165	3	శామా	శమా	190	9	వేమిం
167	14	ద్యాద్యా	ద్యద్యా	191	19	వతోవార
	21	ఖమం	ఖమం	191		త
170	8	వదేహ	వదేహం	192	24	మత్త
	15	స్రాస్త	స్రాస్త	193	15	ద్యాయా
173	1	దీర్ఘ...	దీర్ఘపాత	194	4	శ్వా
	4	శ్రం	శ్రం	12	త్య	త్య
	5	యాత	పాత	17	ద్య	ద్య
	7	య్య	య్య	195	15	వియ
175	23	వ	వ	196	18	వికరి
	1	వాస్త	వాస్త	197	14	కృత్వ
	11	మా	మా	198	1	మ్న
	11	స్త	స్త	15	స్థ	స్థ

199	15	యుయు	యుయు	227	1	రా	రా
200	3	వాసి	వాసి		7	కా	కా
	13	అదర్ప	అదర్ప		9	పక	పక
202	2	పక	పక	227	10	పక	పక
	7	పక	పక	228	3	పక	పక
204	5	పక	పక		20	పక	పక
	14	పక	పక		21	పక	పక
205	14	పక	పక	229	16	పక	పక
206	1	పక	పక	230	10	పక	పక
	19	పక	పక		19	పక	పక
209	19	పక	పక	231	20	పక	పక
210	5	పక	పక		22	పక	పక
	6	పక	పక	233	16	పక	పక
211	10	పక	పక		22	పక	పక
	12	పక	పక	234	1	పక	పక
	22	పక	పక		4	పక	పక
	24	పక	పక		14	పక	పక
212	1	పక	పక		14	పక	పక
	9	పక	పక	235	4	పక	పక
	14	పక	పక	236	1	పక	పక
213	5	పక	పక		22	పక	పక
	24	పక	పక	237	10	పక	పక
214	1	పక	పక	238	5	పక	పక
	15	పక	పక		6	పక	పక
216	7	పక	పక		10	పక	పక
	7	పక	పక	239	19	పక	పక
	12	పక	పక	240	2	పక	పక
	19	పక	పక	241	5	పక	పక
		పక	పక		22	పక	పక
217	19	పక	పక	245	4	పక	పక
218	3	పక	పక	246	1	పక	పక
		పక	పక		13	పక	పక
220	5	పక	పక	247	19	పక	పక
	14	పక	పక		24	పక	పక
224	7	పక	పక	249	5	పక	పక
225	21	పక	పక		15	పక	పక
226	19	పక	పక	252	13	పక	పక
		పక	పక	255	22	పక	పక

171 పేజీ లో గొట్టెను, తిరగింపు:

పాఠకులు: 'ప. యశోవర్ణవారియ్యంతు వాస్కరాజ్' ఇతి మైత్రాచార్యులు గ్రంథ పరిశోధనకుం ద్రుష్టావై. విశ్వానాథ పట్టణ రూప: చుటాం మార్పయి తిగి

